

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Το όνομα του ρόδου

Μια έκπληξη περίμενε την Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον στη συμβολή των οδών Νεχρού και Αιγύπτου. Το σκυλί ξέφυγε από τον έλεγχο της, έτρεξε μέχρι το απέναντι πεζοδρόμιο και στάθηκε μπροστά από ένα παπά γαβγίζοντας επίμονα. «Έντυ-καρ!» φώναξε η χήρα, αλλά ευθύς πάγωσε, όταν αντίκρουσε το πρόσωπο του ηλικιωμένου άντρα. Το νηφάλιο χαμόγελό του ήταν σαν να σήκωσε μανιασμένους ανέμους και να έριξε την Ιουλία απότομα στα βράχια.

«**Θεός** ο Τεό!» έλεγαν στα παλαιολιθικά 70s οι κυρίες της αστικής Λευκωσίας. Όπου η μικρή μας πόλη παραληρούσε με την είδηση - βόμβα ότι «Ο Τεό αφιερώθηκε στον Θεό». «Μα ο Τεό Καστρινός; Ο μπον βιβέρ, ο εραστής, ο ευσταλής, ο λεβέντης μας;» ολοφυρόταν ο γυναικείος πληθυσμός. «Αυτός!» ήταν η κοφτή απάντηση. Και προτού προλάβουν οι κυρίες να συνέλθουν από το σοκ, τους πήρε όλους η ροζ φήμη παραμάζωμα: Ατία για τη στροφή του Τεό στα θεία ήταν ένας ανεκπλήρωτος έρωτας!

Ποιος αφήνει τριαντάφυλλα στο τερέν του Field Club πριν από κάθε αγώνα της Ιουλίας Παλαιολόγου Ουίλσον; «Ποιο είναι το όνομα του Ρόδου;» κόχλαζε το ερώτημα στα κοσμικά σαλόνια. «Cherchez la femme» είπε μια ξινή της αγγλόφωνης Δεξιάς και στράφηκε προς την Ιουλία. Εκείνη έγινε κατακόκκινη από ντροπή. Κι έπειτα, έπιασε τον Τεό στην άκρη και του ζήτησε να λογιкуευτεί. «Είμαι παντρεμένη γυναίκα. Δεν μπορώ!» εκλιάρησε. Αυτή ήταν και η τελευταία φορά που τον συναντούσε. Ύστερα από χρόνια, κάποιος είπε πως ο Τεό έγινε πάτερ Θεόφιλος και κλείστηκε σε μοναστήρι.

Παρά τις δεκαετίες που μεσολάβησαν από τότε, ο πατήρ Θεόφιλος

Μαθήματα Παλαιολιθικής Ιστορίας: Ποιος κρυβόταν πίσω από το μυστήριο των ρόδων στο τερέν του Field Club; «Cherchez la femme», βούυσε η αστική Λευκωσία.

παρέμενε εξαιρετικά γοπευτικός. Πήρε τον Έντγκαρ Άλαν Πόε από το λουρί και τον παρέδωσε στην Ιουλία. Περιπάτησαν αντάμα σιωπηλοί την οδό Ομήρου. Και τότε, ψιθυριστά στην αρχή κι έπειτα πιο θαρράλεα, οι στίχοι του Οδυσσέα Ελύτη άνοιξαν μια πλατιά λεωφόρο που έφτανε ως τα χρόνια της ανέφελης νεότητάς τους...

«**Από τότε**» χειμώνα κι από τότες βοριάδες, μ' ακούς / Να τινάξει λουλούδι, μόνο εμείς, μ' ακούς / Μες στη μέση της θάλασσας / Από μόνο το θέλημα της αγάπης, μ' ακούς / Ανεβάσαμε ολόκληρο νησί,

μ' ακούς / Με σπηλιές και με κάβρας κι ανθισμένους γκρεμούς / Άκου, άκου / Ποιος μιλεί στα νερά και ποιος κλαίει - ακούς; / Ποιος γυρεύει τον άλλο, ποιος φωνάζει - ακούς; / Είμ' εγώ που φωνάζω κι είμ' εγώ που κλαίω. Μ' ακούς / Σ' αγαπώ, σ' αγαπώ, μ' ακούς».

«**Είναι** ανώφελο...» ψιθύρισε η Ιουλία. Η ένταση των συναισθημάτων την απόκαμε καθώς την πλημμύριζαν οι αναμνήσεις. «Είμαστε δύο ξένοι στην ίδια πόλη» μουρμούρισε και ο παπάς γέλασε, γιατί αναγνώρισε στον μελοδραματικό της τόνο την Ιουλία που κάποτε αγάπησε.

«Είμαστε δύο ξένοι σε μια ξένη χώρα» είπε εκείνος. «Αλλά ακόμα κι έτσι, εγώ θα συνεχίσω να δοξάζω τον άγιο έρωτα».

«**Ήσουν**» πάντοτε ρομαντικός Τεό. Ή μήπως πρέπει να πω... πατέρα Θεόφιλε; Όμως η αγριότητα των καιρών που ζούμε δεν αντέχει τους ρομαντικούς. Κάποτε ήταν ο Ρωμαίος και η Ιουλιέτα, ο Αντώνιος και η Κλεοπάτρα, ο Τριστάνος και η Ιζόλδη... Και τώρα; Τώρα κατακυλίσσαμε στο τελευταίο σκαλοπάτι. Στον Μαυρίκιο και την Ιλάνειρα! Ένα φτηνό ριάλιτι για να σπάνε πλάκα οι μεσημεριανές εκπομπές». «Είμαστε

δύο ξένοι σε μια ξένη χώρα» επανέλαβε ο παπάς με συννεφιασμένο πρόσωπο. «Όύτε εγώ αναγνωρίζω πια αυτό τον τόπο» πήρε φόρα η Ιουλία κι άρχινισε να απαριθμεί τους λόγους που την οδήγησαν να σκκώσει τα χέρια ψηλά.

«**Ζούμε** σε μια χώρα όπου πρώην υπουργός ποζάρει με το μαγιό της κάτω από τα χλωμά φώτα του εγχώριου lifestyle. Και γιατί να μας κόφτει, θα μου πεις; Καθόλου δεν μας κόφτει βεβαίως η Ακατανόμαστη, αλλά όταν διαβάζω πως “...απολάμβανε στιγμές χαλάρωσης στην πισίνα ξενοδοχείου αφού πλέον δεν

νοσεί με κορωνοϊό” σκέφτομαι πως μας αξίζει σίγουρα κάτι καλύτερο από αυτό».

Επειδή όμως ο εχθρός του γελοιού είναι το γελοιωδέστερο, σκάει η είδηση για τους παπάδες που πήραν τα όπλα στο πεδίο βολής «Φανός». Άναυδο το χριστεπώνυμο είδε τις φωτογραφίες των Ράμπο με τα ράσα, να κρατάνε οπλοπολυβόλα και περιστροφή, λίγο πριν τσουγκρίσουν τα ποτηράκια τους στο αρχονταρίκι του εξωκλήσιου της Παναγίας Παναγιώτισσας στον Πρωταρά. «Τι ζούμε και δεν το μαρτυρούμε, πάτερ Θεόφιλε; Πώς φτάσαμε ως εδώ, αγαππτέ μου Τεό;» είπε η Ιουλία και σωριάστηκε σ' ένα από τα φουτουριστικά παγκάκια της Ζάχα.

Η σιγαλιά της πλατείας καταλόγισε τα φουρτουνιασμένα της συναισθήματα. Η Ιουλία κοίταξε προς το παλιό Δημαρχείο κι ένιωσε τη σκιά του χρόνου να πέφτει βαριά επάνω τους. «Το ξέρεις ότι το 1930, όταν κτίστηκε, λειτούργησε ως οικογενειακό καμπαρέ; Λούνα Πάρκ, το λέγανε». Εκείνος κούνησε επιδοκιμαστικά το κεφάλι του. Σαν να της έλεγε, συνέχισε... «Μαθαίνω ότι ξεκίνησαν εργασίες αποκατάστασης». «Ο αδυσώπητος χρόνος» απάντησε ο παπάς κι έκλεισε τα χέρια της στις παλάμες του.

Αργά το βράδυ, όταν έσβησαν τα φώτα στο διαμέρισμα της Κωστή Παλαμά, αναδύθηκαν από το πιο βαθύ πηγάδι της ψυχής της τα λόγια της Μαλβίνας: «Δεν υπάρχουν πλούσιοι και φτωχοί, έξυπνοι και χαζοί, όμορφοι και άσχημοι, υπάρχουν μόνο άνθρωποι που αγαπήθηκαν και άνθρωποι που δεν αγαπήθηκαν». Κεράκι στον Άγιο Βαλεντίνο, σκέφτηκε η Ιουλία και χαμογέλασε.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»
13.2.1932

ΨΗΦΟΣ ΣΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ: Παρίσιοι - Από χθες η Βουλή συνεχίζει μίαν αδιάλειπτον συνεδρίαση καταναλωθείσαν εξ ολοκλήρου εις την εκλογικὴν μεταρρύθμισιν. [...]

το χαρακτηριστικώτερον γεγονός της είνε ότι παρήλθεν ὅλη η νυξ και μέγα μέρος της πρωίας εις την συζήτησιν αν θα έπρεπε η Βουλή να επιληφθῇ του ζητήματος της εκλογικῆς μεταρρυθμίσεως χωρὶς να εξετάσῃ την ουσίαν αυτού. Δηλαδή ν' αποφανθῇ διὰ μίας και μόνης ψηφοφορίας. Οι ριζοσπάσται-σοσιαλισται και οι

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΨΩΔΙΑ: Η εφετεινὴ εγχώριος κινηματογραφικὴ παραγωγή ἔχει να παρουσιάσῃ ἕνα νέον κινηματογραφικόν ἔργον - την «Ελληνικὴν Ραψωδίαν», ἑλληνικὴν ομιλοῦσαν ταινίαν με ωραιότατα τραγουδῆκια. Η «Ελληνικὴ Ραψωδία» (σενάριο και σκηνοθεσία Ι. Πρινέα) ἔχει πρωταγωνιστὰς τον κωμικόν κ. Ι. Πρινέαν και την διδα Ντίναν Σαρρή, την οποίαν η Ευρώπη ετίμησε με το βραβείον της κομψότητος και καλλονῆς. Η «Ελληνικὴ Ραψωδία» είνε ἕνα ποίημα αγροτικόν, ἕνα εἰδύλλιον που μυριζει θυμάρη και ἑλληνικόν νοικοκυριό, ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὴ ζωὴ του χωριοῦ.

ΦΟΝΟΣ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ: Οι διάφοροι επιχειρηματίαι «διαλύσεων», οι οποίοι προσφέρουν στερεοτύπως τα εμπορεύματά των «εις το ἥμισυ της αξίας των» ἢ εις τιμὰς «κάτω του κόστους» φαίνεται ὅτι ἐξήντηλσαν ὅλας τας κτηνητὰς λέξεις με τας οποίας προσελκύουν συνήθως τους αφελεῖς αγοραστάς. Οριστικὴ διάλυσις, ξεπούλημα, μεγάλαι εκπώσεις, ανακαινίσις του καταστήματος, ἀλλαγὴ εμπορίου, κατεδάφισις του κυρίου, αὐτὰ ὅλα δεν ἔχουν πλέον πέρασιν. Εφ' ὡ και ευφυὲς επιχειρηματίας εσοφίσθη να κολλήσῃ ἔξωθεν του καταστήματός του την ἐξῆς ἐπιγραφὴν: «Σκοτώνω τα εμπορεύματά μου». Η πρωτοτυπία της ἐπιγραφῆς ἀξίζει να προσελκύσῃ αγοραστάς.

Στ' ἄρματα!

Ξένισαν οι εἰκόνες με τους ιερεῖς της Μπρόπολης Κωνσταντίας και Ἀμμοχώστου να δοκιμάζουν τις ικανότητές τους στη σκοποβολή. Μία εντελὴς ἀχρείαστη κίνηση, χωρὶς καμία ουσία, κανένα νόημα. Αὐτὸς που το αποφάσισε δεν σκέφτηκε οὔτε μία στιγμή πως θα ἔκανε ἄσχημη ἐντύπωση ρασοφόροι να χρησιμοποιοῦν ὅπλα. Και φυσικά, μὴν κοροϊδεύομαστε και μεταξύ μας, η δικαιολογία ὅτι εἴμαστε σε ἡμικατεχόμενη πατρίδα δεν πείθει. Και σιγὰ που με μερικές βολές ἔμαθαν να τα χρησιμοποιοῦν, ἐδὼ στην Ἐθνικὴ Φρουρά τόσοις μήνες και δεν τα μαθαίνουν. Ὅπως και να ἔχει, ἀς κηρύττουν τον Λόγο του Θεοῦ, ἀς στοχεύσουν στον ἀγαπητικόν λόγο και ἀν θα ἔρθει η ὥρα να πολεμήσουν, μετὰ των ἀλλοφύλων ἀποθανέντῃ η ψυχὴ τους.

Και οὐτὼ βοήσωμεν!

Ενταντικολόγοι ἀπὸ την Ἑλλάδα που πλέον ἀπασχολοῦνται στην Κύπρο δῆλωσαν στην Καθημερινὴ Ἑλλάδας πως ἐδὼ βρῆκαν ἀνάγκη, δεν κινδυνεύουν ἀπὸ εργασιακό burnout, και ὅτι ὅλα βαίνουν τόσο καλὰ στις ἐντατικές. Και ἀπὸ την ἄλλη η ΠΑΣΥΝΟ λέει πως στην Εντατικὴ του Γενικοῦ Νοσοκομείου Λευκωσίας ὑπάρχει ο φόβος ὅτι κινδυνεύουν σασθενεῖς και ὅτι ο νοσηλευτές βρίσκονται στα ὅρια τους οι. Τελικά, τὶ συμβαίνει; Θα μου πείτε λείπουν νοσηλευτές στις ΜΕΘ και ὅχι ἐνταντικολόγοι, τα ὑπόλοιπα ὅλα μάλλον λειτουργοῦν ἀλφάδι... και ποιος εἶμαι ἐγὼ να το ἀμφισβητήσω, ἀλλὰ ἐπειδὴ καλὸ εἶναι να λέμε ὅ, τὶ σκεφτόμαστε, ἐγὼ σκέφτηκα ὅτι εἶναι σημαντικό να μπορεῖ κάποιος να

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Οι άλλοι δεν κατάλαβαν, εγώ στον πούντο μου!

οργανωθεί και οικονομικά, και οι μισθοί Ελλάδας και Κύπρου σε αυτά τα πόστα δεν επιδέχονται σύγκριση...

Εγώ; Ποτέ!

Η πρόεδρος της Βουλής κυρία Αννίτα Δημητρίου τελικά δεν θα είναι επικεφαλής του κλιμακίου της προεκλογικής του Αβέρωφ Νεοφύτου στη Λάρνακα, κατάλαβαν λάθος οι συνάδελφοι. Διαψεύστηκαν πανηγυρικά. Άλλωστε η κα Δημητρίου δεν είναι ζαμανφρού και απάνω τούρλα που λέμε και στο χωριό μου. Ξέρει να διαχωρίζει τα πράγματα και να διασφαλίζει τη θεσμική της ιδιότητα και ρόλο. Εντάξει, δεν με πολυπειθεί, διότι το να διαψεύδεις μετά που έγινε ο χαττάς δεν λέει και πολλά. Αλλά ας μην είμαστε αυστηροί, η κα Δημητρίου, όπως όλοι, μαθαίνει από τα λάθη της και την επόμενη φορά θα καταφέρει να είναι καλύτερα προετοιμασμένη, ώστε να αντιμετωπίσει παρόμοιες

προκλήσεις. Όποιος καεί στον χυλό φουσάει και το γιαούρτι!

Αναζητώ ξενοδοχοϋπάλληλο

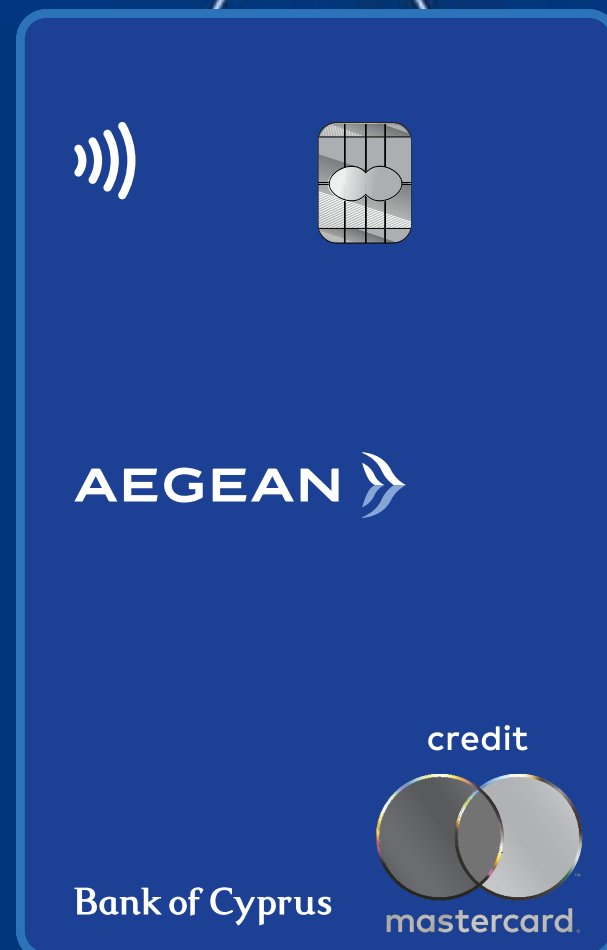
Μα τι γίνεται με τις προσλήψεις στα ξενοδοχεία; Γιατί δεν πάει ο κόσμος στις ομαδικές συνεντεύξεις; Τι φταιί άραγε; Η εποχικότητα, οι συνθήκες εργασίας, οι μισθοί; Δεν μπορεί, κάτι θα πηγαίνει λάθος για να μην πετυχαίνουν. Επίσης, δεν είχαμε ενημέρωση για την πρόοδο της προσπάθειας να αναζητηθεί εργατικό δυναμικό από τα Κατεχόμενα. Αν δεν κάνω λάθος αφορούσε και τον ξενοδοχειακό κλάδο. Όπως και να 'χει θα πρέπει οι φορείς να δουν τι θα κάνουν, να εμπλέξουν τις Τεχνικές Σχολές που έχουν ξενοδοχειακούς κλάδους, να καταστήσουν τα εργασιακά περιβάλλοντά τους ελκυστικά για τους αποφοίτους, να ξέρουν οι μαθητές ότι η μαθητεία σ' ένα ξενοδοχείο δεν θα είναι σκληρά όμως...

Ξεκουδωνώσανε τα ζα!

Με το χαλλούμι πρέπει να είμαστε οι μοναδικοί που τα έχουμε κάνει αλάι-μαλάι. Πρόβατα, ερίφια, αγελάδες, ποσοστώσεις, τόσο τοις εκατό, να έχουμε και ΠΟΠ και μη ΠΟΠ, να βάλουμε τούτο κι εκείνο και στο τέλος όλα αχταρμάς. Ποια εικόνα εκπέμπουμε ως χώρα, όταν ενώ τα έχουμε όλα καθορίσει και έχει εφαρμόσει μια προδιαγραφή, ερχόμαστε και τ' αλλάζουμε όλα; (Διαβάστε τη συνέντευξη της συναδέλφου Μαρίας Ηρακλέους με τον Φώτη Παπαδήμα, αναπληρωτή καθηγητή στο Εργαστήριο Γάλακτος και Γαλακτοκομικών Προϊόντων του Τμήματος Γεωπονικών Επιστημών, Βιοτεχνολογίας και Επιστήμης Τροφίμων στο ΤΕ-ΠΑΚ στη σελ. 6 της Οικονομικής). Μόνοι μας κλωστάμε την καρδιάρα με το γάλα και το κύνουμε, απ' ό,τι φαίνεται.

Η κάρτα ΠΟΥ ΣΕ ταξιδεύει.

Κάνε τις καθημερινές σου αγορές με την **ΑEGEAN Mastercard** από την Τράπεζα Κύπρου, **συγκέντρωσε μίλια** για ταξίδια και απόλαυσε μοναδικά προνόμια.

bankofcyprus.com.cy 800 00 800

Σε κάθε επόμενη κίνηση

Τράπεζα Κύπρου

ΜΟΕ «χωρίς επιστροφή» το αεροδρόμιο της Τύμπου

Χαμόγελα Ε.Ε. για τη στρατηγική εξόδου της Λευκωσίας από τις κυρώσεις

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

«Ιδιαίτερα τολμηρό» Μέτρο Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ) χωρίς μάλιστα δυνατότητα επιστροφής, σε περίπτωση επιπλοκών, χαρακτήρισε επίσημος της Ε.Ε. την πρόθεσή της Λευκωσίας να περιλάβει στο πακέτο των ΜΟΕ για το Βαρώσι, τη νομιμοποίηση της λειτουργίας του παράνομου αεροδρομίου της Τύμπου, υπό τον ΟΗΕ. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι η Ε.Ε. υποδέχθηκε με χαμόγελα τη «στρατηγική εξόδου» της Λευκωσίας από την τακτική επιβολής κυρώσεων κατά της Τουρκίας, όπως και την υποκατάστασή τους από προτάσεις για ΜΟΕ, κάτι που καταγράφηκε στην κοινή αποστολή του Ελληνοκύπριου διαπραγματευτή Ανδρέα Μαυρογιάννη και του διευθυντή του ΥΠΕΞ Κορνηλίου Κορνηλίου. Ωστόσο, σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες της «Κ», οι δύο απεσταλμένοι του ΥΠΕΞ δεν απέσπασαν δέσμευση των Βρυξελλών για υιοθέτηση και προώθηση του πακέτου ΜΟΕ της Λευκωσίας. Όπως μάλιστα είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, ένας εκ των Ευρωπαίων επισήμων, με υψηλή θέση στην ΕΥΕΔ, ενθαρρυνόμενος από τη «στρατηγική εξόδου» της Λευκωσίας στο ζήτημα των κυρώσεων και την αλλαγή πλεύσης, εισηγήθηκε μια ακόμη επικίνδυνη συνταγή (πέραν του αεροδρομίου Τύμπου): Όπως το πακέτο των ΜΟΕ της ελληνοκυπριακής πλευράς περιλάβει και την

Αντί κυρώσεις ΜΟΕ

Το παρασκήνιο της όλης προσπάθειας για τη «στρατηγική εξόδου» της Λευκωσίας από την τακτική των κυρώσεων είχε σημείο εκκίνησης την 24η Ιανουαρίου και το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων της Ε.Ε. Όπως πληροφορού-

Ζητούν από τη Λευκωσία να περιλάβει στο πακέτο των ΜΟΕ και την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης.

μαστε, ο ΥΠΕΞ Ιωάννης Κασουλίδης, ο οποίος είχε συνάντηση στο περιθώριο με τον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ε.Ε., Γιοσέπ Μπορέλ, του ανέφερε ότι η Λευκωσία αναγνωρίζει τη δυσκολία των κρατών-μελών και δη της Γερμανίας να συναινέσουν στην επιβολή κυρώσεων κατά της Τουρκίας. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με τα όσα ανέφερε ο ΥΠΕΞ στον κ. Μπορέλ, η Λευκωσία επικεντρώνεται στην παρούσα φάση σε Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης και δεν εμμένει σε κυρώσεις κατά της Τουρκίας. Το αίτημα της Λευκωσίας για κυρώσεις δεν αποσύρεται, αλλά εισέρχεται

σε διαδικασία «ύπνωσης» και συνενδιά μπαινεί στο περιθώριο (ενδέχεται να παραμείνει στην ατζέντα της Ε.Ε. σε τεχνοκρατικό επίπεδο). Αλλά, όπως εξήγησε ο κ. Κασουλίδης στον Γιοσέπ Μπορέλ, «η στρατηγική εξόδου» από τις κυρώσεις θα ισχύσει για όσο χρονικό διάστημα η Άγκυρα δεν προβαίνει σε νέες έκνομες ενέργειες, είτε στο Βαρώσι, είτε στην ΑΟΖ. Ο κ. Κασουλίδης ανέφερε στον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ε.Ε. ότι η Λευκωσία έχει ιδέες που θα μπορούσαν να υποβοηθήσουν και στην επανέναρξη της διαδικασίας λύσης του Κυπριακού, παραπέμποντας στην

Σύμφωνα με όσα ανέφερε ο Ιωάννης Κασουλίδης στον κ. Μπορέλ στις 24 Ιανουαρίου, η Λευκωσία επικεντρώνεται στην παρούσα φάση σε Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης και δεν εμμένει σε κυρώσεις κατά της Τουρκίας.

Κι άλλα δώρα προς Ερντογάν

Η Ε.Ε. διαμήνυσε προς τη Λευκωσία μέσω σημαίνοντος επισήμου της ΕΥΕΔ ότι ένα ενδεχόμενο Μέτρο Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης θα μπορούσε να είναι η αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας. Ο εν λόγω επίσημος της ΕΥΕΔ, το όνομα του οποίου γνωρίζουμε, ζήτησε ουσιαστικά από τη Λευκωσία, με εύσχημο τρόπο, να παναχαρώσει και στο ζήτημα αυτό και να προσφέρει στον Ερντογάν την υλοποίηση του ύψιστου στόχου του, απαλλαγμένου μάλιστα από την υποχρέωση εκπλήρωσης των κυπρογενών του υποχρεώσεων. Η κίνηση του εν λόγω Ευρωπαίου επισήμου προσλαμβάνει ακόμη μεγαλύτερη σημασία εάν αναλογιστούμε ότι η Τουρκία δεν εφαρμόζει την Τελωνειακή Ένωση στη βασική, υφιστάμενη της μορφή και διατηρεί κλειστά τα λιμάνια της προς την Κυπριακή Δημοκρατία. Από την οποία Κυπριακή Δημοκρατία, ο εν λόγω Ευρωπαίος επίσημος αναμένει όχι μόνο να «καταπεί» το γεγονός της άρνησης της Τουρκίας να εφαρμόσει την Τελωνειακή Ένωση στην υφιστάμενη της μορφή, αλλά την καλεί να προσφέρει στον Ερντογάν, την αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης, επιβραβεύοντας το καθεστώς της Άγκυρας. Σημειώνεται ότι ενδεχόμενη αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης της Τουρκίας θα οδηγήσει σε υπερδιπλασιασμό του όγκου ευρωτουρκικών εμπορικών συναλλαγών, από 140 δισεκατομμύρια, σε 320 δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ για τη Λευκωσία θα σημάνει την απώλεια του μοναδικού ουσιαστικού μοχλού πίεσης που διαθέτει.

σε διαδικασία «ύπνωσης» και συνενδιά μπαινεί στο περιθώριο (ενδέχεται να παραμείνει στην ατζέντα της Ε.Ε. σε τεχνοκρατικό επίπεδο). Αλλά, όπως εξήγησε ο κ. Κασουλίδης στον Γιοσέπ Μπορέλ, «η στρατηγική εξόδου» από τις κυρώσεις θα ισχύσει για όσο χρονικό διάστημα η Άγκυρα δεν προβαίνει σε νέες έκνομες ενέργειες, είτε στο Βαρώσι, είτε στην ΑΟΖ. Ο κ. Κασουλίδης ανέφερε στον Ύπατο Εκπρόσωπο της Ε.Ε. ότι η Λευκωσία έχει ιδέες που θα μπορούσαν να υποβοηθήσουν και στην επανέναρξη της διαδικασίας λύσης του Κυπριακού, παραπέμποντας στην

πρόταση Αναστασιάδη για ΜΟΕ. Πρόταση, η οποία με προηγούμενη της μορφή, είχε περιλάβει την επιστροφή των Βαρώσιων στον ΟΗΕ, τη νομιμοποίηση του εμπορίου από το λιμάνι της περικλειστας πόλης, υπό την αιγίδα της Ε.Ε., το άνοιγμα των τουρκικών λιμανιών στο κυπριακό εμπόριο και τη νομιμοποίηση της λειτουργίας του παράνομου αεροδρομίου Τύμπου, υπό τα Ηνωμένα Έθνη. Χωρίς να αποκλείεται και διάνθιση της εν λόγω πρότασης με άλλα στοιχεία. Σημειώνεται ότι ο κ. Μπορέλ άκουσε τις θέσεις Κασουλίδη, αλλά δεν τοποθετήθηκε επί του περιεχομένου των ΜΟΕ.

Ανάλογες θέσεις μετέφεραν στην έδρα της Ε.Ε., Μαυρογιάννης και Κορνηλίου, σε μια αποστολή με περιεργη, αν μη τι άλλο, σύνθεση, κοινότητας-κράτους, που παραπέμπει σε εύλογους συνειρμούς και δημιουργεί εντυπώσεις για την εικόνα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η αποστολή θεωρείται από τους συντελεστές της ως επιτυχημένη, σε σχέση με τη «διόρθωση/αλλαγή του κλίματος». Αλλά κανείς όμως, δεν μπορεί να εικάσει ότι θα οδηγήσει σε υιοθέτηση των προτάσεων Αναστασιάδη για ΜΟΕ, καθώς όπως πληροφορούμαστε δεν αναλήφθηκε δέσμευση από κανέναν ευρωπαίο επίσημο προς αυτή την κατεύθυνση, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την επιτυχία της εν λόγω αποστολής σε επίπεδο ουσίας.

Η πιο ενδιαφέρουσα παρατήρηση σε σχέση με το ελληνοκυπριακό πακέτο ΜΟΕ προήλθε μάλιστα από επίσημο της Ε.Ε., ο οποίος δεν φημίζεται για τις υποστηρικτικές του θέσεις έναντι της Λευκωσίας. Ο εν λόγω Ευρωπαίος επίσημος εστίασε την προσοχή του στο ζήτημα του αεροδρομίου Τύμπου, λέγοντας ότι ένα τέτοιο ενδεχόμενο ΜΟΕ «είναι εξόχως σημαντικό για την τουρκοκυπριακή πλευρά, αλλά ενέχει κινδύνους, κυρίως σε περίπτωση κατά την οποία η όλη προσπάθεια για εφαρμογή ενός πακέτου ΜΟΕ, δεν λειτουργήσει με τον τρόπο που επιθυμεί και προσδοκά η Λευκωσία». Ο εν λόγω Ευρωπαίος επίσημος επεσήμανε προς την κυπριακή κυβέρνηση ότι σε μια τέτοια περίπτωση «θα υπάρχει δυσκολία υπαναχώρησης» (difficult to pull

back), καθιστώντας δηλαδή σαφές ότι μια τέτοια προσφορά προς την τουρκοκυπριακή πλευρά θα είναι ενδεχομένως χωρίς επιστροφή... Ο επίσημος της Ε.Ε., ο οποίος είναι από τους λίγους γνώστες του Κυπριακού στην Ε.Ε., λόγω και της προηγούμενης ιθαγένειάς του, υπενθύμισε στους δύο απεσταλμένους του ΥΠΕΞ ότι θέμα Τύμπου είχε συζητηθεί και το 2013-2014, ενώ σε περίπτωση εφαρμογής ενός τέτοιου ΜΟΕ, εξέφρασε την εκτίμηση ότι αρκετοί Βρετανοί θα επιθυμούν να ταξιδεύουν πιο συχνά στα Κατεχόμενα.

«Καθαρή κίνηση»

Η απόφαση της Λευκωσίας για «στρατηγική εξόδου» από τις κυρώσεις κατά της Τουρκίας και για παράλληλη προσπάθεια υλοποίησης του ελληνοκυπριακού πακέτου ΜΟΕ στο ζήτημα των Βαρώσιων και γενικότερα στο Κυπριακό, χαρακτηρίζεται για τις υποστηρικτικές του θέσεις έναντι της Λευκωσίας. Ο εν λόγω Ευρωπαίος επίσημος εστίασε την προσοχή του στο ζήτημα του αεροδρομίου Τύμπου, λέγοντας ότι ένα τέτοιο ενδεχόμενο ΜΟΕ «είναι εξόχως σημαντικό για την τουρκοκυπριακή πλευρά, αλλά ενέχει κινδύνους, κυρίως σε περίπτωση κατά την οποία η όλη προσπάθεια για εφαρμογή ενός πακέτου ΜΟΕ, δεν λειτουργήσει με τον τρόπο που επιθυμεί και προσδοκά η Λευκωσία». Ο εν λόγω Ευρωπαίος επίσημος επεσήμανε προς την κυπριακή κυβέρνηση ότι σε μια τέτοια περίπτωση «θα υπάρχει δυσκολία υπαναχώρησης» (difficult to pull

Κινήσεις Πακιστάν για αναγνώριση του ψευδοκράτους

Σε προχωρημένο στάδιο βρίσκονται οι κινήσεις Αγκυρας και Ερσίν Τατάρ για διεθνή διπλωματική αναβάθμιση των Κατεχομένων

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Η μεταστροφή της Τουρκίας του Ερντογάν και της τουρκοκυπριακής ηγεσίας, υπό τον Ερσίν Τατάρ, σε σχέση με την αλλαγή παραδείγματος ως προς τις παραμέτρους λύσης του Κυπριακού δείχνει να εστιάζει, στην παρούσα φάση, στην επαναδραστηριοποίηση μιας εκστρατείας, κατά τα πρότυπα των δεκαετιών των '80 και του '90, για διπλωματική αναβάθμιση της λεγόμενης «ΤΑΒΚ» σε διεθνές και περιφερειακό επίπεδο. Η οπουδή αυτή στην αναγνώριση της «ΤΑΒΚ» από κράτη τα οποία διατηρούν παραδοσιακά άριστες σχέσεις με την Τουρκία έρχεται μάλιστα σε μια στιγμή που, όπως έγραψε και η «Κ» την περασμένη εβδομάδα, η Άγκυρα, και επισήμως φέρεται να σηματοδοτεί, ιδίως προς την Ε.Ε., πως συζητά μόνο την παράμετρο λύσης «δύο κρατών», σ' ένα μοντέλο δηλαδή συνομοσπονδίας όπου θα συνυπάρχουν δύο ισότιμα, κυριαρχικά, κράτη.

Το Πακιστάν πρωταγωνιστούσε ανέκαθεν στις προσπάθειες αναγνώρισης της «ΤΑΒΚ». Υπήρξε μάλιστα, ιστορικά, η μοναδική χώρα που αντιτάχθηκε στην έκδοση του ισχυρού ψηφίσματος 541 του Συμβουλίου Ασφάλειας του ΟΗΕ, τον

Τα τελευταία χρόνια διάφορες αντιπροσωπείες «αδελφών κρατών», σε κοινοβουλευτικό ή υπουργικό επίπεδο, έχουν επισκεφθεί τις αντίστοιχες «αρχές» της λεγόμενης «ΤΑΒΚ».

Νοέμβριο του 1983, μετά την παράνομη ανακήρυξη της «ΤΑΒΚ» υπό τον Ραούφ Ντενκτάς. Πακιστανοί διπλωμάτες από την Άγκυρα επισκέπτονται, μάλιστα, συχνά τα Κατεχόμενα τα τελευταία

Ο πρόεδρος της Τουρκίας Ταγίπ Ερντογάν βρέθηκε στο Πακιστάν, τον Φεβρουάριο του 2020, σε μία διήμερη επίσκεψη, συζητώντας διεθνή και περιφερειακά θέματα κοινού ενδιαφέροντος.

χρόνια. Σύμφωνα με καλά ενημερωμένες πηγές της «Κ», η προσπάθεια συντονισμού της Ισλαμικών με την Άγκυρα για τη λειτουργία προξενείου της ισλαμικής δημοκρατίας στην «ΤΑΒΚ» φαίνεται να βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο, με την ενέργεια αυτή να μην αποκλείεται να συμβαίνει εντός της χρονιάς ή στις αρχές του 2023.

Τα φίλια κράτη

Η περίπτωση της διπλωματικής αναβάθμισης ή και πλήρους αναγνώρισης του παράνομου μορφώματος στα Κατεχόμενα δεν είναι καινούργια ιστορία όσον αφορά τις προσπάθειες της Άγκυρας και της τουρκοκυπριακής ηγεσίας να αναγνωριστεί, μετά το 1983, η παράνομη κρυψθείσα «Τουρκική Δημοκρατία της Βορείου Κύπρου». Τα «αδελφά έθνη» της Τουρκίας, όπως το Αζερμπαϊτζάν και το Πακιστάν ή το Μπαγκλαντές, καθώς και σειρά μικρότερων χωρών, όπως η Σομαλία ή τα κράτη του Συμβου-

λίου Συνεργασίας των Τουρκόφωνων Κρατών, Turkic Council, (βλέπε Καζακστάν, Κυργιστάν και Ουζμπεκιστάν) έχουν κατά καιρούς βρεθεί στη γραμμή των φίλων κρατών της Τουρκίας που εν δυνάμει θα μπορούσαν να αναβαθμίσουν την «ΤΑΒΚ». Τα τελευταία χρόνια, μάλιστα, αρκετά συχνά, διάφορες αντιπροσωπείες των εν λόγω κρατών –σε κοινοβουλευτικό ή υπουργικό επίπεδο– έχουν επισκεφθεί τις αντίστοιχες «αρχές» της λεγόμενης «ΤΑΒΚ». Η πρόσφατη εμπλοκή μάλιστα της Τουρκίας στον πόλεμο του Ναγκόρνο Καραμπάχ υπέρ του Αζερμπαϊτζάν, όπως και τα γενναία διπλωματικά ανοίγματα της τουρκικής διπλωματίας στην αφρικανική ήπειρο και το ευρύτερο υποδοστήμα του Καυκάσου, δείχνουν πως μια οργανωμένη προσπάθεια της Άγκυρας σε συνεργασία με τον Τατάρ, εντός του αραβομουσουλμανικού κόσμου αλλά και πέρα αυτού, θα στόχευε στην ενίσχυση του αφηγήματος της ύπαρξης δύο κρατών στη Κύπρο.

Παγκύπρια Εκστρατεία Καθαρισμού Let's Do It! Cyprus

Με ουσιαστική συμβολή στην προστασία του περιβάλλοντος συμμετείχε η Lidl Κύπρου, ως μεγάλος χορηγός της Παγκύπριας Εκστρατεία Καθαρισμού “Let’s do it. Η επιτυχία της εκστρατείας, την οποία διοργάνωσε το Δίκτυο Εθελοντών Together Cyprus σε συνεργασία με το Γραφείο Επιτρόπου Περιβάλλοντος, αποτυπώνεται στον απολογισμό της μεγάλης αυτής προσπάθειας:

Συγκεντρώθηκαν συνολικά 186 τόνοι απορριμμάτων, που ισούνται με το βάρος μιας μηχανής τραίνου!

Οι εργαζόμενοι της Lidl Κύπρου πήραν μέρος σε μια μεγάλη κινητοποίηση στην οποία συμμετείχαν περισσότερες από 700 ομάδες, που αριθμούσαν 15 χιλιάδες εθελοντές.

Μέσα από την εκστρατεία η Lidl Κύπρου συνέβαλε στην ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση της κυπριακής κοινωνίας, ενώ μέσα από τη σύμπραξη με το Δίκτυο Εθελοντών Together Cyprus, υλοποίησε την πολιτική της για στήριξη κάθε πρωτοβουλίας που συμβάλλει στην μείωση της αλόγιστης χρήσης πλαστικού και στην προώθηση της κυκλικής οικονομίας.

Μάθετε τις θέσεις και την στρατηγική της Lidl Κύπρου στο πλαίσιο του Reset Plastic στο www.lidl.com.cy/plastic

Προς το Τελ Αβιβ λοξοκοιτάζει ο Ερντογάν

Η επαναπροσέγγιση Τουρκίας-Ισραήλ και τι σηματοδοτεί για τη Λευκωσία

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Μετά το 2010 και το συμβάν με τον στολίσκο στη Γάζα –που οδήγησε στον θάνατο εννιά Τούρκων ακτιβιστών στο πλοίο «MV Mavi Marmara»– οι διμερείς σχέσεις Τουρκίας-Ισραήλ μπήκαν στον πάγο. Έκτοτε, τόσο στο ζήτημα της υποστήριξης των Παλαιστινίων όσο και στη διαρκή και συνεχιζόμενη υποστήριξη μελών της παλαιστινιακής οργάνωσης Χαμάς, η τουρκική πολιτική και δη αυτή του Τούρκου προέδρου Ταγίπ Ερντογάν σε σχέση με το Ισραήλ άλλαξε άρδην. Και πέρασε σε μια σειρά πολλών και διαφορετικών πυκνών την τελευταία δεκαετία, από διάφορες φράσεις υψηλής έντασης και επιθετικής ρητορικής με αποκορύφωμα την περίοδο, μετά το 2015, και την ανάδειξη στην εξουσία του Μπενιαμίν Νετανιάχου. Δεν ήταν μόνο οι προσλαμβάνουσες ασφάλειας της κάθε πλευράς, το Παλαιστινιακό και οι τεκτονικές αλλαγές που συνέβησαν στη Μέση Ανατολή και την Ανατολική Μεσόγειο –μετά το 2010– αλλά και το στυλ και οι προσωπικότητες των δύο ηγετών: Με τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και τον Μπενιαμίν Νετανιάχου να προέρχονται από εκείνες τις ιδιосυγκρασιακές πάστες ανθρώπων που δεν μπορούν –μεταξύ τους– να βρουν κοινό έδαφος ή περιθώρια συνεννόησης. Την ίδια περίοδο ωστόσο και παρά το πάγωμα των διπλωματικών σχέσεων Τουρκίας-Ισραήλ συνέβησαν, σχεδόν παράλληλα, και δύο ακόμη γεγονότα. Ένα αντιφατικό –ως προς τις διμερείς σχέ-

σεις δύο κρατών που περνούν από φάση επιδείνωσης ή και οριστικής διακοπής– και ένα, οργανικό στη διεθνή και περιφερειακή διπλωματία:

- Η εμβάθυνση των οικονομικών και εμπορικών σχέσεων Αγκυρας-Τελ Αβιβ με έμφαση στους τομείς του εξαγωγικού εμπορίου και του τουρισμού –εξέλιξη αντιστρόφως ανάλογη της διπλωματικής, ουσιαστικά, διακοπής των διμερών σχέσεων και

- Η άνθηση των διμερών σχέσεων του Ισραήλ με την Κύπρο και την Ελλάδα, σχέση που επεκτάθηκε και στα σχήματα της περιφερειακής τριμερούς διπλωματίας και της στρατηγικής συνεργασίας σε σειρά θεματικών, συμπεριλαμβανομένης της ενέργειας.

Το πώς βέβαια μέσα σε μια δεκαετία, από την ανθρωπιστική αποστολή στη Γάζα που οδήγησε στο πάγωμα των διμερών σχέσεων Τουρκίας-Ισραήλ, ολόκληρη η Ανατολική Μεσόγειος αναβαθμίστηκε γεωπολιτικά, αποκτώντας διακριτά χαρακτηριστικά ενός ξεχωριστού υποσυστήματος, αποτελεί ξεχωριστό κεφάλαιο ανάλυσης –εντός του οποίου ωστόσο τόσο η Τουρκία όσο και το Ισραήλ, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο και υπό αυτό το βάρος οφείλουν να προσεγγίζονται.

Τι αλλάζει

Αυτό που δείχνει να αλλάζει το τελευταίο διάστημα, ιδίως μετά την ιστορική συμφωνία ομαλοποίησης των σχέσεων Ισραήλ-κρατών του αραβικού κόσμου με τον Ερντογάν, είναι η επανα-εξέλιξη των σχέσεων Τουρκίας-Ισραήλ. Η Τουρκία, που για χρόνια είχε διατηρήσει μια πολιτική αδιαφορίας, φαίνεται να επανα-εξέλιξη των σχέσεων Τουρκίας-Ισραήλ. Η Τουρκία, που για χρόνια είχε διατηρήσει μια πολιτική αδιαφορίας, φαίνεται να επανα-εξέλιξη των σχέσεων Τουρκίας-Ισραήλ.

Τον περασμένο Δεκέμβριο ο Τούρκος πρόεδρος υποδέχτηκε στην Άγκυρα αντιπροσωπεία ραβίνων στο πλαίσιο της Συνόδου των Ραβίνων στα Ισλαμικά Κράτη.

Η σταδιακή αποκατάσταση των διμερών διπλωματικών σχέσεων Τουρκίας-Ισραήλ δεν πρέπει να θεωρείται απίθανο σενάριο εντός του 2022.

το 2020, είναι αυτός, ακριβώς, ο πάγος που διακρίνει τις σχέσεις Αγκυρας-Τελ Αβιβ. Μια ματιά στην ιστορική διάσταση των τουρκοϊσραηλινών σχέσεων αρκεί, κατ' αρχάς, για να διακρίνει κάποιος πως οι χώρες απολάμβαναν εξαιρετικές σχέσεις στο παρελθόν με την Τουρκία να αποτελεί, ουσιαστικά, την πρώτη μεγάλη μουσουλμανική χώρα που αναγνώρισε το Ισραήλ και συνήψε μαζί του διμερείς σχέσεις, μόλις ένα χρόνο μετά τη σύγκληση του 1949. Η αλλαγή που επήλθε στις σχέσεις λόγω της ιδεολογίας του ΑΚΡ και των οργα-

νικών σχέσεων που συνήψε η κυβέρνηση Ερντογάν με την οργάνωση Χαμάς αποτέλεσε αγκάθι στις σχέσεις των δύο χωρών λίγο πριν από το συμβάν του 2010. Ωστόσο, τους τελευταίους μήνες, η προσπάθεια του Τούρκου προέδρου να ξεπαγώσει τις σχέσεις του με διάφορα κράτη στην ευρύτερη περιοχή –ενόψει και του 2023 και των προκλήσεων που αντιμετωπίζει στο εσωτερικό– δείχνει να σχηματίζεται και περνάει κι από το Τελ Αβιβ. Οι απανωτές προσπάθειες εξάλλου του Τούρκου προέδρου να καλέσει τον Ισραηλινό ομόλογό του, Ισαάκ Χέρτζογκ, στην Άγκυρα επιβεβαιώθηκαν και επίσημα από το πρωθυπουργικό γραφείο στο Τελ Αβιβ, με αφορμή την πρώτη τους τηλεφωνική επικοινωνία προ ημερών, λόγω της νόσησης Ερντογάν από τον ιό του Covid-19. Εκτός απρόόπτου, η επίσκεψη Ισαάκ Χέρτζογκ στην Τουρκία στα μέσα Μαρτίου επιβεβαιώνει την οριστικοποίηση μιας προσπάθειας βελτίωσης των διμερών σχέσεων των δύο χω-

Ο Ερντογάν υπήρξε πολύ προσεκτικός ως προς τα μηνύματά του προς το Τελ Αβιβ, παίζοντας έξυπνα το χαρτί της διαθρησκευτικής διπλωματίας.

ρών. Η οποία ωστόσο περιλαμβάνει επιμέρους στοιχεία: Πρώτο μια σταδιακή μετάβαση από το τρέχον δυσχερές καθεστώς σ' ένα καλύτερο επίπεδο, δεύτερο αμοιβαία καχυποψία στα ζητήματα που παραμένουν αγκάθι στις διμερείς σχέσεις (π.χ. Χαμάς) και τρίτο τη σταδιακή, εντός του 2022 ή στις αρχές του 2023, ανταλλαγή διπλωματών ακόμη και πρέσβων.

Στην άσκηση αυτή εξισορροπήσεις Ερντογάν των σχέσεων με το Ισραήλ, ο Ερντογάν υπήρξε πολύ προσεκτικός τους τελευταίους μήνες ως προς τα μηνύματά του προς το

Τελ Αβιβ, παίζοντας έξυπνα το χαρτί της διαθρησκευτικής διπλωματίας, χειριζόμενος πολύ αποτελεσματικά την περίπτωση του ζεύγους των Ισραηλινών τουριστών, Νάταλι και Μορντί Οκνίν, που κατηγορήθηκαν για κατασκοπεία εντός Τουρκίας και στέλνοντας συγκεκριμένα σιγνάλα σε σχέση με το καθεστώς ανοχής που απολαμβάνουν μέλη της Χαμάς επί τουρκικού εδάφους –μ' ενέργειες που έδειξαν πως η σχέση με συγκεκριμένους ηγετικούς κύκλους της Χαμάς δεν είναι η αντίστοιχη άλλων ετών. Επιπλέον αξίζει να σημειωθεί πως ο γενικός διευθυντής του ΥΠΕΞ του Ισραήλ, Αλόν Ουσπιζ, επισκέφθηκε την Τουρκία πρόσφατα –στην πρώτη επίσκεψη υψηλόβαθμου Ισραηλινού αξιωματούχου στην Τουρκία τα τελευταία έξι χρόνια– προκειμένου να συναντηθεί με τον Ιμπραχίμ Καλίν, εκπρόσωπο Τύπου της τουρκικής κυβέρνησης –και στενό συνεργάτη του Ερντογάν. Η συνάντηση προετοίμασε ουσιαστικά τα την επίσκεψη Χέρτζογκ στην Τουρκία.

Αποκατάσταση δεν σημαίνει υποβάθμιση

Παρά το γεγονός πως μια πλήρης αποκατάσταση των διμερών σχέσεων Ισραήλ-Τουρκίας το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα ως τα τέλη του χρόνου, δημιουργεί νευρική κατάσταση, η οποία είναι η ευκαιρία για το Κυπριακό αλλά και λόγω του μεγάλου διπλωματικού κεφαλαίου που επενδύθηκε με το Ισραήλ τα τελευταία χρόνια –η πραγματικότητα είναι πως η εν λόγω αποκατάσταση δεν θα γίνει σε βάρος των εξαιρετικών σχέσεων Ισραήλ-Κύπρου. Διάσταση που ήδη κοινωνεί προς πάσα κατεύθυνση η κυβέρνηση Μπένετ, στο Τελ Αβιβ, και, πέραν της Κύπρου, σε σχέση με τις διμερείς σχέσεις με την Ελλάδα. Ωστόσο, μια αποκατάσταση των σχέσεων Τουρκίας-Ισραήλ επαναθέτει και τη σεναριολογία των ενεργειακών οδεύσεων στην περιοχή σε νέα βάση: Ακριβώς γιατί στη «μετά-EastMed εποχή», και η Τουρκία δείχνει να επανεξετάζει τον

Το επίπεδο των σχέσεων Τελ Αβιβ-Λευκωσίας πηγαίνει πολύ πέραν της γεωπολιτικής στους τομείς των επενδύσεων, της στρατηγικής συνεργασίας σε σειρά θεμάτων.

ρόλο της στη μεσολάβηση μεταξύ της μεταφοράς του φυσικού αερίου της Ανατολικής Μεσογείου προς την Ευρώπη αλλά και το Ισραήλ εξετάζει εναλλακτικές επιλογές της εξαγωγής ποσοτήτων φυσικού αερίου πέραν της Αιγύπτου και του Arab Gas Pipeline. Η προσέγγιση εξάλλου εξαγωγής φυσικού αερίου από τα ισραηλινά κοιτάσματα του «Λεβιάθαν» και του «Ταμάρ» προς το λημάνι του Τσεϊνάν, στις τουρκικές ακτές της Μεσογείου, μέσω ενός υποθαλάσσιου αγωγού που θα πα-

ρέκαμπτε την Κύπρο ήταν ένα σενάριο που συζητήθηκε μεταξύ εμπλεκόμενων δρώντων στο Ισραήλ και της Τουρκίας την περίοδο 2014-2017, παρά τις παγωμένες διμερείς σχέσεις Αγκυρας-Τελ Αβιβ και ως εκ τούτου παραμένει ένα τύπου worst case scenario, τα επόμενα χρόνια, ως προς τη συνδεσιμότητα και τον ρόλο της Κύπρου ως προς τη γεωπολιτική της ενέργειας στην περιοχή. Καταληκτικά, για την Κύπρο μια αποκατάσταση των σχέσεων Τελ Αβιβ-Αγκυρας δεν σηματοδοτεί την αυτόματη υποβάθμιση των στρατηγικών σχέσεων με το Ισραήλ. Το επίπεδο των σχέσεων Τελ Αβιβ-Λευκωσίας πηγαίνει πολύ πέραν της γεωπολιτικής στους τομείς των επενδύσεων, της στρατηγικής συνεργασίας σε σειρά θεμάτων (ηλεκτρική διασύνδεση, τουρισμός, υγεία, τεχνολογία), έχοντας και το ισχυρό αποτύπωμα της οικονομικής διάστασης. Εξάλλου, όπως τονίζει στη σημερινή του συ-

νέντευξη στην «Κ», ο ΥΠΕΞ Ιωάννης Κασουλίδης, η Λευκωσία έχει επίγνωση των δυναμικών στην περιοχή και επιπλέον της επίσκεψης Χέρτζογκ στην Τουρκία θα προηγηθεί επίσκεψη του Ισραηλινού προέδρου σε Λευκωσία και Αθήνα. Ωστόσο, η δυναμική εξέλιξη βελτίωσης των τουρκοϊσραηλινών σχέσεων εμπερικλείει, σε κάθε περίπτωση, το αναστοχαστικό πλαίσιο για τη στρατηγική και τις επιδιώξεις της Κυπριακής Δημοκρατίας στην περιοχή αλλά και μια ευκαιρία αποτίμησης ως προς τη σχέση κόστους-οφέλους των σχέσεων με το Ισραήλ τα τελευταία χρόνια. Και στο ρευστό, και υπό συνεχείς μεταβολές αναδυόμενο σύστημα της Ανατολικής Μεσογείου, κάθε αλλαγή δυναμικής μεταξύ των κρατών της περιοχής (π.χ. εδώ εντάσσονται και οι σχέσεις Τουρκίας-Αιγύπτου) παραμένει ένα πεδίο προκλήσεων για τη Λευκωσία και για τη διπλωματία της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Εκτός απρόόπτου, η επίσκεψη Ισαάκ Χέρτζογκ στην Τουρκία στα μέσα Μαρτίου επιβεβαιώνει την οριστικοποίηση μιας προσπάθειας βελτίωσης των σχέσεων των δύο χωρών.

Κυπριακές Αξίες, Παγκόσμιας Αποδοχής

46 ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Εωλες οι απαιτήσεις ΕΒΚΑΦ για Βαρύσια

Το αφήγημα ότι η γη των Αμμοχωστιανών είναι βακουφική εξυπηρετεί πολιτικούς στόχους και μόνο - Έχουν δοθεί αποζημιώσεις

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Το Βαρώσι δεν είναι βακουφική περιουσία και η επιμονή σε αυτό το αφήγημα εξυπηρετεί πολιτικούς στόχους και απευθύνεται κυρίως στους Τούρκους, σημειώνουν στη «Κ» ο δικηγόρος Μουράτ Μετίν Χακί, και η αρχαιολόγος και ιστορικός ερευνήτης Τουντζέρ Μπαγιασκάν. Μάλιστα, το αμέσως προηγούμενο διάστημα, αμφότεροι παρενέβησαν είτε με αναρτήσεις στα μέσα κοινωνικά δικτύωσης είτε με δημοσιεύματα στον τ/κ Τύπο για το εν λόγω ζήτημα. Η «Κ» μίλησε για το ζήτημα με τον κ. Μπαγιασκάν και τον κ. Χακί, με αφορμή την πρόσφατη απόφαση της Επιτροπής Ακίνητης Περιουσίας στα Κατεχόμενα, που κατέστησε το ΕΒΚΑΦ εμπλεκόμενο μέρος σε υπόθεση που καταχώρισε Ελλανοκυβερνησία για την περιουσία του στο Βαρώσι και τη συνέντευξη του γενικού διευθυντή της Διοίκησης Βακουφικών Ιδρυμάτων (ΕΒΚΑΦ), Ιμπραχίμ Μπεντέρ στην τουρκική εφημερίδα «Hürriyet», ο οποίος πρό-έβαλε και πάλι τον ισχυρισμό ότι το 80% του Βαρωσιού είναι περιουσία του Ιδρύματος Αμπντούλάχ Πασά, με το υπόλοιπο να ανήκει στα βακουφία Λαλά Μουσταφά Πασά και Μπιλάλ Αγά.

Ο Τουντζέρ Μπαγιασκάν υποστηρίζει, βάσει εγγράφων που δημοσίωσε σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης, πως οι ισχυρισμοί του διευθυντή του ΕΒΚΑΦ Ιμπραχίμ Μπεντέρ πως το Βαρώσι είναι περιοχή πιασμένων οθωμανικών βακουφικών ιδρυμάτων δεν ανταποκρίνονται στην αλήθεια. Συγκεκριμένα, ο κ. Μπαγιασκάν, όπως μας είπε, τα δύο έγγραφα του 1975, από το Αρχείο του ΕΒΚΑΦ αποδεικνύουν πως το σύνολο της ακίνητης περιουσίας του βακουφιστικού του Αμπντούλάχ Πασά στο Βαρώσι ρευστοποιήθηκε το 1975.

σοποιοίθηκε με αμοιβαία συμφωνία, και τα χρήματα εστράφησαν στον τελευταίο διαχειριστή (mutevelli) του βακουφίου, τον Μεχμέτ Πεζίλ Μπέι, κάτοικο τότε στην Κωνσταντινούπολη. Πιο συγκεκριμένα ένα επιστολόγιο που αντυλάβησαν μεταξύ του τότε διευθυντή του ΕΒΚΑΦ Nail Ασάφ και του τότε «κυπουργού άμυνας» και «αντιπροέδρου» του τ/κ «μορσιονδιακού κράτους» (KİTF), Οσμάν Ορέκ σε σχέση με «τις περιουσίες του Ιδρύματος Αμιντουλάι Πασά στο Βαρώσι» αναφέρουν τα σχετικά με τη ρευστοποίηση που έγινε το 1933, αξίας 18.467 κυπριακών λιρών, με το ίδρυμα να κλείνει οριστικά το 1935 και έκτοτε ουδέναν περιουσιακό στοιχείο κατείχε.

Ο δικηγόρος Μουράτ Μετίν Χακκί ανέφερε στην «Κ» πως θά ήταν καλύτερο αντί για περισσότερα να λέγαμε ιδιοκτησιακά, συμφέροντα και μάλιστα σε μερικές περιπτώσεις, όπως είναι αυτή του βακουφίου του Αμπντούλάχ πασά το σημαντικό δεν ήταν η ελεύθερη ιδιοκτησία, αλλά το δικαίωμα που προέρχεται από σουλτανική περιουσία, που ανήκε δηλαδή στον σουλτάνο ή στο κράτος. Ένα περίοδο 1933-35 το βακούφι έλαβε περί τις 18.000 λίρες Κύπρου ως αποζημίωση για τη ρευστοποίηση του, που σύμφωνα με υπολογισμούς του ήταν ίσο με 140 κιλιά χρυσού.

Το σύνολο της ακίνητης περιουσίας του βακουφίου του Αμντουλάχ Πασά στο Βαρώνι ρευστοποιήθηκε με αμοιβαία συμφωνία, και τα χρήματα εστάλησαν στον τελευταίο διαχειριστή του βακουφίου, τον Μεχμέτ Ρεμζί Μπέι, τη δεκαετία του 1930.

Εδώ έχει ενδιαφέρον να σημειωθεί πως για το 1935 το ΕΦΚΑΒ έλαβε από την αποικιακή κυβέρνηση το ποσό των 10.490.67 λιρών, «διά τους μετατραπέντας τίτλους δεκάτης υπό το όνομα Αιτουλλά Πασά», σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας «Ελευθερία» 16.4.1936.

Αργότερα, συμπληρώνει ο κ. Χακκί, το 1944, οι ένοικοι βακουφικών τύπου «*idjareteinli*» έλαβαν το δικαίωμα να αποκτήσουν την ιδιοκτησία, σε ευθυγράμμιση με τις νομοθετικές μεταρρυθμίσεις του Κεμάλ Ατατούρκ, το 1935, που υπάρχει στο κεφάλαιο 225 των Νόμων της Κύπρου (Chapter 225 of the Laws of Cyprus). Ο κ. Χακκί, ερωτώμενος γιατί επιμένουν κάποιος σε αυτό το

σχετικά με το ζήτημα είπε πως όλα όσα ισχυρίζεται το ΕΒΚΑΦ είναι όλα μεγάλα ψέμα, αφού, όπως είναι γνωστό, το 1960 η αγγλική αποικιοκρατική κυβέρνηση έδωσε στους Τ/κ 1,5 εκατ. στέρλινγκ, ένα τεράστιο για την εποχή ποσό. Μάλιστα, οι 500.000 μπήκαν στον προσωπικό λογαριασμό Κουτσούκ - Ντενκτάς για τις επείγουσες δόθεν ανάγκες της τ/κ κοινότητας και ανέφερε πως «θ' άξιζε τον κόπο δημοσιογραφικά κάποιους να ερευνηθεί και να μάθει τι έκαναν αυτό το 1,5 εκατομμύριο οι Τ/κ, διότι οι Άγγλοι τους το έδωσαν στον πλήρη και τελική εξόφληση όλων των απαιτήσεων που είχαν από τη διαχείριση των περιουσιών τους και σε αυτό περιλαμβάνεται και το ΕΦΚΑΒ» και συμπληρώνει ο κ. Δημητριάδης πως μέρος των χρημάτων χρησιμοποιήθηκαν για να κτιστεί το ξενοδοχείο Saray, πάντα σε περιουσία του ΕΒΚΑΦ, «τα άλλα χρήματα έκτοτε δεν ξέρει κανείς πού πήγαν».

σε μία ισορροπία... Η εξαφάνιση των Βαρωσίων θα σημάνει και την οριστική διχοτόμηση», υποστηρίζει ο κ. Χακκί.

Τι έγινε το 1,5 εκατ.

Ο δικηγόρος Αχιλλέας Δημη-
τριάδης σε δηλώσεις του στην «Κ»

νηση γη παραθαλάσσια για τον ναύσταθμο στην κατεχόμενη Αιμώχωστο!».

Στο ερώτημά μας γιατί το ΕΦΚΑΒ επανέρχεται στο εν λόγω αργημένα λήει πως αυτό χρησιμοποιείται ξεκάθαρα για ν' αποστερηθούν οι Βαρωσιώτες τις περιουσίες τους: «Πρέπει να καταρριφθεί στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για να υπάρχει προηγούμενο, το οποίο να δεσμεύει και την Επιτροπή και τα δικαστήρια της υποτελούς τοπικής διοίκησης. Δεν είναι η πρώτη φορά που το βάλουμε, αυτό είχε αρχίσει το 2005, είχε ξεκινήσει μια προσπάθεια από το 2005, στην υπόθεση Ξενίδη-Αρέστη. Η δεύτερη φορά ήταν στην υπόθεση Λόρδου, το 2012, όπου με εμπιστευτικό μνημόνιο προσπάθησε το ΕΦΚΑΒ να μπει στην διαδικασία ως επίδικο μέρος, πάλι με το ίδιο σκεπτικό, ότι του ανήκαν οι περιουσίες στο Βαρώσι, και εκεί απέτυχε.

Τώρα και πάλι γίνεται το ίδιο στην Επιτροπή αρχικά και στο ΕΑΑΔ, στην υπόθεση ΚΥ Mediterranean, η οποία είναι και πλοτική. Εδώ θα αποφασιστεί τελεσίδικα το θέμα, και ελπίζω ότι και την τρίτη φορά θα πετύχουμε το ίδιο θετικό αποτέλεσμα». Η υπόθεση, όπως είπε ο κ. Δημητριάδης, έχει πάρει παράταση για δεύτερη φορά, μέχρι τις 29 Μαρτίου 2022, «ευελιστώ ότι με την αλλαγή στο υπουργείο Εξωτερικών η κυβέρνηση θα ανατρέξει στα αρχεία της και θα επιβεβαιώσει την ακυρότητα του αφηγημάτος ΕΦΚΑΒ». Τέλος, ο κ. Δημητριάδης σημείωσε πως τα προβλήματα με το Βαρώσι είναι μέρος της αναπαράστασης προόδου στο Κυπριακό και πρέπει το συντομότερο δυνατόν να αρχίσουν ξανά οι διαπραγματεύσεις ούτως ώστε να αποφυγουμε τα βράχια της διχοτόμησης.

Built for endless inspiration.

The all-new Sportage.

Movement that inspires

Έμπνευση χωρίς όρια! Το ολότελο νέο KIA Sportage ήρθε για να σας ταξιδέψει παντού και να σας ανοίξει νέους ορίζοντες. Τολμηρή, σπορ crossover σχεδίαση, τεχνολογία αιχμής, εσωτερικό υψηλής ποιότητας, εξοπλισμένο με κινητήρες τελευταίας γενιάς, το νέο Sportage προσφέρει μια συναρπαστική και συνάμα ασφαλή οδήγηση σε όλες τις συνθήκες.

ΛΕΜΕΣΟΣ: T: 25576576 | ΛΕΥΚΩΣΙΑ: T: 22464834 | ΛΑΡΝΑΚΑ: T: 24635125 | info@loutsiosgroup.com

LOUTSIOS GROUP

WWW.KIA.COM.CY

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΤΗΝ «Κ»

Να σώσουμε το Βαρώσι έστω και με ακριβό αντίτιμο

Έχουμε ήδη αναθεωρήσει την πολιτική των κυρώσεων και επικεντρωνόμαστε στα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Αντί των κυρώσεων θα παρουσιάσουμε Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης, αναφέρει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Εξωτερικών Ιωάννης Κασουλίδης, ξεκαθαρίζοντας πως έχουμε ήδη αναθεωρήσει την πολιτική των κυρώσεων, που αποτελούσε μέχρι προσφάτως σημαία για τη Λευκωσία. Κληθείς να σχολιάσει για ποιο λόγο πιστεύει πως θα τύχουν αποδοχής τα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης αυτή τη φορά εξέφρασε την πεποίθηση μετά από συναντήσεις του σε Ουάσινγκτον και Βρυξέλλες πως θα βοηθήσουν προς αυτή την κατεύθυνση. Ο ίδιος αναφέρει πως άλλαξε το κλίμα απέναντι στη Λευκωσία τις τελευταίες βδομάδες και ξεκαθαρίζει σε όσους επικρίνουν τις παραχωρήσεις για τα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης, πως ο στόχος πλέον είναι να σωθεί η Αμμόχωστος έστω και με ακριβό αντίτιμο.

–Φαντάζομαι διαβάσατε τι γράφεται. Ότι με την επιστροφή σας σηματοδοτείται και η επιστροφή στη ρεάλ πολιτική...

–Έχω πει από την πρώτη μέρα πως η εξωτερική πολιτική δεν αλλάζει.

–Τότε τι σας έκανε να επιστρέψετε δεδομένου ότι είπατε πως συνταξιοδοτείστε;

–Η πρόθεση ήταν να αναλάβει κάποιος που δεν θα χρειαστεί να ξεodέψει τον μισό χρόνο για να μάθει πλήρως το αντικείμενο. Κι εγώ, εδώ και ένα μήνα ενημερώνομαι για θέματα που έχουν μεσολαβήσει κατά την προηγούμενη τετραετία. Με επίγνωση λοιπόν αυτού του γεγονότος δέχτηκα την πρόταση του Προέδρου λόγω του δύσκολου και του ιδιαίτερου χαρακτήρα της χρονικής συγκυρίας. Η εξωτερική πολιτική όμως δεν αλλάζει.

–Τι αλλάζει;

–Η προσέγγισή μου είναι διαφορετική από την προσέγγιση του προκατόχου μου σε πολλά θέματα. Δεν λέω ότι η προσέγγιση του προκατόχου μου είναι λανθασμένη...

–Λέτε πως δεν είναι λανθασμένη αλλά είχατε πει όμως πως δεν ξέρετε τις θέσεις του στο Κυπριακό...

–Αυτό είχε να κάνει με τις προεδρικές εκλογές και σας το λέω ότι δεν επιθυμώ να επανέλθω. Ό,τι είπα καλώς επιώθηκε αλλά ως εκεί. **–Υπήρξε μία σιωπηρή συμφωνία με τον Πρόεδρο να γίνουν προσπάθειες για επανεκκίνηση του Κυπριακού;**

–Δεν είναι σιωπηρή συμφωνία. Προτού απαντήσω και αποδεχθώ ήθελα να συζητήσω μαζί του και συζητήσαμε. Την κατεύθυνση την έχει ο Πρόεδρος.

–Υπάρχουν σωρεία ζητημάτων που είναι ανοικτά. Ένα εξ αυτών η πολιτική των κυρώσεων. Θεωρείτε πως πρέπει να αναθεωρήσουμε, αν κρίνουμε εκ του κακού αποτελέσματος;

Περάσαμε από αυτή τη φάση της ενδεχόμενης έλλειψης αξιοπιστίας και μπαίνουμε σε άλλη τροχιά, η οποία μου δίνει το δικαίωμα να ελπίζω για καλύτερες προοπτικές τις επόμενες βδομάδες ή μήνες, λέει στην «Κ» ο υπουργός Εξωτερικών Ιωάννης Κασουλίδης.

–Έχουμε ήδη αναθεωρήσει την πολιτική των κυρώσεων. Δεν θα αποσυρθεί το αίτημα της Κύπρου για επιβολή κυρώσεων. Η συζήτηση επί πολιτικού επιπέδου στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων έχει εξαντληθεί, καθώς υπάρχουν κράτη μέλη που δεν επιθυμούν να επιβάλουν κυρώσεις κατά της Τουρκίας. Αυτό που λένε είναι ότι θεωρούν τις κυρώσεις αντιπαραγωγικές, ότι δεν θα κάνουν την Τουρκία να αλλάξει στάση στα Βαρώσια, αλλά εκείνο που χρειάζεται είναι μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης. Θα δουν συνεπώς την πολιτική μας. Αντί των κυρώσεων θα παρουσιάσουμε ΜΟΕ.

–Προτιθενται όμως να βοηθήσουν προς αυτή την κατεύθυνση; Επειδή τα ΜΟΕ είχαν απορριφθεί στο παρελθόν...

–Πολύ σωστά. Αν δείτε όμως προεκτικά τη συζήτηση που διεξάγεται στην τ/κ κοινότητα είναι φανερό ότι δεν είναι τόσο εύκολο γι' αυτούς να απορρίψουν ελαφρά τη καρδία μία πρόταση χωρίς να τη μελετήσουν. Ιδιαίτερα τη στιγμή που το κύριο αφήγημά τους για να παραπονιούνται στον κόσμο ήταν η «απομόνωσή» τους και το εμπόργκο εναντίον τους, όπως βέβαια αυτοί το βλέπουν. Αυτά τα δύο με τη μεταφορά του αεροδρομίου της Τύμπου κάτω από την ευθύνη των Ηνωμένων Εθνών αίρονται προς όφελος της προόδου και της ευημερίας των τ/κ.

–Όταν λέμε υπό την αιγίδα των

“
Η αντίδραση του υπ.
Εξωτερικών των ΗΠΑ
στην πρόταση για τα Μέ-
τρα Οικοδόμησης Εμπι-
στοσύνης ήταν θετική.
Πο θετική ακόμα, με
διάθεση να κινηθεί και
να βοηθήσει είναι η υφυ-
πουργός Εξωτερικών
για πολιτικές υποθέσεις
Βικτώρια Νούλαντ.

Ηνωμένων Εθνών έχουμε συ-
γκεκριμένο σχέδιο; Κάποιοι θε-
ωρούν ότι είναι τύποις όλο αυτό
και στην ουσία θα είναι διεθνή
συνδεσιμότητα...

–Βεβαίως έχουμε, αλλά αυτό που θα συζητήσουμε μαζί τους θα είναι εκ πρώτης όψεως αν είναι έτοιμοι να συζητήσουν. Κύριο αντάλλαγμα για μας, για ένα τέτοιο μεγάλο βήμα, θα είναι η παράδοση της περικλειστικής περιοχής των Βαρωσίων στα Ηνωμένα Έθνη, όπως προνοούν τα ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας για να παραδοθεί στη συνέχεια στους νόμιμους κατοίκους της περιοχής

τίζει και να προβληματιστούν όλοι. **–Υπάρχει όμως και το ζήτημα των χαμηλών ποσοστών δημοτικότητας του Αβέρωφ Νεοφύτου βάσει δημοσκοπήσεων...** –Άλλο σταυρός προτιμήσεως και άλλο ψήφος. Εγώ πέρασα μία περίοδο της πολιτικής μου σταδιοδρομίας που ήμουν ο δημοφιλέστερος πολιτικός στην Κύπρο. **–Μα γι' αυτό σας έβαλε ο Αναστασιάδης, αντιλαμβανόμενος ότι ο ίδιος δεν μπορούσε να εκλεγεί. Δεν σημαίνει κάτι;**

–Περιλαμβάνεται και το λιμάνι της Αμμοχώστου;

–Στο πακέτο της πρότασης Αναστασιάδη βρίσκεται το λιμάνι της Αμμοχώστου, του οποίου το τελωνείο θα τεθεί υπό την εποπτεία της Ε.Ε. για να ελέγχεται η είσοδος εμπορευμάτων στην ενιαία αγορά. Για να γίνουν αυτά τα δύο η Τουρκία θα πρέπει να προχωρήσει στην πλήρη εφαρμογή του πρόσθετου πρωτοκόλλου της Άγκυρας και στο άνοιγμα επομένως των λιμανιών και των αεροδρομίων σε σκάφη που φέρουν την κυπριακή σημαία.

ΗΠΑ και Ε.Ε.
–Ποια είναι η άποψη των ΗΠΑ και των Βρυξελλών; Πώς πρόκειται να βοηθήσουν;

–Η αντίδραση του υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ στην πρόταση για τα Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης ήταν θετική. Πιο θετική ακόμα, με διάθεση να κινηθεί και να βοηθήσει, είναι η υφυπουργός Εξωτερικών για πολιτικές υποθέσεις Βικτώρια Νούλαντ. Σε ό,τι αφορά τις Βρυξέλλες, παρουσίασα τις ιδέες του Προέδρου στο γεύμα των πρέσβων υπό τη γαλλική προεδρία. Οι αντιδράσεις ήταν πολύ θετικές και πιστεύω ότι οι πρωτεύουσες, το Βερολίνο το Παρίσι, όλες οι χώρες που μπορούν να ασκήσουν επιρροή θα είναι πρόθυμες να βοηθήσουν.

–Επειδή επικεντρωνόμαστε όμως σε ΜΟΕ, να υποθέσουμε ότι είναι εκτός πλαισίου η επανέναρξη

των συνομιλιών μέχρι το τέλος της θητείας Αναστασιάδη;

–Μακάρι ν' αλλάξει η θέση της τουρκικής πλευράς και να μπορέσουμε να επαναρχίσουμε συνομιλίες. Διότι η τουρκική θέση θέλει να αποδεχτούμε την τουρκική κυριαρχία, τον στόχο των δύο κρατών προτού αρχίσουμε τη συζήτηση. Μακάρι να αλλάξει η τουρκική θέση και χρόνος υπάρχει και διάθεση. Φανταστείτε αν στο μεταξύ συμφωνηθούν και εφαρμοστούν τα ΜΟΕ ποια ατμόσφαιρα θα έχει ήδη δημιουργηθεί και πώς θ' αλλάξει η στάση του κυπριακού λαού (τ/κ και Ε/κ) που σήμερα δεν έχει καμία προσδοκία. Αν προχωρήσουμε με τα ΜΟΕ θ' αλλάξει το κλίμα και θα μετατραπεί σε μία περίοδο μεγάλης προσδοκίας σε ό,τι αφορά τη λύση. Με την εφαρμογή τέτοιων μεγάλων ΜΟΕ θα είναι έτοιμο το έδαφος για τη συνέχεια. **–Δεδομένου ότι είναι μεγάλ επιβλα, εμείς πού εναποθέτουμε τις ελπίδες μας; Απλώς στο ότι θα μας βοηθήσει η διεθνής κοινότητα;**

–Τον περασμένο Δεκέμβρη, ο Πρόεδρος απηύθυνε μία επιστολή προς τον γ.γ. του ΟΗΕ προτείνοντας αυτά τα ΜΟΕ. Αλλά έκτοτε δεν έγινε μια μεγάλη προβολή από όλες τις διπλωματικές μας υπηρεσίες σε όλες τις κυβερνήσεις, σε όλα τα διεθνή φόρα ώστε να προωθηθεί αυτή η ιδέα.

–Το πρόβλημα είναι επικοινωνιακό δηλαδή; Δεν τίθεται θέμα έλλειψης αξιοπιστίας;

–Εγώ διαπιστώνω ότι έχει υπάρξει μια εμφανής αλλαγή κλίματος αυτές τις τελευταίες εβδομάδες και μια προσδοκία από πλευράς του διεθνούς παράγοντα. Χωρίς να λέω πως φταίει κάποιος, περάσαμε από αυτή τη φάση της ενδεχόμενης έλλειψης αξιοπιστίας και μπαίνουμε σε άλλη τροχιά, η οποία μου δίνει το δικαίωμα να ελπίζω για καλύτερες προοπτικές τις επόμενες εβδομάδες ή μήνες.

–Όταν είμαστε σε προεκλογική περίοδο όμως, τα πάντα σταματούν...

–Ούτε ο Πρόεδρος βρίσκεται σε προεκλογικό, ούτε εγώ.

–Βρίσκεται το κυβερνών κόμμα.

–Δεν υπάρχει κανένα κώλυμα από πλευράς προεκλογικού. Εδώ πάμε για να σώσουμε την Αμμόχωστο και δίνουμε ακριβό αντίτιμο για να σώσουμε την Αμμόχωστο. Μότο μου είναι να ζυγίζουμε το κόστος και το όφελος και αν το όφελος υπερτερεί του κόστους τότε να το πράξουμε.

–Δεν προκύπτουν ζητήματα όμως;

–Κάποιοι ενδεχομένως να προβάλουν αντιρρήσεις και κινδύνους. Τι είναι όμως το μεγαλύτερο όφελος για την πλευρά μας; Η εφαρμογή των ψηφισμάτων του Συμβουλίου Ασφαλείας για την παράδοση της περικλειστικής περιοχής της Αμμοχώστου σύμφωνα με τα ψηφίσματα 550 και 789. Μακάρι να τα καταφέρουμε και δεν νομίζω να βρεθεί κάποιος που να έχει αντίρρηση.

Οι Τριμερείς και το Ισραήλ

–Σε ό,τι αφορά τις Τριμερείς, ίσως να ήμασταν υπερβολικοί;
–Οι τριμερείς συνεργασίες γεννήθηκαν κατά την επίσκεψή μου στο Κάιρο τον Σεπτέμβριο του 2013. Πολλοί με χαρακτηρίζουν ως πατέρα των Τριμερών. **–Με αφορμή την εξομάλυνση όμως των σχέσεων Ισραήλ-Τουρκίας εμείς δεν επηρεαζόμαστε;**
–Εγώ ξέρω ότι όταν τσιμεντώνεις μια φίλια και μια συνεργασία στη βάση αρχών πρέπει να έχεις εμπιστοσύνη στον εταίρο σου ότι σιτιδήποτε κι αν κάνει για βελτίωση των δικών του σχέσεων με την Τουρκία, αυτό δεν σημαίνει ότι θα σε εγκαταλείψει. **–Αρα είναι τσιμέντο οι σχέσεις μας;**
–Δεν έχει πει ποτέ κανένας ότι ο φίλος μας είναι εχθρός του εχθρού μας. Δεν είναι έτσι οι σχέσεις των χωρών. Εμείς έχουμε εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση του Ισραήλ. **–Δεν μας ανησυχούν δηλαδή οι τελευταίες εξελίξεις;**
–Ο πρόεδρος του Ισραήλ που θα μεταβεί στην Άγκυρα, πρώτα θα επισκεφθεί την Ελλάδα και την Κύπρο... **–Σε σχέση με την επίσκεψη στην Ουάσινγκτον, τα συμπεράσματα μπορούν να βγουν;**
–Υπάρχει η βεβαίωση του υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ ότι οι τριμερείς (+1) θα συνεχίσουν σε πολιτικό επίπεδο και όλες οι άλλες προσπάθειες που γίνονται από χαμηλότερα κλιμάκια της Τρίμερης θα βρίσκονται κάτω από την καθοδήγηση του πολιτικού επιπέδου 3+1. Έχει σίγουρα διασφαλιστεί ότι οι διμερείς σχέσεις που έχουν κτιστεί σε θέματα ασφάλειας και άμυνας σε θέματα εκπαίδευσης και προσωπικού σε θέματα μιας προσπάθειας που γίνεται τώρα για την εκκένωση των πολιτών των ΗΠΑ από τον χώρο της Μέσης Ανατολής και μία σειρά από άλλα θέματα θα συνεχιστούν ανεμπόδιστα. Δεδομένου ότι η προσωπική δεν μας φέρνει ούτε στο σκαλοπάτι του ΝΑΤΟ να φτάσουμε, έχουμε πει στις ΗΠΑ ότι θέλουμε τουλάχιστον ν' αυξήσουμε τις μεταξύ μας σχέσεις.

Ζητήματα με τις εδώ πρεσβείες

–Μόλις αναλάβετε το υπουργείο είπατε ότι θα προσπαθούσατε να εξομालυνθούν οι σχέσεις με τις εδώ πρεσβείες. Υπήρχε πρόβλημα;
–Υπήρχαν ζητήματα, ναι. Ήμουν έξω και τ' άκουσα. **–Ποιο ήταν το πρόβλημα;**
–Όποιο και αν ήταν το πρόβλημα τώρα το κλίμα αλλάζει, βελτιώνεται και πιστεύω ότι αυτό βρίσκεται στον δρόμο εξομάλυνσης. **–Σκληρή θέση σε κάποια ζητήματα;**
–Μάλιστα, γιατί μία θέση μπορεί να είναι εξίσου σκληρή με τον τρόπο που θα την εκφράσεις και θα την ασκήσεις. Η εδώ διπλωματική κοινότητα είναι φίλοι μας, έχουν σταλεί εδώ εκ μέρους των κυβερνήσεών τους για να είναι φίλοι της φιλοξενούσας χώρας. Με αυτό τον φάκο πρέπει να τους βλέπουμε. Η προσοχή που δίνω εγώ σε αυτά τα πράγματα είναι μεγάλη. Έχουμε ανάγκη της διεθνούς συμπαράστασης και συνεπώς δεν πρέπει να την ξεχνούμε και να την προωθούμε.

Δεν υπάρχει πιθανότητα να διεκδικήσω για το '23

–Υπάρχει ένα σενάριο που σας θέλει να διεκδικείτε τελικά εσείς την προεδρία της Δημοκρατίας για το 2023.

–Όχι, δεν υπάρχει πιθανότητα. **–Ούτε να επιστρέψετε υπήρχε πιθανότητα.**

–Ο ΔΗΣΥ έχει υποψήφιο. Εγώ δεν υπάρχει περίπτωση να ακολουθήσω δρόμο άλλο από την έγκριση από τα συλλογικά σώματα του ΔΗΣΥ. Θεωρώ ότι δεν μπορείς να κάνεις τέτοια πράγματα. **–Αναφέρεστε στον Νίκο Χριστο-**

δουλίδη...

–Μπορεί να τα κάνει, δεν εξετάζω τι κάνει ο Νίκος Χριστοδουλίδης αλλά τι κάνω εγώ. Θεωρώ ότι αναδειχθηκαν αυτοί που έχω αναδειχθεί χάρη στην αγάπη και τη συμπαράσταση του συναγερμικού κόσμου και δεν πρόκειται ποτέ μου να μην μπορώ να τον αντικρίσω έντιμα στα μάτια...

–Είχατε εκφράσει την εκτίμηση ότι με δύο υποψήφιους ο ΔΗΣΥ μπορεί να χάσει...

–Αυτό είναι που με προβλημα-

Οι υγειονομικές μεταγραφές του ΓεΣΥ

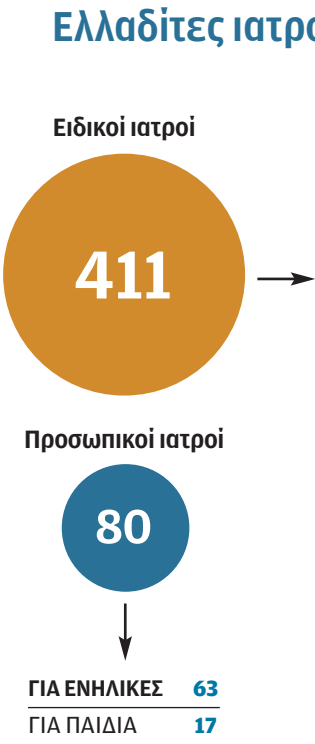
Η κάθοδος ιατρικού προσωπικού από Ελλάδα τα τελευταία τέσσερα χρόνια – Γιατί εγκαταλείπουν το ΕΣΥ και επιλέγουν Κύπρο

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η οικονομική κρίση που έπληξε την Ελλάδα και η συνακόλουθη διάρκεια των επιπτώσεων στο κομμάτι διαβίωσης είναι από τους βασικούς λόγους που ώθησαν χιλιάδες Έλληνες να εγκαταλείψουν τη χώρα τους προς αναζήτηση μιας καλύτερης τύχης στο εξωτερικό. Η Κύπρος, λόγω της γεωγραφικής εγγύτητας με τον ελλαδικό χώρο, της πολιτιστικής συγγένειας, της εγγύτητας ως προς την ιδιοσυγκρασία αλλά και των υψηλών αμοιβών του ιατρικού προσωπικού, αποτέλεσε έναν από τους ελκυστικούς προορισμούς για όσους πήραν την απόφαση να κινηθούν εκτός Ελλάδας. Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού, στην Κύπρο διαμένουν 58.350 Ελλαδίτες. Ωστόσο, από ανείσημα στοιχεία γίνεται λόγος για 70 έως 80 χιλιάδες. Από τα υπάρχοντα στοιχεία δεν διευκρινίζεται αν στον αριθμό συμπεριλαμβάνονται και οι φοιτητές που τα τελευταία χρόνια επιλέγουν κάποιο κυπριακό πανεπιστημιακό ίδρυμα για τις σπουδές τους. Από το 2018 και μετά, στις επαγγελματικές κατηγορίες που είδαν την Κύπρο ως μια καλή επιλογή, προστέθηκαν και τα επαγγέλματα υγείας, κυρίως γιατροί όλων των ειδικοτήτων. Εν αντιθέσει με το παρελθόν, όπου η επιλογή της Κύπρου ως τόπου διαμονής είχε να κάνει περισσότερο με το κομμάτι των προσωπικών σχέσεων, σήμερα ο επαγγελματικός και στην προκειμένη περίπτωση ο υγειονομικός χώρος της Κύπρου φαίνεται να έχει θετική φήμη στην Ελλάδα. Τα κενά που προέκυψαν από τη φυγή ντόπιου ιατρικού προσωπικού κυρίως από τα δημόσια νοσπλευτήρια, ως επί το πλείστον καλύφθηκαν από ιατρικό δυναμικό προερχόμενο από την Ελλάδα.

Η πανδημία

Στις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης ήλθε να προστεθεί και η πανδημία, η οποία σε συνδυασμό με τις επικρατούσες συνθήκες στο Εθνικό Σύστημα Υγείας της Ελλάδας οδήγησε αρκετούς ιατρούς να αναζητήσουν καλύτερες συνθήκες μακριά από τη χώρα τους. Μια τέτοια περίπτωση, σύμφωνα με ρεπορτάζ της «Κ», είναι ο Γιώργος Καλογερόπουλος, πρώην επιμελητής Β΄ στον «Άγιο Ανδρέα» της Πάτρας, που εδώ και έξι μήνες εργάζεται σε νοσοκομείο του ΟΚΥπΥ. «Δεν ήταν εύκολη απόφαση, γιατί άφηνα μια μόνιμη θέση στο ελληνικό Δημόσιο», λέει. «Εκεί έχεις την αίσθηση ότι μάχεσαι σε δύσκολες συνθήκες και αυτό σε κάνει καλύτερο γιατρό, δένεσαι με τους συναδέλφους. Αν κάνεις όμως μια ψυχραιμη ανάλυση, βλέπεις ότι ο Έλληνας γιατρός είναι

491 ιατροί από Ελλάδα έχουν μετακομίσει επαγγελματικά στην Κύπρο. Από αυτούς οι 411 ως ειδικοί ιατροί και οι 80 ως προσωπικοί ιατροί.

από τους χειρότερα αμειβόμενους στην Ευρώπη, ενώ δουλεύει στο “κόκκινο” συνεχώς». Παρόμοιο σκεπτικό αναπτύσσουν και άλλοι γιατροί που αναγκάστηκαν να λάβουν μια απόφαση ζωής και να μετακινηθούν, οικογενειακώς σε αρκετές περιπτώσεις, στην Κύπρο.

Τα στοιχεία

Με βάση επίσημα στοιχεία από τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας (ΟΑΥ) οι εγγεγραμμένοι ιατροί διαφόρων ειδικοτήτων από την Ελλάδα που προσφέρουν υπηρεσίες σε νοσοκομεία του ΟΚΥπΥ ή σε ιδιωτικά νοσπλευτήρια ανέρχονται σε 491. Ωστόσο, αν ληφθεί υπόψη και ο παράγοντας αποχώρησης κάποιων για διάφορους λόγους, ο τελικός αριθμός Ελλαδιτών γιατρών που πέρασαν από το υγειονομικό σύστημα της Κύπρου, σίγουρα είναι μεγαλύτερος. Όπως φαίνεται και στον πίνακα, η συντριπτική πλειοψηφία των Ελλαδιτών γιατρών του ΓεΣΥ είναι στην κατηγορία των ειδικών γιατρών (411). Στην άλλη κατηγορία, αυτή των προσωπικών ιατρών, προσφέρουν τις υπηρεσίες

ΑΚΤΙΝΟΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ	43
ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	37
ΟΡΘΟΠΑΙΔΙΚΗ	36
ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑ	32
ΜΑΙΕΥΤΙΚΗ - ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑ	22
ΓΕΝΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	22
ΠΝΕΥΜΟΝΟΛΟΓΙΑ - ΦΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	21
ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΑ	19
ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	18
ΟΥΡΟΛΟΓΙΑ	18
ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑ	17
ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΟΛΟΓΙΑ	13
ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΟΓΚΟΛΟΓΙΑ	11
ΩΤΟΡΙΝΟΛΑΡΥΓΓΟΛΟΓΙΑ	10
ΝΕΥΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	10
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ	9
ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΑΓΓΕΙΩΝ	9
ΑΙΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	8
ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΙΑ-ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΙΑ	7
ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	7

Η Κύπρος προσφέρει ένα τρόπο ζωής παρόμοιο με αυτό της Ελλάδας, καλές συνθήκες εργασίας και μια ικανοποιητική αμοιβή, λέει ο Λάμπρος Μπουραντάς, αιματολόγος στο Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας.

τους 80 γιατροί από την Ελλάδα, από τους οποίους οι 63 σε ενήλικες και οι υπόλοιποι 17 σε παιδιά. Χωρίς να υπάρχουν συγκεκριμένα στοιχεία, σε όλα τα νοσοκομεία του ΟΚΥπΥ έχουν τοποθετηθεί Ελλαδίτες ιατροί όλων των ειδικοτήτων. Με βάση τις εγγραφές, από τους 411 ειδικούς γιατρούς οι ειδικότεστες που ξεχωρίζουν από αριθμητικής απόψεως, είναι η Ακτινοδιαγνωστική με 43 ιατρούς, η Καρδιολογία με 37, η Ορθοπεδική με 36, η Αναίσθησιολογία με 32, η γενική Χειρουργική με 22 και άλλες ειδικότητες όπως η Παθολογία, ή η Πνευμονολογία με μικρότερο αριθμό γιατρών.

«Η Κύπρος σαν το σπίτι μας»
Ο Λάμπρος Μπουραντάς είναι ένας από τους 491 Ελλαδίτες που

ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	5
ΠΛΑΣΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	5
ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΘΩΡΑΚΟΣ / ΚΑΡΔΙΑΣ	5
ΝΕΦΡΟΛΟΓΙΑ	5
ΕΝΔΟΚΡΙΝΟΛΟΓΙΑ	5
ΑΚΤΙΝΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΟΓΚΟΛΟΓΙΑ	4
ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ	3
ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	3
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΝΕΟΓΝΩΝ	2
ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΠΑΙΔΩΝ	2
ΠΑΙΔΟΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	2
ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	2
ΡΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	2
ΑΛΛΕΡΓΙΟΛΟΓΙΑ	1
ΚΥΤΤΑΡΟΛΟΓΙΑ	1
ΣΤΟΜΑΤΟΓΝΑΘΟΠΡΟΣΩΠΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	1
ΦΥΣΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	1

* Κάποιοι ιατροί έχουν διπλή ειδίκτητα (διπλογραφίες)

έχουν επιλέξει να εργαστούν στην Κύπρο και είναι εγγεγραμμένοι στο ΓεΣΥ. Οι λόγοι που επέλεξε την Κύπρο συμπυκνώνονται στο τετράπτυχο: αμοιβή, συνθήκες εργασίας, επαγγελματική προοπτική, κοινωνική ζωή. Από το 2003 έως το 2011 εργάσθηκε στην Ελλάδα, στη συνέχεια μετακόμισε στο Λονδίνο και από τον Νοέμβριο του 2021 προσφέρει τις υπηρεσίες του ως αιματολόγος στο Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας.

–Πώς προέκυψε η Κύπρος επαγγελματικά;

–Η Κύπρος δεν μου ήταν άγνωστη επαγγελματικά. Τα προηγούμενα χρόνια αναζητώντας εργασία κατέληξα να διδάσκω εδώ, σε ιδιωτικό πανεπιστήμιο, στον κλάδο της υγείας. Τότε, το 2017, είχα μια πρώτη επαφή με την Κύπρο ως ωρομίσθιος τέσσερις με πέντε φορές τον χρόνο, αλλά η διαμονή και η επαγγελματική μου βάση ήταν στην Αγγλία. Μετά την πανδημία, επειδή οι συνθήκες εργασίας και αμοιβής, παρέμεναν ίδιες ή και χειρότερευν. Οπότε έχοντας την προηγούμενη θετική εμπειρία συνεργασίας με το πανεπιστήμιο και παράλληλα μια ενθαρρυντική εικόνα του τρόπου ζωής στην Κύπρο, με την παρότρυνση φίλων που ήδη είχαν έλθει εδώ,

βρήκα τη θέση που έχω στο νοσοκομείο της Λάρνακας.

–Κωδικοποιμένα, οι λόγοι που σε ώθησαν να έλθεις στην Κύπρο ποιοι είναι;

–Το περιβάλλον, ο τρόπος ζωής που μου ταίριαζε, οι συνθήκες εργασίας και οι όροι αμοιβής. Η Κύπρος προσφέρει ένα μεσογειακό τρόπο ζωής παρόμοιο με αυτό της Ελλάδας, μια καλή οργάνωση σε διοικητικό επίπεδο, έναν οικείο στην κουλτούρα του Ελλαδίτη τρόπο κοινωνικής ζωής και φυσικά καλές συνθήκες εργασίας στο νοσοκομείο συν μια ικανοποιητική αμοιβή, σε αντίθεση με την Αγγλία και την Ελλάδα. Στην Αγγλία το κομμάτι αμοιβής είναι καλό, οι συνθήκες ζωής όμως χειρότερεναν χρόνο με τον χρόνο.

–Ερχόμενος στην Κύπρο όλα όσα είχες κατά νου επιβεβαιώθηκαν;

–Σε ένα μεγάλο βαθμό ναι. Ήταν αυτό που περίμενα και καλύτερα θα πω, γιατί είχα ξεχάσει πόσο φιλικοί είμαστε οι μεσόγειοι. Εν αντιθέσει με το Λονδίνο που είναι μια απρόσωπη πόλη, ξανασυνάντησα τη ζεστασιά που είχα συνηθίσει στην Ελλάδα. Ήταν σαν να επαναπατριζόσαι κατά κάποιο τρόπο.

–Αυτή η ζεστασιά αφορά και τον εργασιακό χώρο;

–Έχω πολύ καλές εμπειρίες από τους συναδέλφους γιατρούς και νοσπλευτές, είναι πάρα πολύ φιλικοί. Πριν αρχίσω τα ιατρικά αιματολογίας, δούλευα για τέσσερις εβδομάδες στην κλινική COVID σαν επιστρατευμένος. Εκεί είδα πόσο φιλικό ήταν το περιβάλλον, πόσο δεμένη

ήταν η ομάδα, πόσο συνεργάσιμοι ήταν οι ασθενείς και οι συγγενείς τους και πόσο ευγνώμονες ήταν για τη δουλειά μας. Μου έκανε εντύπωση που προσφέρονταν να δώσουν χρήματα για ενίσχυση του νοσοκομείου.

–Την Κύπρο επαγγελματικά τη βλέπεις ως προσωρινή λύση και μετά θα επιστρέψεις στην Ελλάδα;

–Ίσως και να μείνω μόνιμα, το σκέφτομαι σε μεγάλο βαθμό για πολλούς λόγους. Μου αρέσει που θέλουμε να δημιουργήσουμε την Αματολογία στην περιοχή της Λάρνακας μαζί με τη Θαλασσαιμία. Σου προσφέρει ευκαιρίες να εξελιχθείς ως γιατρός και με τις συζητήσεις που γίνονται υπάρχει προοπτική να επεκταθεί το τμήμα. Οπότε γιατί όχι να μείνω και μόνιμα.

–Με βάση την επαφή που έχεις με συναδέλφους σου στην Ελλάδα, την Κύπρο πώς την αντιμετωπίζουν επαγγελματικά;

–Την αντιμετωπίζουν ως μια καλή ευκαιρία για να εργαστούν. Είναι αυτή δυστυχώς η κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα, οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά, που έχει οδηγήσει πολλούς Έλληνες επιστήμονες να φύγουν αναγκαστικά εκτός Ελλάδας. Όσοι παρέμειναν στην Ελλάδα και δεν ήθελαν να μετακινηθούν σε χώρες του εξωτερικού, θεωρούν πως η Κύπρος είναι σαν το σπίτι μας. Δεν είναι μακριά και με τις πολύ καλές οικονομικές απολαβές της φαντάζει για πολύ κόσμο μια καλή προοπτική.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΑΝΟΥ ΛΟΪΖΟΥ ΠΑΡΡΑ

Το τουριστικό προϊόν αναζητά όραμα

Το πρόβλημα προϋπήρχε της πανδημίας. Μέχρι και το 2019, το εργατικό δυναμικό που ήταν πρόθυμο να εργαστεί στις τουριστικές επιχειρήσεις, δεν επηκοίσε για να καλύψει τις ανάγκες του κλάδου. Το εγκώριο εργατικό δυναμικό που βρισκόταν ακόμα στην ανεργία, επέλεγε άλλους κλάδους, που σιγά σιγά ανέκαμπταν μετά το δύσκολο 2013. Αποτέλεσμα ήταν να αναζητούνται λύσεις κοινοτικών εργαζομένων, οι οποίοι ήταν πρόθυμοι να εργαστούν για σεζόν ή και για μεγαλύτερο διάστημα σε δύσκολες συνθήκες και συνήθως έξι μέρες τη βδομάδα. Ήταν ίσως ακόμα ενεργά τα κατάλοιπα της κρίσης κυρίως σε βαλκάνια και ανατολική Ευρώπη, που λόγω υψηλής ανεργίας, ήταν εύκολη η εξεύρεση εναλλακτικών επιλογών και μάλιστα σε συνθήκες ετεροβαρείς για τον εργαζόμενο.

Μέχρι που ήρθε η πανδημία, οπότε στρέψε κι αυτό. Εν μέσω σκληρών μέτρων και περιορισμών, εκατομμύρια εργαζόμενοι/οικονομικοί μετανάστες επέστρεψαν πίσω

στις χώρες τους. Ένας άλλος μεγάλος αριθμός εργατικού δυναμικού, που πλησίαζε στην αουπηρέτητα, επέλεξε να συνταξιοδοτηθεί πρόωρα, προσθέτοντας στις κενές θέσεις. Τώρα που σιγά σιγά ανοίγει και πάλι η παγκόσμια οικονομία, τα αεροδρόμια και το εμπόριο, οι εργαζόμενοι επανεξετάζουν τις επιλογές τους. Είτε στα ίδια επαγγέλματα που εργάζονταν προηγούμενως, είτε σε άλλα, όμως το σε ποια χώρα θα καταλήξουν, παραμένει ο άγνωστος Χ. Συνεπώς εδώ το πρόβλημα ξεπερνά την ελκυστικότητα του ξενοδοχειακού τομέα και περνά στην ικανότητα της χώρας, να προσελκύσει εργατικό δυναμικό στη βάση των συνθηκών διαβίωσης που παρέχει. Φαίνεται να ήρθε η ώρα να πληρώσουμε το τίμημα των λαθών των προηγούμενων ετών, που αφήσαμε στην άκρη την ανάγκη για προσιτές οικιστικές μονάδες και φτιζάναμε εκατοντάδες πολυτελή διαμερίσματα για να καλύψουμε μια στρεβλή ζήτηση. Ένας κοινοτικός δεν θα επιλέξει τη Λεμεσό για την κα-

λοκαιρινή σεζόν, όταν το 60% του μισθού του θα εξαντλείται στο νοίκιο, ενώ μπορεί να εργοδοτηθεί σε κάποια άλλη χώρα με ευνοϊκότερα δεδομένα. Ομοίως δεν θα αναζητήσει εργοδότηση στην ελεύθερη Αμμόχωστο που λειτουργεί μόνο έξι μήνες τον χρόνο και δεν αφήνει λεφτά στην άκρη για τους υπόλοιπους.

Όσοι εργοδότες είχαν την οικονομική ευχέρεια απορρόφησαν το κόστος στέγασης με την αγορά ή ανέγερση πολυκατοικιών για τους υπαλλήλους τους. Οι μικροί όμως είναι σε τραγικό αδιέξοδο. Την περίοδο 2017-2020, έγιναν επίσης σημαντικά βήματα στον κλάδο. Συντεχνίες και εργοδοτικές οργανώσεις προσπάθησαν να τον καταστήσουν πιο ελκυστικό. Οι μόνιμες φιλοδωρήματος ενωμάτων ήταν στον μισθό για να παραμείνει σταθερός στις εναλλαγές της εποικτικότητας, κατοχυρώθηκε το πενήθήμερο και ο κατώτατος μισθός στις βασικές θέσεις εργασίας, καθώς και ταμείο προνοίας για όλους, όπου ο εργαζόμενος μπορεί να επιλέξει

την καριέρα στον τουρισμό, έχοντας εξασφαλίσει μια αξιοπρεπή συνταξιοδότηση. Την ίδια ώρα, ξενοδοχειακές μονάδες, που έχουν διαρκώς ανάγκες από μόνιμο προσωπικό, καταβάλλουν μισθούς υψηλότερους του κατώτατου και κάρη στην υψηλή κινητικότητα των εργαζομένων, παρέχουν τη δυνατότητα ταχείας ανέλιξης σε μεσοδιευθυντικές θέσεις εργασίας.

Παρά τα πιο πάνω βήματα, κυριαρχεί ακόμα η δυστοκία στην εξεύρεση προσωπικού. Οι λόγοι είναι πολλοί. Πέραν των όσων αναφέρθηκαν πιο πάνω, η εργασία στον κλάδο είναι βαριά και δύσκολη. Και εδώ είναι που προτάσσεται συνήθως η απλοϊκή λύση, «δώστε υψηλότερους μισθούς να βρείτε προσωπικό». Αυτή η πρόταση θυμίζει εκείνο το αόρατο χέρι που ευαγγελίζεται μαγικούς και αορίστους ισορροπεί την προσφορά και τη ζήτηση, λες και δεν επιδρούν άλλοι εξωγενείς περιορισμοί και στρεβλώσεις. Κι αν επιτευχθεί ισορροπία που θα καθιστά ζημιόγχο τον κλάδο, που θα παν οι 40-50 χιλιάδες

εργαζόμενοι; Ποιο είναι το ιδανικό σημείο ισορροπίας, όταν το μισθολόγιο ενός ξενοδοχείου συχνά ξεπερνά το 35% των εσόδων. Τα μεγάλα συγκροτήματα ενδεχομένως να έχουν ακόμα ορισμένα περιθώρια αυξήσεων, αλλά τα μικρότερα συνήθως εγκαταλείπουν τις πολύτιμες ανακαινίσεις των υποδομών τους με σοβαρό αντίκτυπο στην ποιότητα, ή μπαίνουν στον φαύλο κύκλο των All-inclusive. Ταυτόχρονα, η πρόταση αυτή είναι ενδεικτική της προβληματικής νοοτροπίας μας για τα επαγγέλματα του κλάδου. Η δουλειά ενός γκαρσονιού μπορεί μεν να φαντάζει εύκολη για τον καθένα μας, όμως απαιτεί δεξιοτητα και εμπειρία για να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις του πελάτη, κυρίως σε ξενοδοχεία και εστιατόρια πολυτελείας. Ομοίως κι άλλες θέσεις εργασίας απαιτούν εξειδίκευση, για τις οποίες ο κλάδος είναι διαθεθειμένος να δώσει λεφτά, κι όχι απλώς να κλείει τρύπες με ψηλό κόστος χωρίς αντίκρισμα.

Ένα κλάδο που σωρευτικά συσσωρεύει πέραν του 14% στο ΑΕΠ,

οφείλουμε να τον πάρουμε στα σοβαρά. Πρώτα απ' όλα χρήζει σοβαρού σχεδιασμού σε βάθος πενταετίας, ώστε να εντοπίσουμε τις ανάγκες σε κλίκες και προσωπικό. Παράλληλα, το ΑΣΙΚ πρέπει να αναβαθμιστεί, με διετή/τριετή προγράμματα σπουδών σε θέσεις πρώτης γραμμής και σε ξένες γλώσσες, ώστε να προσελκύσει κοινοτικούς φοιτητές, διοχετεύοντάς τους μετά στον κλάδο. Είναι ώρα να εξετάσουμε ευκαιρίες για καινοτομίες και πρωτοτυπίες που θα φέρουν επενδύσεις. Η κυπριακή κουζίνα έχει μείνει στάσιμη και παραμελημένη για δεκαετίες, την ώρα που θα μπορούσε να ήταν το σημείο αναφοράς για το τουριστικό μας προϊόν. Αν θέλουμε να ανταγωνιζόμαστε τις γειτονικές χώρες σε ποιότητα αντί χαμηλές τιμές και μισθούς, θα πρέπει η εμπειρία που βιώνει ο επισκέπτης στην χώρα μας, να αποτελέσει το ανταγωνιστικό μας πλεονέκτημα.

Ο κ. Πάνος Λοΐζου Παρράς είναι οικονομολόγος.

Πώς το ΑΚΕΛ έμεινε χωρίς αριστερή εφεδρεία

Για ποιο λόγο οι συζητήσεις επικεντρώνονται γύρω από πρόσωπα της Δεξιάς για τις προεδρικές

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

«**Στις επιλογές** μας θα πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι ο τρόπος που είναι χωρισμένη πλέον η κοινωνία σήμερα είναι 60% στη Δεξιά και 40% στην Αριστερά» έλεγε με νόημα στην τελευταία συνεδρία της Κεντρικής Επιτροπής του ΑΚΕΛο Άριστος Δαμιανού. Δηκτική απάντηση σ' εκείνα τα μέλη του Σώματος που άφηναν ερωτήματα και αιχμές για τις δεξιόστροφες επιλογές που δημοσιοποιούνται και που φέρεται να έχει στο τραπέζι του το ΑΚΕΛ. Ήταν μία δήλωση που παράλληλα απαντούσε στο για ποιο λόγο το ΑΚΕΛ αφενός βρίσκεται την υσάτην να αλιεύει υποψηφίους εκ δεξιών και αφετέρου για ποιο λόγο δυσκολεύεται να βρει μια δική του αριστερόστροφη αλλά και με προοπτικές νίκης υποψηφιότητα.

Τα μαθηματικά της Δεξιάς

Αυτή τη δεξιόστροφη ροπή της κυριακής κοινωνίας έχουν αποδεχτεί εδώ και καιρό στην Έζεκία Παπαϊωάννου και γι' αυτό τον λόγο υπογραμμίζουν πως θα πρέπει να κάνουν υπερβάσεις, αν θέλει το κόμμα να ανέλθει αυτή τη φορά στην εξουσία. Μία σύντομη ανασκόπηση των τελευταίων εκλογικών αναμετρήσεων επιβεβαιώνουν αυτό τον κανόνα: πως τα δεξιά κόμματα ενισχύθηκαν τα τελευταία χρόνια. Μόνο στις εκλογές του 2021 τα δεξιόστροφα κόμματα (ΔΗΣΥ, ΔΗΚΟ, Αλληλεγγύη, ΕΛΑΜ, ΔΗΠΑ) έλαβαν το 54%, ενώ το μόνο καθαρό αριστερό κόμμα, το ΑΚΕΛ, είδε τα ποσοστά του να υποχωρούν στο 22,34%. Ακόμα πιο έντονο, στις βουλευτικές εκλογές του 2016, όταν στην υπόλοιπη Ευρώπη λόγω μνημονίων άνηθαν αριστερά κινήματα, τα κόμματα της Δεξιάς συγκέντρωσαν το 64,46% ενώ το ΑΚΕΛ είχε υποστεί την πρώτη του μεγάλη πτώση με ποσοστό 24,93%. Στο ίδιο πλαίσιο και οι προεδρικές εκλογές, τόσο το 2013 όσο και το 2016. Όχι μόνο γιατί εξέλεξε δύο φορές πανηγυρικά ο Νίκος Αναστασιάδης, αλλά το ΑΚΕΛ καρδιοχτύπησε δύο φορές ενώπιον του κινδύνου του αποκλεισμού. Ο υποψήφιος του «δεξιόστροφου» ενδιάμεσου χώρου Γιώργος Λιλλήκας έχασε το εισιτήριο για τον β' γύρο με διαφορά 2% από τον υποψήφιο της Αριστεράς Σταύρο Μαλά, ενώ ο Νικόλας Παπαδόπουλος το 2018 για πέντε περίπου ποσοστιαίες μονάδες. Στο ΑΚΕΛ αυτή τη φορά νιώθουν πως κτυπά το τρίτο κουδούνι—ο κίνδυνος δηλαδή αποκλεισμού από τον β' γύρο—και γι' αυτό τον λόγο επιμένουν να εξαντλήσουν τις πιθανότητες τους για συνεργασίες. Συνεργασίες που προϋποθέτουν μία πιο δεξιόστροφη προσέγγιση και έναν υποψήφιο που θα ικανοποιεί τις κύριες ανησυχίες της κοινωνίας, αλλά και των υπόλοιπων κομμάτων: ότι δηλαδή δεν θα υπάρξουν πειραματισμοί στην οικονομία.

Με ιστορικό

Δεν είναι βεβαίως σημερινή πρωτοτυπία η εξεύρεση υποψηφίου από τη Δεξιά ούτε κύριο απότοκο της διακυβέρνησης Χριστόφια, όπως υποστηρίζουν πολλοί. Το ΑΚΕΛ ανέκαθεν έστρεφε το βλέμμα σε κεντροδεξιούς υποψηφίους και με αυτή την τακτική κατάφερε να ενισχυθεί. Από την υποψηφιότητα Ιωάννη Κληρίδη, σε αυτήν του Μακαρίου, του Σπύρου Κυπριανού, του Γιώργου Ιακώβου, του Τάσσου Παπαδόπουλου, ακόμα και του Γιώργου Βασιλείου που θεωρείται για πολλούς ΑΚΕΛικούς ιδανική. Δεξιόστροφη αν επικεντρωθούμε στις οικονομικές πολιτικές που εφάρμοσε και αν αγνοήσουμε πλήρως το αριστερό παρελθόν της οικογένειας Βασιλείου. Ο Έζεκίας Παπαϊωάννου ήταν θιασώτης της πολι-

Το ΑΚΕΛ επί Άντρου Κυπριανού είχε οδηγηθεί στην εσωστρέφεια λόγω της πολεμικής που δέχτηκε για τη διακυβέρνηση Χριστόφια, σήμερα ο Στέφανος Στεφάνου επιδιώκει να ανοίξει στην ευρύτερη κοινωνία και υπογραμμίζει την ανάγκη υπερβάσεων.

Η Δεξιά κατάφερε μέσω social media και ΜΜΕ να δημιουργήσει ένα star system, τη στιγμή που στο ΑΚΕΛ συζητούν περί παραγοντισμού και βλέπουν τις Νέες Δυνάμεις να αποδυναμώνονται.

Σε μία δεξιόστροφη κοινωνία, το ΑΚΕΛ ανέκαθεν έκανε συμμαχίες με την κεντροδεξιά.

τικής των συνεργασιών με κόμματα του Κέντρου και το ίδιο έπραττε και ο Δημήτρης Χριστόφιας. Το σκεπτικό ήταν πως έτσι θα μπορούσαν να αποκτήσουν κόκκαλο σε μία συντηρητική και δεξιόστροφη κοινωνία. Καθόλου τυχαίο ότι το ΑΚΕΛ είχε την πρωτοτυπία, να είναι κόμμα εξουσίας και παράλληλα να δηλώνει κομμουνιστικό κόμμα. Σε αυτό βεβαίως συνέβαλε και το γεγονός ότι στην Κύπρο σε αντίθεση με άλλες χώρες δεν υπήρξε ένα ισχυρό σοσιαλιστικό κόμμα, με το ΑΚΕΛ να έχει λίγο πολύ τη θέση του. Όσο κι αν στο ΑΚΕΛ υπάρχει αυτή τη στιγμή η αμνηστία για τη στήριξη του Νικόλα Παπαδόπουλου, τα μαθηματικά καταδεικνύουν πως το 2001—όταν δηλαδή άρχισε να κτίζεται το έδαφος για την «τριμερή»—το ΑΚΕΛ κατέγραφε πρωτιά με ποσοστό 34%, ενώ το 2006, ενόσω δηλαδή ήταν στη συγκυβέρνηση 31%.

Περίπτωση Χριστόφια και ρήξη

Μία ενίσχυση ποσοστών που έκανε το κόμμα να διεκδικήσει τελικώς για πρώτη και τελευταία φορά στη συνέχεια με τον αρχηγό του κόμματός του τον Δημήτρη Χριστόφια. Η οικονομική κρίση

σε συνδυασμό με το Μαρί οδήγησαν το ΑΚΕΛ και στην απομόνωση από τα υπόλοιπα κόμματα, αλλά και στην υποχώρηση ποσοστών. Όμως ακόμη και την ένδοξη περίοδο του Χριστόφια, όταν ο ίδιος κατέγραφε πολύ ψηλά ποσοστά δημοτικότητας και διεκδικούσε την προεδρία, το κόμμα της Αριστεράς υπογράμιζε παντού ότι δεν πρόκειται να επιβληθεί το σοσιαλιστικό μοντέλο διακυβέρνησης, αλλά πως θα ακολουθήσει την ίδια πολιτική με τους προκατόχους του.

Η πολεμική που δέχτηκε το κόμμα της Αριστεράς, μετά και τη διακυβέρνηση Χριστόφια, έκανε το κόμμα να κλείσει, να οδηγηθεί στην εσωστρέφεια και να διεκδικεί ιδεολογική καθαρότητα. Όχι

τυχαία, αν ληφθεί υπόψη πως η «τριμερής» διαλύθηκε, ενώ ΔΗΚΟ και ΕΔΕΚ ακολουθούσαν μάλλον επιθετική πολιτική έναντι στο ΑΚΕΛ. Αυτό σε συνδυασμό με τις μέτεπαιτα εξελίξεις στο Κυπριακό—με τα δύο κόμματα αλλά και τις νέες ηγεσίες Κυπριανού-Παπαδόπουλος να έχουν σαφείς διαφορές—οδήγησε στην πλήρη ρήξη. Ρήξη που απέκλειε την όποια συνεργασία των δύο με κοινό υποψήφιο.

Η αλλαγή σκυτάλης από τον Άντρο Κυπριανού στον Στέφανο Στεφάνου, αλλά και οι καταγιστικές εξελίξεις στο κόμμα με την πτώση ποσοστών έδειξε αμέσως και τις σαφείς διαφορές των δύο ηγετών. Ο Άντρος Κυπριανού επιθυμούσε συνεργασία με Κινήματα και Πρωτοβουλίες υπέρ της λύσης, βλέποντας με σχετική επιφύλαξη τον Ενδιάμεσο, ο Στέφανος Στεφάνου έδειξε από την αρχή την επιθυμία του για άνοιγμα προς το Κέντρο, παραδεχόμενος και τους λάθος χειρισμούς των δύο κομμάτων για την προεδρία της Βουλής. Η διαφορά νοοτροπίας φάνηκε και από την πρωτοβουλία που ανέλαβε ο Άντρος Κυπριανού να προετοιμάσει τον πρύτανη του Πανεπιστημίου Κύπρου για το ενδεχόμενο υποψηφιότητάς του. Μία υποψηφιότητα που σίγουρα δεν θα προκαλούσε αντιδράσεις σε στελέχη που επιδιώκουν καθαρότητα, αλλά με σοβαρό ρίσκο να χαθεί η προοπτική νίκης, αν λάβει κανείς υπόψη πως ελάχιστες ήταν οι παρεμβάσεις του και το έρεισμά του στην κοινωνία. Ο Στέφανος Στεφάνου από την άλλη ξεκαθάρισε από την αρχή πως στόχος είναι οι υπερβάσεις και η συνεργασία με άλλους.

Σε αυτό το πλαίσιο συζητήθηκε και το όνομα του Γιώργου Παμπορίδη, το οποίο λόγω της ρήξης του με την κυβέρνηση Αναστασιάδη αλλά και την υλοποίηση του ΓεΣΥ, σε συνεργασία με το ΑΚΕΛ, θεωρήθηκε από το κόμμα πως έχει πιθανότητες ευρύτερης υποστήριξης αλλά και προοπτικές νίκης. Το όνομά του δεν έφυγε από το τραπέζι στο τελευταίο Πολιτικό Γραφείο που διεξήχθη, ωστόσο υπάρχει πλέον αμνηστία για τις αντιδράσεις που προκάλεσε.

Πού είναι οι Αριστεροί;

Την ώρα πάντως που ο ΔΗΣΥ τείνει προς τη διάσπαση, καθώς Αβέρωφ Νεοφύτου και Νίκος Χριστοδουλίδης θα είναι υποψήφιοι για την προεδρία της Δημοκρατίας, την ώρα που στελέχη του ΔΗΣΥ συνωστίζονται για την προεδρία του ΔΗΣΥ και για άλλα αξιώματα, μέρος της ΑΚΕΛικής βάσης διερωτάται γιατί το ΑΚΕΛ δεν έχει καταφέρει να έχει χρυσές αριστερές εφεδρείες για το 2023 και αναγκάζεται να αλιεύει υποψηφίους από την ευρύτερη Δεξιά. Το ΑΚΕΛ άλλοτε αποτελούσε φυτώριο προσωπικοτήτων, ανθρώπων του πολιτισμού, του συνδικαλισμού και της πολιτικής. Σήμερα το ΑΚΕΛ έχει ήδη ανανεωθεί σε όλα τα σώματα με νέα στελέχη και βέβαια υπάρχουν αρκετά στελέχη καταρτισμένα με ιδεολογικοπολιτικό υπόβαθρο. Αυτό που θα πρέπει ωστόσο να απαντηθεί είναι αν το ιδεολογικοπολιτικό υπόβαθρο, η αριστερή ιντελιγκέντσια είναι αρκετή για να προσεγγίσει την ευρύτερη κοινωνία. Σε μία εποχή που τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης επικρατούν, που τα ΜΜΕ κτίζουν προφίλ και δημιουργούν star system, η Δεξιά ξέρει να παίζει το παιχνίδι αυτό εύκολα. Αυτό, σε συνδυασμό με το ότι τα στελέχη της Δεξιάς σε αντίθεση με αυτά του ΑΚΕΛ ανέκαθεν βρίσκονταν κοντά στο οικονομικό κατεστημένο, το οποίο επιδιώκει οικονομική σταθερότητα. Την ίδια στιγμή λοιπόν που ο ΔΗΣΥ κτίζει προφίλ στα ΜΜΕ και βρίσκεται κοντά στους οικονομικούς παράγοντες στο ΑΚΕΛ, αντί να κτίζουν το προφίλ των στελεχών τους και να τα προβάλλουν προς την κοινωνία, συζητούν αν πρέπει να έχουν σελίδα στο facebook, ή αν η προβολή προσωπικών θέσεων και δραστηριοτήτων τους αποτελεί παραγοντισμό, οδηγώντας τα στην εσωστρέφεια. Η εσωστρέφεια βεβαίως δεν περιορίζεται στα στελέχη, καθώς και στον ευρύτερο χώρο το ΑΚΕΛ δεν έχει καταφέρει να αποκτήσει μία ευρεία ομάδα αριστερών προσωπικοτήτων. Η μέθοδος των Νέων Δυνάμεων που είχε δημιουργηθεί επί Δημήτρη Χριστόφια δεν βοηθά προς αυτή την κατεύθυνση. Φάνηκε άλλωστε επί Γιώργου Λιλλήκα, Κύπρου Χρυσόστομίδη, Χριστόδουλου Βενιαμίν, Ανδρέα Φιλίππου, ενώ οι δυσκολίες εντοπίζονται και σήμερα με την Ειρήνη Χαραλαμπίδου. Σε αντίθεση με τους αριστίνδην του ΔΗΣΥ, οι οποίοι εντάσσονται τη δεύτερη πενταετία στο κόμμα, το ΑΚΕΛ δεν έχει προοπτική ένταξης των προσωπικοτήτων της Αριστεράς, με αποτέλεσμα μόλις τελειώσει η θητεία τους να ολοκληρώνεται και η συνεργασία τους. Άλλες φορές αναιμικά και άλλες επώδυνα. Η αναθεώρηση του συστήματος των Νέων Δυνάμεων ενδεχομένως να βοηθήσει το κόμμα να ανοίξει στην κοινωνία και παράλληλα να αποκτήσει μία λίστα από προσωπικότητες που θα έχουν προοπτική εκλογής. Μέχρι τότε αντιλαμβάνονται στο ΑΚΕΛ πως θα πρέπει να εντοπίσουν εκείνο τον υποψήφιο που δεν θα ενοχλήσει τα αριστερά αντανάκλαστικά της βάσης, αλλά παράλληλα θα έχει προοπτική νίκης. Οι κινήσεις της αντιπολίτευσης δεν θα είναι περιπάτος στο δάσος, ούτε εύκολη κατάληξη. Πολλά σημεία θα μετρήσουν πέραν της ιδεολογικοπολιτικής κατεύθυνσης του υποψηφίου, καθώς σε αντίθεση με το 2003, όταν η ισχυρή «τριμερής» εξέλεξε τον Τάσο Παπαδόπουλο από την πρώτη Κυριακή, η πρόσθεση των ποσοστών που έλαβαν όλα αυτά τα κόμματα κατά την τελευταία εκλογική αναμέτρηση δεν καταφέρνει να συγκεντρώσει καν πλειοψηφία.

MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3

Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλί,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Στον κύκλο των κομματικών διαπιστευτηρίων

Άλλος για προεδρία του ΔΗΣΥ
Το κόστούμι του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι κομμένο και ραμμένο στα μέτρα του Αβέρωφ Νεοφύτου, έλεγε την προηγούμενη εβδομάδα στον «Πολίτη» ο υπουργός Συγκοινωνιών Γιάννης Καρούσος. Μάλιστα, όταν ερωτήθηκε αν ενδιαφέρεται για την προεδρία του ΔΗΣΥ, ανέφερε πως προτεραιότητά του στον Δημοκρατικό Συναγερμό είναι η εκλογή του Αβέρωφ Νεοφύτου στην Προεδρία της Δημοκρατίας το 2023 και όχι η προεδρία του ΔΗΣΥ. Αυτό βεβαίως που λέγεται στα πηγάδια είναι πως οι δηλώσεις του Γιάννη Καρούσου δεν είναι καθόλου τυχαίες. Ούτε βεβαίως η χρονική συγκυρία. Είναι έτοιμος, όπως λένε, να διεκδικήσει την Προεδρία του ΔΗΣΥ. Σου λέει τόσο θέλουν, εγώ γιατί όχι; Σε αυτό το πλαίσιο επιδιώκει και το δακτυλίδι από τον Αβέρωφ Νεοφύτου, δεδομένου ότι στον ΔΗΣΥ, έτσι έμαθαν πλέον να χρίζονται πρόεδροι του εν λόγω κόμματος.

Η περίπτωση της Αννίτας Βεβαίως εκτός από την πλήρη προσήλωση του Γιάννη Καρούσου στον Αβέρωφ Νεοφύτου, φαίνεται πως και η Πινδάρου έχει μπει σε πλήρη διάταξη για τις προεδρικές εκλογές. Τόσο που φέρνει σε δύσκολη θέση στελέχη για το κράξιμο που τρώνε. Ενδεικτικό αυτό που προκλήθηκε με την απόφαση της Πινδάρου να αναλάβει τον συντονισμό της επαρχίας Λάρνακας η πρόεδρος της Βουλής Αννίτα Δημητρίου. Μετά τον σάλο, η ίδια έσπευσε στο παρασκήνιο να διαψεύσει μία τέτοια πληροφορόρηση και να αφήσει τους δημοσιογράφους εκτεθειμένους ως αναξιόπιστους. Για καλή τύχη των συναδέλφων ο εκπρόσωπος Τύπου Δημήτρης Δημητρίου πρόλαβε και βγήκε δημοσίως και επιβεβαίωσε πως η κυρία Δημητρίου θ’ αναλάμβανε συντονιστικό ρόλο στην επαρχία Λάρνακας. Για το όλο συμβάν, ακούστηκαν διάφορα, ότι δηλαδή η Πινδάρου παγίδευσε την Αννίτα Δημητρίου στο να αναλάβει συντονιστικό ρόλο, ενώ άλλοι σημειώνουν πως απλώς η ίδια δεν ήθελε να δημοσιοποιηθεί. Πάντως, ενώ υπήρξαν διαρροές πως θα βγει ανακοίνωση για το θέμα τη Δευτέρα που πέρασε, επέλεξαν να τηρήσουν σιγήν ιχθύος για το όλο ζήτημα. Η στήλη πάντως έχει την άποψη πως η Αννίτα Δημητρίου είχε δύο επιλογές: να αναδιπλωθεί και ν’ απολογηθεί μετά τις αντιδράσεις, αν αυτό ενίωθε, ή να εμμείνει στην απόφαση να

«Αγάπα τον πλησίον σου ως εαυτόν» (Ματθ. κβ´ 37-39)

αναλάβει τον ρόλο που ανέλαβε εξ αρχής ξεκαθαρίζοντας πως η ίδια ξέρει πολύ καλά να διαχωρίζει τους δύο ρόλους (τον κομματικό και τον θεσμικό). Το να διαψεύδει την είδηση προκαλώντας πρόβλημα στους συναδέλφους που το ανακαλύψαν όχι παλαιοκομματισμού και σε αυτά δεν θα πρέπει να μας συνθησίου.

Τα συναπαντήματα
Μεγάλη συνάντησις υπήρξε την προηγούμενη εβδομάδα σε γνωστό εστιατόριο της Λευκωσίας. Ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ Νικόλας Παπαδόπουλος είχε πάει για γεύμα με τους στενότερους του συνεργάτες που δεν είναι άλλοι από την αδελφή του Αναστασία και τον βουλευτή Λευκωσίας Χρυσή Παντελίδου. Το τι συζήτησαν είναι άγνωστο. Εκεί

όμως συναντήθηκαν με τον πρώην υπουργό Υγείας Γιώργο Παμπορίδη αλλά και με τον Στέφανο Στεφάνου, ο οποίος είχε συνάντηση με οικονομικό παράγοντα.

Παίζει ο Αδάμου;
Συνάντησις είχε ο γ.γ. του ΑΚΕΛ και με τον τώως πρόεδρο της Βουλής Αδάμο Αδάμου. Όπως μαθαίνουμε στη συνάντησις, συζητήθηκαν διάφορα και ζητήθηκε η άποψη του κ. Αδάμου για το πώς πάει το κόμμα. Το ερώτημα είναι αν η Εζέκια Παπαϊωάννου σκέφτεται πλέον το ενδεχόμενο να προτάξει την υποψηφιότητα Αδάμου στη συνάντησις που θα έχει με τον πρόεδρο του ΔΗΚΟ. Ο κ. Αδάμου χαιρεί ιδιαίτερης εκτίμησις στον ενδιάμεσο χώρο και θα μπορούσε να συγκεντρώσει εύκολα την ΕΔΕΚ και τους

Οικολόγους. Θετικά θα μπορούσε να τον δει και το ΔΗΚΟ, δεδομένου ότι θα είναι Πρόεδρος πενταετίας. Λέτε να το σκέφτονται ήδη στο ΑΚΕΛ;

Επιτροπή Ανταγωνισμού
Σάλος προκλήθηκε στην κατά τα άλλα βαρετή Ολομέλεια της Βουλής την περασμένη Πέμπτη. Αφορμή η τροπολογία που κατέθεσε η Δημοκρατική Παράταξη και στην οποία επέμεινε μέχρι τέλους. Η τροπολογία αφορούσε τα προσόντα που θα έπρεπε να έχει ο πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Η Νομική Υπηρεσία αποφάσισε πως απαραίτητο προσόν είναι να έχει σπουδές στη Νομική. Για κάποιο λόγο η ΔΗΠΑ επέμεινε πως τα προσόντα πρέπει να ανοίξουν και να περιληφθούν οικονομικές

ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Στέλλα Κυριακίδου

Η **Επίτροπος** Υγείας έδωσε ένα σημαντικό αγώνα την περασμένη Πέμπτη στην ανεπίσημη σύνοδο που διεξήχθη στην Γκρενόμπλ της Γαλλίας. Οι υπουργοί Υγείας των 27 κρατών μελών αναμένεται να δεσμευθούν ότι θα συνεχίσουν να στηρίζουν τις εργασίες που διεξάγει η Κομισιόν για την περαιτέρω ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. Η Ευρωπαϊκή Ένωση Υγείας είναι μία πρωτοβουλία της Στέλλας Κυριακίδου και ένα προσωπικό της στόιχημα.

σπουδές. Η θέση τους βεβαίως δεν πέρασε, αλλά όλοι οι παρευρισκόμενοι αντιλήφθηκαν ποιο πρόσωπο που βρισκόταν στην αίθουσα προσέβλεπε η ΔΗΠΑ να βολέψει στην εν λόγω θέση.

Αντικειμενικό και κρατικό καθήκοντα γενικού διευθυντή του ΡΙΚ αναλαμβάνει ο Θανάσης Τώκος από τη Δευτέρα. Ήδη στο ίδρυμα τον έχουν καλωσορίσει, καθώς είναι παλιός γνώριμος του κρατικού καναλιού. Αυτό που είδαμε με ενδιαφέρον βεβαίως είναι το βιογραφικό του. Το οποίο περιορίζεται στο ότι είναι επιχειρηματίας και μέλος του Πολιτικού Γραφείου του ΔΗΣΥ. Καταγράφηκε, λοιπόν, το πώς θα κινηθεί το επόμενο διάστημα το αντικειμενικό και κυρίως κρατικό κανάλι.

Γράφει ο **ΙΑΝΟΣ**

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Δύο βόμβες και μία κηδεία

Βόμβα (1)
Μια βόμβα κρατά στα χέρια του το Υπουργικό εδώ και λίγες εβδομάδες και προσπαθεί να τη διαχειριστεί. Η αίτηση για ένταξη στη ζώνη Schengen που το ίδιο αποφάσισε επί υπουργίας του μικρού Νίκου φαίνεται πως γύρισε μπουόμερανγκ. Φήμες λένε πως έφοδος ομάδας αξιολόγησης της ζώνης Schengen που έγινε στην πρεσβεία μας στη Ρωσία μας έπιασε... κοιμώμενους, να παραβιάζουμε τα πρωτόκολλα της Ε.Ε. στις εκδόσεις βίζας. Η συνέχεια αναμένεται με μεγάλο ενδιαφέρον, μιας και ένας από τους λόγους που είχαμε τα τελευταία χρόνια σχεδόν ένα εκατομμύριο τουρίστες από το ξανθό γένος, ήταν αυτές οι «διαδικασίες». Ακόμη μια τάσσα έρχεται, και μάλιστα σε περίοδο επιστροφής του ψυχρού πολέμου.

Βόμβα (2)
Επιβεβαιωμένες πληροφορίες της στήλης μιλούν για ποινική έρευνα πολιτευτή/ριας που αναφέρεται σε ροζ δραστηριότητες στο διαδίκτυο. Μάλιστα, από την Εισαγγελία διαμηνύουν πως «όποιος θεωρεί πως μπορεί να σταματήσει τη διαδικασία ζει σε άλλη χώρα». Η συνέχεια αναμένεται με ενδιαφέρον, όπως και το πόρισμα, αφού ενδεχομένως να καθορίσει και πολιτικές εξελίξεις.

Οι αντοχές του Φούλη
Εβδομάδα εξελίξεων αρχίζει, με τα κόμματα και τους υποψήφιους να προετοιμάζονται για σοβαρές αποφάσεις. Ο Φούλης, ως μοναδικός κομματικός υποψήφιος μέχρι στιγμής (αναμένεται η τυπική επιβεβαίωση εντός Μαρτίου), προχωρεί με δυναμισμό. Επόμενο βήμα θα είναι η προσπάθεια για συσπείρωση στις τοπικές ομάδες της βάσης με τη βοήθεια βεβαίως πρωτοκλασάτων στελεχών. Μ’ ενδιαφέρον αναμένονται οι πρώτες δημοσκοπήσεις Μαρτίου, οι οποίες θα καταγράψουν και αν αποδίδουν οι προσπάθειες του μεγάλου αρχηγού.

Η δημοσκοπήσις του Πρίγκιπα
Από την άλλη, ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ ετοιμάζονται για καθοριστικές διαπραγματεύσεις αυ-

Καλά, εμάς τις μας λείπει;

τή την εβδομάδα. Στόχος είναι να ξεκαθαρίσει ένα νέο μίνιμουμ πρόγραμμα συνεργασίας και βεβαίως το όνομα του... μωρού. Ο πρίγκιπας Νικόλαος προωθεί τη δική του υποψηφιότητα, με απόφαση των κομματικών του οργάνων. Ο Στέφανος δείχνει να μην είναι πια τόσο αρνητικός να συζητήσει την υποψηφιότητα Παπαδόπουλου, ύστερα και από παροτρύνσεις που δέχθηκε από ιστορικά στελέχη του ΑΚΕΛ, από την άλλη ο δρόμος για τη στήριξη Νικόλα παραμένει μακρύς και τραχύς. Οι αντιδράσεις εξακολουθούν να είναι πολλές και έντονες. Μια πληροφορία που έχω είναι ότι σε μία από

τις πρώτες συναντήσεις μεταξύ Νικόλα και Στέφανου ενδέχεται να πέσει στο τραπέζι και μία δημοσκοπήσις που για τον Νικόλα σημαίνει πολλά.

Επανεμφάνισις Χριστοδουλίδη
Η επανεμφάνισις του Νίκου Χριστοδουλίδη, που η σύντομη περίοδος της αφάνειας φαινόταν να του κακοφάνηκε, είναι θέμα ημερών. Η λειτουργία του πολιτικού του γραφείου σε πολύ σύντομο χρόνο, η οποία όπως πληροφορούμαι θα συνδυαστεί με δράσεις και εκδηλώσεις που θα δίνουν πρωταγωνιστικό ρόλο στον τώως ΥΠΕΞ, κρι-

θηκε απαραίτητη. Πηγή μου που γνωρίζει με ενημέρωση ότι ο Χριστοδουλίδης το πήρε βαριά που χάθηκε για λίγο από τα φώτα της δημοσιότητας, αφού είναι πια ξεκάθαρο ότι θα είναι υποψήφιος.

Πάντως, πρόσφατη δημοσκόπηση που έφτασε κοντά του δείχνει ότι τα ποσοστά που καταγράφει είναι «αρκετά ικανοποιητικά». Ωστόσο, «είναι μεγάλο το άγχος και η αγωνία εάν τα ψηλά ποσοστά θα συνεχίσουν μετά την πρόσφατη δραστηριοποίηση της Πινδάρου και τις αποφάσεις που αναμένεται να ληφθούν από ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ», μου ανέφερε η πηγή μου.

Η κηδεία
Επαφές για τις προεδρικές άρχισε ο Σιζό με την βόση της ΕΔΕΚ. Όχι για τις προεδρικές του καταταλαιπωρημένου κόμματός του, αλλά για τις προεδρικές του κράτους το 2023. Όσο κι αν ακούγεται παράξενο, ο ίδιος ο Σιζό ανέφερε μετά τις πρώτες συναντήσεις ότι η βόση της ΕΔΕΚ ευνοεί αυτόνομη κάθοδο στις προεδρικές, υπονοώντας βεβαίως με τον ίδιο.

Στέλεχος του κόμματος που άκουσε την αναφορά του τη χαρακτήρισε ως το πιο σύντομο ανέκδοτο που άκουσε τελευταία. Διερωπήθηκε εάν αυτή μπορεί να έχει οποιαδήποτε χρησιμότητα στην περίοδο που διανύουμε, λαμβάνοντας υπόψη και τα όσα έχει περάσει η ΕΔΕΚ. Όπως είπε, «Ούτε καν ως διαπραγματευτικό χαρτί μπορεί να λειτουργήσει η αυτόνομη κάθοδος, αφού οι επαφές της ΕΔΕΚ γίνονται μόνο με το ΔΗΚΟ και αυτές χωρίς ιδιαίτερο κέφι. Με τους υπόλοιπους, λόγω προϊστορίας, δεν μπορεί να έχει πάρε-δώσε, παρά τις αναφορές του Σιζόπουλου ότι μπορεί να συζητήσει με όλους εκτός από το ΕΛΑΜ.

Άντε να έχει και μια-δυο εθιμοτυπικές συναντήσεις με το ΑΚΕΛ και τη ΔΗΠΑ», ανέφερε. Υποστήριξε δε ότι η αυτόνομη κάθοδος της ΕΔΕΚ θα έπρεπε να τρομάζει τον Σιζόπουλο, ο οποίος δεν θα ήθελε με τίπο-

τα να αποκαλυφθούν τα ποσοστά που θα βγάλει η κάλπη. «Εκείνο που είναι σίγουρο είναι πως η ΕΔΕΚ δεν πρόκειται με καμία δύναμη να κατέλθει αυτόνομα στις προεδρικές. Όλοι γνωρίζουν πως θα στηρίξει κάποιον άλλον υποψήφιο, μια λύση που βολεύει πολύ», κατέληξε.

Ποιος θα πληρώσει;
Η νέα αναμνημοπούλα για το χαλλούμι δεν πρόκειται να βγει σε καλό για κάποιους. Από τη μία, είναι η ανάγκη προστασίας του ως εμβληματικού εξαγωγικού προϊόντος ΠΟΠ, από την άλλη είναι η διασφάλισις της βιωσιμότητας των βιομηχανιών και βιοτεχνιών των αγελαδοτρόφων και των αιγοπροβατοτρόφων. Η ποσόστωση και οι προδιαγραφές του προϊόντος έγιναν ξανά θέμα αντιδικίας, λίγους μόνο μήνες μετά την κατοχύρωσή σου ως ΠΟΠ. Αιτία το ποσοστό 51% αιγοπροβείου γάλακτος που απαιτείται για την παρασκευή του ώστε να ονομάζεται χαλλούμι. Εμείς οι ίδιοι ζητούμε χαμηλότερο ποσοστό αιγοπροβείου γάλα και διεκδικούμε αλλαγές σε όσα αποφασίστηκαν, ύστερα από μια τεράστια και χρονοβόρα διαδικασία. Εν ολίγοις θέλουμε να επιτραπεί στους εαυτούς μας να παράγουμε χαλλούμι που να μην είναι... χαλλούμι αλλά κάτι λιγότερο. Η χρονική στιγμή της ανακίνησης του θέματος, στην προεκλογική περίοδο, φαίνεται σε κάποιους ακόμα πιο πονηρή.

Σημαντικός οικονομικός παράγοντας, γνωστός και για τις πολιτικές του αναλύσεις, μιλώντας προχθές σε πηγάδι με πολιτικούς πρόβλεψε: «Να δείτε που στο τέλος κάποιος θα την πληρώσει αυτή την ιστορία. Κάποιος ο οποίος βρίσκεται στο στόχαστρο πολλών τελευταία».

ΚΟΥΙΖ: Αληθεύει ότι στην Εζέκια Παπαϊωάννου υπήρξε πρόσφατα μια άτυπη προσπάθεια προσέγγισις της Ειρήνης Χαραλαμπίδου με συγκεκριμένη «προσφορά» ώστε να μειώσει την έντονη δημόσια κριτική της στις διεργασίες του ΑΚΕΛ για τις προεδρικές;

Αξιοπιστία και αξιοπρέπεια

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

«**Το ΔΗΚΟ** θα είναι κυβέρνηση η συγκυβέρνηση το 2023», είπε ο κ. Παπαδόπουλος. Και με αυτή τη φοβερή δήλωση φρόντισε να μας ενημερώσει ότι επιδιώκει την αλλαγή «ώστε να κερδίσει η χώρα την χαμένη της αξιοπιστία και αξιοπρέπεια και να επανέλθει η ελπίδα για την επίλυση του Κυπριακού». Και προκειμένου να επιτευχθούν όλα αυτά τα φοβερά είναι έτοιμος, είπε, να απευθυνθεί σε άλλες πολιτικές δυνάμεις που συμφωνούν μαζί του, για να διαμορφώσουν ένα κοινό πρόγραμμα διακυβέρνησης. Θα συμβιβαστεί σε κάποια ζητήματα –διευκρίνισε– αλλά όχι σε θέσεις αρχών, όπως στο Κυπριακό, και μάλιστα υποσχέθηκε πως δεν πρόκειται να αναιρέσει τον Σπύρο Κυπριανού και τον Τάσσο Παπαδόπουλο. Αυτές οι άλλες δυνάμεις με τις οποίες θα επιδιώξει ο κ. Παπαδόπουλος τη συνεργασία είναι προφανώς το ΑΚΕΛ, πράγμα που μας οδηγεί σε σοβαρά και εύλογα ερωτήματα. Πόσο ανταποκρίνεται στις έννοιες της αξιοπιστίας και της πολιτικής ηθικής μια τέτοια συνεργασία; Αυτή είναι πιστεύουν οι αντιπολιτευόμενοι η πολιτική αξιοπιστία που επιζητεί ο σκεπτόμενος πολίτης; Αυτή την ερμηνεία δίνουν στη λέξη αλλαγή; Μια αλλαγή κενού περιεχομένου; Μια αλλαγή με μοναδικό της περιεχόμενο την αλλαγή ρόλων; Αντί να κυβερνούν οι σημερινοί «κακοί και διεφθαρμένοι» θα κυβερνήσουμε εμείς που είμαστε καθαροί και έντιμοι ασχέτως ότι οι θέσεις μας σε καίρια θέματα –και δη στο Κυπριακό– είναι χιλιόμετρα μακριά η μία από την άλλη.

Πόσο έντιμες και ηθικές είναι αυτές οι ανορθόδοξες και ευκαιριακές συνεργασίες; Πόσο έντιμο είναι να συμβαλεις με κόμματα που σε χωρίζει η άβυσσος στο Κυπριακό απλώς και μόνο για να κυβερνήσεις; Οι θέσεις του ΔΗΚΟ και του ΑΚΕΛ στο εθνικό ουδέποτε συνέκλιναν. Άρα γιατί θεωρούν ότι μια τέτοια συμμαχία μεταξύ τους είναι λιγότερο ανήθικη από την οποία κυβερνητική ανηθικότητα «πολεμούν»; Εφόσον οι θέσεις τους στο Κυπριακό παραμένουν εκ διαμέτρου αντίθετες και δεδομένου ότι ο κ. Παπαδόπουλος υποσχέθηκε ότι δεν θα αναιρέσει τους Κυπριανού και Παπαδόπουλο σε ποια αξιοπρέπεια του ΑΚΕΛ θα βρει αντίκρισμα αυτή η υπόθεση του ΔΗΚΟ; Ή μήπως η αλλαγή που αμφότεροι επιδιώκουν είναι να ζήσουμε ξανά το μέγα ιστορικό λάθος της ανορθόδοξης συνεργασίας τους που οδήγησε στο ναυάγιο του Σχεδίου Ανάν, τη μοναδική ευκαιρία των τελευταίων χρόνων για επίλυση του Κυπριακού;

Είναι πολύ απλοϊκό να περιορίζουμε τις ευθύνες για το αδιέξοδο του εθνικού μας θέματος στην παρούσα κυβέρνηση και πολύ βολικό για τους αντιπολιτευόμενους να θεωρούν ότι με αυτόν τον τρόπο απαλλάσσονται από τις δικές τους ιστορικές ευθύνες. Και μια από αυτές τις ιστορικές ευθύνες είναι η συνεργασία του ΑΚΕΛ με ό,τι πιο ακραίο στο Κυπριακό και ό,τι πιο αντίθετο με αυτά που εκείνο διακήρυττε, απλώς και μόνο για να μην κυβερνήσει η «κακή» δεξιά. Με αποτέλεσμα τη σταδιακή πορεία καθόδου προς τη διχοτόμηση. Και όσο για το ΔΗΚΟ το μόνο περιεχόμενο της αλλαγής που είχε, κάθε φορά, να προτείνει ήταν ό,τι βόλεψε την επιδιώξη του να κυβερνά ή να συγκυβερνά no matter what! Όταν λοιπόν μοναδικό κριτήριο συνεργασίας δύο κομμάτων είναι η αλλαγή ρόλων και καμία άλλη ουσιαστική αλλαγή βάσει κοινού οράματος, τότε για τον πολίτη, αυτό μόνο ως αναξιοπιστία και ανεντιμότητα, ερμηνεύεται. Διότι πραγματική αλλαγή θα ήταν να αναλάβει ο καθένας τις ιστορικές του ευθύνες που ήταν απόρροια αυτού του είδους των ευκαιριακών συνεργασιών και όχι να έχει το θράσος να μας τις ξανασερβίρει ως αξιόπιστη πολιτική πρόταση αλλαγής.

Με πιο απλά λόγια, ουσιαστική αλλαγή για τον σκεπτόμενο πολίτη θα ήταν το ΔΗΚΟ να έπαυε επιτέλους να ελίσσεται μόνο και μόνο για βρίσκεται στην εξουσία και το ΑΚΕΛ να έπαυε επιτέλους να επικαλείται ηθική ανωτερότητα την ίδια ώρα που προδίδει τις θέσεις του στο Κυπριακό φλερτάροντας με κόμματα που ανέκαθεν πολεμούσαν την ΔΔΟ και τροφοδοτούσαν τον ψευδοπατριωτισμό. Τέτοια πολιτικά παιχνίδια δεν πιστώνουν κανένα με ηθική υπεροχή. Αντιθέτως είναι εξίσου ανέντιμα, ανήθικα και αναξιόπιστα με ό,τι ήδη ζούμε.

elenixenou11@gmail.com

ΕΡΩ. ΓΕΩΡΓΙΑ ΛΥΟΥΣΗ

Πουλιά πετούν πάνω από τη μερικώς παγωμένη λίμνη της Δοϊράνης. Η λίμνη Δοϊράνη είναι ένα φυσικό καταφύγιο που προσελκύει διαφορετικά είδη πουλιών κατά τη χειμερινή περίοδο λόγω του σχετικά ζεστού κλίματος και της μεγάλης ποσότητας ψαριών. Η λίμνη, αν και μικρή σε επιφάνεια, είναι η κύρια πηγή ψαριών γλυκού νερού για τη Βόρεια Μακεδονία.

Επιτήδεια εκδούλευση

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Το κοστούμι του Προέδρου της Δημοκρατίας είναι κομμένο και ραμμένο στα μέτρα του Αβέρωφ Νεοφύτου, έλεγε την περασμένη εβδομάδα σε συνέντευξη του στον «Πολίτη» ο υπουργός Συγκοινωνιών Γιάννης Καρούσος, όταν κλήθηκε να μιλήσει για τις προεδρικές εκλογές. Όταν ρωτήθηκε αν ενδιαφέρεται για την προεδρία του κόμματος δεν το απέκλεισε, όμως υποστήριξε πως προτεραιότητά του στον Συναγερμό είναι να εκλεγεί ο Αβέρωφ Νεοφύτου στην προεδρία το 2023. Μία selfie του υπουργού με τον πρόεδρο του ΔΗΣΥ περιλαμβανόταν στη συνέντευξη για να κάνει και τον πιο δύσπιστο να πειστεί για την τυφλή πίστη Καραύσου στον γνήτη του Συναγερμού.

Δεν μπορεί να υπολογίσω ποια θα ήταν η αντίδραση του Προέδρου Αναστασιάδη, όταν διάβαζε μια συνέντευξη που στην ουσία έλεγε «ο βασιλιάς πέθανε, ζήτη ο βασιλιάς». Όταν δηλαδή θα διαπίστωνε πως ο υπουργός που διόρισε, έχει ήδη ξεκινήσει να κάνει προεκλογικό για τον επόμενο υποψήφιο. Όταν διαπίστωσε, πως ενώ έχει ακόμα έναν χρόνο διακυβέρνησης και υπολοίπους πολιτικών, οι δικοί του υπουργοί έχουν ξεκινήσει να καταθέτουν διαπιστευτήρια αλλού, αντί να κάνουν αυτό για το οποίο έχουν διοριστεί: να επικεντρωθούν στη δουλειά τους και να υπολοποιήσουν το έργο τους.

Μπορώ να υποθέσω όμως πως εισπράττει η κοινωνία όλη αυτή την πρόκληση. Όχι μόνο γιατί ο κ. Καραύσος στο Πολιτικό Γραφείο του περασμένου Δεκέμβρη ολοφρόντα πως ο προεκλογικός του Νίκου Χριστοδουλίδη δυσκολεύει το έργο της κυβέρνησης. Είναι πρόκληση κυρίως για την αποκάλυψη των πραγματικών τους προθέσεων. Γιατί όταν ένα υφιστάμενο μέλος του Υπουργικού Συμβουλίου νιώθει την ανάγκη να πει πως προτεραιότητά του είναι η εκλογή του επόμενου, αγνοώντας ότι έχει έναν χρόνο θητείας ακόμα, δύο ντράπαρχουν. Είτε ότι μόνος στόχος είναι η αγκίστρωση στην εξουσία, είτε ότι μέσω των κομματικών διαπιστευτηρίων επιδιώκει να κερδίσει κάτι σε αντάλλαγμα. Όπως για παράδειγμα το δακτυλίδι για την προεδρία του ΔΗΣΥ. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, το συμπέρασμα που βγαίνει είναι ότι το να κάνουν τη δουλειά για την οποία κλήθηκαν αποτελεί υποσημείωση.

Υποσημείωση, καθώς μέχρι τώρα έχουμε παρακολουθήσει όλα τα στελέχη να καταθέτουν διαπιστευτήρια στον γνήτη του ΔΗΣΥ. Δεν

έχουμε όμως δει τι προτίθεται να κάνει ο Αβέρωφ Νεοφύτου για τον τόπο. Θα είναι ο συνεχιστής του Νίκου Αναστασιάδη στο Κυπριακό; Θα επιδιώξει συμμαχίες για την επίλυσή του; Αν ναι, με ποιο κόμμα; Με το ΕΛΑΜ που του περιλαμβάνει στους συμμάχους ή με το ΑΚΕΛ που ήδη έχει ξεκαθαρίσει ότι το αποκλείει από τη συζήτηση; Θα επιχειρήσει νέες τομές στην εσωτερική διακυβέρνηση; Θα αλλάξει για παράδειγμα το Γενικό Σύστημα Υγείας με το οποίο ως πρόεδρος του κυβερνώντος κόμματος εξέφραζε διαφωνίες; Θα υλοποιήσει μεταρρυθμίσεις ή απλώς για τον επόμενο χρόνο θα ακόμη τους χειροκροτήσει του να επαναλαμβάνουν ότι «μάτωσε» για το καλό του τόπου και πως το γεγονός ότι έχει συνδεθεί με το παρσκήνιο δεν είναι απολύτως κακό;

Αν προτεραιότητά τους, όπως λέει και ο κ. Καραύσος, είναι η εκλογή Αβέρωφ Νεοφύτου το 2023, as εργαστούν για την υλοποίηση πολιτικών. Ένα κόμμα ανοικτό στην κοινωνία, ένα κόμμα φιλελεύθερο δεν θα έπρεπε να χρειάζεται να καταθέτει διαπιστευτήρια σε ηγέτες, αλλά να προάγει θέσεις και αρχές. Αυτό επιδιώκει η κοινωνία και αυτό αποτυπώνουν άλλωστε και οι δημοσκοπήσεις.

Ένα σύγχρονο κράτος πρέπει να βλέπει με επιφύλαξη την προσωπολατρία. Γιατί η γενιά που απέχει, είναι και εκείνη που δεν κατάλαβε ποτέ γιατί ο Μακάριος βρισκόταν στους τόλους των αισθουσών διδασκαλίας. Είναι η γενιά που βλέπει με καχυποψία όσους καμπλεύονται τον κληριδισμό, όσους δηλώνουν τυφλή πίστη στην κυπριακή σχολή. Είναι εκείνοι που δυσφορούν με όσους κρατούν το αριστερόμετρο και όσους το 2022 εξακολουθούν να καταθέτουν διαπιστευτήρια σε ηγέτες.

Και αν τα συναγερμικά στελέχη δεν αναθεωρήσουν όλη αυτή τη στάση που ακολουθούν για το καλό του τόπου τους, για να ωριμάσουμε δηλαδή πολιτικά, απεγκλωβισμένοι από εθνοωτήρες και επικεντρωμένοι σε αρχές και θέσεις, as το κάνουν για τον εαυτό τους. Γιατί, αν βγουν έξω από τον σκληρό πυρήνα του κόμματος, θα διαπιστώσουν πως η υπόλοιπη κοινωνία έχει συμπεράνει πως δεν θέλουν να πάρουν τον τόπο μπροστά, αλλά να διατηρήσουν πόστα και αξιώματα. Και ίσως να διαπιστώσουν με σκληρό τρόπο πως αυτή η κοινωνία βλέπει με αποστροφή όλη αυτή την επιτήδεια εκδούλευση.

economidou@kathimerini.com.cy

Το τέλος των ιερών αγελάδων

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Αν η συντήρηση των πολιτικών μύθων αφορούσε τους μοιραίους πρωταγωνιστές της κυπριακής τραγωδίας δεν θα αποτελούσε παρά μια ακόμα υποσημείωση της ψυχροπολεμικής περιόδου. Τότε που ο κόσμος ήπιανε μοιρασμένους σε άσπρο και μαύρο, χωρίς γκριζές ζώνες και ερωτηματικά. Τις δεκαετίες του '60 και του '70 άλλωστε, η πολιτική των κατακτημένων βεβαιωμένων κυριάρχησε συντριπτικά. Όσοι κάπου στα μέσα της δεκαετίας του '80 ξεκίνησε η αντιστροφή μέτρηση και στη δύση της κατέρρευσαν με πάταγο όλα. Οι ιερές αγελάδες γκρεμιστοακίστηκαν πάνω από τα ερείπια της Ιστορίας και όποιοι επιμένουν να τις υπερασπίζονται φλερτάρουν με τη γραφικότητα. Ιδιαίτέρως όταν κραδαίνουν τη σπάθα της πολιτικής ορθότητας.

Αν δεν έχεις πολιτικά επιχειρήματα, το εύκολο είναι να κρυφτείς πίσω από αυτόν τον νέο καθωσπρεπισμό. Για την υπεράσπιση των θεσμών τάχαμυ ή ακόμα χειρότερα ενάντια στις διακρίσεις. Δύο παραδείγματα από την πρόσφατη επικαιρότητα θα μας βοηθήσουν να καταλάβουμε το μέγεθος της υποκρισίας που κρύβεται πίσω από τον φερετζέ της πολιτικής ορθότητας. Το πρώτο αφορά στην εμπλοκή της προέδρου της Βουλής στην προεκλογική καμπάνια του Αβέρωφ Νεοφύτου ως «επιτελάρχης Λάρνακας». Δεν έχει νόημα να σχολιάσουμε τις διαφεύσεις, γιατί όπως πολλές φορές είπαμε, ο τόπος είναι μικρός και γνωρίζομαστε. Η αλήθεια είναι ότι η συμπαθέστατη κατά τ' άλλα Αννίτα Δημητρίου έθεσε τον εαυτό της στη διάθεση του κομματικού της μέντορα. Όταν έπεσε το μεγάλο κράξιμο στα Social Media, για ευτελισμό του θεσμικού της ρόλου, τότε άρχισαν οι διαφεύσεις. Το ενδιαφέρον ξεκινά από το σημείο όπου κάποιος, από υπερβάλλοντα ζήλο προφανώς, ανέλαβαν ρόλο συνηγού υπεράσπισ. Όπως ο Μιχάλης Σοφοκλέους για παράδειγμα, ο οποίος με τον γνωστό του οίστρο (μην ξεχνάμε και τις κορώνες για Χριστοδουλίδη) έγραψε το εξής αμίμητο στο Twitter: «Η επίθεση εναντίον της Αννίτας Δημητρίου είναι καθαρό απότοκο ηλικιακού, φυλετικού και κομματικού «ρατσισμού». Η θέση ΠτΒ είναι αμιγώς πολιτική. Ουδείς (και ορθά) δεν θα έθετε τέτοιο ζήτημα εάν ΠτΒ ήταν ο κ. Άντρος Κυπριανού, ο κ. Νικόλας Παπαδόπουλος ή ακόμη και ο Αβέρωφ Νεοφύτου».

Αυτό το «απότοκο ηλικιακού και φυλετικού ρατσισμού» αποτελεί την επιτομή της δικτατορίας της πολιτικής ορθότητας. Να μην τολμήσουμε να κάνουμε κριτική ή ακόμα χειρότερα σάτιρα, γιατί διαφορετικά θα χαρακτηρισθούμε ρατσιστές. Μου έτυχε μια τέτοια καραμπινάτη περίπτωση όταν η τέως υπουργός Δικαιοσύνης με κατηγόρησε για μισογυνισμό. Επειδή υποστηρίζω ότι η συγκεκριμένη είναι για τα πολιτικά μπάζα, αυτομάτως μισώ τις γυναίκες ή είμαι ρατσιστής ή κάτι εξίσου καταγέλαστο. Το επιχείρημα ότι θεωρώ τη Γιολίττα φαδρή πολιτική προσωπικότητα προφανώς δεν την έπεισε. Αλλά τότε γιατί δεν πήρε η μπάλα του «μισογυνισμού» μου και άλλες γυναίκες υπουργούς, όπως οι κυρίες Αιμιλιανίδου, Ανθούση ή Δράκου; Να το κάνουμε λιανά, λοιπόν, ώστε να το αντιληφθούν και οι θιασώτες των θεωριών συνωμοσίας: Όσοι κρίνουν αρνητικά την Γιολίττα δεν το κάναμε γιατί ήταν γυναίκα, αλλά γιατί δεν γέμιζε την καρέκλα. Όπως και η κριτική στην Αννίτα Δημητρίου δεν ήταν «απότοκο ηλικιακού και φυλετικού ρατσισμού», αλλά η υγιής αντίδραση σε κάτι που υπονομεύει τον ρόλο της ως προέδρου της Βουλής.

Η τελευταία πινελιά στη στρεβλότητα περί πολιτικής ορθότητας ήταν οι αντιδράσεις για τη δημοσιοποίηση του βίντεο με τον Νίκο Αναστασιάδη. Η ενέργεια «συνιστά δείκτη ανηθικότητας, αισχρότητας και προστυχιάς» δήλωσε μαινόμενος ο Γιάννης Καρακλάς με τον γνωστό του τόνο. Υπονομεύει τον θεσμό του Προέδρου της Δημοκρατίας, κράτησαν το ίσο οι γνωστές κλαίουσες στα κοινωνικά δίκτυα. Έλεος, είναι η ψυχραιμία απάντηση και εξηγούμαι: Όταν ένας Πρόεδρος λέει ότι «χέστηκε» αν θα τον ψηφίσει ο λαός σημαίνει κάτι. Και αυτό το κάτι είναι βαθιά πολιτικό. Αφορά στον πολιτικό ζαμανφουτισμό, για να το θέσουμε όσο πιο κοψιά γίνεται, γι' αυτό και η πληροφορία έχει θέση στη δημόσια σφαίρα. Έχουν περάσει δεκαετίες από τότε που κανείς δεν τολμούσε να εκθέσει τους πρωταγωνιστές της Ιστορίας. Και μπορεί να μην τα καταφέραμε σε πολλά, αυτήν όμως την «ενάλκισση» την κατακτήσαμε: Δεν υπάρχουν πια ιερές αγελάδες στην πολιτική. Όλοι κρίνονται. Ανεξαρτήτως αξιώματος, ηλικίας ή φύλου.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο «εν δυνάμει» Ανδρέας και η εκ του ασφαλούς αποδόμηση...

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Δεν είναι η πρώτη φορά που ο Ελληνοκύπριος διαπραγματευτής Ανδρέας Μαυρογιάννης προκαλεί έκπληξη του. Το περασμένο καλοκαίρι και ενώ η Άγκυρα και το ψευδοκράτος προχωρούσαν στην υλοποίηση του πολιτικού ανοίγματος τμήματος της περικλειστης Αμμοχώστου, ο κ. Μαυρογιάννης θυμήθηκε να «προειδοποιήσει» ότι εάν δεν γίνει κάτι «χθες», τότε πολύ σύντομα θα είναι πάρα πολύ αργά και για την περικλειστη πόλη αλλά και για τη λύση του Κυπριακού. Δυστυχώς, ο κ. Μαυρογιάννης, Ε/κ διαπραγματευτής, εδώ και πολλά χρόνια, αποφάσισε να «προειδοποιήσει» μετά την υλοποίηση των τουρκικών προθέσεων. Και αφού η Άγκυρα είχε ανοίξει τμήμα της παραλίας της περικλειστης πόλης, εξήγγειλε και το πιλοτικό «άνοιγμα» του 3,5% των Βαρωσιών και πλέον όλοι γνωρίζαμε τι δρομολογήθηκε. Χωρίς μάλιστα να είμαστε διαπραγματευτές και να έχουμε άμεση εμπλοκή και ενημέρωση σε προθέσεις, κινήσεις και αποφάσεις...

Η τακτική αυτή του κ. Μαυρογιάννη να εκφράζεται αφού έχουν σπάσει τα αβγά και έχει ήδη γίνει η ομελέτα, επεκτάθηκε και στο ζήτημα των ευρωπαϊκών κυρώσεων που επιδίωξε (σ.σ. ανεπιτυχώς) η Κυπριακή Δημοκρατία κατά της Τουρκίας. Τότε και ενώ το σίδερο των ζημιώσεων και των διεργασιών ήταν ζεστό, τόσο στο εσωτερικό της Κύπρου όσο και στην Ε.Ε., ο κ. Μαυρογιάννης δεν «προειδοποίησε». Μίλησε στην περασμένη Κυριακή σε συνέντευξη στην περασμένη «Κ», σημειώνοντας ότι: «Οι κυρώσεις και τα μέτρα είναι ένα εργαλείο, μεταξύ άλλων, και μάλιστα αμφιβολού η περιορισμένης αποτελεσματικότητας από μόνες τους, με βάση τη συσσωρευμένη εμπειρία της διεθνούς κοινότητας. Φανταστείτε στην περίπτωση της Τουρκίας: μεγάλα προβλήματα, κοπώδης και επιπονη προσπάθεια, μικρά μέτρα, καμία αναλογικότητα. Καλός ο συμβολισμός, καλύτερη η λυσιστελν προσέγγιση» είπε ο κ. Μαυρογιάννης.

Από μία πρώτη ανάγνωση της θέσης αυτής του κ. Μαυρογιάννη, προκύπτουν τρία τουλάχιστον ερωτήματα:

1) Γιατί δεν προειδοποίησε δημόσια και εμπρόθεσμα ο Ελληνοκύπριος διαπραγματευτής, ούτως ώστε να μην αναλωθεί και να μην εκτεθεί το κυπριακό κράτος σε μια προσπάθεια κυρώσεων, αφού όπως μας είπε, αρκετούς μήνες αργότερα, είναι «αμφιβολού η περιορισμένης αποτελεσματικότητας από μόνες τους, με βάση τη συσσωρευμένη εμπειρία της διεθνούς κοινότητας»;

2) Όσοι διαχειρίστηκαν την εξωτερική μας πολιτική και επεδίωξαν επιβολή κυρώσεων κατά της Τουρκίας, δηλαδή ο τότε ΥΠΕΕ Νίκος Χριστοδουλίδης και ο ίδιος ο Πρόεδρος Αναστασιάδης (σε επίπεδο Συνόδου Κορυφής), δεν έχουν «συσσωρευμένη εμπειρία»; Την οποία έχει μόνο ο κ. Μαυρογιάννης που επέλεξε να μην πει λέξη και αποφάσισε να τοποθετηθεί για τις κυρώσεις, όταν η προσπάθεια της Λευκωσίας κατέρρευσε;

3) Μήπως ο κ. Μαυρογιάννης θα έπρεπε να ενημερώσει και τη Γερμανία για τις απόψεις του αυτές, όπως και όλες τις χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ στην Ε.Ε.,

που σκίζουν τα μάτια τους και καταφέρνουν να επιβάλουν κυρώσεις κατά της Ρωσίας; Δεν θα έπρεπε να εξηγήσει στο Βερολίνο ο Ελληνοκύπριος διαπραγματευτής, ότι η πολιτική που ακολουθούν η Γερμανία και η συντριπτική πλειοψηφία των κρατών-μελών είναι «αμφιβολού η περιορισμένης αποτελεσματικότητας από μόνες τους, με βάση τη συσσωρευμένη εμπειρία της διεθνούς κοινότητας»; Δεν είναι κρίμα να μην το μάθουν;

Οι τοποθετήσεις του κ. Μαυρογιάννη πάσχουν από ετεροχρονισμό, αν μη τι άλλο. Επίσης, θα μπορούσε να λεχθεί ανέξοδα, ότι οι αναφορές αυτές του κ. Μαυρογιάννη πλάττουν τον Νίκο Χριστοδουλίδη, που θεωρείται ο εμπνευστής της προσπάθειας των κυρώσεων.

Όπως και η φαινομενικά εύστοχη επίκληση –επίσης στην «Κ»– του Γιαννάκη Κασουλίδη, ότι «λόγω πειρας, καλού ονοματος και προσωπικής αξιοπιστίας μπορεί ίσως να εστιασει στην αναβαθμηση του διεθνούς ενδιαφέροντος η να κινητοποιήσει λίγο παραπάνω τον διεθνή παραγοντα».

Τοποθέτηση, η οποία εξ αντανακλάσεως αδειάζει τον προκάτοχό του στο ΥΠΕΕ...

Λάδη έχουν γίνει πολλά. Από όλους. Κι εμείς, εδώ, χωρίς να κρυβόμαστε και χωρίς να περιμένουμε την παραίτηση κανενός, τα καυτηριάσαμε. Με επίκεντρο τις κυρώσεις, το έγγραφο επιλογών της Ε.Ε. και τη διαχείριση που έγινε.

Άλλωστε, στόχος πρέπει να είναι η βελτίωση μιας κατάστασης προς όφελος της χώρας, εμπρόθεσμα. Και όχι η κριτική υπό τύπον πολιτικού επικλήδευο που προφανώς έχει άλλους στόχους. Πόσω μάλλον όταν η κριτική γίνεται εκ του ασφαλούς, όταν ο αποδέκτης της έχει παραιτηθεί από τη θέση του. Σε ό,τι αφορά στην ελπίδα του κ. Μαυρογιάννη, «εν δυνάμει υποψηφίου», να εξασφαλίσει οικογενειακή ή έστω ευρεία αποδοχή στις προεδρικές εκλογές, όπως είπε χαμογελώντας στην «Κ», έχω την ταπεινή άποψη ότι οι μετά Χριστόν προφήτες δεν ευδοκimoύν ποτέ. Ούτε καν στη νήσο των Αγίων...

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Στην προεκλογική κονίστρα τα ελληνοτουρκικά

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις δεν πάνε πουθενά. Μπορεί ο πρωθυπουργός να ανέλαβε την εξουσία πιστεύοντας ότι μπορεί να υπάρξει πρόοδος, σήμερα όμως το αδιέξοδο είναι εμφανές και δεν φαίνεται κανένα φως στην άκρη του τούνελ. Ελλάδα, Τουρκία και Κύπρος έχουν μπει σε προεκλογική τροχιά. Ιστορικά έχει αποδειχθεί ότι καμία κυβέρνηση δεν αντέχει να ξοδέψει πολιτικό κεφάλαιο ενόψει εκλογών, ακόμη κι αν εμφανιζόταν πεδίο συνεννόησης, που σήμερα δεν διαφαίνεται.

Για τον Ερντογάν δεν είναι θέμα απλώς να χάσει τις επόμενες εκλογές, γιατί στρατηγική «εξόδου» δεν έχει. Θα δοκιμάσει ό,τι μπορεί για να διασωθεί.

Οι διερευνητικές συνομιλίες συνεχίζονται, χωρίς κανείς να περιμένει κάτι να προκύψει. Ουσιαστική όμως επικοινωνία ανάμεσα στην Αθήνα και την Άγκυρα δεν μοιάζει να υπάρχει. Έχουμε, μάλιστα, μπει σε έναν φαύλο κύκλο δηλώσεων και αντιδηλώσεων, ο οποίος αυτοτροφοδοτείται συνεχώς και ασφαλώς δίνει τροφή και στα μέσα ενημέρωσης να συστηρούν το θέμα στην επικαιρότητα.

Ετσι όπως είναι τα πράγματα, το καλύτερο που μπορεί να περιμένει κανείς είναι η συνεχής διαχείριση κρίσεων με στόχο την αποφυγή της κλιμακώσης ή ενός ατυχήματος. Καθώς η πολιτική πίεση θα αυξάνεται στις δύο όχθες του Αιγαίου, θα ενι-

σχύονται και οι πιέσεις για πιο σκληρές δηλώσεις ή ενέργειες. Όταν, άλλωστε, οι πολιτικοί μπαίνουν στην προεκλογική κονίστρα, λειτουργούν περισσότερο σαν... πολιτικοί παρά σαν παίκτες σε σύνθετη γεωπολιτική σκακιέρα. Ο Ερντογάν στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι πραγματικά εξαιρετικά πιεσμένος. Για αυτόν, δεν είναι θέμα απλώς να χάσει τις επόμενες εκλογές, γιατί στρατηγική «εξόδου» δεν έχει. Θα δοκιμάσει ό,τι μπορεί για να διασωθεί.

Προφανώς κάπου το πάει σε σχέση με την Ελλάδα. Κλιμακώνει το ζήτημα της αποστρατιωτικοποίησης και, για πρώτη φορά, το συνδέει με την ελληνική κυριαρχία των νησιών. Και για πρώτη φορά μετά έναν αιώνα ανοίγει πολύ καθαρά θέμα για τη συνθήκη της Λωζάννης. Είναι δύσκολο να μαντέψουμε το επόμενο βήμα της Τουρκίας. Θα απευθυνθεί σε όσους τη συνυπέγραψαν, θα προσφύγει στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ ζητώντας «ασφαλιστικά μέτρα» κατά της Ελλάδος ή θα αμφισβητήσει εμπράκτως το δικαίωμά της να ανεφοδιάζει και να μεταφέρει στρατεύματα σε κάποια νησιά; Η πρόβλεψη δεν είναι εύκολη γιατί τις αποφάσεις, στην πράξη, θα πάρει ένας άνθρωπος.

Τι μπορεί να κάνει η Αθήνα; Να συνεχίσει να ενισχύει την αποτρεπτική της ισχύ, όπως το κάνει ήδη. Να ρίξει τους τόνους στις συνεχείς δηλώσεις αρμοδίων και αναρμοδίων υπουργών κ.ά., οι οποίες μπορεί να φέρνουν μερικούς σταυρούς προτίμησης, αλλά δεν βοηθούν σε τίποτα άλλο. Το αντίθετο. Και να φροντίσει για την ενημέρωση των διεθνών κέντρων ισχύος για τις ελληνικές θέσεις όσο είναι καιρός. Σιωπηλή αποφασιστικότητα μέσα, αποτελεσματικός διπλωματικός οργασμός έξω πρέπει να είναι ο στόχος τις επόμενες εβδομάδες.

Μια υπόμνηση

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ**

Εάν υπάρχει κάτι που φαίνεται να χαρακτηρίζει τις πρωτοβουλίες του Αμερικανού προέδρου Τζο Μπάιντεν στη διεθνή σκηνή είναι ότι οι αποφάσεις του ανακονώνονται δίκως προσυεννόηση με τους συμμάχους των ΗΠΑ, οι οποίοι απλώς καλούνται να ακολουθήσουν. Μια τέτοια όμως προσέγγιση μετατρέπει τη συνεργασία μεταξύ ισοτίμων εταίρων σε σχέση υποτέλειας σε μια δύναμη ηγεμονική. Θα αντιπροτείνουν ορισμένοι, και θα έχουν δίκαιο ασφαλώς, ότι αυτό συμβαίνει πάντα σε κάθε συμμαχία που συγκροτήθηκε στη διάρ-

ως συνέπεια την εκδήλωση έντονης δυσaráσκείας του προέδρου Μακρόν προς τον Αμερικανό ομολόγό του, η οποία εξακολουθεί μάλλον να υφέρπει παρά τις εξηγήσεις που δόθηκαν στη συνέχεια.

Αλλά η κρίση που βρίσκεται εν εξέλιξη εξ αφορμής του ουκρανικού ζητήματος ήταν πολύ μεγαλύτερη. Είναι αλήθεια, βέβαια, ότι οι σχέσεις των Ευρωπαίων συμμάχων επί της προεδρίας του κ. Ντόναλντ Τραμπ ήταν ενίοτε ιδιαιτέρως τεταμένες και ότι η συμπεριφορά του τώας Αμερικανού προέδρου προς την τότε καγκελάριο της Γερμανίας Άγκελα Μέρκελ θα ήταν δυνατόν να χαρακτηριστεί έως και βάνανση. Αλλά ίσως θα ήταν σκότπη να επισημανθεί ότι ο κ. Τραμπ ουδέποτε αμφισβήτησε ευθέως και δημοσίως την άποψη του Βερολίνου ότι ο αγωγός Nord Stream 2 για τη μεταφορά ρωσικού αερίου στη Γερμανία είναι ένα «επιχειρηματικό» πρόγραμμα. Σε αντίθεση με τον προκάτοχό του, ο κ. Μπάιντεν πιστεύει ότι η σημασία του εν λόγω αγωγού είναι «γεωστρατηγική» και ότι διά της «επιχειρηματικής» οδού η Μόσχα επιδιώκει λίγο πολύ «φινλανδοποίηση» της Γερμανίας. Στα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου αναδείχθηκαν δύο αντίπαλοι στρατιωτικοί μηχανισμοί, το ΝΑΤΟ και το Σύμφωνο της Βαρσοβίας. Η μείζων διαφορά μεταξύ των δύο ήταν ότι το ΝΑΤΟ εκτός από το στρατιωτικό σκέλος διέθετε και ισχυρότατο μηχανισμό πολιτικών διαβουλεύσεων. Και αυτή ήταν η υπεροχή του έναντι του Συμφώνου της Βαρσοβίας που τελούσε υπό την πλήρη σοβιετική ηγεμονία.

Μηχανισμός πολιτικών διαβουλεύσεων σημαίνει ενίοτε και προβολή κρίσιμων διαφορών. Όπως συνέβη μεταξύ των ΗΠΑ και της Δυτικής Γερμανίας γύρω από το θέμα των πυραύλων μέσου βεληνεκούς στις αρχές της δεκαετίας του '80. Το άκρως ενδιαφέρον είναι ότι από την κρίση εκείνη το ΝΑΤΟ εξήλθε ισχυρότερο. Ίσως αυτή να είναι μια επίκαιρη υπόμνηση.

Ποια Ελληνικά θέλουμε να μιλάμε;

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Η Τετάρτη που μας πέρασε κληρώθηκε «Ημέρα των Ελληνικών». Για κάποιον, όπως ο υπογράφων, που βιοπορίζεται γράφοντας ένα χρονογράφημα την ημέρα, κάθε ημέρα είναι ημέρα ελληνικών. Δεν είναι ένα απλό εργαλείο της δουλειάς του. Τα «ελληνικά» είναι κεφάλαιο της υπαρχιακής του συνθήκης, της δικής μου υπαρχιακής συνθήκης. Τα ελληνικά μου είναι η συνθήκη που μου επιτρέπει να μεταφέρω κάτι περισσότερο απ' την επικοινωνία. Τα ελληνικά είναι το οικοδομικό υλικό της συνύπαρξής μας, της κοινής μας συνειδήσης. Είμαστε Έλληνες επειδή όταν αναφερόμαστε στον φορέα της ταυτότητάς μας, στην Ελλάδα σκεφτόμαστε την εικόνα της στον χάρτη στα ελληνικά.

Ποια είναι τα ελληνικά που υποστηρίζουν την ταυτότητά μας; Είναι η γλώσσα της βαθιάς αρχαιότητας; Αυτήν μπορούμε να μάθουμε να την διαβάσουμε, όμως δεν μπορούμε να την μιλήσουμε. Δεν μπορούμε ούτε να σκεφτούμε στη γλώσσα του Πλάτωνα και του Ευριπίδη. Μπορούμε όμως να αισθανθούμε την οικειότητα μέσα απ' τις λέξεις ή τη σύνταξη. Κι αν

έχει κάποιο νόημα να τους διδάσκουμε στα παιδιά μας είναι η εξοκείωση. Εδώ εντοπίζεται το πρώτο πρόβλημα της εκπαίδευσής μας. Η διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής αντί για την εξοκείωση οδηγεί στην αποξένωση. Οσο διδάσκονται η καθαρεύουσα λειτουργούσε κάποια γέφυρα. Όταν λογοκρίθηκε η διδασκαλία της καθαρεύουσας –επί Γ. Ράλλη– η γέφυρα γκρεμίστηκε. Ηρθε και η κατάργηση του ιστορικού τονισμού από το πρώτο-Πασόκ για να αναδειχθεί το μέγεθος της απόστασης που χώριζε τη γλώσσα που μιλάμε και διδάσκουμε στα παιδιά μας από τη βαθιά προοπτική των ελληνικών.

Κι έτσι φτάσαμε στην «τεχνική της εξουσίας», που λέει κι ο Σαββόπουλος. Το ενδιαφέρον μας για τη γλώσσα μας εντοπίζεται στη διαφωνία αν το κτίριο γράφεται «κτήριο», όπως μας λέει ο Μπαμπινιώτης, ή κτήριο όπως το γράφει ο Παπαδιαμάντης. Διαλέγετε και παίρνετε. Απλώς σκεφθείτε τη διαφορά της γλώσσας που μιλάμε από την ανατομία των βατραχοειδών. Η γλώσσα που μιλάμε είναι το κεφάλαιο της συλλογικής μας ευαισθησίας. Κι αυτό το κεφάλαιο το

έχουν αποταμιεύσει με το έργο τους δημιουργοί όπως ο Παπαδιαμάντης, ο Βιζυηνός ή ο Ροΐδης.

Πώς συνομιλούν οι νεότερες γενιές με όλους αυτούς; Πώς καλλιεργούν τη γλωσσική τους ευαισθησία; Και μέσω της γλωσσικής ευαισθησίας την αντίληψη για τον κόσμο στον οποίο ζούμε; Θέλεις να εκπαιδεύσεις Ελληνόπουλα με ευρωπαϊκή συνείδηση; Ας τους δώσεις να διαβάσουν Παπαδιαμάντη, Βιζυηνό και Ροΐδη. Η συνείδηση δεν είναι οικοδόμημα αρχών και κανόνων. Είναι πριν απ' όλα αίσθημα. Αίσθημα που σου δίνουν οι λέξεις. Η γλώσσα που μιλάς είναι πριν απ' όλα η δύναμη του αισθήματός τους.

Η γενιά μου συνομιλούσε με άνεση με τον Παπαδιαμάντη. Δεν μιλούσαμε σαν κι αυτόν στην καθημερινότητά μας. Όμως δεν μας ξένιζε. Όπως δεν μας ξένιζε η γλώσσα του Ξενοφώντα. Χρηαζόταν προσπάθεια να τον κατανοήσουμε, όμως δεν μας ήταν ξένη.

Και εδώ εμφανίζεται το σημερινό πρόβλημα. Ποια ελληνικά παραδίδουμε στα παιδιά μας; Την αβαθή γλώσσα των τελευταίων δεκαετιών που αγνοεί τις καταβολές της; Αυτή είναι η μεγαλύτερη ήττα

της παιδείας μας. Από τη μια η ανικανότητα της να βρει έναν τρόπο για να συμφιλιώσει τη σημερινή γλώσσα με την αρχαιότητα της. Από την άλλη να μην μπορεί να τη συμφιλιώσει ούτε καν με τον εαυτό της. Αν ο Βιζυηνός ξενίζει τον σημερινό μαθητή, αυτό σημαίνει ότι τον ξενίζει ο εαυτός του. Ο Βιζυηνός δεν έγραφε αρχαία ελληνικά. Κατέθεσε μερικά από τα ανεξίτηλα μνημεία των ελληνικών που μιλάμε.

Ας αφήσουν τις γλωσσολογικές μπουρδες. Ας ψάξουν το γλωσσικό αίσθημα εκεί που πραγματικά υπάρχει. Σημασία δεν έχουν οι κανόνες. Σημασία έχει το γλωσσικό αίσθημα. Το ζητούμενο δεν είναι τα «σωστά ελληνικά». Το ζητούμενο είναι τα «ζωντανά ελληνικά». Ποια ελληνικά θέλουμε να μιλάνε τα παιδιά μας; Τα ελληνικά του Ελύτη; «Όπου κι αν βρίσκεστε αδελφοί μνημονεύετε Διονύσιο Σολωμό και Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη». Πάντως αυτά τα ελληνικά μας κράτησαν ζωντανούς, ακόμη και στις δυσκολότερες στιγμές. Είναι τα ελληνικά της λογοτεχνίας μας. Κι αυτά τα ελληνικά θέλουμε να κληροδοτήσουμε στα παιδιά μας. Λογοτεχνία και πάλι λογοτεχνία.

Ευθύνη δημόσιου λόγου

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

«Δημοσιογραφώ» σημαίνει: υπηρέτω το είδος της γραφής (γραπτού λόγου) που αφορά στον δήμο, δηλαδή στο σύνολο των πολιτών – απευθύνομαι με τη γραφή μου και με την κοινή λαλιά, σε όσους ομόγλωσσους ενδιαφερούν για τα θέματα, την εκφραστική, τις στοχεύσεις μου. Αυτό δεν σημαίνει ότι γράφω δημόσια για να συμφωνήσουν όλοι μαζί μου, ότι επιδιώκω με τον δημόσιο λόγο μου να είμαι σε όλους αρεστός. Θέλω να κοινωνήσω τις απόψεις, γνώμες, αντιλήψεις μου, όχι να αλειύσω οπωσδήποτε συγκατάθεση, ομογνμία, επαίνους.

Γι' αυτό και η δημοσιογραφία αντανακλά πάντοτε, είτε το θέλει ο δημοσιογράφος είτε όχι, το επίπεδο της δικής του καλλιέργειας, αλλά και την ωριμότητα (πολιτική, γλωσσική, εμπειρική) του κοινού στο οποίο απευθύνεται και το οποίο τον επιλέγει. Σε συλλογικότητες (κάποτε στο παρελθόν κοινωνίες) όπου πρωτεύει μια η καταναλωτική απαίτηση, επομένως και η ψευδαισθητική αποκαύνωση, δημοσιογραφία μάλλον δεν υπάρχει. Η εκφορά δημόσιου λόγου συνεχίζεται, έντυπη και κυρίως οπτικο-ακουστική, στοχεύει όμως σε εντελώς διαφορετικούς στόχους από αυτούς που γέννησαν τη δημοσιογραφία.

Για να προσωποποιήσω - εικονογραφήσω έναν τέτοιο ισχυρισμό, παρακαλώ τον αναγνώστη (κάποιος

Η δημοσιογραφία χειρίζεται τη συλλογική αξιοπρέπεια.

κατάρτισης και καλλιέργειας) να τολμήσει μόνος τίμιο αυτοέλεγκχο: Θα μπορούσε να φανταστεί, να αρθρογραφήσουν σήμερα σε εφημερίδες ο Μανώλης Τριανταφυλλίδης, ο Ευάγγελος Παπανούτσος, ο Δημήτρης Πικιώνης, ο Γιώργος Θεοτοκάς ή όποιο ανάλογο σε λογιστική ονομα; Και το ουσιαστικότερο: Πόσοι από τους αναγνώστες εφημερίδων ή θεατές καναλιών της τηλεόρασης σήμερα καταλαβαίνουν, τι σημαίνουν για την Ιστορία και τον πολιτισμό αυτά τα ονόματα;

Υπόθεση εργασίας γόνιμη για προβληματισμό. Η «δημοσιογραφία» στην Ελλάδα του 19ου αιώνα και ως τα μέσα του 20ού, δεν λειτουργούσε απλώς σαν ελευθερία στην έκφραση, κρίση, αξιολόγηση ποιότητας. Φιλοδοξούσε η δημοσιογραφία, σε ευδιάκριτο ποσοστό, να συστηρεί κάποιαν απόσταση από την εμπορευματοποίηση της είδησης ή του κριτικού σχολίου, να συντελεί, με την ποιότητά της, στην οικοδόμηση της συλλογικής αξιοπρέπειας.

Την παραπάνω «υπόθεση εργασίας» τη σάρκωσε σε πράξη η

Ελένη Βλάχου, όταν, με την επιβολή της δικτατορίας των συνταγματαρχών, διέκοψε την έκδοση της «Καθημερινής» και έφυγε από τη χώρα. Καμιά σκοπιμότητα ψευτορωισμού («χρέους να μη διακοπεί η πληροφόρηση του λαού»!) δεν ανέκοψε την αδιάλλακτη εντιμότητα της.

Σήμερα, στο κακέκτυπο κοινοβουλίου που συντηρεί η πλασματική μας «δημοκρατία», κατατίθεται, κάποιες φορές, λόγος τίμιος φιλοπατρίας, αμερόληπτος λόγος, διαυγής. Δεν πλεονάζει, αλλά υπάρχει. Όμως και η δική του παρεμβολή ακρυστεύεται (μυδενίζεται), ο ποιητικός λόγος χάνεται, γιατί δεν υπάρχει κοινωνικός δέκτης πρόσληψής του. Απουσιάζει οργανωμένη «κοινότητα» ικανή να αποδεχθεί και να γονιμοποιήσει την όποια πολιτική εντιμότητα σώζει τυχόν το ελλαδικό Κοινοβούλιο. Όσες σπάνιες αφορμές αμεροληψίας, συνεπούς πατριωτισμού, αναμφίβολης τιμιότητας εμφανίζονται στο Κοινοβούλιο, χάνονται στο νεκροσέντουκο των «Επίσημων Πρακτικών» της Βουλής, στη μικρόνια της κομματικής αντιμαχίας – σκιάχτρο η Βουλή μιας «δημοκρατίας» με καταργημένο τον δήμο και τύραννο το κράτος.

Είμαστε μάλλον ο μόνος λαός στα τεφτέρια της Ιστορίας που μοιάζει να θέλουμε (και το προσπαθούμε απεγνωσμένα) να αρνηθούμε

ή να «διορθώσουμε» το ιστορικό μας παρελθόν. Να ξαναγεννιόμασταν (αν ήταν δυνατό) και να 'μασταν σπιδήποτε άλλο (γένος, έθνος, φυλή ή γκρουπούσκουλο), όμως οπωσδήποτε με τοπική καταγωγή ευρωπαϊκή (κεντρώα, δυτική ή βόρεια). Τα τρία πρώτα κόμματα που φτιάξαμε, μόλις ελευθερώσαμε λίγες σπιθαμές γης και τις ονομάσαμε «εθνικό κράτος», ήταν το Αγγλικόν, το Γαλλικόν και το Ρωσικόν κόμμα – αυτό θέλαμε να γίνουμε: αντίγραφο ενός από τα τρία κράτη που μας φάνταζε «μοδέρνο» και γυαλιστερό.

Εμείς είχαμε την Ξηπασία, οι «προστάτες» μας έβαλαν την πανουργία. Έτσι προέκυψε το τερασσότερο στην ανθρώπινη Ιστορία πανούργημα: Να μετασχηματιστεί στη διεθνή συνείδηση η ελληνική αυτοκρατορία της Νέας Ρώμης - Κωνσταντινούπολης σε αποτρόπαιον σκοταδισμό «Βυζάντιο», άζοντας της Ευρωπαϊκής Ιστορίας να επιβληθεί, χωρίς αντίλογο, ο καθαρόαιμα βαρβαρικός Καρλομάγνος – ο Ελληνισμός να σβήνει εξευτελιστικά, καθηλωμένος στις προδιαγραφές του σερβιτόρου και του νταβατζή.

Δημοσιογραφώ σημαίνει, συνθέτουμε, μιλάω με εικόνες. Οι εικόνες μετασκαλεύουν την αλήθεια σε παραγγελία για γκαρσόνια. Το ενδεχόμενο να λειτουργούν και αφηρητιστικά, σπανιότατο.

Η αβάσταχτη κυπριακή ελαφρότητα

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Όταν η Κύπρος συνερκόταν, την επομένη του 1974, από το σοκ της τουρκικής κατοχής ανακάλυπτε τη γοητεία του αραβικού εθνικισμού. Ήταν το μίγμα εξάλλου τέτοιο της ιδεολογίας του Μακαρίου και της αδέσμευτης, επί Ψυχρού Πολέμου, εξωτερικής του πολιτικής που το παλαιστινιακό ζήτημα, κι ο αγώνας των Παλαιστινίων, ενός λαού δίχως κράτος, που από το 1967 βίωσαν την ισραηλινή κατοχή στη Δυτική Όχθη και τη Λωρίδα της Γάζας, γοήτευε στα πρώτα χρόνια της εμπειρίας στην Κύπρο το αίτημα του κυπριακού ελληνισμού για δικαίωση, κι απαλλαγή από την τουρκική κατοχή. Τα τέλη της δεκαετίας του ’70, όλη τη δεκαετία του ’80 και μεγάλο μέρος του ’90 υπήρξαν περίοδοι που το Κυπριακό ταυτίστηκε με το Παλαιστινιακό σε επίπεδο ρομαντισμού, συμβολισμών, πολιτικών ολόγκαν και πολιτικής ως προς το ζήτημα των αρχών της παράνομης κατοχής και του εποικισμού. Το αποτέλεσμα ήταν η Κύπρος και η Παλαιστίνη να διατηρούν εξαιρετικές διμερείς σχέσεις που ωστόσο, επί της ουσίας, δημιουργούσαν μια μάλλον ανισοβαρή σχέση από την οποία –πέραν των ιστορικών αντιστοιχιών– δεν προσέφεραν επί της ουσίας τίποτα αναφορικά με την ενδυνάμωση της διαπραγματευτικής θέσης της Κύπρου έναντι της Τουρκίας στα διεθνή φόρα.

Η Κύπρος δε, παρά την εγγύτητά της στη Μέση Ανατολή, δεν κατόρθωσε ποτέ να διαδραματίσει κάποιο ουσιαστικό ρόλο στις κορυφώσεις του Μεσανατολικού σε διεθνές διπλωματικό επίπεδο –σε αντίθεση π.χ. μ’ ένα κράτος όπως τη Νορβηγία. Και πέραν κάποιων ισχυρών Παλαιστινίων, που τη δεκαετία του 1980 έβρισκαν οικονομικό και πολιτικό καταφύγιο στην Κύπρο, επενδύοντας, η σχέση Κύπρου-Παλαιστίνης παρέμεινε χωρίς ουσιαστικό διακύβευμα –με τον γεωγραφικό χώρο της Κύπρου να γίνεται μάλιστα ενίοτε το τερήν άγριου ξεκαθαρίσματος λογαριασμών κάθε φορά που «οι μαχπτές της ελευθερίας του ενός γίνονταν οι τρομοκράτες του άλλου» στον κύκλο βίας που ξέσπασε μεταξύ Μοσάντ και ΠΛΟ, στον απόηχο του τρομοκρατικού κτυπήματος στο Μόναχο, στους Ολυμπιακούς του 1972.

Σε μια παράλληλη πορεία με τις κυπροαραβικές σχέσεις, στη χαρραγή της νέας χιλιετίας, η Κύπρος ανακάλυψε το Ισραήλ. Ένα γειτονικό κράτος που μετά το 2003, στην απαρχή δηλαδή του καθορισμού θαλασσιών ζωνών με άλλα κράτη στην περιοχή και την προοπτική των υδρογονανθράκων στην Ανατολική Μεσόγειο, η κυπριακή εξωτερική πολιτική προσέγγισε, ιδίως μετά το 2008, με μεγαλύτερη εξωστρέφεια –πολύ πέραν των αντιστοιχιών με την υπόθεση των Παλαιστινίων. Ήταν και η φήμη που

συνόδευε το πετυχημένο ως προς την οικονομία κι άμυνα κράτος του Ισραήλ –με τον IDF και τις μυστικές του υπηρεσίες να γοντεύουν κάθε μικρό κράτος –λόγω ενός λαού εργατικού και με τάση να επιβιώνει παρά τις φοβερές αντιξοότητες που αντιμετώπισε σε κάθε έκφανση της Ιστορίας του.

Κι όπως, το ’80, το σλόγκαν «Λευτεριά στην Κύπρο και στην Παλαιστίνη» συγκλόνιζε κάθε Ελληνοκύπριο, η κυπριακή εξωτερική πολιτική, μετά το 2010 –και τη ρήξη στις σχέσεις Τελ Αβιβ-Άγκυρας -ανακάλυψε τον στρατηγικό άξονα με το Ισραήλ, τον αγωγό EastMed με τις τριμερείς συνεργασίες με την Ελλάδα και τα κράτη της περιοχής. Η τάση προς τη «συμμαχιολογία» πέρασε μέσα από τα σενάρια οδευσης αγωγών, οπλικά συστήματα από το Ισραήλ και επενδύσεις πολλών εκατομμυρίων. Έφερε μαζί της όμως και αμφιβόλου ποιότητας «μαύρα βαν», σ’ ένα σκάνδαλο που συγκλονίζει πλέον και την ισραηλινή κοινή γνώμη, μια εκκρεμότητα 10 χρόνων για το «Άφροδίτη», που εμπόδιζε ουσιαστικά την εμπορική του εκμετάλλευση και την αμνηχανία της επικείμενης διόρθωσης στις σχέσεις Ισραήλ-Άγκυρας, που επαναφέρει το σενάριο εξαγωγής φυσικού αερίου από το «Λεβιάθαν» προς την Τουρκία. Μια σχέση που δείχνει να αποκτά τα χαρακτηριστικά ανισοβαρούς δυναμικής, όπως ακριβώς συνέβη και με τον Αραφάτ, προ δεκαετιών, αλλά στη θέση του τελευταίου να βρίσκεται ο πρώην πρωθυπουργός του Ισραήλ, Νετανάχου.

Το πρόβλημα δεν είναι φυσικά ούτε οι Ισραηλινοί αλλά ούτε και οι Παλαιστίνιοι. Λαοί, αμφότεροι, με πλούσια ιστορία, σπουδαίο πολιτισμό και πολλά κοινά χαρακτηριστικά μαζί μας. Από την εργατικότητα της σχέσης της. Τι επιδιώκει, τι δίνει, τι παίρνει και πώς όλα αυτά μεταφράζονται σε σχέση με την Τουρκία. Ούτε το Ισραήλ, ούτε τα κράτη του αραβομουσουλμανικού κόσμου θα πολεμήσουν στη θέση μας και, κυριότερα, δεν θα επιλύσουν, για εμάς τα προβλήματα μας με την Τουρκία ή το Κυπριακό. Σε μια ειλικρινή σχέση όμως –όπου οι καλές διμερείς σχέσεις με ένα κράτος δεν προϋποθέτουν αυτόματα την απαίτηση για συγκεκριμένη στάση έναντι τρίτων– οι καλοί λογαριασμοί κάνουν και τους καλούς φίλους. Δίνοντας και παίρνοντας, όχι λιγότερα ή περισσότερα, και στηρίζοντας τους φίλους και τη στάση αρχών επί όλων των επιμέρους ζητημάτων.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Ένας Ιρανός στρατιωτικός κρατά την εθνική σημαία του Ιράν, συμμετέχοντας στις εκδηλώσεις για την 43η επέτειο της Ισλαμικής Επανάστασης του 1979, στην πλατεία Azadi (Ελευθερία) στην Τεχεράνη.

2023, ο δύσκολος Φεβρουάριος

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Κάθε μέρα «παίζουν» ονόματα για το 2023, υποψήφιοι πρόεδροι, τρέχουν, κούρσα, άλογα κ.λπ. Ονόματα διακινούνται, προστίθενται, διαγράφονται.

Το σπορ έχει οπαδούς: τι έγραψε η εφημερίδα, ποιον προωθεί το ένα ή το άλλο κόμμα, πόσες συναντήσεις έκανε –κατά κανόνα πίσω από τις πόρτες. Λοιπόν, αυτό χρειάζομαστε; Παράγοντες της ττόκκας και του παρασκηνίου ή υποψήφιους με δημόσιο πολιτικό λόγο, με απόψεις για την εξέλιξη της κοινωνίας μας; Τρεις υποψήφιοι για το 2023, δύο στα δεξιά του φάσματος και ένας «οικουμενικός».

Αρχή με το γκάλοπ της εφημερίδας «Καθημερινή»:

- «Βαθμός ικανοποίησης από την κυβέρνηση για διαφθορά -διαπλοκή»: το 90% απαντά λίγο ή καθόλου. Στη διαφθορά το συντριπτικό 74% των ερωτηθέντων δηλώνει «καθόλου ευχαριστημένο από τους χειρισμούς της κυβέρνησης Αναστασιάδη». Επίσης, «οι κυβερνητικοί χειρισμοί στο κομμάτι των πολιτογραφήσεων συγκεντρώνουν το 76% της αρνητικής γνώμης και μόλις το 16% της θετικής».

Πηγή: <https://www.kathimerini.com.cy/.../i-deyteri-anagnositis...>

Με βάση τις πιο πάνω «επιδόσεις», Νίκος Χριστοδουλίδης, Αβέρωφ Νεοφύτου και Ανδρέας Μαυρογιάννης θέλουν να τρέξουν στις προεδρικές του 2023. Ο ένας έχει ανακονιώσει, ο άλλος ετοιμάζεται. Ο τρίτος, ο διαπραγματευτής χωρίς διαπραγματεύσεις, Α. Μαυρογιάννης, δόλωσε στην «Καθημερινή» (6/2) «πως φαίνεται να περιαιμβάνομαι όντως στους εν δυνάμει υπο-

ψηφίους—δεν θα ήθελα να το αποκλείσω». Στην ερώτηση αν θα το σκέφτεται με τις δυνάμεις της αντιπολίτευσης, απάντησε: «Θα πείραζε να ήμουν οικουμενικός ή ευρείας αποδοχής υποψήφιος;» Έτσι ακριβώς τα είπε!

Ο Ν. Χριστοδουλίδης, ως ο ΥΠΙΕΞ των κυρώσεων, έρχεται να συμπληρώσει τα απίστευτα. Ιδού η δήλωση Χριστοδουλίδη: «Είναι ξεκάθαρο, ότι οι κυρώσεις διασφαλίζουν τα συμφέροντα της Κυπριακής Δημοκρατίας και ενισχύουν τη διαπραγματευτική της ισχύ στο τραπέζι των συνομιλιών για επίλυση του Κυπριακού» («Φιλελεύθερος», 3/1/2021).

Δεν είναι μια παγκόσμια πρωτοτυπία αυτό το σκηνικό; Το Κυπριακό στα αζήτητα, καμιά ανάληψη ευθύνης. Διεθνής διασυρμός του ονόματος της Κύπρου, συγκάλυψη του «χρυσού» κυκλώματος, καμιά ανάληψη ευθύνης.

Οι γύροι μας εξέλιξης, ωστόσο, τρέχουν χωρίς την Κύπρο. Ο πρόεδρος του Ισραήλ Ισαάκ Χέρζογκ στα μέσα Μαρτίου πάει στην Τουρκία. Εν’ αυτού οι δηλώσεις Τ. Ερντογάν στις 26/1:

• «Στην ατζέντα των συζητήσεων το κατά πόσο θα συνεργαστούν στον ενεργειακό τομέα οι δύο χώρες και κατά πόσο θα σχεδιάσουν αγωγή μέσω Τουρκίας. Στο παρελθόν συζητήσαμε το θέμα ενός αγωγού μέσω Τουρκίας».

Πιθανές λύσεις:

- Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το φυσικό αέριο του Ισραήλ στη χώρα μας. Μπορούμε να οργανώσουμε κοινές προσπάθειες για τη μεταφορά του στην Ευρώπη» (πηγή, «Χουριέτ» ηλ. έκδοση).

Στα πιο πάνω, προστίθενται οι πληροφορίες πως η Αίγυπτος σε συνεννόηση με την Ελλάδα προ-

ωθούν τη μεταφορά Φ.Α. από την Αίγυπτο μέσω Λιβύης στην Κρήτη. Όλα τα στοιχεία δείχνουν πως η Κύπρος είναι εκτός των νέων ενεργειακών σχεδιασμών/Ισραήλ-Τουρκία, Αίγυπτος-Ελλάδα. Πώς η Κύπρος από χώρα με φιλοδοξίες να παίζει έναν σημαντικό ρόλο στην περιοχή μπήκε στο περιθώριο; Όλοι οι παίκτες έχουν κατανοήσει πως κανένα ενεργειακό πρότζεκτ δεν θα γίνει με άλλο το Κυπριακό. Εφόσον είναι μέσα η Κύπρος, κάθε κίνηση ή ενέργεια σκοντάφτει και σβήνει. Οι χειρισμοί Αναστασιάδη/Χριστοδουλίδη αφορούσαν τον αποκλεισμό της Τουρκίας από το παιχνίδι των αγωγών. Η Τουρκία απάντησε παίζοντας τα δικά της χαρτιά: μπλόκαρε το σενάριο με τον EastMed ριγώντας την κυπριακή ΑΟΖ και παίζοντας το τουρκολιβυκό χαρτί δυτικότερα για να παρεμποδίσει την ελληνοαιγυπτιακή συνέργεια. Έρχονται οι ΗΠΑ να ξεμπλοκάρουν τα πράγματα: τέρμα ο EastMed!

Η ελαφρότητα του διδύμου Αναστασιάδη-Χριστοδουλίδη έχει σκληρό περιεχόμενο: ό,τι επεδίωκε για την Τουρκία, δυστυχώς, το κατάρφερε για την Κύπρο! «Πέτυχε» τον αποκλεισμό της νήσου από τους νέους ενεργειακούς σχεδιασμούς! Κατάρφερε να κάψει και τους δύο «καταλύτες» για την πρόοδο: τον ενεργειακό τώρα και τον ευρωπαϊκό χθες!

Όλα τα πιο πάνω συνιστούν τμήματα της ίδιας πραγματικότητας, αυτές που συνθέτει το σκηνικό «Προεδρικές 2023». Το σημερινό στρατηγικό αδιέξοδο, η θέση της χώρας στον κόσμο, η ανάπτυξη και οι ανισότητες, οι περιπέτειες, οι αστοχίες, συνιστούν την «μαγιά» που καλλιεργεί την κριτική ικανότητα των Κυπρίων και μπορεί να

κινήσει την προοδευτική μας εξέλιξη. Κάθε υποψήφιος για το 2023 είναι φορέας ιδεών, άρα ο πολίτης δικαιούται να γνωρίζει βασικές πτυχές της σκέψης του, πριν να εμφανιστεί στην ανοικτή αρένα,

- να γνωρίζει ο πολίτης τι προτείνει για να αντιμετωπιστεί η διαφθορά,
- να αναπτύξει ένα σχέδιο για την επανεκκίνηση του διαλόγου στο Κυπριακό (50%) και τι θέσεις έχει για τις ευρωτουρκικές σχέσεις- το άλλο 50%,
- αν προετοιμάστηκε πάνω σε ένα σχέδιο για την πράσινη ενέργεια,
- αν δίνει σημασία στον ψηφιακό μετασχηματισμό της δημόσιας διοίκησης,
- αν είναι έτοιμος να διορίσει υπουργό Παιδείας μόνος του,
- αν μπορεί να αντισταθεί στη δημαγωγία και τον λαϊκισμό,
- αν μπορεί να δώσει μια ελπίδα στην κοινωνία μας.

Η διακυβέρνηση Αναστασιάδη αφήνει πίσω της αμέτρητα λάθη στο Κυπριακό, στα ενεργειακά, την παιδεία με τους «προδρομικούς» ορίζοντες, τον μικροκομματισμό με την κατάληψη του κράτους. Η οποδοδρομική κομπανία του γέμισε τον τόπο με ψευδείς ειδήσεις, μισαλλοδοξία και διαιρέσεις.

Το 2023 προσφέρει μια ευκαιρία για να ξαναδούμε τα πράγματα με άλλο φακό. Ο επόμενος πρόεδρος θα συναντήσει τεράστιες δυσκολίες για να στήσει πράγματα από την αρχή. Η εμπειρία μας από περασμένες εκλογικές αναμετρήσεις είναι γνωστή: κάθε υποψήφιος που έπνυσε στην αμετροέπεια και στη δημαγωγία (κατά κανόνα) κέρδιζε. Αλλά ιδού τα αποτελέσματα!

www.larkoslarkou.org.cy

Το σύστημα CYTA στο ΓεΣΥ

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Ο κορωνοϊός σώζει το ΓεΣΥ, αλλά μέχρι τότε, ήταν η απορία μια ομάδας καφενοβίων, οι οποίοι προσπαθούσαν να λύσουν τη σπαζοκεφαλιά για το μέλλον του ΓεΣΥ, βάζοντας και στοιχεία. Οι μισοί έλεγαν ότι ήρθε και θα μείνει και άλλοι μισοί προέβλεπαν κατάρρευση και ξεπούλημα των δημόσιων νοσοκομείων. Οι μισοί θεωρούσαν το ΓεΣΥ ως το μεγαλύτερο επίτευγμα στην ιστορία της Κυπριακής Δημοκρατίας και οι άλλοι μισοί ως την μεγαλύτερη παγίδα για τους ασθενείς και την οικονομία του τόπου. Εκεί που συμφωνούσαν όλοι ήταν ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν μια κοινή πορεία, η οποία οδηγεί σε ασθένειες και τελικά προς τον θάνατο. Η κουβέντα του καφενέ ξεκίνησε με αφορμή την έκθεση του γενικού ελεγκτή για τον ΟΑΥ, τις αμοιβές των γιατρών

και τις παραιτήσεις διευθυντικών στελεχών του ΟΚΥΠΥ.

Οι υπερασπιστές του ΓεΣΥ τόνιζαν ότι τερματίστηκε η ταλαιπωρία στα κρατικά νοσοκομεία, ότι σταμάτησαν οι ουρές στα φαρμακεία των νοσοκομείων, ότι ο κάθε πολίτης έχει τον προσωπικό του γιατρό και το σημαντικότερο, ότι οι γονείς και οι παππούδες μας έχουν ουσιαστικά ένα δωρεάν αποκομψι για τα «υστερίνα» τους. Από την άλλη, οι πολέμιοι του ΓεΣΥ υποδείκνυαν ότι υποβαθμίστηκε η ποιότητα της παρεχόμενης ιατρικής φροντίδας, τα φάρμακα πλέον δεν είναι τελευταίας τεχνολογίας, οι ουρές συνεχίζονται και το χειρότερο ότι οι γιατροί δεν απαντούν πλέον εύκολα τα τηλέφωνα. Προηγουμένως, με λιγότερα χρήματα και με την ασφάλεια υγείας, σμειωναν, μπορούσες να επισκεφθείς οποιοδήποτε γιατρό και να τύχεις πολύ καλύτερης φροντίδας. Από εκεί και πέρα, ξεκινούσαν οι

φιλοσοφικές αναλύσεις, οι οποίες κινούνταν ανάμεσα στον κομμουνισμό και τον καπιταλισμό. Σε αυτό το πλαίσιο επανήλθε και το δίλημμα μεταξύ μονο-ασφαλιστικού και πολυ-ασφαλιστικού συστήματος, ένας γόρδιος δεσμός δεκαετιών, ο οποίος λύθηκε με την έναρξη λειτουργίας του ΓεΣΥ.

Στην παρέα του καφενέ και πρώην εργαζόμενος στην CYTA, ο οποίος άρχισε να μιλάει με τα καλύτερα λόγια, για το «τέλειο» σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των ημικρατικών οργανισμών. Για όποιον είχε κάρτα υγείας της CYTA άνοιγαν αμέσως όλες οι πόρτες των ιδιωτικών νοσπλευτηρίων και οι καλύτεροι γιατροί έτρεχαν για να προσφέρουν θεραπεία. Οι συμφωνίες για χρεώσεις από γιατρούς και νοσπλευτήρια ήταν πολύ λογικές ή καλύτερα ήταν εξαιρετικές. Ο συνταξιούχος έθεσε στο τραπέζι του καφενέ και το απλό ερώτημα,

γιατί δεν αντέγραψαν το επιτυχημένο σύστημα της CYTA, αλλά και άλλων πολλών οργανισμών του Δημοσίου ή ακόμη και των τραπεζών. Το ΓεΣΥ είναι ουσιαστικά μονοπώλιο στον χώρο της υγείας, υποδείκνυε ο καλός άνθρωπος, το οποίο για να λειτουργήσει σωστά θα πρέπει να περάσουν πολλά ακόμη χρόνια, αν δεν καταρρεύσει ή υποβαθμιστεί περαιτέρω, όπως πολλά άλλα συστήματα υγείας στον κόσμο.

Στην κουβέντα μπήκε και Κύπριος του εξωτερικού. Παραιτούσε με έκπληξη, πως η Κύπρος τα τελευταία χρόνια γέμισε πολυτελή φαρμακεία, διαγνωστικά κέντρα και κημεία. Πριν από μερικά χρόνια, έλεγε, δεν έβλεπες παραιατρικά κέντρα και αυτά τα οποία υπήρχαν, ήταν πολύ πιο «ταπεινά». Η κουβέντα πέρασε και σε ορισμένα ιδιωτικά νοσοκομεία, τα οποία πριν από μερικά χρόνια εξυπηρετούσαν ελάχιστους ασθενείς, ενώ σήμερα πλημ-

μυρίζουν από ασθενείς και μάλιστα με τους ίδιους γιατρούς. Ακόμη η περίφημη αυτονομηση των νοσοκομείων του Δημοσίου έμεινε στα χαρτιά, ενώ οι προβλέψεις δεν είναι καθόλου ευοίωνες. Η φήμη ότι περιμένουν να φύγει ο κορωνοϊός για να αρχίσουν να ξεπουλιούνται, πάει και έρχεται, όπως πήγαιναν και έρχονταν οι φήμες για το ξεπούλημα του Συνεργατισμού και των Κυπριακών Αερογραμμών.

Μεταξύ καφέ και ταخينόπιττας, ήρθε στο προσκήνιο και το θέμα του ελέγχου των γιατρών, του νοσπλευτικού προσωπικού, αλλά και των διαδικασιών στο ΓεΣΥ. Τα περίφημα πρωτόκολλα θεραπείας μπορούν να καταστούν είτε ευλογία, είτε κατάρα, στα χέρια των γιατρών, των φαρμακευτικών και των ιατρικών εταιριών. Ο πολύπειρος της παρέας άρχισε να μιλά για μακαρίτη σήμερα, ξακουστό γιατρό στο χωριό του, ο οποίος μπορούσε να εντο-

πίσει τις περισσότερες ασθένειες με το σπθθοσκόπιο και τα χέρια του. Έτρεχαν, έλεγε, άρρωστοι και από τα γειτονικά χωριά, για να λάβουν θεραπεία από τον αλτρουιστή γιατρό. Σήμερα σημειώνει με δυσφορία, πας στον γιατρό και σου γράφει ένα σωρό αναλύσεις και εξετάσεις, πριν κάνει τη διάγνωσή του. Η πολυήμερη ταλαιπωρία και ο φόβος ότι κάτι σοβαρό συμβαίνει, ακόμη και να είσαι υγιής σε αρρωσταίνει. Από την άλλη, άλλος συνδαιτημένος υποδείκνυε ότι θα είχαμε πεθάνει εδώ και χρόνια, αν δεν υπήρχαν οι γιατροί και τα φάρμακα, τα οποία πίνουμε με τις «σακούλες». Στο τέλος, όλοι συμφώνησαν ότι επιστροφή στο παρελθόν δεν υπάρχει και ο χρόνος θα λύσει και αυτό τον γόρδιο δεσμό, όπως συμβαίνει συνήθως στο νησί των αγίων και των αγυρτών.

kaparispan@yahoo.gr

Κοινωνικός αποκλεισμός και δικαιώματα του παιδιού

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Αρκετά παιδιά στη σύγχρονη κοινωνία βιώνουν τον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ως αποτέλεσμα των νέων οικονομικών και υγειονομικών προκλήσεων που προέκυψαν από την πανδημία. Η στήριξη των βασικών δικαιωμάτων των παιδιών, όπως η υγειονομική περιθαλψη, η εκπαίδευση, η επισιτιστική ασφάλεια και στέγαση, αποτελούν υποχρέωση της κοινωνίας και των κρατικών θεσμών.

Τα κράτη υποχρεούνται να διασφαλίζουν την εύκολη πρόσβαση των παιδιών σε βασικές ποιοτικές υπηρεσίες, όπως η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, η υγειονομική περιθαλψη και η υγιής διατροφή. Όλα αυτά σε συνδυασμό με την παροχή βοήθειας σε κηδεμόνες με χαμηλά εισοδήματα, συμβάλλουν στην αποφυγή του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών στον σχολικό χώρο, αλλά και στις ελεύθερες δραστηριότητες.

Σύμφωνα με στοιχεία που κατατέθηκαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών, 18 εκατομμύρια παιδιά στις 27 χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζούσαν το 2019 σε νοικοκυριά που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Ο αριθμός ατόμων στον γενικό πληθυσμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ζουν σε συνθήκες φτώχειας ανέρχεται στα 91εκατομμύρια.Τα πιο πάνω ανθρωπνικά στοιχεία αποδεικνύουν ότι αρκετά παιδιά στερούνται του δικαιώματος παροχής βασικής μόρφωσης λόγω της οικονομικής στενότητας που αντιμετωπίζουν οι γονείς τους, αφού το χαμηλό οικογενειακό εισόδημα δεν επιτρέπει στα παιδιά να φοιτήσουν στην προσχολική εκπαίδευση. Το επιπρόσθετο κόστος των σχολικών βιβλίων, η μεταφορά στο σχολείο, τα γεύματα και οι επιπλέον δραστηριότητες, αυξάνουν αισθητά το κόστος ζωής και τον οικογενειακό προϋπολογισμό με αποτέλεσμα να δημιουργούνται κοινωνικές ανισότητες με πρώτα θύματα τα παιδιά.

Ο κίνδυνος της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού είναι πιο έντονος σε παιδιά με ειδικές ανάγκες, με αναπηρία ή ακόμα σε παιδιά που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών ή εθνοτικών μειονοτήτων.

Τα παιδιά που προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα ή που βρίσκονται σε επισφαλείς οικογένειες είναι πιο ευάλωτα στην τρομακτική εμπειρία της ενδοοικογενειακής βίας, στην αντιμετώπιση του κινδύνου φτώχειας, του

κοινωνικού αποκλεισμού και της σχολικής εγκατάλειψης. Αρκετά ευάλωτα παρουσιάζονται επίσης παιδιά που ανατρέφονται από ένα γονέα ή ανήκουν σε πολύτεκνες οικογένειες, τα οποία στερούνται βασικά δικαιώματα, όπως η συμμετοχή τους σε προγράμματα προληπτικής υγείας, κάτι που έχει σοβαρές επιπτώσεις στην ανάπτυξη, την προσωπική φροντίδα και την εκπαίδευσή τους.

Τα παιδιά λοιπόν που νιώθουν κοινωνικά αποκλεισμένα λόγω της στέρησης βασικών αγαθών, διευκολύνουν και καλής υγείας, πολύ πιθανόν να έχουν λιγότερες πιθανότητες να φέρουν υψηλές επιδόσεις στο σχολείο, σε σύγκριση με τους πιο κοινωνικά και οικονομικά ευνοούμενους συνομήλικούς τους. Η έλλειψη βασικής μόρφωσης και κατάρτισης τους αποτρέπει από τη διεκδίκηση με αξιώσεις θέσεων εργασίας, με αποτέλεσμα με την ενηλικίωσή τους να παραμένουν άνεργοι για αρκετό καιρό ή να αποδέχονται οποιαδήποτε εργασία με χαμηλές ή εξευτελιστικές απολαβές. Το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και η κακή υγεία των εφήβων δημιουργούν συνθήκες εκμετάλλευσης κυρίως από οικονομικούς φορείς και παράγοντες, οι οποίοι τους θεωρούν ως εργατικό δυναμικό χαμηλής ποιότητας και παραγωγικότητας με όλα τα κοινωνικά και μισθολογικά επακόλουθα στους ίδιους και στις οικογένειές τους.

Η πανδημία του κορωνοϊού έχει δημιουργήσει αρκετούς κοινωνικοοικονομικούς κινδύνους για τις ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, για μονήρεις μητέρες, για παιδιά, ηλικιωμένους, άτομα με αναπηρία, μετανάστες και αρκετούς επισφαλείς εργαζόμενους. Το κλείσιμο των σχολείων στέρηση σε μεγάλη μερίδα παιδιών τη σωστή διατροφή και τα σχολικά γεύματα, όπως επίσης και την ασφάλεια που τους προσφέρει το σχολικό περιβάλλον. Αρκετά παιδιά έγιναν αυτόπτες μάρτυρες ή έπεσαν θύματα ενδοοικογενειακής βίας ή ανέπτυξαν τα ίδια βίαια συμπεριφορά. Οι τοπικές αρχές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην παροχή βασικών υπηρεσιών για καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών. Τα παιδιά ως μέλη της κοινωνίας των πολιτών έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους ενήλικες και επιβάλλεται να ζουν σε ένα ευχάριστο περιβάλλον, μακριά από βία, διακρίσεις, καταποίηση, παραμέληση και εγκατάλειψη.

Ο κ. Αντρος Γ. Καραγιάννης δήμαρχος Δερύνειας.

Οι ετήσιες ανάγκες της Τουρκίας σε φυσικό αέριο κυμαίνονται τα τελευταία χρόνια γύρω στα 50-60 BCM (δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα) και καλύπτουν το 30% των συνολικών ενεργειακών της αναγκών. Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2019, σχεδόν το σύνολο των ποσοτήτων αυτών εισάγονται μέσω αγωγών από χώρες όπως η Ρωσία (50%), το Ιράν (16,7%) και το Αζερμπαϊτζάν (11,9%). Ένα μικρότερο ποσοστό έρχεται υδροποιημένο από χώρες όπως η Αλγερία και η Νιγηρία. Η Τουρκία έχει πρόσφατα ανακαλύψει τα πρώτα της κοιτάσματα στη Μαύρη Θάλασσα. Απέτυχε όμως να εξεύρει ανάλογα κοιτάσματα και στην Ανατολική Μεσόγειο παρά τις πολλαπλές προσπάθειες. Η επίτευξη ενεργειακής αυτονομίας με διαφοροποίηση (diversification) τόσο των μορφών ενέργειας (πετρέλαιο, φυσικό αέριο, ΑΠΕ κ.λπ.) όσο και των πηγών τροφοδοσίας είναι ύψιστος στρατηγικός στόχος για μία χώρα, όπως η Τουρκία, που φιλοδοξεί να καταστεί ένας από τους νέους πόλους ισχύος στο πολυπολικό κόσμο που γεννιέται. Γι' αυτό και όχι τυχαία έχει επενδύσει σημαντικά ποσά για την αγορά και λειτουργία σύγχρονων ερευνητικών και γεωτρητικών σκαφών. Ήδη τα κοιτάσματα που βρήκε στη Μαύρη Θάλασσα της δίνουν μεγαλύτερη άνεση στη διαπραγμάτευση των νέων συμ-

βολαίων με τη Νιγηρία. Πρόσβαση στο κυπριακό φυσικό αέριο και ενδεχομένως και στο ισραηλινό θα αύξανε την ενεργειακή αυτονομία της Τουρκίας και θα μειώνει την ενεργειακή εξάρτησή της από την προσωρινή της εταίρο Ρωσία και το Ιράν.

Η Τουρκία επιδιώκει και είναι, σε μεγάλο βαθμό, χώρα διακίνησης φυσικού αερίου προς την Ε.Ε. και τα Βαλκάνια. Ήδη μέσω Τουρκίας και διά του αγωγού TANAP διοχετεύεται αζερινό φυσικό αέριο προς την Ιταλία. Ρωσικό φυσικό αέριο διοχετεύεται επίσης προς τα Βαλκάνια μέσω του αγωγού Turk Stream. Η Τουρκία φιλοδοξεί να κάνει κάτι ανάλογο και με το φυσικό αέριο της Α.ν. Μεσογείου κάτι που θα αύξανε την ενεργειακή της αξία στα μάτια της Ε.Ε. και των ΗΠΑ. Θα την καθιστούσε συμπληρωματική επιλογή της Ε.Ε. (Southern Gas Corridor) ώστε να μειωθεί η υπάρχουσα ενεργειακή εξάρτησή της από τη Ρωσία. Η διακίνηση του φυσικού αερίου μέσω Τουρκίας

Η Τουρκία επιδιώκει και είναι, σε μεγάλο βαθμό, χώρα διακίνησης φυσικού αερίου προς την Ε.Ε. και τα Βαλκάνια.

αποφέρει και σημαντικά οικονομικά οφέλη λόγω των χρεώσεων (transit fees) που η ίδια επιβάλλει στις παραγωγές χώρες. Η πρόσβαση της Τουρκίας στο κυπριακό φυσικό αέριο αλλά και στο ισραηλινό, για το οποίο χρειάζεται και η κυπριακή συναίνεση, πέραν των γεωπολιτικών κερδών στην Ε.Ε., θα οδηγούσε σε άρση του αποκλεισμού της Τουρκίας από τα ενεργειακά της Α.ν. Μεσογείου και στην ένταξή της στο Φόρουμ Φυσικού Αερίου της Α.ν. Μεσογείου (EMGF). Επιπρόσθετα ο αγωγός από τα κυπριακά κοιτάσματα θα περνούσε από την Κύπρο και αυτό θα εξασφάλιζε φυσικό αέριο αλλά και εισοδήματα για τους Τ/κ μειώνοντας έτσι την ανάγκη χρηματοδότησής τους από την Τουρκία.

Άρα για λόγους στρατηγικούς (ενεργειακή αυτονομία), γεωπολιτικούς (ενεργειακή πύλη προς Ε.Ε.) αλλά και οικονομικούς (χρεώσεις σε τρίτες χώρες και έσοδα για Τ/κ) η Τουρκία ήθελε και θέλει να αποκτήσει πρόσβαση στο κυ-

πριακό φυσικό αέριο. Αυτή της η επιθυμία εκφράστηκε στο παρελθόν τόσο με δημόσιες τοποθετήσεις όσο και με την απόρριψη επιστολή το 2013 του τότε τούρκου ΥΠΕΕ Νταβούτογλου. Πέραν αυτού υπήρξαν και παρασκηνιακές διαβουλεύσεις της Τουρκίας με την Κ.Δ. όπως αυτές καταγράφονται στο τελευταίο βιβλίο του Μακάριου Δρουσιώτη. Η συμφωνία για πώληση κυπριακού φυσικού αερίου στην Τουρκία δεν θα είναι μία εύκολη υπόθεση. Η υλοποίησή της προϋποθέτει πρώτα απ' όλα την αμοιβαία εφαρμογή μορατόριουμ ερευνών στις επικαλυπτόμενες ζώνες ως πρώτο βήμα για την οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών μεταξύ Τουρκίας και Κ.Δ. Επιπρόσθετα απαιτεί την αναστολή των εργασιών της Τουρκίας και των Τ/κ στην περιφραγμένη περιοχή της Αμμοχώστου ώστε να δημιουργηθεί το ανάλογο θετικό κλίμα για τις διαπραγματεύσεις που θα απαιτηθούν. Τέλος, η Τουρκία θα πρέπει να είναι έτοιμη να κάνει σημαντικές παραχωρήσεις στο Κυπριακό, ανεξάρτητα από τη μορφή της τελικής λύσης, ανάλογες με τα πολύ σημαντικά οφέλη που, όπως εξηγήσαμε πιο πάνω, θα σημαίνει για την ίδια η πρόσβασή της στο κυπριακό και το ισραηλινό φυσικό αέριο.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Ύλη και πνεύμα: ουσίες και επιτεύγματα

Σε ένα παλιό του άρθρο, ο αείμνηστος Κωστής Παπαγιώργης εύστοχα παρατρεί ότι, αν ένας καθημερινός άνθρωπος πάρει αναβολικά δεν πρόκειται ούτε κατά διάνοια να επιτελέσει τους άθλους των παγκόσμιων πρωταθλητών στον στίβο ή στη γυμναστική. Το αναβολικό το παίρνουν μόνο πρωταθλητές για να υπερβούν τα όρια και τις ικανότητες του ανθρώπινου σώματος. Άλλωστε, διερωτάται ο Παπαγιώργης, μήπως και οι μεγάλοι συγγραφείς και στοχαστές, οι οποίοι προώθησαν το ανθρώπινο πνεύμα δεν «υποπνόνταν»; Είναι γνωστή η σχέση διάσημων συγγραφέων του 19ου αιώνα με την οπιοποσία, του Arthur Conan Doyle, συγγραφέα του Sherlock Holmes, με την Ψυλοκαΐνη ή των Γάλλων ποιητών Rimbaud και Verlaine με πάθος ψύσης ουσίες, του Andre Malraux με την ηρωίνη, του Jean-Paul Sartre με τις αμφεταμίνες και των ροκ σταρ της γενιάς της πολιτιστικής παραίσθησής με το LSD και άλλα παραισθησιογόνα. Τα έργα τους όμως παραμένουν αθάνατα, άφθαρτα διαμάντια της ανθρώπινης σκέψης και του παγ-

κόσμου πνεύματος. Κανείς δεν διανοήθηκε ποτέ να απαγορεύσει ή να «ακυρώσει» (πώς θα μπορούσε άλλωστε); το «Μεθυσμένο καρβί» του Rimbaud, επειδή ο δεκαεξάχρονος τότε συγγραφέας του τελούσε υπό την επίρεια ναρκωτικών ουσιών που πιθανότατα δέχναν ακόμη περισσότερο το ήδη εξυτματο πνεύμα του. Δεν υπάρχει αστυνομία του ντόπινγκ στον χώρο του πνεύματος, καταλήγει ο Παπαγιώργης. Πριν από λίγες ημέρες, ο κόσμος του καλλιτεχνικού πατινάζ παρακολουθούσε με κοιμένη την ανάσα τη δεκαπεντάχρονη Ρωσίδα πρωταθλήτρια Kamila Valieva να εκτελεί για πρώτη φορά στην ιστορία των χειμερινών Ολυμπιακών αγώνων τετραπλό άλμα (quad), τετραπλή περιστροφή στον αέρα προτού προσγειωθεί στον πάγο. Η δεκαπεντάχρονη αθλήτρια επανέλαβε τον άθλο της και για δεύτερη φορά στο σχεδόν πεντάλεπτο πρόγραμμα της υπό τους ήχους του Bolero του Maurice Ravel. Ωστόσο, μερικές μέρες αργότερα, το χρυσό της μετάλλιο αμαυρώθηκε από την αποκάλυψη ότι η αθλήτρια βρέθηκε θετική στη χρήση απαγορευμένης ουσίας. Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Φαρμάκων, η ουσία η οποία της χορη-

γήθηκε, η τριμεταζιδίνη (trimetazidine), είναι ένας μεταβολικός παράγοντας πρόληψης κρίσεων στηθάγχης και αντιμετώπισης των συμπτωμάτων του λιγύγου. Μπορεί όμως παράλληλα να ενισχύσει την κυκλοφορία του αίματος και να βελτιώσει την αντοχή. Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι το συγκεκριμένο φάρμακο βοηθάει ιδιαίτερα στην εκτέλεση πλήρους τετραπλής περιστροφής στον αέρα κατά τη διάρκεια ενός αγωνίσματος καλλιτεχνικού πατινάζ στον πάγο. Ταυτόχρονα, είναι κατανοητό ότι το συγκεκριμένο φάρμακο είναι απαραίτητο σε συγκεκριμένα άτομα του αθλήματος, όπως η δραμαμίνη σε όσους ταξιδεύουν με πλοίο και δεν αντέχουν τη θάλασσα. Η απόφαση για το αν θα της απονεμηθεί ή όχι το χρυσό μετάλλιο στο συγκεκριμένο άθλημα στους χειμερινούς ολυμπιακούς του Πεκίνου δεν έχει ακόμη ληφθεί. Είναι ίσως και αδιάφορο για τον κόσμο του καλλιτεχνικού πατινάζ, που απόλαυσε για πρώτη φορά όχι ένα αλλά δύο τετραπλά άλματα σε χειμερινούς Ολυμπιακούς από μια δεκαπεντάχρονη αθλήτρια.

Θα έπρεπε συνεπώς να επιτρέψουμε τη χρήση αναβολικών ουσιών στον αθλητισμό ή έστω, για

Είναι ίσως και αδιάφορο για τον κόσμο του καλλιτεχνικού πατινάζ που απόλαυσε για πρώτη φορά δύο τετραπλά άλματα σε χειμερινούς Ολυμπιακούς από μια δεκαπεντάχρονη αθλήτρια.

να μην ενθαρρύνουμε τη βιομηχανία των αναβολικών, τη χορήγηση αναγνωρισμένων φαρμάκων με ιδιαίτερα ευεργετικά αποτελέσματα για τη βελτίωση των αθλητικών επιδόσεων; Ακόμη και αν η απάντηση που θα δώσει ο καθένας για τον εαυτό του είναι αρνητική, το βέβαιο είναι ότι θα πρέπει να αναρωτηθούμε γιατί οι περιορισμοί στη χρήση ουσιών επιβάλλονται μόνο στους αθλητές και όχι στους επιστήμονες, στους αθλητές δηλαδή του πνεύματος, ή στους καλλιτέχνες. Ένας χώρος πολύ κοντινός στο καλλιτεχνικό πατινάζ είναι του επαγγελματικού χορού. Ο χώρος αυτός δεν υπόκειται σε ελέγχους αντιντόπινγκ ή ελέγχους έκθεσης των αστέρων του μπαλέτου σε απα-

γορευμένες ουσίες ή ουσίες που πολύ απλά βελτώνουν τη σωματική και ψυχική τους κατάσταση. Είναι κοινό μυστικό, αν όχι ευρέως γνωστό και αποδεκτό, ότι για να ενισχύσουν την απόδοσή τους, να αντέξουν την πίεση των θιάσων τους, τις απαιτήσεις των περιοδειών ή απλώς για να ελέγξουν το βάρος τους, πολλοί χορευτές κάνουν χρήση ουσιών. Πριν ή μετά τις παραστάσεις καθώς και κατά τη διάρκεια των προβών, οι ουσίες – καπνός, αλκοόλ, κάνναβη, έκσταση, κοκαΐνη, κεταμίνη, αντιεπιληπτικά, παυσίπονα, αγχολυτικά – αποτελούν μέρος της καλλιτεχνικής ατμόσφαιρας. Αλλά κανείς φυσικά δεν μιλάει γι' αυτό ανοικτά. Πέρα όμως από τα κουτσομπολιότικα νέα ότι οι χορευτές και χορεύτριες παίρνουν κοκαΐνη πριν από μια πρόβα ή αντιφλεγμονώδη φάρμακα χωρίς συνταγογράφηση για χρόνια, είναι σαφές η έλλειψη συστήματος αυστηρής επιτήρησης για τους χορευτές, παρόλο που είναι αθλητές υψηλού επιπέδου. Για τους περισσότερους από αυτούς, ο πόνος είναι το τίμημα που πρέπει να πληρώσουν προκειμένου να χορέψουν.

Η απλή αυτή σύγκριση δείχνει, αν μη τι άλλο, την υποκρισία των

κοινωνιών μας. Καταδικάζουμε ηθικά τους αθλητές που κάνουν χρήση απαγορευμένων ουσιών όπως καταδικάζαμε κάποτε εκείνους που διάβαζαν «απαγορευμένα» βιβλία για να ακονίσουν το πνεύμα τους. Κρυβόμαστε πίσω από ένα υποκριτικό επιχείρημα προστασίας της ζωής των αθλητών και των αθλητών και αγνοούμε την πραγματικότητα, ότι η κοινωνία του θεάματος, απαιτώντας αποτελέσματα και ανταμειβόντας τα επιτεύγματα, ωθεί με το ένα χέρι στη χρήση ουσιών, ενώ ταυτόχρονα με το άλλο τις απαγορεύει. Αν οι παγκόσμιες αθλητικές ομοσπονδίες δεν ήταν στο μέγιστο βαθμό υποκριτές, θα έπρεπε να απαγορεύουν τη συμμετοχή σε επαγγελματικά αθλητικά γεγονότα ανήλικων κοριτσιών και αγοριών, τα οποία εξ απαλών ονύχων μπαίνουν στο στίβο ενός αθλήματος που αδυνατούν να κατανοήσουν. Η επίκληση της προστασίας των διαγωνιζόμενων από επικίνδυνες ουσίες δεν είναι πλέον πειστική.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Δεν μπορεί να ακυρωθεί η μεταρρύθμιση

Οι ανησυχίες του προέδρου της Επιτροπής Εσωτερικών Άριστου Δαμιανού - Ποια η στάση του ΑΚΕΛ στον αριθμό των νέων δήμων

Συνέντευξη στον ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Το τελευταίο μίλι που αφορά την ολοκλήρωση των πολύχρονων προσπαθειών μεταρρύθμισης της τοπικής αυτοδιοίκησης περιγράφει ο πρόεδρος της Επιτροπής Εσωτερικών Άριστος Δαμιανού. Ο βουλευτής του ΑΚΕΛ, αν και θεωρεί πως δεν μπορεί να ακυρωθεί η προσπάθεια, ελπίζει να μην επικρατήσουν σκοπιμότητες που μπορούν να την ανατρέψουν. Για το ΑΚΕΛ ο αριθμός των νέων δήμων δεν αντικρίζεται δογματικά, λέει ο κ. Δαμιανού, ο οποίος εξηγεί γιατί το κόμμα του επιμένει στη δημιουργία 20 νέων δήμων.

—Πόσο κοντά βρίσκεται η ψήφιση της μεταρρύθμισης για την τοπική αυτο-

“

Μια αποτελεσματική τοπική αυτοδιοίκηση που να προσεγγίζει αυτό που πολύ ορθά αποκαλείται στο εξωτερικό local government. Ο αριθμός δεν αντικρίζεται δογματικά, αλλά αποτελεί συνάρτηση των σεναρίων των συνενώσεων.

διοίκηση από την Ολομέλεια της Βουλής;

—Εκτιμώ πως με τον οδικό χάρτη που έχουμε καθορίσει ως Επιτροπή Εσωτερικών, είμαστε πολύ κοντά στο να τεθούν τα νομοσχέδια ενώπιον της Ολομέλειας. Τυχόν παρέκκλιση θα είναι εκτός του Κανονισμού της Βουλής. Εξάλλου, σε επίπεδο Επιτροπής ολοκληρώσαμε όλα τα στάδια της διαδικασίας και τα κείμενα βρίσκονται στα χέρια των συναδέλφων. Καθάρια για λόγους καλύτερου συντονισμού θα συνέλθει επί τούτου η Επιτροπή στις 24 Φεβρουαρίου και στις 3 Μαρτίου θα τεθούν τα μεταρρυθμιστικά νομοσχέδια ενώπιον της Ολομέλειας. Έχει γίνει πάρα πολλά δουλειά για μια μεταρρύθμιση που είναι αναγκαία. Ελπίζω σκοπιμότητες που είναι ορατές να μην τρυμπάρουν την προσπάθεια.

—Υπάρχουν ζητήματα τα οποία μπορούν να ακυρώσουν την ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης;

—Να την ακυρώσουν όχι. Ενδεχομένως να προκαλέσουν ενστάσεις, ένεκα ανατροπών των τελευταίων ημερών. Θα είναι ευχής έργον, αν τις επόμενες βδομάδες βρεθούν οι αναγκαίες πολιτικές συγκλίσεις για να στείλουμε ένα θετικό μήνυμα υπέρ της μεταρρύθμισης. Όταν επανεκκίνησε η συζήτηση τον περασμένο Σεπτέμβριο υπήρχαν πέραν των ογδόντα ανοικτών ζητημάτων. Σήμερα ουσιαστικά τα επίμαχα είναι δύο, ο αριθμός των δήμων και τα σεναρία των συνενώσεων και τα δημοψηφίσματα.

Με συγκρατημένη αισιοδοξία ως προς το τελικό αποτέλεσμα που είναι η ψήφιση των αλλαγών για την τοπική αυτοδιοίκηση εμφανίζεται στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Άριστος Δαμιανού, πρόεδρος της Επιτροπής Εσωτερικών και βουλευτής του ΑΚΕΛ.

—Με ποιο σκεπτικό η πλειοψηφία της Επιτροπής Εσωτερικών αποφάσισε να αυξήσει τους αριθμούς των δήμων πάνω από το όριο των 17 που είχε θέσει η τελευταία μελέτη;

—Θα μπορούσε να διερωτηθεί κάποιος, κατ' ανάλογο τρόπο, γιατί η ίδια η κυβέρνηση έφυγε από τη θέση για 5 ή για 14 Δήμους. Στη δική μας αντίληψη, τα σεναρία που τέθηκαν τον Μάρτιο του 2021, κατά βάση διατηρούν την αναγκαία γεωγραφική, οικονομική και κοινωνική ισορροπία. Ενέχουν και το στοιχείο της πολιτικής υπό την έννοια της εθνικής ισορροπίας. Διατηρούνταν ως αυτόνομοι Δήμοι ο ακριτικός Δήμος Αθηναίων, ο ημικατεχόμενος Δήμος Δερύνειας και δεν επηρεαζόταν το ειδικό καθεστώς της Πύλας, για ευνόητους λόγους. Το ΑΚΕΛ θεωρεί ότι έτσι πρέπει να παραμείνουν. Από το Υπουργείο Εσωτερικών προτάσσεται το κριτήριο της βιωσιμότητας. Διερωτώμαι γιατί αυτό το κριτήριο να ισχύει α λα καρτ, κατά περίπτωση. Διότι την ώρα που ο κ. Νουρής υπερασπίζεται τα σεναρία του Υπουργείου του, η κυβερνητική παράταξη, ο ΔΗΣΥ, προωθεί ως αυτόνομους Δήμους, Δήμους στους οποίους χάριστηκαν εκατομμύρια οφειλών για να επιβιώσουν.

—Για το ΑΚΕΛ οι 20 δήμοι είναι αδιαπραγμάτευτη πρόνοια;

—Όπως σας έχω αναφέρει, εκτιμούμε ότι διατηρούνται πολλαπλές ισορροπίες. Και είναι αλήθεια ότι η συζήτηση αναφορικά με τη μεταρρύθμιση της τοπικής

αυτοδιοίκησης επικεντρώθηκε στο ζήτημα του αριθμού των δήμων. Αυτό ήταν αναμενόμενο. Όμως η μεταρρύθμιση είναι και πολλά άλλα πράγματα εξίσου, αν όχι πιο σημαντικά. Διότι το διακύβευμα (και αυτό προσπαθήσαμε όλο αυτό το διάστημα να πετύχουμε) είναι να δημιουργήσουμε ένα νέο, σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της τοπικής αυτοδιοίκησης, το οποίο να ανταποκρίνεται στις προκλήσεις και ανάγκες της κοινωνίας, των πολιτών. Μια αποτελεσματική τοπική αυτοδιοίκηση που να προσεγγίζει αυτό που πολύ ορθά αποκαλείται στο εξωτερικό ως local government. Ο αριθμός επομένως δεν αντικρίζεται δογματικά, αλλά αποτελεί συνάρτηση των σεναρίων των συνενώσεων.

—Μεταξύ του αριθμού των νέων δήμων και των δημοψηφισμάτων ποιο θεωρείτε περισσότερο σοβαρό;

—Όπως εξελίσσεται η όλη συζήτηση εκτιμώ ότι δύσκολα μπορούν να μπει στην ζυγαριά, υπό την εξής έννοια. Το ΑΚΕΛ και άλλα κόμματα θεωρούμε ότι οι πολίτες πρέπει να έχουν λόγο για ένα θέμα που τους αφορά και που επηρεάζει τις ζωές τους. Το περιεχόμενο των συνενώσεων επίσης θα καθορίσει προσαρμογές, που αν δεν είναι συμφωνημένες και επέλθουν διά της επιβολής δεν θα υιοθετηθούν, δεν θα γίνουν κτήμα της κοινωνίας, οι δε τοπικές κοινωνίες θα τις απορρίψουν στην πράξη. Όσοι γνωρίζουν και δεν παραγνωρίζουν λόγω σκοπιμοτήτων, λόγου χάριν,

τι σημαίνει Παραλίμνι και τι σημαίνει Δερύνεια μπορούν να αντιληφθούν γιατί απαιτούνται συναινέσεις και όχι απενενομημένα διαβήματα που δυναμιτίζουν την ελκρινή βούληση, τουλάχιστον του ΑΚΕΛ, για μεταρρύθμιση.

—Είστε νομικός. Τις φωνές ότι ενδεχομένως να προκύψουν συνταγματικά κωλύματα εάν περάσει η πρόνοια για δημοψηφίσματα πώς τις εκλαμβάνετε;

—Ακριβώς επειδή είμαι νομικός θα επαναλάβω το εξής και ας ενοχλεί. Έχω ως πρόεδρος της Επιτροπής στα χέρια μου τέσσερις γνωματεύσεις με εκ διαμέτρου αντίθετες απόψεις. Ένας ικανός νομικός μπορεί με την ίδια επάρκεια ν' απαλλάξει ως δικηγόρος υπεράσπισης έναν κατηγορούμενο για φόνο ή ως δημόσιος κατήγορος να τον καταδικάσει. Επομένως, εδώ πρόκειται για πολιτική θέση. Τα δημοψηφί-

“

Ελπίζω ζητήματα όχι μειζονος σημασίας να μην προταχθούν στο τέλος ως «κόκκινες γραμμές» και να γίνει μετά από δέκα χρόνια η αναγκαία αυτή μεταρρύθμιση.

σματα, κατά τρόπο που να είναι σύννομος, αποτελούν σύγχρονο δικαίωμα των πολιτών και δεν πρέπει να φοβίζονται τις εκάστοτε κυβερνήσεις. Αυτή είναι η θέση του ΑΚΕΛ επί της αρχής.

—Δεν είναι κάπως οξύμωρο να περάσουν τα τρία νομοσχέδια από τη Βουλή και στη συνέχεια να κληθούν οι πολίτες να τοποθετηθούν;

—Οξύμωρο θα ήταν να καλούνταν σε δημοψήφισμα χωρίς έχουν εικόνα για το τι θα ψήφιζαν. Αυτό που εμείς λέμε είναι όπως μέσα σε μια περίοδο μέχρι τον ερχόμενο Δεκέμβριο —ενδεχομένως— αφού αποκρυσταλλώσουν εικόνα οι πολίτες, μέσα από αντικειμενική ενημέρωση που πρέπει να γίνει, να κληθούν να πουν τη γνώμη τους.

—Αν σε κάποια περίπτωση το αποτέλεσμα είναι αρνητικό θα ακυρωθεί η απόφαση της Βουλής;

—Τα σεναρία των συνενώσεων και των συμπλεγματοποιήσεων είναι Παραρτήματα στο Νόμο, πλην 2-3 προϋπαρχόντων Δήμων. Δεν είναι στον βασικό κορμό του Νόμου. Μπορούν να δοθούν δυνατότητες στο Υπουργείο Εσωτερικών για επί μέρους ρυθμίσεις που θα υπόκεινται σε εκ νέου θεσμοθέτηση εντός της μεταβατικής περιόδου και πριν από τον Μάιο του 2024. Λύσεις υπάρχουν. Φτάνει να υπάρχει θέληση. Μακάρι όλοι να είχαν την ίδια έγνοια, νόμους που ψηφίζει η Βουλή να εφαρμόζονταν. Αν ήταν έτσι δεν θα είχαμε διαφθορά όπως τη ζούμε σήμερα.

Καρφιά για τη στάση κάποιων κομμάτων

—Σύμφωνα με τις πληροφορίες, το ΑΚΕΛ έχει ενστάσεις για τη συνένωση του Στρόβολου με τον νέο δήμο Λευκωσίας. Αν είναι έτσι γιατί αντιδράτε;

—Το σενάριο που προκρίναμε πέρυσι τον Μάρτιο διατηρεί τον Στρόβολο ως αυτόνομο Δήμο. Αν σωστά ενημερώνομαι, υπάρχει τάση για συνένωση με τη Λευκωσία. Προσωπικά, ζώντας στον συγκεκριμένο Δήμο εδώ και δεκαετίες θεωρώ ότι έχει τα εφόδια για να λειτουργήσει αυτόνομα. Απ' εκεί και πέρα, αν διαμορφωθεί πλειοψηφία περί του αντιθέτου, παρά τη διαφωνία μας, ως ΑΚΕΛ θα συνεκτιμήσουμε τα δεδομένα συνολικά. Εξάλλου, προωθήσαμε τροπολογία που επίσης αλλάζει τα δεδομένα, προτείνοντας δημιουργία νέου Δήμου Αθαλάσσης, αποτελούμενου από την Αγλαντζιά, τα Λατσιά και το Γέρι, ενός πιθανού νέου σχήματος με τεράστια προοπτική ανάπτυξης, χωρίς να αυξάνεται ο αριθμός των δήμων, όπως συμβαίνει με τη λανθασμένη κατ' εμιάς πρόταση για αυτόνομο Δήμο Αραδίππου, μέσω αποκόλλησης από τη Λάρνακα.

—Μπορείτε να μου περιγράψετε ένα πιθανό σενάριο που μπορεί να γεφυρώσει το χάσμα που υπάρχει με τον αριθμό των νέων δήμων και τα δημοψηφίσματα;

—Πιστεύω ότι υπάρχουν κόμματα που θα τοποθετηθούν επί του ζητήματος των δημοψηφισμάτων σε συνάρτηση με την κατάληξη των σεναρίων για τους Δήμους. Που διατηρούν τη θέση αρχής αλλά θα συνεκτιμήσουν όλα τα δεδομένα. Επειδή υπάρχει μια ρευστότητα αναφορικά με τα σεναρία των συνενώσεων, εκτιμώ ότι υπάρχουν περιθώρια συγκλίσεων.

—Ποια η γενικότερη στάση των κομμάτων στη μεταρρύθμιση και αν θεωρείτε πως υπήρξαν παλινωδίες από μεριάς τους, στο κομμάτι ολοκλήρωσής της;

—Για να είμαι δίκαιος, πλην μεμονωμένων εξαιρέσεων και αναφερόμαι στο παρασκήνιο που απέτρεψε την ψήφιση στις 20 Δεκεμβρίου, το σύνολο των συναδέλφων και κομμάτων κατέβαλαν κάθε προσπάθεια για να βρεθούν συγκλίσεις. Τα δε μέλη της Επιτροπής Εσωτερικών, τόσο με την προηγούμενη σύνθεση όσο και με τη νέα, εργάστηκαν σκληρά σε πολώρες συνεδρίες για να γεφυρώσουν διαφορές μεταξύ των εμπλεκόμενων. Ανάλογη ήταν η στάση και της Ένωσης Δήμων και της Ένωσης Κοινοτήτων, καθώς και του αρμόδιου υπουργού. Για να υπάρξει μεταρρύθμιση και οι τρεις μετακινήθηκαν από αρχικές θέσεις. Ελπίζω ζητήματα όχι μειζονος σημασίας να μην προταχθούν στο τέλος ως «κόκκινες γραμμές» και να γίνει μετά από δέκα χρόνια η αναγκαία αυτή μεταρρύθμιση. Τη χρειάζεται η τοπική αυτοδιοίκηση, μα κυρίως την έχουν ανάγκη οι πολίτες.

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ

Η άμαξα μπροστά από το άλογο

Στις 20 Απριλίου του 1982 ο τότε πρόεδρος της Δημοκρατίας Σπύρος Κυπριανού εξαγγέλλει την υποψηφιότητά του για τις επικείμενες προεδρικές εκλογές του 1983. Παράλληλα την ίδια μέρα το ΔΗΚΟ και το ΑΚΕΛ ανακοινώνουν την εκλογική τους συνεργασία, η οποία βασίζεται σε ένα «μίνιμουμ πρόγραμμα», όπως ονομάστηκε. Η συνεργασία του «μίνιμουμ προγράμματος» μπορεί να ήταν βραχύβια και να τερματίστηκε λόγω της διαφωνίας των δύο πλευρών για τους χειρισμούς του Κυπριανού στο Κυπριακό, αποτελεί όμως σημείο αναφοράς για την πολιτική ιστορία της Κυπριακής Δημοκρατίας. Για πρώτη φορά από την ίδρυσή της, δύο κομματικοί σχηματισμοί συμφώνησαν τη μετωπή τους συνεργασία στις επόμενες προεδρικές εκλογές με βάση ένα πρόγραμμα διακυβέρνησης.

Σκοπός της αναφοράς στο «μίνιμουμ πρόγραμμα» δεν είναι να αναλυθεί το πόσο επιτυχημένη ή όχι ήταν αυτή η συνεργασία, ούτε να γίνουν οι οποιοσδήποτε παραλληλισμοί σε σχέση με τις συζητήσεις μεταξύ ΑΚΕΛ και ΔΗΚΟ για τις προ-

εδρικές εκλογές του 2023. Το «μίνιμουμ πρόγραμμα» δημιούργησε ένα ιστορικό προηγούμενο που ερχόταν σε αντίθεση με την επικρατούσα νόρμα της εποχής για την επιλογή προεδρικού υποψηφίου από τις πολιτικές δυνάμεις. Η επιλογή προεδρικού υποψηφίου δεν βασιζόταν μέχρι τότε σε κάποια πολιτική συμφωνία μεταξύ των κομμάτων που θα βασιζόταν σε θέσεις αρχών και θα οδηγούσε σε κάποιο πρόγραμμα διακυβέρνησης. Από 1960 μέχρι το 1977 και τον θάνατό του η προσωπικότητα του Μακαρίου ήταν αυτή που επισκίαζε τα πάντα. Ενώ οι εκλογές του 1978 δεν έγιναν ποτέ και δεν μπορούσαν να αναλυθούν με κάποιους πολιτικούς όρους εξαιτίας της ιδιαίτερης ρόμπας των γεγονότων που προηγήθηκαν της επικείμενης ημερομηνίας διεξαγωγής των εν λόγω εκλογών (απαγωγή του Αχιλλέα Κυπριανού, απόσυρση της υποψηφιότητας Κληρίδη).

Σχεδόν τριάντα χρόνια μετά τον Απρίλιο του 1982 η συζήτηση για τους προεδρικούς κομματικούς υποψηφίους εξελίσσεται σε διαγωνισμό δημοφιλίας και εκλεξιμό-

«Επιλέγεται πρώτα ο υποψήφιος και στη συνέχεια προσπαθούν να δημιουργήσουν την πολιτική πρόταση που θα ταιριάζει στο πρόσωπο αυτό».

τητας χωρίς να έχουμε δει κάποιο πρόγραμμα διακυβέρνησης. Για ακόμα μια φορά τοποθετείται η άμαξα μπροστά από το άλογο. Το επιχείρημα πως είναι χωρίς για δημιουργία ενός προγράμματος διακυβέρνησης μόνο αστείο μπορεί να χαρακτηριστεί. Αν δεν είναι πο- ρίς για να εξαγγελθεί το ενδιαφέρον για μια προεδρική υποψηφιότητα τότε δεν είναι καθόλου νωρίς για

να ανακοινωθεί και ένα σχέδιο διακυβέρνησης. Ειδικά αν αναλογιστεί κανείς από πότε έχουν ξεκινήσει ανεπίσημα τον προεκλογικό τους αγώνα, ορισμένοι εν δυνάμει υποψήφιοι.

Στην κυπριακή πολιτική σκηνή έχουμε το εξής παράδοξο. Αντί βάσει των συνθηκών που επικρατούν στη χώρα να δημιουργηθούν οι πολιτικές προτάσεις, οι οποίες με τη

σειρά τους θα οδηγήσουν στον κατάρτισμό ενός σχεδίου διακυβέρνησης και στη συνέχεια να βρεθεί ο κατάλληλος άνθρωπος που θα μπορεί να το εφαρμόσει, γίνεται το αντίθετο. Επιλέγεται πρώτα ο υποψήφιος και στη συνέχεια προσπαθούν να δημιουργήσουν την πολιτική πρόταση που θα ταιριάζει στο πρόσωπο αυτό. Πολλές φορές μάλιστα ορισμένα πρόσωπα να παρουσιάζονται σαν κάτι που δεν είναι, ενώ γίνεται προσπάθεια να υποβαθμιστούν αρνητικά χαρακτηριστικά ή γεγονότα από το πολιτικό τους παρελθόν. Όλα αυτά για να ταιριάξουν στο αφήγημα που θέλουν οι υποστηρικτές του να περάσουν στην κοινή γνώμη. Επίσης, ορισμοί και λέξεις που μπορεί να προκαλέσουν πρόβλημα στο αφήγημα και να ενοχλήσουν συγκεκριμένα ακροατήρια εξαφανίζονται και η ρητορική προσαρμόζεται ανάλογα.

Η επικέντρωση στο άτομο και όχι στην πολιτική του πρόταση εννοεί τον λαϊκισμό. Κάποιοι εμφανίζονται ως από μηχανής θεοί χωρίς όμως να έχουν καταθέσει την πολιτική τους πρόταση και αυτό από

μόνο του είναι οξύμωρο. Υπό κανονικές συνθήκες όποιος δηλώνει το ενδιαφέρον του για να διεκδικήσει την προεδρία της Δημοκρατίας θα πρέπει να έχει ήδη διαμορφώσει τον σχεδιασμό του για το πώς θα κυβερνήσει σε περίπτωση που εκλεγεί. Τι προτίθεται να κάνει για τα μεγάλα ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία (Κυπριακό, οικονομία, διαφθορά, κ.λπ.). Οι οριστολογίες και η ευσεβοποίηση είναι απλώς για εσωτερική κατα- νάλωση.

Αυτό ισχύει και για τα πολιτικά κόμματα. Αντί να έχουν διαμορφώσει ένα πλάνο συνεργασίας στα βασικά ζητήματα πρώτα απ'όλα τον κατάλληλο υποψήφιο με κύριο χαρακτηριστικό την εκλεξιμότητα. Η εκλεξιμότητα δεν κυβερνάει από μόνη της, χρειάζονται και πολλά άλλα χαρακτηριστικά και κυρίως μια σύγχρονη ρεαλιστική πολιτική πρόταση που θα πάρει τον τόπο μπροστά, κάτι που μέχρι σήμερα δεν έχουμε δει σχεδόν από κανένα.

Ο κ. Χρίστος Κυπριανού είναι κάτοχος Βα Κοινωνιολογίας και Μα «New Media And Society».

Το στοίχημα της Ε.Ε. για τα μικροτσιπ

Πόσο και πώς ανταποκρίνεται η Κύπρος στην πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το μεγαλεπήβολο σχέδιο *European Chips Act*

Του ανταποκριτή μας στις
ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ **ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ**

Όταν τρεις Επίτροποι, με σημαντικά χαρτοφυλάκια και εκτόπισμα στην Κομισιόν, η εκτελεστική αντιπρόεδρος για θέματα Ψηφιακής Μετάβασης Μαργκρέτε Βέσταγκερ, ο Επίτροπος Εσωτερικής Αγοράς Τιερί Μπρετόν και η Επίτροπος Καινοτομίας και Έρευνας Μαρία Γκάμπριελ, παρουσίαζαν την περασμένη εβδομάδα την πρόταση για το «European Chips Act», προσπάθησαν με πολύ συγκεκριμένο τρόπο να φέρουν το θέμα στα μέτρα της καθημερινότητας των πολιτών. Η πρόταση της Κομισιόν για μέτρα

Το θέμα δεν αφορά μόνο τις μεγάλες βιομηχανίες των μεγάλων χωρών της Ε.Ε., αλλά αγγίζει και την Κύπρο, καθώς δημιουργεί ευκαιρίες στη στοχευμένη έρευνα που δεν απαιτεί μεγάλες βιομηχανικές υποδομές.

για ανάπτυξη της βιομηχανίας της ανάπτυξης ημιαγωγών, γνωστότερα στους πλείστους από εμάς ως μικροτσιπ, δεν είναι άλλωστε από τα πιο «ευπώλτα» δημοσιογραφικά θέματα. Όμως η τεχνολογία αυτή πλέον μπορεί να εφαρμοστεί και εφαρμόζεται παντού, από αισθητήρες σε κοντίνερ μεταφοράς εμπορευμάτων, ψηφιακές συσκευές υγειονομικής περίθαλψης μέχρι και τεχνολογίες που σχετίζονται με την καταπολέμηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Η πρόσβαση σε αυτές τις τεχνολογίες γίνεται πλέον έξ ισού σημαντική με την πρόσβαση στην ενέργεια, τις πρώτες ύλες και τα τρόφιμα, και γι’ αυτό εξελίσσεται και σε γεωπολιτικό θέμα, με την Ευρώπη να βρίσκεται μπροστά στην πρόκληση της άρσης της εξάρτησης από μεγάλες αγορές, όπως οι ΗΠΑ και η Κίνα. Όπως απέδειξε η πανδημία, αρκεί μια διαταραχή στις αλυσίδες προμήθειας, είτε για λόγους ανωτέρας βίας είτε ακόμα και πολιτικές κινήσεις ή εχθρικές κινήσεις στο πλαίσιο του εμπορικού ανταγωνισμού. Το θέμα δεν αφορά μόνο τις μεγάλες βιομηχανίες των μεγάλων χωρών της Ε.Ε., αλλά αγγίζει και την Κύπρο, καθώς δημι-

Οι Επίτροποι Μαργκρέτε Βέσταγκερ, Τιερί Μπρετόν και Μαρία Γκάμπριελ, που παρουσίασαν την περασμένη εβδομάδα την πρόταση για το «European Chips Act», προσπάθησαν με πολύ συγκεκριμένο τρόπο να φέρουν το θέμα στα μέτρα της καθημερινότητας των πολιτών της Ε.Ε.

Προσέλκυση διεθνών εταιρειών R&D

Όπως αντιλαμβάνεται η «Κ», σε αυτό το στάδιο είναι η σειρά των κρατών μελών να τοποθετηθούν για τους τομείς που τους ενδιαφέρουν και για το πώς σχεδιάζουν και μπορούν να εμπλακούν στις ευρύτερες συνεργασίες και πρωτοβουλίες που δρομολογούνται. Οι σκέψεις που γίνονται αυτή τη στιγμή σε επίπεδο υφυπουργείου είναι η Κύπρος να διεκδικήσει εμπλοκή στον τομέα της ανάπτυξης και του σχεδιασμού μικροεπεξεργαστών και των ελέγχων των τεχνολογιών που γίνονται σε μικρότερη κλίμακα σε ελεγχόμενο περιβάλλον. Σε αυτό το πλαίσιο, όπως αντιλαμβάνεται η «Κ», η στρατηγική της Κύπρου θα πρέπει να περιλαμβάνει την προσέλκυση διεθνών εταιρειών για τη δημιουργία εργαστηρίων έρευνας και ανάπτυξης (research and development ή R&D) στη χώρα. Σε επίπεδο πανεπιστημίων αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει η δυνατότητα πρόωθσης της κατάρτισης στον συγκεκριμένο τομέα, κάτι που σημαίνει πως το δεύτερο μέρος της στρατηγικής θα πρέπει να επικεντρωθεί ακριβώς σε τρόπους ανάπτυξης αυτού του ανθρώπινου δυναμικού, την ένταξη σχετικών προγραμμάτων και την προσέλκυση φοιτητών.

εργοστάσια, ανάλογα με αυτά που υπάρχουν στις ΗΠΑ και στην Κίνα, τα οποία θα καλύπτουν όλο το φάσμα από την έρευνα και την ανάπτυξη μέχρι την μαζική παραγωγή. Όπως υπογράμμισε η καθ’ ύλην αρμόδια, Επίτροπος Καινοτομίας και Έρευνας Μαρία Γκάμπριελ, καμία βιομηχανία δεν μπορεί να είναι ανταγωνιστική χωρίς ευκολότερη πρόσβαση σε μικροεπεξεργαστές.

Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε και τον ρόλο που οι τεχνολογίες αυτές έχουν να παίξουν στην παραγωγή οπλικών και αμυντικών συστημάτων, αν και οι αξιωματούχοι της Κομισιόν επέλεξαν να μην δώσουν έμφαση σε αυτόν τομέα δημόσια.

Επενδύσεις και συντονισμός

Στην πράξη, οι προτάσεις της Κομισιόν έχουν στόχο να κινητο-

ποιήσουν δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις πέραν των 43 δισεκατομμυρίων ευρώ πανευρωπαϊκά, και να θεοπίσουν συγκεκριμένους κανόνες για αντιμετώπιση και πρόληψη μελλοντικών προβλημάτων στις αλυσίδες εφοδιασμού. Μακροπρόθεσμα, η Κομισιόν θέλει αυτά τα μέτρα να συνεισφέρουν στον διπλασιασμό του σημερινού μεριδίου της Ε.Ε. στην παγκόσμια αγορά μικροτσιπ στο 20% μέχρι το 2030.

Ειδικότερα η πρόταση περιλαμβάνει τη διάθεση 11 δισεκατομμυρίων ευρώ για την ενίσχυση του τομέα της έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας, την κατάρτιση των εργαζομένων, την δοκιμή νέων τεχνολογιών και την μελέτη του ευρύτερου οικοσυστήματος που αφορά τους ημιαγωγούς, από τις πρώτες ύλες και την ανάπτυξη τους μέχρι τη χρήση τους. Η πρόταση προβλέπει ακόμα τη δημιουργία ενός Ταμείου για τα Μικροκυκλώματα που να διευκολύνει την πρόσβαση στη χρηματοδότηση για νέες επιχειρήσεις. Προτείνεται ακόμα η δημιουργία μηχανισμού συντονισμού κρατών μελών και Επιτροπής για παρακολούθηση της προσφοράς, της ζήτησης και πρόβλεψη πιθανών

ελλείψεων, για κοινή αξιολόγηση της κατάστασης και συντονισμένη αντίδραση σε επίπεδο Ε.Ε.

Η πρόταση είναι μόνο η αρχή, καθώς τα κράτη μέλη θα κληθούν να τη συζητήσουν σε επίπεδο Συμβουλίου αλλά και να λάβουν πιο βραχυπρόθεσμα μέτρα. Παράλληλα, ξεκινά η διαδικασία συζήτησης σε επίπεδο Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο θα πρέπει επίσης να συμβάλει στην τελική διαμόρφωση της πρότασης.

Σκέψεις στο Υφυπουργείο

Τα πιο πάνω αποτελούν τις πρώτες προσπάθειες της Ε.Ε. να θέσει το πλαίσιο της πολιτικής αυτής και ως εκ τούτου δεν έχει ακόμα ξεκαθαριστεί ο ρόλος των αρχών και της βιομηχανίας σε επίπεδο κρατών μελών. Το μόνο βέβαιο είναι πως οι χώρες οι οποίες έχουν τη βιομηχανία κλίμακας που απαιτείται για παραγωγή των συγκεκριμένων τεχνολογιών είναι οι μεγαλύτερες οι οποίες έχουν ήδη το προβάδισμα. Ο ρόλος των μικρότερων χωρών, όπως της Κύπρου, εκ των πραγμάτων θα μπορούσε να εστιαστεί μόνο στην έρευνα. Δεν αποτελεί βέβαια μυστικό πως στην Κύπρο η καινοτομία και η τεχνολογία δεν έχουν απασχολήσει ιδιαίτερα τη λήψη αποφάσεων και τους σχεδιασμούς είτε σε επίπεδο κυβέρνησης είτε σε επίπεδο επιχειρήσεων και εταιρειών. Αρμόδιες κυβερνητικές πηγές ανέφεραν πάντως στην «Κ» πως ήδη γίνονται σκέψεις για το ποια μπορεί να είναι η θέση της Κύπρου σε αυτό το νέο οικοσύστημα. Η πρόταση πολιτικής, η οποία εξετάζεται με την προοπτική να κατατεθεί από το υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής στο Υπουργικό Συμβούλιο στο άμεσο μέλλον, αναμένεται να εστιαστεί στην στοχευμένη προσέλκυση εταιριών που δραστηριοποιούνται στον σχεδιασμό και στην ανάπτυξη τεχνολογιών μικροεπεξεργαστών, παράλληλα με την ενθάρρυνση ανάπτυξης δεξιοτήτων και ένταξης και ενίσχυσης του συγκεκριμένου αντικειμένου στην εκπαίδευση. Το βέβαιο είναι πως ρεαλιστικά, σε αυτή έστω τη φάση, η Κύπρος δεν βρίσκεται σε θέση να στήσει εργοστάσια παραγωγής μεγάλων κλίμακας. Η πιο κοντινή αναλογία είναι η βιομηχανία φαρμάκων στην Κύπρο, η οποία δεν παράγει νέα σκευάσματα, αλλά επικεντρώνεται στην παραγωγή γενόσημων φαρμάκων.

Η Αγκυρα ανεβαίνει επίπεδο στις διεκδικήσεις της στο Αιγαίο

Ο Τούρκος ΥΠΕΞ ζητεί αποστρατιωτικοποίηση των ελληνικών νησιών και απευθύνεται στις χώρες που υπέγραψαν τη «Λωζάννη»

Του ανταποκριτή μας
στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ

Με συστηματικό τρόπο κλιμακώνει η Αγκυρα το επίπεδο των διεκδικήσεων της στο Αιγαίο, με τον Μεβλούτ Τσαβούσογλου να φτάνει στο σημείο να θέτει ζήτημα αμφισβήτησης της κυριαρχίας ελληνικών νησιών σε περίπτωση που η Ελλάδα δεν αποδεχθεί να τα αποστρατιωτικοποιήσει. Σύμφωνα με πληροφορίες, με τέτοιες θέσεις, στόχος της Αγκυρας είναι να εμποδίσει την Ελλάδα για οποιοδήποτε βήμα σχεδιάζει να κάνει στο Αιγαίο, να ενισχύσει τα διαπραγματευτικά χαρτιά της σε ενδεχόμενη διαβούλευση των ζητημάτων και να απαντήσει στις αμυντικές συμφωνίες της Ελλάδας με τη Γαλλία.

Ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας, στη συνέντευξή του στην κρατική τηλεόραση της Τουρκίας TRT, ανέφερε ότι «στην επιστολή που γράψαμε στον ΟΗΕ, αναφέραμε ότι η Ελλάδα παραβιάζει τους όρους των Συνθηκών. Αυτά τα νησιά δόθηκαν υπό όρους, και σε περίπτωση που η Ελλάδα δεν αλλάξει στάση, τότε είναι συζητήσιμη η κυριαρχία των νησιών αυτών διότι παραβιάζουν τους όρους. Στείλαμε τις επιστολές μας. Θα παρακολουθούμε

το ζήτημα αυτό. Αν χρειαστεί, θα κάνουμε τις τελευταίες μας προειδοποιήσεις και μετά ξεκινάει αυτή η συζήτηση».

Ο Κ. Τσαβούσογλου ισχυρίστηκε πως σε περίπτωση που η Αθήνα δεν αποσύρει τις στρατιωτικές δυνάμεις της από τα νησιά, τότε η Τουρκία θα θέσει το θέμα σε διεθνές επίπεδο και σε όλες τις χώρες που έχουν υπογράψει τις Συνθήκες της Λωζάννης και των Παρισίων! Δεν θεωρείται τυχαία και η ανακοίνωση του υπουργείου Αμυνας της Τουρκίας, που δημοσιεύτηκε μετά τις δηλώσεις του υπουργού Εξωτερικών της χώρας και αναφέρθηκε «σε 229 παραβιάσεις της Ελλάδας με εναέρια και θαλάσσια μέσα σε νησιά τα οποία πρέπει να είναι αποστρατιωτικοποιημένα». Η Αγκυρα ισχυρίζεται πως όταν ένα πλοίο του Πολεμικού Ναυτικού της Ελλάδας προσεγγίζει ένα ελληνικό νησί, ή κάποιο αεροσκάφος της Αεροπορίας Στρατού ή της Πολεμικής Αεροπορίας προσεγγισθεί σε ένα από τα αεροδρόμια των νησιών στο Βόρειο και Ανατολικό Αιγαίο, τότε αυτό θεωρείται «παραβίαση»! Αυτή η κατάσταση στοιχειώνεται ως προσπάθεια της τουρκικής πλευράς να «ισοσκελίσει» με τον δικό της τρόπο τις παραβιάσεις του ελληνικού εναέριου χώρου από τα τουρκικά

Ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου, σε συνέντευξή του στην κρατική τουρκική τηλεόραση, ανέφερε ότι «τα νησιά δόθηκαν υπό όρους, και σε περίπτωση που η Ελλάδα δεν αλλάξει στάση, είναι συζητήσιμη η κυριαρχία τους».

μαχητικά. Ένας από τους σημαντικούς λόγους της κλιμάκωσης των τουρκικών θέσεων είναι πως στην Αγκυρα υπάρχει η εκτίμηση πως η Ελλάδα ετοιμάζεται να κάνει κινήσεις με στόχο τη δημιουργία τετελεσμένων στο Αιγαίο, ίσως και σε περιοχές κοντά στην Κρήτη. Η συμφωνία με την Αίγυπτο για τις θαλάσσιες περιοχές ευθύνης αφινιδάσε την Τουρκία και η συμφωνία με την Ιταλία για την αιγιαλιτίδα ζώνη, με τα ελληνικά χωρικά ύδατα

να φτάνουν στα 12 μίλια, ξύπνησαν αντανάκλαστικά στους αξιωματούχους της γειτονικής χώρας. Στην τουρκική πρωτεύουσα υπάρχουν κύκλοι που υποστηρίζουν πως η Ελλάδα ετοιμάζει κινήσεις και για οικονομική εκμετάλλευση νησιών και νησιδών στο Αιγαίο.

Η δήλωση του αντιπροέδρου της Τουρκίας Φουάτ Οκτάι, στη συνέντευξή του στο τηλεοπτικό δίκτυο A Haber, πως «η Ελλάδα πρέπει να σταματήσει τόσο τη στρατιωτικο-

ποίηση όσο και την εγκατάσταση ανθρώπων στα νησιά» ήταν μια προειδοποίηση προς αυτή την κατεύθυνση. Στο πλαίσιο αυτό, τον περασμένο μήνα ήρθε και η υπενθύμιση του «casus belli» από τον Τούρκο υπουργό Αμυνας Χουλουσί Ακάρ. Ο κ. Ακάρ σε συνέντευξη Τύπου έθεσε και το ζήτημα των «γκρίζων ζωνών» στο Αιγαίο, υποστηρίζοντας πως «υπάρχουν νησιά, νησίδες και βραχονησίδες που δεν έχει παραχωρηθεί η κυριαρχία τους στην Ελλάδα με διεθνείς συνθήκες». Αναλυτές εκτιμούν πως η επαναδιαπραγμάτευση ή η συζήτηση των όρων των Συνθηκών Λωζάννης και Παρισίων από τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι σχεδόν αδύνατη. Όμως τονίζουν πως η Τουρκία προσθέτει πολλά ζητήματα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, με τελικό στόχο να υπάρχει περιθώριο διαπραγμάτευσης σε περίπτωση που υπάρξουν διαβουλεύσεις ή οδηγηθούν οι ελληνοτουρκικές διαφορές σε διεθνή δικαστήρια. Στην Τουρκία, η αμφισβήτηση της κυριαρχίας νησιών, νησιδών και βραχονησιδών θεωρείται ως ένα πιθανό «όπλο» σε περίπτωση επέκτασης των ελληνικών χωρικών υδάτων. Όπως και ο ισχυρισμός για «παραβιάσεις των συνθηκών με στρατιωτικοποίηση των νησιών» θεωρείται πως είναι η απάν-

τηση στα πιθανά νέα βήματα της Αθήνας. Πάντως, τα εξοπλιστικά προγράμματα της Ελλάδας –με τα πρώτα Rafale να φθάνουν στην Τανάνγρα, η ναυπήγηση των φρεγατών και η συζήτηση για νέες κορβέτες– παρακολουθούνται με προσοχή Ακάρ. Ο κ. Ακάρ σε συνέντευξη Τύπου έθεσε και το ζήτημα των «γκρίζων ζωνών» στο Αιγαίο, υποστηρίζοντας πως «υπάρχουν νησιά, νησίδες και βραχονησίδες που δεν έχει παραχωρηθεί η κυριαρχία τους στην Ελλάδα με διεθνείς συνθήκες». Αναλυτές εκτιμούν πως η επαναδιαπραγμάτευση ή η συζήτηση των όρων των Συνθηκών Λωζάννης και Παρισίων από τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι σχεδόν αδύνατη. Όμως τονίζουν πως η Τουρκία προσθέτει πολλά ζητήματα στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, με τελικό στόχο να υπάρχει περιθώριο διαπραγμάτευσης σε περίπτωση που υπάρξουν διαβουλεύσεις ή οδηγηθούν οι ελληνοτουρκικές διαφορές σε διεθνή δικαστήρια. Στην Τουρκία, η αμφισβήτηση της κυριαρχίας νησιών, νησιδών και βραχονησιδών θεωρείται ως ένα πιθανό «όπλο» σε περίπτωση επέκτασης των ελληνικών χωρικών υδάτων. Όπως και ο ισχυρισμός για «παραβιάσεις των συνθηκών με στρατιωτικοποίηση των νησιών» θεωρείται πως είναι η απάν-

Οι μεταρρυθμίσεις, ο ΟΑΕΔ και τα στοιχήματα των κομμάτων

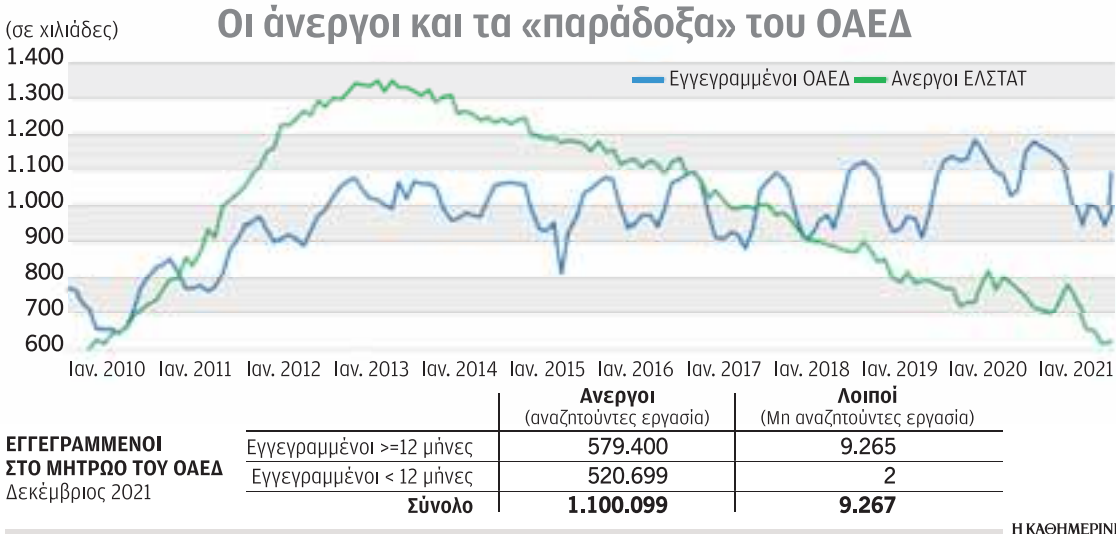
Στρατηγική διαχωριστικών γραμμών θα ακολουθήσει ο κ. Μπισοτάκης

Του **Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ**

Οι μεταρρυθμιστικές τομές, ως διαχωριστική γραμμή με τον ΣΥΡΙΖΑ, θα είναι ένας από τους πυλώνες στους οποίους θα επενδύσει πολιτικά ο πρώθυπουργός Κυρ. Μπισοτάκης, στην πορεία προς τις προσεχείς «διπλές» εκλογές, στις οποίες διακηρυγμένος στόχος της Ν.Δ. είναι ο σχηματισμός αυτοδύναμης κυβέρνησης.

Οι προωθούμενες το αμέσως επόμενο διάστημα μεταρρυθμίσεις στους χώρους της Υγείας, της Παιδείας –περιλαμβανομένης της Πανεπιστημιακής Αστυνομίας– και της αναμόρφωσης του ΕΦΚΑ, εκ των πραγμάτων θα αποτελέσουν δοκιμασία και για τον πρόεδρο του ΚΙΝΑΛ Ν. Ανδρουλάκη, που θα υποχρεωθεί να τοποθετηθεί επί συγκεκριμένων πολιτικών: ή θα στηρίξει τις αλλαγές που δρομολογεί η κυβέρνηση ή θα στοιχηθεί μαζί με τον ΣΥΡΙΖΑ στο στρατόπεδο του «όχι».

Σύμφωνα μάλιστα με πληροφορίες, στη μεταρρυθμιστική ατζέντα της κυβέρνησης και συγκεκριμένα του υπουργού Εργασίας Κ. Χατζηδάκη θα περιληφθεί σε δεύτερο χρόνο και το «φορτισμένο» ζήτημα του ΟΑΕΔ. Παρότι η στήριξη των ανέργων θα παραμείνει βασική προτεραιότητα –η κυβέρνηση έδειξε, εξάλλου, όπως λέγεται, σαφές δείγμα γραφής στηρίζοντας ενεργά την εργασία κατά την περίοδο της πανδημίας– προκύπτει ανάγκη ριζικών αλλαγών στον Οργανισμό, καθώς από τα στοιχεία προκύπτουν σημαντικάτα ερωτήματα για την αποτελεσματικότητα των μηχανισμών εύρεσης εργασίας που διαθέτει. Μάλιστα, από τα ίδια στοιχεία προκύπτουν παράλληλα μεγάλα «ερωτηματικά» για τα πιθανά κίνητρα πολλών από εκείνους που παραμένουν επί σειρά ετών στο μπρώ του Οργανισμού, καθώς δημιουργείται η αίσθηση ότι ενδεχομένως στην πραγματικότητα δεν αναζητούν εργασία. Ειδικότερα, με βάση τα δεδομένα του μπρώου του ΟΑΕΔ του περασμένου Δεκεμβρίου

Ο κ. Χατζηδάκης δρομολογεί αλλαγές στον Οργανισμό, καθώς 54% των ανέργων παραμένει στο μπρώ για περισσότερο από 3 χρόνια, ακόμη και πάνω από 10 – Ενδείξεις ότι κάποιοι επιλέγουν το καθεστώς της «ισόβιας ανεργίας».

για τους ανέργους: • Περισσότεροι από τους μισούς (52,67% ή 579.400) είναι εγγεγραμμένοι στον Οργανισμό για περισσότερο από ένα χρόνο. • Από αυτούς τους μακροχρόνια ανέργους (πάνω από 12 μήνες), το 54% παραμένει στο μπρώ για περισσότερα από 3 χρόνια, ενώ το 9% παραμένει πάνω από... μια δεκαετία.

Επί της ουσίας λοιπόν προκύπτει πως ανεξαρτήτως των προθέσεων όλων των προηγούμενων κυβερνήσεων, το μπρώ του ΟΑΕΔ αντί να βοηθάει τους εγγεγραμμένους σε αυτό να βρουν δουλειά, έχει μετατραπεί σε παγίδα μακροχρόνιας έως και... «ισόβιας» ανεργίας για χιλιάδες άτομα. Μάλιστα, όπως προανα-

φέρθηκε, δεν μπορεί να αποκλειστεί για τη συγκεκριμένη κατάσταση υπαίτιες να μην είναι μόνο οι «ανεπάρκειες» του Οργανισμού, αλλά εν μέρει και η προσπάθεια ορισμένων να αξιοποιήσουν τις «μαύρες τρύπες» του συστήματος: κάποιος, δηλαδή, είτε να έχει άλλες πηγές εισοδήματος, όπως η σύνταξη των γονιών του ή ενόικια είτε να προτιμάει να εργάζεται με «μαύρα» προκειμένου να παραμένει στο μπρώ του Οργανισμού και να συνεχίσει να επωφελείται από τις παροχές που συνδέονται με αυτό, παρότι δεν λαμβάνει κανένα επίδομα. Παροχές οι οποίες περιλαμβάνουν σημαντικά οφέλη, όπως μειωμένο έως και μηδενικό ΕΝΦΙΑ, ρυθμίσεις δανείων, χαμηλό τιμολόγιο ρεύματος, δωρεάν μετακινήσεις, κ.ά.

Σε κάθε περίπτωση τα «παράδοξα» του ΟΑΕΔ προκύπτουν και από άλλα συμπληρωματικά στοιχεία: • Την ώρα που στο μπρώ του ΟΑΕΔ είναι εγγεγραμμένοι 1,1 εκατ. άνεργοι, οι επιχειρήσεις δηλώνουν ότι δυσκολεύονται ή αδυνατούν να βρουν εργαζομένους. • Ενώ η ανεργία, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, ακολουθεί φθίνουσα πορεία, οι εγγεγραμμένοι στον ΟΑΕΔ παραμένουν σχεδόν σταθερά στο επίπεδο του 1 εκατ., από το 2013 μέχρι σήμερα. Όπως προαναφέρθηκε, πληρο-

φορίες αναφέρουν πως το υπουργείο Εργασίας προσανατολίζεται τον επόμενο μήνα ή το αργότερο στις αρχές Απριλίου, στο πλαίσιο νομοσχεδίου για την Επαγγελματική Κατάρτιση, να φέρει ρύθμιση με στόχο τη «διόρθωση» των στρεβλώσεων στον ΟΑΕΔ, με τη δέσμευση τα όποια οφέλη προκύψουν να «διαχυθούν» και πάλι σε όσους πραγματικά πλήττονται από την ανεργία. Επί του παρόντος ο σχεδιασμός δεν έχει αρχίσει. Όμως, θα πρέπει να επισημανθεί πως ο ΟΑΕΔ αποτελεί ευρωπαϊκή εξαίρεση ως προς τον κανόνα που προβλέπει ότι οι εγγεγραμμένοι στα μπρώ εργασις πρέπει όχι μόνο να δηλώνουν ότι αναζητούν εργασία, αλλά και να το αποδεικνύουν, κάνοντας για παράδειγμα επαφές με τις υπηρεσίες εξεύρεσης εργασίας, παρακολουθώντας σεμινάρια, αποστέλλοντας βιογραφικά κ.ά. Επίσης σε πολλές από τις χώρες αυτές, όσοι δεν καλύπτουν αυτές τις προϋποθέσεις ή απορρίπτονται θέσεις εργασίας αποκλείονται προσωρινά ή οριστικά από τις παροχές. Μένει λοιπόν να αποδειχθεί εάν οι παρεμβάσεις που θα δρομολογηθούν θα είναι πραγματικά τολμηρές, αλλά και κατά πόσο τα κόμματα της αντιπολίτευσης θα τις στηρίξουν ή θα επιλέξουν να συνταχθούν με τη διαιώνιση της υφιστάμενης προβληματικής κατάστασης.

«Στοπ» στην παροχολογία από το Μαξίμου

Ισορροπία μεταξύ στήριξης των αδυνάμων και δημοσιονομικής σταθερότητας

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Με δεδομένο πως βρισκόμαστε έναν περίπου χρόνο πριν από τις εκλογές, η περίοδος που διανύουμε έχει αναπόφευκτα χαρακτηριστικά «προετοιμασίας» για τις επόμενες εθνικές κάλπες, οι οποίες, όπως τονίζουν κυβερνητικές πηγές, θα γίνουν στο τέλος της τετραετίας. Η κυβέρνηση, τον έναν αυτόν χρόνο που απομένει θα «παίξει» σε όλα τα επίπεδα ένα βασικό χαρτί, που αποτελεί, όπως λένε κυβερνητικοί παράγοντες, από τα κομβικότερα πλεονεκτήματα έναντι των αντιπάλων: τη σταθερότητα.

Τονίζουν δε, πως τα τελευταία 2,5 χρόνια παρά τις πολλαπλές κρίσεις –υγειονομική, ελληνοτουρκική, κλιματική και ενεργειακή– η κυβέρνηση έχει κρατήσει σταθερά το τιμόνι της χώρας και έχει σταθεί στο πλευρό όσων επλήγησαν από αυτές. Συνεπώς, όσο πηγαίνουμε προς τις εκλογές το κεντρικό αφήγημα θα είναι αφενός η συνέχιση αυτής της σταθερότητας σε συνδυασμό με τη θεσμική αξιοπιστία. Τα παραπάνω μπορούν να μεταφραστούν πολιτικά σε τρεις άξονες:

Πρώτον, η Νέα Δημοκρατία αποτελεί τη μόνη σοβαρή και αξιόπιστη πρόταση διακυβέρνησης της χώρας. Οτιδήποτε άλλο είτε θα αποτελεί επιστροφή στο πα-

ρελθόν είτε θα βάζει τη χώρα σε πολιτικές περιπέτειες. Το συγκεκριμένο αφήγημα εκτιμάται πως θα βοηθήσει πολύ στη συσπείρωση του κόμματος, ώστε να επιτευχθεί ο μεγάλος στόχος της αυτοδυναμίας, καθώς όπως δείχνουν όλες οι έρευνες οι Έλληνες πολίτες δεν θεωρούν τις κυβερνήσεις συνεργασίας αποτελεσματικές.

Η κυβέρνηση δεν είναι διατεθειμένη να ακολουθήσει την τακτική της αντιπολίτευσης, η οποία έχει μπει ήδη σε προεκλογική περίοδο και ζητεί τα πάντα.

Δεύτερον, η κυβέρνηση τονίζει σε κάθε τόνο πως δεν τίθεται κανένα θέμα αλλαγής του εκλογικού νόμου, καθώς «η Νέα Δημοκρατία αποτελεί ένα σοβαρό και θεσμικό κόμμα που δεν αλλάζει τους εκλογικούς νόμους ανάλογα τη συγκυρία, όπως έκανε ο ΣΥΡΙΖΑ». Παρά το γεγονός πως ο εκλογικός νόμος με τον οποίο θα γίνουν οι επαναληπτικές εκλογές ψηφίστηκε σε ένα διαφορετικό πολιτικό τοπίο από το σημερινό,

η κυβέρνηση δεν προτίθεται να αλλάξει τίποτα, καθώς κάτι τέτοιο θα εξέπεμπε ένα λανθασμένο μήνυμα, αφενός νττοπάθειας, αφετέρου πως δεν λειτουργεί θεσμικά και αλλάζει κατά το δοκούν τον εκλογικό νόμο. Εξ ου και, όπως μεταδίδουν κυβερνητικές πηγές στην «Κ», οι εκλογές «θα γίνουν με τον υφιστάμενο εκλογικό νόμο και η Νέα Δημοκρατία θα κερδίσει την αυτοδυναμία».

Το τρίτο χαρτί που θα ρίξει η Νέα Δημοκρατία, θέλοντας να αποδείξει τόσο τη θεσμικότητά της όσο και το γεγονός ότι υπηρετεί τη σταθερότητα, αφορά την επόμενη διάστημα είναι η ισορροπία ανάμεσα στην απαραίτητη οικονομική στήριξη των πιο ευάλωτων –όπως έγινε με την αύξηση του κατώτατου μισθού– και τη δημοσιονομική σταθερότητα. Η τακτική αυτή είναι μίνιμουμ και στο σωτηρικό της κυβέρνησης, καθώς το τελευταίο διάστημα είχε παρατηρηθεί τόσο από βουλευτές όσο κυρίως από υπουρ-

γούς μία πίεση για περαιτέρω παροχές, οι οποίες θα εκτροχιάζαν την οικονομική σταθερότητα, ενώ έστελναν λανθασμένο μήνυμα και στις αγορές. Με το τέλος αυτών των σεναρίων η κυβέρνηση αφενός ενισχύει την αξιοπιστία της, αφετέρου βάζει φρένο και στα σενάρια περί πρόωρων εκλογών, καθώς η παροχολογία παραδοσιακά συνδέεται με προκήρυξη εκλογών, καλώντας με αυτόν τον τρόπο τους υπουργούς να μην «κατεβάσουν τα μολύβια». Ο στόχος άλλωστε του Μαξίμου είναι το επόμενο εξάμηνο να υπάρξει συντονισμένη δράση που θα συνοδεύεται από «έκρηξη ανάπτυξης», ως αποτέλεσμα της συμπίεσης που υπήρξε τα δύο χρόνια του κορωνοϊού και αυτό να το κεφαλαιοποιήσει πολιτικά και μέσω του τουρισμού.

Εξωριστή κατηγορία αποτελεί η πολιτική προστασία, που έως τώρα αποτελεί την αχίλλειο πτέρνα της κυβέρνησης, έχοντας καταγράψει τρεις διαδοχικές «πτώσεις». Την τελευταία εβδομάδα υπάρχει έντονη κινητικότητα προετοιμασίας ενόψει του θέματος της οικονομικής – τιμωρούς, με το σήμα να πηγαίνει προς πολλές κατευθύνσεις. Στο πλευρό του ο Αλ. Τσίπρας έχει και τους «συμμάχους» που βλέπουν πως επιτέλους η παρουσία τους στην Κουμουνδούρου θα αποκτήσει θεσμική υπόσταση. Η «Γέφυρα» με τους Ν. Μησίτη, Σπ. Δανέλλη, Παν. Παναγιώτου έχει ήδη καταθέσει το δικό της

Στον ΣΥΡΙΖΑ λύνουν εξισώσεις, φτιάχνουν ποσοστώσεις

Οι σύμμαχοι του Τσίπρα και τα εμπόδια

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΑΝΤΖΟΛΕΤΟΥ**

Οι «βασικοί μέτοχοι» του ΣΥΡΙΖΑ, Ν. Βούτσας, Ν. Φίλης, Π. Σκουρλέτης, σέρνουν τον συνεδριακό χορό στην Κουμουνδούρου. Μαζί με τον Ευκλ. Τσακαλώτο και τους «53+» δυσκολεύουν τη ζωή του Αλ. Τσίπρα, ο οποίος όμως είναι αναμφισβήτητο ο «μεγαλομέτοχος» του κόμματος. Το κορυφαίο καθοδηγητικό όργανο στις 17 Απριλίου θα αποφανθεί υπέρ της εκλογής του προέδρου από τα μέλη σχεδόν ένα μήνα μετά. Για την Κεντρική Επιτροπή, η «Κ» είχε δημοσιεύσει πως αναμένεται να γίνουν πολλά παζάρια. Σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες, υπάρχουν ήδη επεξεργασμένες σκέψεις για πρόβλεψη ποσοτώσεως, που θα εξασφαλίζει τη συμμετοχή περιφερειακών στελεχών στο όργανο σε συνδυασμό με το 30% των βουλευτών. Δεν αποκλείουν από το προεδρικό περιβάλλον να συμπεριλάβουν και οποιαδήποτε άλλη δημοκρατική δικλίδα θα εξασφάλιζε την εκλογή των πιο αξίων στελεχών στην Κ.Ε. Αυτό δεν σημαίνει πως οι «53+» (Θ. Δρίτσας, Π. Λάμπρου, Τ. Χριστοδουλοπούλου, Χρ. Παπαδόπουλος, Μ. Υδραίος, Κ. Κνήτου κ.ά.) θα πέσουν αμαχητί, καθώς συνολικά η «Ομπρέλα» δεν είχε δει με καλό μάτι την απόφαση του Οκτωβρίου, σύμφωνα με την οποία 50 από τα 250 μέλη του οργάνου θα προέρχονταν από τους συμμάχους ή θα είναι ανεξάρτητες προσωπικότητες. Από το αριστερό μανίκι τραβούν επίσης τον πρόεδρο ο Δ. Παπαδημιούλης, Α. Ξανθοός, Ρ. Σβίγκου και Δ. Βίτσας.

Η προεδρική πτέρνα με τους Ν. Παππά, Κ. Ζαχαριάδη, Χρ. Σπίρτζη, Τρ. Αλεξιάδη, Ρ. Δούρου, Γ. Μπαλάφα έχει πάσει εδώ και καιρό δουλειά επεξεργαζόμενη νέα κείμενα. Στο πλευρό του προέδρου βρίσκονται διαρκώς οι Ο. Γεροντσάκης, ένα σώμα με τον ΣΥΡΙΖΑ θεωρούνται πλέον η Μ. Ξενογιαννακοπούλου και ο Γ. Ραγκούσης, του οποίου οι τοποθετήσεις στη Βουλή έχουν αξιολογηθεί πολύ θετικά. Με την πρόσφατη παρέμβαση του στην «Αυγή» ο τέως πρωθυπουργός επιχείρησε να κόψει «μαχαίρι» αρκετές ενοχλητικές κουβέντες που γίνονται στο πλαίσιο του συνεδριακού διαλόγου. Μιλώντας για τη νέα διακυβέρνηση αναφέρθηκε στην ανάγκη συγκρότησης ενός «κοινωνικού κράτους» και όχι ενός «κομματικού κράτους - τιμωρού», με το σήμα να πηγαίνει προς πολλές κατευθύνσεις. Στο πλευρό του ο Αλ. Τσίπρας έχει και τους «συμμάχους» που βλέπουν πως επιτέλους η παρουσία τους στην Κουμουνδούρου θα αποκτήσει θεσμική υπόσταση. Η «Γέφυρα» με τους Ν. Μησίτη, Σπ. Δανέλλη, Παν. Παναγιώτου έχει ήδη καταθέσει το δικό της

κείμενο, που υποστηρίζει ότι το κόμμα δεν πρέπει να θέτει φραγμούς στη διεύρυνσή του. Στο ίδιο μήκος κύματος κινούνται οι προερχόμενοι από τη ΔΗΜΑΡ, Θ. Θεοχαρόπουλος και Δ. Χατζησπυρίδης, με τον τελευταίο μάλιστα να δηλώνει σε κομματική συνεδρίαση πως «η πολιτική μας πρόταση είναι ο νέος ΣΥΡΙΖΑ Προοδευτική Συμμαχία». Στη γραμμή του μετασχηματισμού κινείται και η «ΡΕΝΕ» των Α. Κοτσακά, Π. Ρήγα, Ν. Σκορίνη.

Ο άγνωστος «Χ»
ΣΥΡΙΖΑ(2019) + ΜΕΡΑ25(2019) + Χ = ΣΥΡΙΖΑ(2015). Λύνοντας αυτή την εξίσωση στην Κουμουνδούρου πιστεύουν πως βρίσκονται πολύ κοντά στο μυστικό της επόμενης κάλπης. Αποδεχόμενοι πως το 36,34% του Ιανουαρίου του 2015 είναι ένας υψηλός πήχυς που απέχει από τα σημερινά δεδομένα, είναι πεπεισμένοι ότι δεν ισχύει το ίδιο για το ποσοστό που πέτυχαν στις

Στην Κουμουνδούρου θεωρούν ότι μπορούν να προσεγγίσουν το ποσοστό των τελευταίων εκλογών

τελευταίες εκλογές. Σε κλειστές συσκέψεις αναλύουν πως το 31,53% του 2019 δεν επετεύχθη κάτω από τις ειδικές συνθήκες του μνημονίου και της οργής του κόσμου. Παρά τους συμβιβασμούς, τη φθορά των 4,5 χρόνων, το Μακεδονικό και το πολύ αρνητικό κλίμα ο ΣΥΡΙΖΑ έδειξε πως είναι σε θέση να συσπειρώσει τις δυνάμεις του. Το αποτέλεσμα του Σεπτεμβρίου 2015 προσεγγίζεται μόνο αν προστεθούν τα νοήματα του ΜΕΡΑ25. Μένει ένα κομμάτι ψηφοφόρων της τάξης του 1,4% που κάπου κάθηκε στον δρόμο. Είναι γεγονός πως στη νέα συνθήκη της απλής αναλογικής, ο άγνωστος «Χ» κάνει την εξίσωση πιο πολύπλοκη.

Την τελευταία εβδομάδα στην Κουμουνδούρου υπήρχαν χαμόγελα, καθώς, όπως υποστηρίζουν κομματικές πηγές, μέτρηση που μελετήθηκε στον έβδομο όροφο έδειχνε την ψαλίδα με τη Ν.Δ. να κλείνει. Αν αυτή η εικόνα αρχίσει να πηγαίνει, στο περιβάλλον του Αλ. Τσίπρα πιστεύουν πως μέχρι το συνέδριο ενστικτωδώς θα αμυνθούν σε μεγάλο βαθμό οι εσωκομματικές διαφωνίες. Εκτιμούν ότι όλο το προηγούμενο διάστημα η πανδημία «προστάζει», την κυβέρνηση, σε αντίθεση με την ακρίβεια που τη χαρακτηρίζουν «ασύμμετρη καταστροφή» για τον Κυρ. Μπισοτάκη. Γι' αυτό εξάλλου, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», η νέα πρωτοβουλία που ετοιμάζει ο ΣΥΡΙΖΑ έχει να κάνει με την ανάγκη παρέμβασης στην τιμολογιακή πολιτική για το ρεύμα.

Ο κ. Τσίπρας αναφέρθηκε πρόσφατα στην ανάγκη συγκρότησης «κοινωνικού κράτους» και όχι «κομματικού κράτους-τιμωρού».

Συγκρούσεις με όπλο την τεχνητή νοημοσύνη

Νέα εποχή με νέους κανόνες

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Η **διαδοδεμένη** χρήση UAV έχει αλλάξει τους κανόνες των συγκρούσεων σε όλο τον πλανήτη. Ένα πανάκριβο αμερικανικής κατασκευής UAV τύπου MQ-9 μπορεί να διαλύσει τις αεράμυνες οργανωμένων στρατών, δίχως να γίνει αντιληπτό. Ωστόσο τα 60 εκατομμύρια κόστους και η πανάκριβη συντήρηση, αλλά και ο διαταγμός των ΗΠΑ να μοιραστούν τεχνολογία το καθιστούν απαγορευτικό για τους περισσότερους στρατούς. Στον αντίποδα και λόγω αυτής της περιοριστικής πολιτικής, χώρες όπως η Τουρκία κατασκευάζουν φθηνά UAV των 1-2 εκατομμυρίων ευρώ όπως τα TB-2, τα οποία παρότι είναι λιγότερο αποτελεσματικά, συνιστούν υπολογίσιμη απειλή.

Σήμερα υπάρχουν περίπου 35 χώρες που χρησιμοποιούν ή αναπτύσσουν οπλισμένα drones και UAV και περίπου 100 που έχουν ενσωματώσει κάποιο είδους τέτοια συστήματα στις ένοπλες δυνάμεις τους. Τα UAV και τα drones έχουν γίνει αναπόσπαστο μέρος οποιουδήποτε ικανού στρατού και θα γίνουν πιο απαραίτητα, καθώς οι δυνατότητες τεχνητής νοημοσύνης (AI) ενσωματώνονται όλο και περισσότερο σε μη επανδρωμένους πιατόρμες. Λαμβάνοντας υπ’ όψιν το εύρος εμπλοκής τους, στις συγκρούσεις των τελευταίων ετών (Συρία - Λιβύη) με αποκορύφωμα το Ναγκόρνο-Καραμπάχ, καταδεικνύεται η καθοριστική συμβολή τους στην έκβαση της μάχης. Η συμβολή τους προήλθε όχι μόνο από την προηγμένη τεχνολογία των συστημάτων UAVs/UCAVs που χρησιμοποιήσαν, αλλά από το γεγονός ότι αυτά ενσωματώθηκαν πλήρως στο επιχειρησιακό σχέδιο. Αποτέλεσαν ενοποιημένα συστήματα μάχης, διαμορφώνοντας πλέγματα αναγνώρισης και κρούσης, με ικανότητες μαζικής προσβολής στόχων και ταυτόχρονα με μεγάλα πεδία αμωλειών, καθώς το Αζερμπαϊτζάν τα διέθετε σε μεγάλο αριθμό. Βέβαια, από τις συγκρούσεις όπου συμμετείχαν τουρκικά UAV έχουν εξαχθεί και χρήσιμα συμπεράσματα. Σε πρόσφατες πολεμικές συγκρούσεις όπως στη Συρία και στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ τα ρωσικά συστήματα Krasukha 2 και Krasukha 4 απέδειξαν ότι μπορούν να «τυφλώσουν» με απολυτή επιτυχία καθώς και να καταστρέψουν τα τουρκικά UAV. Το συγκεκριμένο είναι ένα πολυλειτουργικό σύστημα παρεμβολής ευρείας ζώνης, που έχει σχεδιαστεί για να εξουδετερώνει μέχρι και κατασκοπευτικούς δορυφόρους χαμηλής τροχιάς (Low-Earth Orbit -LEO) σε εμβέλεια μεταξύ 150 και 300 χιλιομέτρων. Το Krasukha-4 λειτουργεί δημιουργώντας ισχυρή εμπλοκή στις θεμελιώδεις συχνότητες ραντάρ και σε άλλες πηγές ραδιοεκπομπής. Από αυτές τις καταγεγραμμένες επιδόσεις των ρωσικών συστημάτων καθίσταται σαφές και πόσο ελάχιστα αποτελε-

Σήμερα υπάρχουν περίπου 35 χώρες που χρησιμοποιούν ή αναπτύσσουν οπλισμένα drones και UAV

σματικά επί της ουσίας μπορεί να είναι τα τουρκικά BayraktarTB-2 σε ένα πιθανό ουκρανικό θέατρο μάχης. Οι πολύ καλές επιδόσεις του TB-2 απέναντι σε αντάρτες ή πολιτοφυλακές και οι τεράστιες απώλειες όταν αυτά έρχονται αντιμέτωπα με οργανωμένες Ε.Δ., αποτελούν ένα στοιχείο το οποίο διαχρονικά αναλύεται από την Αθήνα ως ένδειξη των πραγματικών δυνατοτήτων τους.

Το μέλλον

Τα επόμενα χρόνια οι επιτελείς των Ε.Δ. θα έλθουν αντιμέτωποι και με τα μη επανδρωμένα οχήματα επιφανείας ή μη επανδρωμένα υποβρυχιακά συστήματα (USV ή UUV). Όπως απείλησε ο ίδιος ο Ερντογάν, λίγο μετά την κατέλκυση του δεύτερου πλοίου ηλεκτρονικού πολέμου «Ufuk», η Τουρκία προχωράει και στη ναυπήγηση τέτοιων συστημάτων με σκοπό τον κορεσμό και της παράκτιας άμυνας. Οι ιπτάμενες πιατόρμες θα χρησιμοποιηθούν σε ενδεχόμενο συγκρούσεων για κορεσμό της αεράμυνας (δηλαδή τα αντιαεροπορικά συστήματα δεν θα αναγνωρίζουν τον πραγματικό στόχο –έναν πύραυλο για παράδειγμα– λόγω του πλήθους των drones), ενώ οι πιατόρμες επιφανείας για να φέρουν χτυπήματα σε πολεμικά πλοία. Επίσης, η Αγκυρα σχεδιάζει και τη μετατροπή του –ισπανικής τεχνολογίας– πλοίου αμφιβίων επιχειρήσεων «TCG Anadolu» σε πλωτή πιατόρμα μεταφοράς UAV και drones.

ως επίσκεψης του προέδρου του Ισραήλ στην Ελλάδα σε περίπου δύο εβδομάδες– τίθεται αρκετά εντατικά από την Αθήνα και το ζήτημα από κοινού παραγωγής συστημάτων, δηλαδή συνεργασίας στους τομείς Έρευνας και Τεχνολογίας (R&D). Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για τις περιφημες συζητήσεις περί «Naval Iron Dome» ή νησιωτικού, περιορισμένου, «Iron Dome», δύο δηλαδή εκδοχών του συστήματος που ανέπτυξαν οι Ισραηλινοί για να αποκρούουν τις επιθέσεις που δέχονται με ρουκέτες από τη Γάζα ή τον νότιο Λίβανο. Σε συζητήσεις που είχε η «Κ»

Bayraktar TB-2
ΤΟΥΡΚΙΑ

Ενταξη σε υπηρεσία **2014**

Επιχειρησιακό ύψος **18.000 πόδια**

Μέγιστο ύψος **περίπου 25.000 πόδια**

Ανώτατο χρονικό όριο πτήσης **27 ώρες**

Ακτίνα δράσης **150 χιλιόμετρα**

Ανοιγμα πτερύγων **12 μέτρα**

Μήκος **6,5 μέτρα**

Φόρτος όπλων **150 κιλά**

Χρήστες (επισήμως): Τουρκία (τουρκικές ένοπλες δυνάμεις, στρατοχωροφυλακή, αστυνομία), Κατάρ, Ουκρανία, Αζερμπαϊτζάν.

Akinçi
ΤΟΥΡΚΙΑ

Ενταξη σε υπηρεσία **2021**

Επιχειρησιακό ύψος **30.000-40.000 πόδια**

Ανώτατο χρονικό όριο πτήσης **24 ώρες**

Ακτίνα δράσης **7.500 χιλιόμετρα**

Ανοιγμα πτερύγων **20 μέτρα**

Μήκος **12,2 μέτρα**

Φόρτος όπλων **1.500 κιλά**

Χρήστες (επισήμως): Τουρκία (τουρκικές ένοπλες δυνάμεις, ΜΙΤ). Το συγκεκριμένο UAV θα αποτελεί στο εξής προϊόν συμπαραγωγής με την Ουκρανία, η οποία θα κατασκευάζει τους κινητήρες.

Northrop Grumman RQ-4 Global Hawk
ΗΠΑ

Ενταξη σε υπηρεσία **2001**

Επιχειρησιακό ύψος **30.000-60.000 πόδια**

Ανώτατο χρονικό όριο πτήσης **33 ώρες**

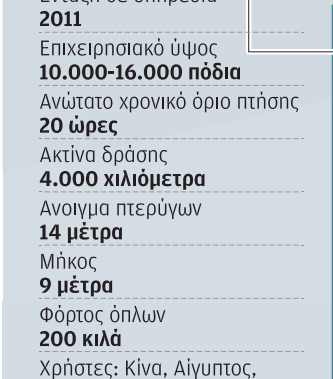
Ακτίνα δράσης **Μέχρι και 22.000 χλμ.**

Ανοιγμα πτερύγων **40 μέτρα**

Μήκος **14,5 μέτρα**

Φόρτος όπλων **Ανάλογα με τον τύπο από 900 έως 1.700 κιλά**

Χρήστες: ΗΠΑ, ΝΑΤΟ, Ιαπωνία, Νότια Κορέα

CAIG Wing Loong
ΚΙΝΑ

Ενταξη σε υπηρεσία **2011**

Επιχειρησιακό ύψος **10.000-16.000 πόδια**

Ανώτατο χρονικό όριο πτήσης **20 ώρες**

Ακτίνα δράσης **4.000 χιλιόμετρα**

Ανοιγμα πτερύγων **14 μέτρα**

Μήκος **9 μέτρα**

Φόρτος όπλων **200 κιλά**

Χρήστες: Κίνα, Αίγυπτος, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Σερβία, Σαουδική Αραβία, Μπανγκλαντές, Ινδονησία, Καζακστάν, Μαρόκο, Νιγηρία, Πακιστάν, Ουζμπεκιστάν.

General Atomics MQ-9 Reaper
ΗΠΑ

Ενταξη σε υπηρεσία **2007**

Επιχειρησιακό ύψος **25.000-50.000 πόδια**

Ανώτατο χρονικό όριο πτήσης **60 ώρες**

Ακτίνα δράσης **1.900 χιλιόμετρα**

Ανοιγμα πτερύγων **20 μέτρα**

Μήκος **11 μέτρα**

Φόρτος όπλων **1.700 κιλά**

Χρήστες: ΗΠΑ, Ην. Βασίλειο, Γαλλία, Ινδία, Ιταλία, Ισπανία, Ολλανδία.

IAI HERON
ΙΣΡΑΗΛ

Ενταξη σε υπηρεσία **2005**

Επιχειρησιακό ύψος **10.000 πόδια**

Ανώτατο χρονικό όριο πτήσης **52 ώρες**

Ακτίνα δράσης **250 χιλιόμετρα**

Ανοιγμα πτερύγων **16,6 μέτρα**

Μήκος **8,5 μέτρα**

Φόρτος όπλων **Όλα τα HERON που έχουν εξαχθεί από το Ισραήλ δεν φέρουν όπλα.**

Χρήστες: Ισραήλ, Τουρκία, Ελλάδα, ΗΠΑ, Ε.Ε., Βραζιλία, Γερμανία, Ινδία, Εκουαδόρ, Καναδάς, Αζερμπαϊτζάν, Σιγκαπούρη, Βιετνάμ.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Απειλές και τρωτά σημεία πτήσεων

Η **πτήση** των τουρκικών UAV έχει χαρτογραφηθεί με σχετική ευκολία από την ελληνική πλευρά, όπου ελέγχεται από τις απειλές έχουν αποτυπωθεί και τα τρωτά σημεία. Μια από τις τυπικές πτήσεις των TB-2 ξεκινάει από την Ανατολική Θράκη και καταλήγει στα Κατεχόμενα. Η πτήση δεν είναι αυτόνομη, αλλά ελέγχεται από σταθμούς εδάφους (Ground Stations), που περίπου ανά 100 μίλια αναλαμβάνουν την παρακολούθηση της πτήσης. Παρεμβολές στην πτήση ενός TB-2 πρέπει, λοιπόν, να γίνονται όχι μόνο στην ιπτάμενη πλατφόρμα αλλά και στους σταθμούς εδάφους που το ελέγχουν. Όταν οι πτήσεις των τουρκικών UAV (TB-2, ANKA-S, Akinçi) γίνονται εντός FIR Αθηνών, η παρέμβαση στους σταθμούς εδάφους δεν είναι απαραίτητη, ωστόσο και σε αυτή την περίπτωση απαιτούνται δυνατότητες ηλεκτρονικού πολέμου. Στο ερώτημα περί του τι ακριβώς συμβαίνει αν τα τουρκικά UAV συνεχίζουν να πετούν ανενόχλητα, οι ίδιες πηγές σημειώνουν ότι θα μπορούσαν σε σύντομο χρονικό διάστημα να αποκτήσουν μια πλήρη εικόνα της ακριβούς τοποθεσίας –λειτουργίας ευαίσθητων στρατιωτικών συστημάτων– εγκαταστάσεων στα νησιά του Αιγαίου. Με τις καθημερινές πτήσεις τους τα τουρκικά UAV ενσωματώνουν τα δεδομένα τους στις ήδη υπάρχουσες πληροφορίες, δημιουργώντας έναν πλήρη φάκελο για τον κάθε στόχο.

Τα τελευταία τρία χρόνια οι Τούρκοι χρησιμοποιούν και drones, τα οποία απογειώνονται από φρεγάτες και λοιπά πολεμικά πλοία για τη συγκέντρωση πληροφοριών από παραπλεύουσες μονάδες του Π.Ν. Ο Σεπτέμβριος του 2019, όταν τουρκικές φρεγάτες έπλευσαν (αβλαβώς) στις Κυκλάδες (Στενό Παροναξίας), ήταν το σημείο μηδέν, καθώς πλέον έγινε αντιληπτό από το ΓΕΕΘΑ και το ΓΕΝ ότι οι Τούρκοι έχουν «φορτώσει» τα πολεμικά τους με drones. Σε κάποιες περιπτώσεις αυτά τα drones έφθασαν να πετούν ακόμα και λίγα μέτρα από φρεγάτες του Π.Ν., ενώ οι χαμηλές πτήσεις UAV οδήγησαν τότε (εν μέσω «Παρμενίωνας») τους κυβερνήτες φρεγατών να διατάξουν την προσνήωση των οργανικών ελικοπτέρων, καθώς δημιουργούνταν συνθήκες επικίνδυνες για την ασφάλεια των πληρωμάτων. Βέβαια, τα συμπεράσματα που εξήχθησαν από εκείνες τις ημέρες ήταν χρήσιμα και αξιοποιήθηκαν στη μακρά κρίση του θέρους του 2020 στην Ανατολική Μεσόγειο.

Ηλεκτρονικά η άμυνα έναντι των τουρκικών UAV και drones

Η «Κ» έχει προ ετών αναδείξει με σειρά ερευνών και αρθρογραφίας το ζήτημα της απειλής που αποτελεί για την ελληνική υπεροχή στο Αιγαίο η ανάπτυξη Μη Επανδρωμένων Αεροχημάτων (Uninhabited Aerial Vehicles-UAV) και drones από την τουρκική αμυντική βιομηχανία, μάλιστα με τρόπους που τα έχουν μετατρέψει και σε εξαγωγική επιτυχία με διπλωματικές προεκτάσεις. Η Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια, βρίσκεται σε εκτενείς συζητήσεις με τους Ισραηλινούς (με δύο εταιρείες) για την παροχή συστημάτων anti-UAV, ενώ πλέον –ενόψει και της επικείμε-

νης επίσκεψης του προέδρου του Ισραήλ στην Ελλάδα σε περίπου δύο εβδομάδες– τίθεται αρκετά εντατικά από την Αθήνα και το ζήτημα από κοινού παραγωγής συστημάτων, δηλαδή συνεργασίας στους τομείς Έρευνας και Τεχνολογίας (R&D). Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για τις περιφημες συζητήσεις περί «Naval Iron Dome» ή νησιωτικού, περιορισμένου, «Iron Dome», δύο δηλαδή εκδοχών του συστήματος που ανέπτυξαν οι Ισραηλινοί για να αποκρούουν τις επιθέσεις που δέχονται με ρουκέτες από τη Γάζα ή τον νότιο Λίβανο. Σε συζητήσεις που είχε η «Κ»

Η Αθήνα συζητάει με Ισραηλινούς για συστήματα αντιμετώπισής τους.

με πηγές που γνωρίζουν πολύ καλά το επιχειρησιακό πεδίο, κατέστη σαφές ότι τα UAV μπορεί να αντιμετωπιστούν είτε διά της κατάρριψής τους είτε με τη χρήση τεχνικών ηλεκτρονικού πολέμου. Στην πρώτη περίπτωση είναι απολύτως σαφές ότι τίθεται ζήτημα πολιτικής απόφασης, καθώς η κατάρριψη μπορεί να

θεωρηθεί κίνηση κλιμάκωσης. Τρόποι υπάρχουν και δεν περιορίζονται στη χρήση μαχητικών αεροσκαφών, αλλά UAV μπορεί να καταρριφθούν και από αντι-αεροπορικά συστήματα μικρών και μεγάλων αποστάσεων (π.χ. OSA-PANTSIR). Ο πλέον ενδεδειγμένος και οικονομικότερος τρόπος αντιμετώπισης αυτής της απειλής είναι η χρησιμοποίηση τεχνικών ηλεκτρονικού πολέμου, που εστιάζουν στην παρεμβολή του συστήματος εντοπισμού θέσης (GNSS-Global Navigation Satellite System) του UAV. Αυτή η τεχνική μπορεί να χρησι-

μοποιηθεί για άρνηση (denial) του δέκτη να λάβει δεδομένα από τους δορυφόρους των εν λόγω συστημάτων ή πιο συχνά την εισαγωγή στον δέκτη UAV ψευδών δεδομένων θέσης. Με αυτόν τον τρόπο το UAV θεωρεί εσφαλμένα ότι βρίσκεται σε διαφορετικό σημείο από αυτό που πραγματικά βρίσκεται. Η ζεύξη δεδομένων (tracking) με τον σταθμό εδάφους διακόπτεται με αποτέλεσμα να μη λαμβάνει εντολές από τους χειριστές του και να μη στέλνει στον σταθμό εδάφους τα δεδομένα τηλεμετρίας του. Αποτέλεσμα αυτού θα είναι το UAV να πετάει

ανεξέλεγκτο μέχρι τη συντριβή του. Οι Ένοπλες Δυνάμεις δεν διαθέτουν μέχρι στιγμής σε ευρεία χρήση οπλικά συστήματα ηλεκτρονικού πολέμου (EW), τα οποία θα μπορούσαν να πραγματοποιήσουν παρεμβολές στα συστήματα πλοήγησης των τουρκικών UAVs (GNSS denial και GNSS spoofing). Ένα από τα πιο ακανθώδη ζητήματα κατά τη διαδικασία συγγραφής της σύμβασης για την προμήθεια των νέων φρεγατών του Πολεμικού Ναυτικού ήταν ακριβώς η διασφάλιση παροχής συστημάτων EW για την αντιμετώπιση της απειλής των UAV.

Μια πανδημία μέσα στην πανδημία

Έξι διακεκριμένοι επιστήμονες της ψυχικής υγείας ερμηνεύουν την πρόσφατη έξαρση της βίας στη Θεσσαλονίκη

Της **ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Είναι αδιαμφισβήτητο ότι πέρα από το οργανωμένο έγκλημα, που είναι παντός καιρού, η εγκληματικότητα αλληλεπιδρά με την κοινωνία. Και μια κοινωνία σε καθεστώς πανδημίας αναπόφευκτα «γεννά» βία. Η πανδημική κόπωση διαχέεται παντού, λένε οι επιστήμονες. Σε κάποιους συνανθρώπους μας εκδηλώνεται με παραίτηση: κατάθλιψη και ψυχοσωματικές παθήσεις. Άλλους τους οδηγεί σε επιθετικότητα και παραβατική συμπεριφορά: από επικίνδυνη οδήγηση και χρήση ουσιών μέχρι ενδοοικογενειακή βία, βιασμούς και ανθρωποκτονίες. Εντείνει την απαξία της ανθρωπίνης ζωής.

Πώς θα είναι, άραγε, το μεταπανδημικό τοπίο; Τα πρόσφατα περιστατικά, όπως η άγρια δολοφονία του Αλκη Καμπανού, είναι προοίμιο όσων ακολουθήσουν στο μέλλον, μια και το αίσθημα του κινδύνου, του κακού που παρμονώνει, θα μας ακολουθεί για πολλά χρόνια, ακόμα και όταν η πανδημία θα έχει τυπικά τελειώσει; Έξι διακεκριμένοι ψυχίατροι και ψυχολόγοι μιλούν στην «Κ». Κοινός παρονομαστής στις απόψεις τους; Η συνειδητοποίηση ότι διανύουμε μια περίοδο μεγάλης κοινωνικής έντασης, ότι η πανδημία, πέρα από την αύξηση των κοινών ψυχικών διαταραχών, ενισχύει όλες τις μορφές βίας, και η πεποίθηση ότι η βία αντιμετωπίζεται πρωτίστως με πολιτικές δημόσιας υγείας.

Μαρίνα Οικονόμου - Λαλιώτη*

Κάθε κρίση προκαλεί «ανομία»

Η πανδημία ως κρίση δεν μπορεί παρά να αφήνει το αποτύπωμά της στην ψυχική, ενδοατομική αλλά και κοινωνική ζωή. Κάθε κρίση άλλωστε, παρά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, δημιουργεί ένα κοινωνικό κλίμα «ανομίας» στο οποίο ευνοούνται παθολογικές και αντικοινωνικές συμπεριφορές. Έρευνες έδειξαν αύξηση των αυτοκτονιών στις διαρκείς της οικονομικής κρίσης και της βίας στη διάρκεια της πανδημίας. Δεν πρέπει όμως εύκολα να προβαίνουμε σε γενικεύσεις και άκρτες, πολλές φορές, συνδέσεις ανάμεσα στην πανδημία και στην έξαρση της βίας. Πρέπει να φωτιστούν τα στοιχεία του κοινωνικού πεδίου και της κοινωνικής ζωής, που φαίνεται ότι επηρεάζουν την εμφάνιση βίας, προκειμένου να δοθούν αντικειμενικές απαντήσεις. Κι αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο έπειτα από έρευνα – όχι εσπευσμένα, με ευκαιριακές παραθέσεις παραδείγμάτων που αδυνατούν να ερμηνεύσουν μια περίπλοκη πραγματικότητα.

Η βία ως φαινόμενο έχει πολυπαραγοντική και περίπλοκη αιτιοπαθγένεια με βιολογικές, ψυχολογικές και κοινωνικές συνιστώσες. Κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά (άνδρας, έφηβος ή νέος, άνεργος, άγαμος, με χαμηλή εκπαίδευση και χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο) και χαρακτηριστικά της παιδικής ηλικίας (πρώιμη έκθεση σε βία, γονεϊκή κακοποίηση, παραμέληση και εγκατάλειψη) παίζουν σημαντικό ρόλο στην εκδήλωση μελλοντικής βίαιης συμπεριφοράς. «Δεν μεγάλωσαν με αγάπη», όπως συγλονοιστικά περιέγραψε η μητέρα του Αλκη Καμπανού για τους δολοφόνους του γιου της.

Η μετά την πανδημία εποχή; Δύσκολο να γίνουν προβλέψεις. Στα πολύπλοκα προβλήματα δεν υπάρχουν μονοσήμαντες απαντήσεις. Πολλά εξαρτώνται από τον τρόπο με τον οποίο θα εγγραφούν στο ατομικό και το συλλογικό ασυνείδητο οι «απώλειες» της πανδημίας: ως συλλογικό τραύμα και ανοικτή πληγή ή ως κάτι που

μας συνέβη και πέρασε; Πώς θα αποτυπωθούν οι μαζικές απώλειες ανθρώπινων ζωών; Με τρομάζει αυτή η εξοικείωση με τον θάνατο –εκατό θάνατοι από COVID-19 την ημέρα, πολλαπλάσια ανθρώπινη οδύνη– χωρίς συλλογική κοινωνική αντίδραση. Φοβάμαι ως συνέπεια τη δημιουργία ενός κλίματος «υπόγειας κοινωνικής ανοχής» και στον θάνατο που προκαλείται από τη βία. Ο ατομικός ψυχισμός από τη μια και οι κοινωνικές αντοχές από την άλλη θα δώσουν τις απαντήσεις.

* Καθηγήτρια Ψυχιατρικής, Ιατρική Σχολή ΕΚΠΑ

Σάββας Σαββόπουλος*

Οι άμυνές μας εξασθένησαν

Το ξέσπασμα της πανδημίας και η επιβολή των υγειονομικών περιοριστικών μέτρων ευνοούν τα φαινόμενα βίας. Ο κορωνοϊός κινητοποιήσει και συνεχίζει να κινητοποιεί στον πόλη το άγχος θανάτου· οι άμυνές μας απέναντι στην κατάθλιψη, τον φόβο, την απειλητική μοναξιά και τη βία εξασθενούν. Μια πανδημία ψυχικών και συμπεριφορικών – συχνά βίαιων– διαταραχών ακολουθεί. Ο πολιτισμός που επιβάλλει στα άτομα να «εξημερώνουν» τις σεξουαλικές και τις επιθετικές ενορμώσεις τους μοιάζει αδύναμος να καλιναγωγήσει επαρκώς την καταστροφικότητα.

Συχνά ο αυτοοργάνος της βίας είναι κάποιος που πληγώθηκε νωρίς στη ζωή του και προκαλεί σε άλλους τον πόνο που βίωσε. Αποδιοργανωμένος από την πανδημία γίνεται εύκολα θύτης όταν έρχεται αντιμέτωπος με την κατάθλιψη, την έλλειψη αυτονομίας, την οικονομική εξαθλίωση, τη χαμηλή αυτοεκτίμηση και τον φόβο εγκατάλειψης. Χωρίς σταθερό σεωτετικό και ηθικό πλαίσιο καταφεύγει σε μια φανταστική παντοδυναμία και στη βία πάνω στον άλλο για να αποκτήσει την ψευδαίσθηση του ελέγχου και της ισχύος. Συνήθη θύματα είναι οι γυναίκες, τα παιδιά, οι νέοι, οι «διαφορετικοί», οι ευάλωτοι. Η ενδοοικογενειακή, η έμφυλη, η οπαδική βία και οι άλλες μορφές της έχουν πάρει τρομακτικές διαστάσεις.

Όταν λήξει η πανδημία, δεν θα τελειώσει άμεσα η ψυχιατρική κρίση ούτε θα εξαλειφθεί η βία, ούτε θα σταματήσουν οι κοινωνικές αδικίες που την τροφοδοτούν. Θα χρειαστεί να επεξεργαστούμε για καιρό τα δεινά που βιώνουμε τώρα, ώστε ο πολιτισμός μας να βρει νέους τρόπους για να προστατεύσει πιο αποτελεσματικά αυτούς που συνήθως υφίστανται τη βία.

* Ψυχίατρος - Ψυχαναλυτής - Μέλος της Διεθνούς Ψυχαναλυτικής Ενωσης

Στέλιος Στυλιανίδης*

Τα γήπεδα του μίσους

Όταν οι φανατικοί της Μίλαν βλέπουν από την «curva» (πέταλο) τους φανατικούς της Νάπολης, τους φωνάζουν «Καλώς ήρθατε στην Ιταλία» και απευθύνονται στους «βρώμικους ντόπιους» που «μολύνουν» τον «καθαρό Βορρά». Είναι ένας φανταστικός πόλεμος και στον πόλεμο υπάρχουν νεκροί. Η εύκολη πρόσβαση σε όπλα, η πεποίθηση της ατιμωρησίας λόγω του ισχυρού «προστάτη» και η ασφάλεια της πρωτόγονης ορδής κάνουν τον φανατιστικό πόλεμο πραγματικό.

Η προσφυγή στην οπαδική βία αναδεικνύει μια βαθιά κρίση κοινωνικών ενσωμάτωσής, με βίαιες ψυχικές κινήσεις ενάντια στην εργασία του πολιτισμού, ενάντια στις όποιες κοινωνικές διαμεσο-

Μαρίνα Οικονόμου - Λαλιώτη

Στέλιος Στυλιανίδης

Νίκος Στ. Μανούσης

λαβήσεις. Η χαρά του παιχνιδιού και η ευφορία της νίκης υποκαθίστανται από την επιθυμία ταπεινώσης και συντριβής του αντιπάλου. Η κρίση εμπιστοσύνης απέναντι στους διεφθαρμένους θεσμούς είναι κάτι που προωθεί η Ακροδεξιά στις τελετουργίες μύησης των νέων οπαδών.

Η οπαδική κουλτούρα και η οπαδική βία είναι ενδημικό φαινόμενο στην Ευρώπη και στη χώρα μας εδώ και δεκαετίες. Το βαθύτερο αίτημα είναι ίσως, όπως και σε άλλες ακραίες ομάδες, η αναζήτηση μιας συλλογικής ταυτότητας μέσα από την επικράτηση των πλέον πρωτόγονων ψυχικών μηχανισμών, όπως η διχοτόμηση (καλοί/κακοί), η προβολή (είστε Βούλγαροι, είμαστε καθαροί), η προβλητική ταύτιση (θα κάνουμε και σένα τόσο βίαιο όσο εμείς).

Η πανδημία, πέρα από την αύξηση των κοινών ψυχικών διαταραχών, ενισχύει όλες τις μορφές βίας. Η ρατσιστική και η έμφυλη βία, το μπούλινγκ, η ενδοοικογενειακή και η οπαδική βία, όπως επίσης η σύνδεση με τις ακροδε-

Σάββας Σαββόπουλος

Φωτεινή Τσαλικογλου

Αργύρης Στριγγάρης

ξιές ομάδες αποτελούν εκφράσεις του ίδιου κοινωνικού φαινομένου, το οποίο τροφοδοτείται και από την τοξικότητα στην πολιτική ζωή. Αν δεν κλείσουν οι σύνδεσμοι μέσα από μια διακομματική πίεση, αγνοώντας το πολιτικό κόστος, αν δεν σταματήσει η τροφοδοσία τους, θεατή και αθέατη από τους μεγαλοπαράγοντες, ο Αλκης Καμπανός δεν θα είναι το τελευταίο θύμα οπαδικής βίας.

* Ψυχίατρος - Ψυχαναλυτής - Καθηγητής Κοινωνικής Ψυχιατρικής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο

Φωτεινή Τσαλικογλου*

«Καθημερινότητα» ο θάνατος

«Και μετεβλήθη εντός μου ο ρυθμός του κόσμου...» (Γεώργιος Βιζυηνός). Η πανδημία της βίας προβάλλει σαν μια άλλη πανδημία μέσα στην πανδημία. Η απορρύθμιση της κανονικότητας απορρυθμίζει τον ψυχισμό. Κάθε μέρα

ξεκινάει με καταμέτρηση απωλειών. Χωρίζονται οι άνθρωποι σε δύο κατηγορίες, σε κρούσματα και σε νεκρούς. Μια τρίτη κατηγορία, εκείνη του διασωληνωμένου συμπεκνώνει μια ενδιαμέση ζωή ανάμεσα στη ζωή και στον θάνατο. Η πρόκληση του εαυτού μας μέσα από αυτές τις κατηγορίες δηλώνει άραγε το τέλος μιας νηπενθούς εποχής; Το τέλος μιας κουλτούρας ναρκισσισμού, χτισμένης πάνω σε μια μεγάλη αυταπάτη, στην άρνηση της θνητότητας; Μένει να το δούμε.

Τι ρόλο παίζει η καθημερινότητα του θανάτου στην πανδημία της βίας; Όταν δεν μπορείς να υπάρχει διαφορετικά, η βία προσφέρεται σαν τρόπος ύπαρξης. Αποτελεί προνομίου τρόπο εκφόρτωσης του άγχους του θανάτου. Βία και βίος είναι λέξεις ομόρριζες. Μια βασική αρχή διέπει τον ψυχισμό μας: η αποστέρηση γεννά βία. Και η βία έχει δύο δρόμους: είτε στρέφεται στον άλλον και γίνεται καταστροφικότητα και μίσος, είτε στρέφεται στον ίδιο μας τον εαυτό. «Σε καταστρέφω για να μην καταστραφώ», «Ο αφανισμός σου, όρος ύπαρξης της ζωής μου». Το μίσος παντού. Απέναντι στον διαφορετικό, τον αδύναμο, τον ισχυρό, τον εξαθλιωμένο, τον ευνοημένο. Μίσος απέναντι στο Άλλο, μίσος απέναντι στο Ίδιο. Μίσος εν τέλει απέναντι σ' έναν εαυτό παγιδευμένο στο αδιέξοδο του μίσους.

Η πανδημία ενίσχυσε δραματικά μια προϋπάρχουσα τάξη πραγμάτων. Ήταν το κερασάκι στην τούρτα. Η τούρτα ήταν απατηλή. Εκρυσσε μέσα της εκρηκτικά υλικά φτώχειας και περιθωριοποιήσε. Το «αγαπάν» και το «εργάζεσθαι», συστατικά της ψυχικής υγείας, αποτελούν ανεκπλήρωτο στόχο για ολόένα και μεγαλύτερα κομμάτια πληθυσμού στον πλανήτη. Η καταστροφικότητα ως προοίμιο της κάθαρσης; Αν άνθρωπος, όπως λέει ο Πέσσοα, σημαίνει να μην αρκείσαι, όλα είναι ανοικτά μπροστά μας για το ακόμα χειρότερο αλλά και για το καλύτερο. Ας στοιχηματίσουμε σ' αυτό. Η απάντηση στο «αν αυτό είναι άνθρωπος» θα έρθει και πάλι από τον άνθρωπο.

Θα κλείσω με τα λόγια του πατέρα του δολοφονημένου Αλκη: «Ζητώ την ένωση, όχι άλλο αίμα», είπε. Η σπαρακτική υπέρβαση του μας θυμίζει τον μεγάλο και παντοτινό, αν και αγνομένο, σύμμαχό μας: τις εννομήσεις της ζωής που επιμένουν μαζί με τις εννομήσεις θανάτου που μας συνοδεύουν από την πρώτη μας αναπνοή μέχρι την τελευταία.

* Καθηγήτρια Ψυχολογίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο - Συγγραφέας

Νίκος Στ. Μανούσης*

Ο καθοριστικός ρόλος της παιδείας

Βία, λέξη με πολλές εκφάνσεις που μετασχηματίζεται: στην οικογένεια, στο σχολείο, στα γήπεδα, στην κοινωνία εν γένει. Διαχρονικό φαινόμενο παγκόσμιας εμβέλειας και δύσκολα μετρήσιμο. Ζούμε σε μια περίοδο μεγάλης κοινωνικής έντασης, με τα περιστατικά βίας στην περίοδο της πανδημίας να έχουν αυξηθεί δραματικά. Τα εργαλεία και οι μέθοδοι αποτροπής της εξαπλώσεως του ιού (παρεταταμένη καραντίνα, κοινωνική απομόνωση, κλείσιμο επιχειρήσεων, τηλεργασία), η οικονομική στενότητα και η ανασφάλεια έχουν δημιουργήσει ευκαιρίες για κατάχρηση της βίας. Καθοριστικός και καθόλου αμελητέος είναι και ο παράγοντας της ακόμα πιο διαδομένης, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, χρήσης του Διαδικτύου. Ένας μεγάλος όγκος παραπληροφόρησης διαδίδεται εκεί και οι εικονικές κοινότητες δημιουργούν έντονες συνθήκες πό-

λωσης, επηρεάζοντας ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

Όπως σε όλες τις ακραίες κοινωνικές συνθήκες, έτσι και η πανδημία έχει επιδεινώσει το άγχος, προκαλώντας προβλήματα ψυχικής υγείας και καλλιεργώντας ξεσπάσματα βίας. Ο βίαιος άνθρωπος δεν έχει αναπτύξει τις κατάλληλες κοινωνικές δεξιότητες, που να επιτρέπουν την ήπια εξωτερική του θυμού του, τη διαχείριση του στρες του, με συνέπεια να εμφανίζει συχνά διαταραχές στη συμπεριφορά του και να διαταράσσεται η αρμονική του συνύπαρξη με τους συνανθρώπους του. Η επόμενη μέρα, της επιστροφής στην κανονικότητα, είναι το μεγάλο στοίχημα γιατί οφείλουμε ως κοινωνία που βαδίζει στην τέταρτη βιομηχανική επανάσταση να προσπαθήσουμε να εξαλείψουμε τα περιστατικά βίας. Η παιδεία είναι εκείνη που από νωρίς, από την παιδική κιόλας ηλικία, πρέπει να περάσει το μήνυμα στους αυριανούς πολίτες ότι η βία σε μια ευνομούμενη κοινωνία δεν έχει θέση.

* Ψυχίατρος - Νευρολόγος

Αργύρης Στριγγάρης*

Είναι πρόβλημα δημόσιας υγείας

Στη νεότητα συμβαίνουν δύο κακά που μας αφορούν όλους. Πρώτον, αυξάνεται κατακόρυφα η βία. Δεύτερον, εκτινάσσεται η συχνότητα των ψυχικών προβλημάτων και της χρήσης ουσιών. Αυτά είναι σύμφυτα και ποτίζονται από κοινά προβλήματα. Ο εγκληματισμός της πανδημίας μείωσε κάπως τα βίαια εγκλήματα διεθνώς. Είναι νωρίς για να προβλέψουμε τι θα γίνει μετά την πανδημία, αλλά η πρόσφατη έξαρση της βίας μάς προϊδεάζει αρνητικά. Ένας λόγος παραπάνω για να εφαρμόσουμε επιτέλους τα ακόλουθα.

• Να μειώσουμε την αντιξοότητα: όσο το τραύμα γεννά πόνο, άλλο τόσο γεννά και βία. Θύτης είναι συνήθως εκείνο το παιδάκι που το έδεσαν αλύπτα οι γονείς του, αυτό που κάνουμε στα δώδεκα του χρόνια χάσις που του έδωσαν τα αδέρφια του. Αυτούς τους κύκλους αντιξοότητας κατάλαβαν τα μέρη που πέτυχαν να μειώσουν σημαντικά τη βία, όπως η Ισλανδία ή η Γλασκώβη. Όπως εκεί, έτσι και εδώ, η πολιτική υγείας οφείλει να εστιάσει την πρόληψη βοηθώντας φτωχά παιδιά, με ανυποστήρικτες εργάζομενες μαμάδες· να τα ξεμπλέξει από «συνδέσμους» και συναφείς συμμορίες.

• Να στηρίξουμε γονείς και φροντιστές: Το να μεγαλώνει παιδί είναι δύσκολο. Ακόμη πιο δύσκολο όταν το παιδί σου έχει προβλήματα διαγωγής ή νευροαναπτυξιακές διαταραχές. Η υποστήριξη των γονεϊκών ικανοτήτων τεκμηριωμένα βελτιώνει τη συμπεριφορά του παιδιού και μπορεί να γίνει σε μεγάλη κλίμακα.

• Να προστατεύσουμε τους θύτες από τον εαυτό τους. Το παιδί διδάσκεται τον κόσμο από τα αποτελέσματα των πράξεών του. Αφήνοντάς το να δέρνει χωρίς συνέπειες, το εκπαιδεύουμε να ξαναδείρει (αφού έτσι περνάει «το δικό του»). Το ίδιο δηλαδή που κάνουν με όταν σβήνουμε πρόστημα και αμνηστούμε κοιλιογαστρικούς συλλόγους. Είναι τόσο βλαπτικό, όσο άχρηστο είναι και η εκ των υστέρων αυστηροποίηση των ποινών. Αντίθετα, οι έγκαιρες, ξεκαθάρσεις και νηφάλιες συνέπειες προστατεύουν θύματα και θύτες, μειώνοντας την πιθανότητα επανάληψης της βίας στους νέους, χωρίς όμως να τους εξοντώνουν. Ακόμη και μετά την πανδημία, η βία αντιμετωπίζεται πρωτίστως με πολιτική δημόσιας υγείας.

* Καθηγητής Ψυχιατρικής Παιδιών και Εφηβών, ΕΚΠΑ και University College London

Ο Πούτιν δεν θέλει ένα δεύτερο Αφγανιστάν

Ο αναλυτής Λίον Αρόν μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΠΑΥΛΟ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ**

Πολλοί αναλυτές έχουν υποστηρίξει ότι η χαοτική και μάλλον ταπεινωτική αποχώρηση των ΗΠΑ από το Αφγανιστάν ενθάρρυνε τον Ρώσο πρόεδρο Βλαντιμίρ Πούτιν να κινηθεί προς την Ουκρανία εκμεταλλευόμενος την αδυναμία της Δύσης. Αλλά ο Λίον Αρόν, ο οποίος είναι ανώτερος συνεργάτης (senior fellow) στη δεξαμενή σκέψης Enterprise Institute της Ουάσιγκτον, υπενθυμίζει μιλώντας στην «Κ» ότι οι Ρώσοι παγιδεύτηκαν στο Αφγανιστάν σχεδόν για μία δεκαετία. Πολέμησαν από το τέλος του 1978 έως τις αρχές του 1989, υπέστησαν βαριές απώλειες και αποσώθηκαν πτπτιμένοι. Ο κ. Αρόν – ο οποίος είναι Αμερικανός ρωσικής καταγωγής που έφτασε στις ΗΠΑ ως πρόσφυγας το 1978– πιστεύει ότι αυτό το συλλογικό τραύμα είναι εκείνο που θα κρατήσει τη Μόσχα μακριά από μια πραγματική εισβολή στην Ουκρανία, παρά τις αντίθετες προβλέψεις.

– **Πρόσφατο άρθρο σας στην έγκυρη εφημερίδα της Ουάσιγκτον «The Hill» παρουσιάζει τον πρόεδρο Πούτιν ως «ισόβιο πρόεδρο σε καιρό πολέμου».** Ισχυρίζεστε ότι απλώς παριστάνει ότι αρχίζει πολέμους χωρίς να του αρχίζει πραγματικά; – Χρειάζεται αυτού του είδους τις απειλές και αντιπαραθέσεις για να στηρίξει το καθεστώς του. Κάθε φορά που εκδηλώνεται αντιπαράθεση με τη Δύση,

η δημοτικότητα του ανεβαίνει. Παράλληλα είναι σταθερή η πεποίθησή του ότι στο τέλος του Ψυχρού Πολέμου η Μόσχα έκανε μια πολύ κακή συμφωνία. Πιστεύει ότι η αποστολή του είναι να αποκαταστήσει τον σεβασμό προς τη Ρωσία. Στοχεύει στην ανατροπή της επέκτασης του ΝΑΤΟ προς την περιοχή που η Ρωσία θεωρεί σφαίρα επιρροής της. Είναι ένα έργο μακράς πνοής. Θα εκδηλώνονται συχνά τέτοιου είδους κρίσεις, όπως η κρίση στην Ουκρανία. Θα κατασκευάζει τέτοιες κρίσεις ξανά και ξανά.

– **Εχει ένα στρατηγικό σχέδιο για μια νέα Σοβιετική Ένωση, ίσως με τη μορφή μιας «μεγάλης Ρωσίας» που θα δεσπόζει στην Ευρώπη ως κυρίαρχη δύναμη;**

– Ο Πούτιν θέλει να αποκαταστήσει τα πολιτικά σύνορα της Σοβιετικής Ένωσης. Ο στόχος είναι όλα τα μετασοβιετικά κράτη, συμπεριλαμβανομένων των πρώην μελών του Συμφώνου της Βαρσοβίας, να βρίσκονται στη ρωσική σφαίρα επιρροής. Αυτό σημαίνει ότι η Ρωσία θα επιδιώκει να ελέγχει την εξωτερική και την αμυντική τους πολιτική. Σε ορισμένες περιπτώσεις πραγματικά σημαντικών για τη Ρωσία χωρών, όπως η Ουκρανία, η Μόσχα διεκδικεί να έχει κυρίαρχη επιρροή και στην εσωτερική πολιτική.

– **Μπορούμε να υποθέσουμε ότι**

«Οι Ουκρανοί δεν πρόκειται να τα παρατήσουν. Εκπαιδεύονται όλοι για αντάρτικο, άνδρες και γυναίκες 30-40 ετών. Ο Πούτιν τα γνωρίζει όλα αυτά», λέει ο ρωσικής καταγωγής ανώτερος συνεργάτης (senior fellow) στη δεξαμενή σκέψης Enterprise Institute της Ουάσιγκτον, Λίον Αρόν.

ο πρόεδρος Πούτιν αντιμετωπίζει τα ευρωπαϊκά κράτη-μέλη του ΝΑΤΟ ως την αντίστοιχη «σφαίρα επιρροής» των ΗΠΑ;

– Πολύ σωστά. Αυτό ακριβώς πιστεύει. Χρησιμοποιεί πολύ υποτιμητικούς όρους για τους συμμάχους της Αμερικής στο ΝΑΤΟ. Λέγεται πως έχει πει ότι είναι σαν ένα κοπάδι κοίρων ή ότι «γαβγίζουν σαν τα σκυλιά». Είναι αρκετά ενδιαφέρον ότι χρησιμοποίησε τον όρο «δορυφόροι», ο οποίος, φυσικά, είναι ένας πολύ φορτισμένος όρος, επειδή έτσι αποκαλούσε η Σοβιετική Ένωση τους συμμάχους του Χίτλερ στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

– **Αθέτησαν πράγματι οι ΗΠΑ τη δέσμευση του 1990 προς τη Μόσχα να μη μετακινήσουν τα σύνορα του ΝΑΤΟ προς τα ανατολικά;**

– Μερικοί λένε ότι υπήρξαν προφορικές διαβεβαιώσεις –διότι γραπτές διαβεβαιώσεις δεν δόθη-

καν ποτέ στον Γκορμπατσόφ– ότι το ΝΑΤΟ δεν θα επεκτεινόταν πέρα από τη Γερμανία. Κάποιοι άλλοι λένε ότι δεν υπήρξαν καθόλου τέτοιες διαβεβαιώσεις. Είναι πολύ θολό αυτό το θέμα. Ωστόσο, η επέκταση του ΝΑΤΟ δεν προκάλεσε αντιδράσεις στη Ρωσία ούτε το 2004, ούτε αργότερα, το 2007, όταν εντάχθηκαν οι χώρες της Βαλτικής. Εκδηλώθηκαν κάποιες αντικειμενικές αντιρρήσεις, αλλά τίποτα τόσο σκληρό όσο αυτό που βλέπουμε σήμερα.

– **Ποιος είναι ο λόγος που η Ρωσία έχει σκληρύνει τη στάση της;**

– Ο κλειστός κύκλος του Πούτιν αποτελείται από ανθρώπους που έγιναν αξιωματούχοι της KGB τη δεκαετία του '70. Σήμερα έχουν θέσει τη Ρωσία υπό τον πλήρη έλεγχό τους και εκδηλώνουν τη δυσαρέσκειά τους γι' αυτό που εκτιμούν ότι συνέβη στη Σοβιετική Ένωση στο τέλος του

“

Οι Ρώσοι τον χειροκροτούν όταν κερδίζει γρήγορα, άνετα και με λίγα θύματα, όπως έκανε στην Κριμαία. Θα ταχθούν εναντίον οποιουδήποτε πολέμου συνοδεύεται από μεγάλες απώλειες. Αρα δεν πρόκειται να εισβάλει στην Ουκρανία.

Ψυχρού Πολέμου. Δεν πιστεύουν ότι η Σοβιετική Ένωση κατέρρευσε μόνη της. Πιστεύουν ότι πραγματοποιήθηκε μια τεράστια συνωμοσία. Πως όλα ήταν μια συνωμοσία της Δύσης. Ο Πούτιν το λέει αυτό συνέχεια. Νομίζω λοιπόν ότι αισθάνονται πως θα μπορούσαν να κινητοποιήσουν τη ρωσική στρατιωτική ισχύ για να ανακτήσουν όσα έχασε η Σοβιετική Ένωση.

– **Παρ' όλα αυτά υποστηρίζετε ότι η Ρωσία δεν θα εισβάλει στην Ουκρανία. Γιατί;**

– Εχω υποστηρίξει ότι δεν θα γίνει εισβολή μεγάλης κλίμακας στην Ουκρανία. Και ο λόγος γι' αυτό είναι ότι οι Ρώσοι χειροκροτούν τον Πούτιν όταν κερδίζει γρήγορα, άνετα και με λίγα θύματα, όπως έκανε στην Κριμαία. Αλλά ταυτόχρονα θα ταχθούν αμέσως εναντίον οποιουδήποτε πολέμου συνοδεύεται από μεγάλες απώλειες. Αρχικά ο ρωσικός στρατός μπορεί να νικήσει τον ουκρανικό στρατό, αλλά στη συνέχεια θα πρέπει να κρατήσει το κατακτημένο έδαφος. Και αν αυτό έχει ως αποτέλεσμα ένα δεύτερο Αφγανιστάν, οι Ρώσοι θα αντιδράσουν. Οι σημερινοί Ρώσοι είναι η γενιά του Αφγανιστάν, έχουν βετεράνους του Αφγανιστάν στις οικογένειές τους. Υπάρχουν γυναίκες που έχασαν συζύγους, υπάρχουν άνδρες που έχασαν μεγαλύτερα αδέρφια στο Αφγανιστάν. Δεν αντέχουν δεύτερο Αφγανιστάν. Αρα ο Πούτιν δεν πρόκειται να εισβάλει στην Ουκρανία.

Αντάρτικο

– **Αντίθετα με εσάς, κάποιοι αναλυτές υποστηρίζουν ότι ο Πούτιν θα μπορούσε να εισβάλει και να προσαρτήσει ένα μεγάλο μέρος της Ουκρανίας...**

– Οι Ουκρανοί έχουν αποδείξει ότι είναι στρόμμποι στρατιώτες και τρομεροί αντάρτες. Μπορείτε να φανταστείτε τι θα συμβεί στο Χάρκοβο αν αναπτυχθεί αντάρτικο; Οι Ουκρανοί δεν πρόκειται να τα παρατήσουν. Εκπαιδεύονται όλοι για αντάρτικο, άνδρες και γυναίκες 30-40 ετών. Εκπαιδεύονται εθελοντικά για να αντισταθούν στους Ρώσους. Ο Πούτιν τα γνωρίζει όλα αυτά.

– **Ναι, αλλά όσο πιο πολύ παραμένει στην εξουσία ένας ηγέτης τόσο περισσότερο γίνεται εγωρρεπής στην ύβριν. Μπορεί η ύβρις να τον ωθήσει σε μια σαρωτική εισβολή;**

– Η ύβρις είναι αυξημένη. Είναι αυτή η υπερβολική σιγουριά του που προέρχεται από τις προηγούμενες νίκες του. Αλλά δεν νομίζω ότι έχει φτάσει στο σημείο όπου θα μιλούσαμε για ελληνική τραγωδία. Με άλλα λόγια, δεν νομίζω ότι η ύβρις είναι σε τέτοιο επίπεδο ώστε να γίνει αυτοκαταστροφικός.

– **Γνωρίζατε τη Ρωσία πριν από τον Πούτιν. Μπορείτε να τη φανταστείτε μετά τον Πούτιν;**

– Η επιρροή του Πούτιν στον ρωσικό χαρακτήρα και στην εθνική ταυτότητα είναι παρόμοια με αυτήν του Στάλιν. Μετά τον θάνατο του Στάλιν έγιναν μεταρρυθμίσεις, τα γκολάγκ έκλεισαν, ορισμένες υπερβολές σταμάτησαν. Αλλά ουσιαστικά η χώρα συνέχισε όπως ήταν πριν. Αντιστοίχως, η επιρροή του Πούτιν στο ρωσικό κράτος θα είναι πολύ ισχυρή, ανεξάρτητα από το τι θα πράξουν οι διάδοχοί του.

Ο «περίπατος» της Μόσχας και ο πυρηνικός εφιάλτης

Τον **ΣΤΑΥΡΟΥ ΤΖΙΜΙΑ**

Η Ουκρανία τρέχει να εξοπλιστεί από τους δυτικούς για να αποκρούσει, αν μπορεί, ενδεχόμενη ρωσική στρατιωτική εισβολή. Η στρατιωτική υπεροχή της Ρωσίας είναι συντριπτική και σ' έναν κεραυνοβόλο πόλεμο, χωρίς την υποστήριξη της Δύσης σε σύγχρονο οπλισμό αλλά και στρατεύματα, οι Ρώσοι θα φτάσουν με «περίπατο» στην ανατολική όχθη του Δνείπερου, που αποτελεί το φυσικό «σύνορο» το οποίο χωρίζει τους πληθυσμούς της Ουκρανίας σε φιλοδυτικούς και φιλορώσους.

Ο αντιστράτηγος ε.α. Χρήστος Δρίβας, πρώην διοικητής του νατοϊκού στρατηγείου στη Θεσσαλονίκη και παλαιότερα τμηματάρχης ασκήσεων του ΝΑΤΟ στο ΓΕΕΘΑ, συμμετείχε στην οργάνωση τεσσάρων αεροναυτικών ασκήσεων μεγάλης κλίμακας στην Οδησό και στη Μαύρη Θάλασσα. Ήταν ασκήσεις στο πλαίσιο του «Συνεταιρισμού για την Ειρήνη» (PFP) που διεξήχθησαν στο διάστημα από το 1998 έως το 2003 και η Ελλάδα συμμετείχε με δύο μονάδες επιφανείας, ένα υποβρύχιο, ένα ζευγος μαχητικών F-16 και έναν λόχο πεζοναυτών. Στην εργοταξία μας εάν η Ουκρανία μπορεί να αντέξει μια ρωσική εισβολή, ο κ. Δρίβας είναι κατηγορηματικός: «Ούτε κατά διάνοια, θα τους ισοπεδώσουν σε χρόνο μηδέν. Ο Πούτιν διαθέτει τρομακτική πολεμική μηχανή και μπορεί να ισοπεδώσει ανά πάσα στιγμή την Ουκρανία», λέει και περιγράφει με μελανά χρώματα την

κατάσταση στην Ουκρανία από στρατιωτικής απόψεως. «Όταν οι Ρώσοι έφυγαν, το 1991, με την ανεξαρτησία άφησαν πίσω τους στρατιωτική “στάχτη και μπουρμπερη”, το χάος. Δεν υπήρχε απολύτως τίποτα, μιλάμε για κατάσταση απόλυτης ένδειας. Για να καταλάβετε, όταν πήγα στο Άβοβ, στην εκεί σχολή των Ευελπίδων της Ουκρανίας, εκπροσώπων σε άσκηση του ΝΑΤΟ την Ελλάδα, είχε τρομερό

Ο αντιστράτηγος ε.α. Χρήστος Δρίβας αναλύει στην «Κ» τη διαμορφωθείσα κατάσταση και θεωρεί ότι η στρατιωτική υπεροχή της Ρωσίας είναι συντριπτική.

κρύο. Δεν υπήρχε καν θέρμανση γιατί δεν είχαν λεφτά για καύσιμα και για να επισκευάσουν τα καλοριφέρ που είχαν σαπίσει. Κοιμήθηκαν έχοντας κάτω από τις κουβέρτες σε λειτουργία ένα σεσουάρ που είχα πάρει για τα μαλλιά, για να μην πεθάνω από το κρύο. Πιο φτώχεια δεν γινόταν, ήταν όλα διαλυμένα, παροπλισμένα, σάπια. Σε τέτοιες συνθήκες δεν μπορείς να έχεις αξιόμαχο στράτευμα. Το ΝΑΤΟ βοήθησε βεβαίως στην αναδιοργάνωση των ενόπλων δυνάμεων, σε γνώσεις, εξοπλισμό και τεχνολογία. Παρ' όλα αυτά η Ουκρανία είναι περιορισμένων

Ουκρανός στρατιώτης σε φυλάκιο στο Ντονέτσκ. Η Ουκρανία μπορεί να αντέξει μια ρωσική εισβολή; Ο αντιστράτηγος ε.α. και πρώην διοικητής του ΝΑΤΟϊκού στρατηγείου στη Θεσσαλονίκη, Χρήστος Δρίβας, είναι κατηγορηματικός: «Ούτε κατά διάνοια, θα τους ισοπεδώσουν σε χρόνο μηδέν».

δυνατοτήτων ως προς την παραγωγή όπλων διότι έλεγχε την αμυντική της βιομηχανία η Ρωσία».

Τα πράγματα ίσως να ήταν διαφορετικά σήμερα αν η Ουκρανία δεν είχε ανταλλάξει το πυρηνικό της οπλοστάσιο με τους Ρώσους έναντι υποσχέσεων περί σεβασμού της εδαφικής ακεραιότητας και της ανεξαρτησίας της. Ήταν το 1994 όταν στη Βουδαπέστη συνήλθαν οι τρεις μεγάλες πυρηνικές δυνάμεις, ΗΠΑ, Ρωσία, Βρετανία, αλλά και η Ουκρανία για να συζητήσουν την τύχη του πυρηνικού οπλοστασίου της τελευταίας μετά

την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης. Μέχρι τότε οι Ουκρανοί είχαν το τρίτο μεγαλύτερο πυρηνικό οπλοστάσιο στον πλανήτη(!), μολονότι το Κίεβο δεν είχε τον επιχειρησιακό έλεγχο των όπλων αυτών. Με το μνημόνιο που υπεγράφη, ΗΠΑ, Ρωσία και Βρετανία παρείχαν εγγυήσεις για την ανεξαρτησία και την εδαφική ακεραιότητα της Ουκρανίας η οποία, ως αντάλλαγμα, θα παρέδιδε τα πυρηνικά της όπλα. Είκοσι χρόνια μετά, το 2014, η Ρωσία, με τον ακρωτηριασμό και την προσάρτηση της Κριμαίας, παραβίασε κατάφωρα το Memorandum της Βουδαπέ-

στης και τώρα απειλεί και πάλι να εισβάλει στην Ουκρανία, που φέρεται να σκέπτεται να αποκτήσει και πάλι πυρηνικά. Ο Πούτιν μπορεί να λέει ότι οι δυτικοί τον εξαπάτησαν επεκτείνοντας το ΝΑΤΟ προς ανατολές ενώ είχαν διαβεβαιώσει τη Μόσχα ότι αυτό δεν θα γίνει, όμως το ίδιο θα μπορούσαν να ισχυριστούν και οι Ουκρανοί στην περίπτωση της συμφωνίας για τα πυρηνικά.

«Μεγάλο λάθος»

Ο στρατηγός Δρίβας θεωρεί ότι με την παράδοση των πυρηνικών όπλων στους Ρώσους οι Ουκρανοί απογυμνώθηκαν τελείως στρατιωτικά. «Ήταν μεγάλο λάθος τους, αλλά εμμέσως πλην σαφώς τους το επέβαλαν οι Ρώσοι, οι οποίοι ήλεγχαν τους μηχανισμούς λειτουργίας και ασφαλείας τους», αναφέρει και παρομοιάζει την παρουσία των πυρηνικών όπλων στην Ουκρανία με αυτήν των αμερικανικών στη βάση του Ιντσντράλκ, τα οποία μπορεί να βρίσκονται σε τουρκικό έδαφος, αλλά τελούν υπό τον απόλυτο έλεγχο των ΗΠΑ.

Και ενώ η Μόσχα διαβεβαιώνει ότι δεν προτίθεται να κάνει χρήση πυρηνικών σε ενδεχόμενη ανάφλεξη, ο Ουκρανός υπουργός Αμυνας Αντρέι Τάραν δήλωσε πως η Ρωσία «ετοιμάζεται να αποθηκεύσει πυρηνικά όπλα στην Κριμαία», περιοχή δηλαδή που απέσπασε από την Ουκρανία το 2014. Ανεξαρτήτως εάν οι Ουκρανοί προλαβαίνουν, που δεν προλαβαίνουν, να αποκτήσουν πυρηνική αποτροπή, τούτες τις κρίσιμες ώρες και μόνο η συζή-

τηση που έχει ανοίξει, προκαλεί διεθνώς ανησυχίες. Όπως σημειώνουν οι New York Times, μπορεί να ανοίξει ο ασκός του Αιόλου και η όρεξη άλλων επιδιώξων περιφερειακών δυνάμεων, όπως η Τουρκία, το Ιράν, η Σαουδική Αραβία, να δημιουργήσουν το δικό τους εφιαλτικό αυτό οπλοστάσιο. Και αν μια πυρηνική σύγκρουση θεωρείται απίθανη, ο εφιάλτης της εισβολής εντείνεται όσο δεν αποδίδουν οι προσπάθειες της διπλωματίας.

Ο στρατηγός Δρίβας δεν αποκλείει έναν «αστραπιαίο» πόλεμο των Ρώσων, και σε μια τέτοια περίπτωση θεωρεί ότι δεν θα υπάρξει άμεση στρατιωτική εμπλοκή του ΝΑΤΟ. «Σε καμία περίπτωση δεν θα πολεμήσει η Συμμαχία. Μόνο εάν οι Ρώσοι επιτεθούν στην Πολωνία ή στη Βαλτική. Ο Πούτιν έχει ένα μεγάλο πλεονέκτημα σε σχέση με το ΝΑΤΟ: αποφασίζει μόνος αυτός, ενώ στο ΝΑΤΟ αν διαφωνήσει κάποιος, π.χ. το Λουξεμβούργο, δεν λαμβάνεται απόφαση. Ενα μοντέλο, το πιο πιθανό, σε περίπτωση πολεμικής σύρραξης θα ήταν η ad hoc σύμπραξη της νεόκοπης συμμαχίας Αγγλίας - ΗΠΑ - Αυστραλίας».

Η θέση της Ελλάδας

Και η Ελλάδα; «Η εμπλοκή μας είναι αναπόφευκτη διότι έχουμε τις βάσεις, κυρίως την Αλεξανδρούπολη. Οι βάσεις, διά της συμφωνίας με τις ΗΠΑ, έχουν δοθεί στους Αμερικανούς. Το πλαίσιο του ΝΑΤΟ έχει δοθεί μόνο η Λήμνος. Οι άλλες διέπονται από τη διμερή διακρατική σύμβαση», λέει ο κ. Δρίβας.

Μεταδοτικό το κίνημα Καναδών αντιεμβολιαστών

Της ΔΙΟΝΥΣΙΑΣ ΒΟΡΙΔΗ

Παγκόσμιο χαρακτήρα έλαβε η «αυτοκινητοπομπή της ελευθερίας», το κίνημα των Καναδών αντιεμβολιαστών που, εκτός της πολιορκίας της Οττάβας, του Τορόντο και άλλων αστικών κέντρων, προκαλεί οικονομική ασφυξία στα χώρα, αποκλείοντας τις βασικές οδικές συνδέσεις με τις ΗΠΑ, και παράλυση στη διακίνηση εμπορευμάτων και στη μετακίνηση ανθρώπων.

Το κίνημα, που υποκινείται και από ακροδεξιές οργανώσεις, βρήκε μιμητές στις ΗΠΑ, στην Ευρώπη, ακόμα και στην Ωκεανία. Στη Νέα Υόρκη, την περασμένη Δευτέρα, δημοτικο υπάλληλοι, με τεράστιες καναδικές σημαίες και την αστερόεσσα, διαδήλωσαν κατά του υποχρεωτικού εμβολιασμού φωνάζοντας ότι «δεν θα υποκύψουν στην τυραννία». Καναδοί αξιωματούχοι προειδοποίησαν τους Ρεπουμπλικανούς να μην υποστηρίζουν τους Καναδούς αντιεμβολιαστές, έπειτα από την πρόσκληση που τους απύθυσε ο Ντόναλντ Τραμπ να κατακλύσουν την Ουάσινγκτον...

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση γεννήθηκε, αντιγράφοντας τους Καναδούς αρνητές, η «ευρωπαϊκή αυτοκινητοπομπή της ελευθερίας». Χιλιάδες οδηγοί σε όλη την Ευρώπη «ζέσταιναν μηχανές», την εβδομάδα που πέρασε, προκειμένου να πολιορκήσουν ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, όπως το Παρίσι, οι Βρυξέλλες και η Βιέννη, και να διαμαρτυρηθούν κατά των μέτρων για την COVID-19. Οι ευρωπαϊκές αρχές, ωστόσο, πήραν το μάθημά τους από την ολιγωρία της καναδικής κυβέρνησης και απαγόρευσαν προληπτικά την είσοδο της «αυτοκινητοπομπής» στις πρωτεύουσες της Γαλλίας, του Βελγίου και της Αυστρίας, απειλώντας τους παραβάτες με

τσουκτερά πρόστιμα και φυλάκιση. Και στην Ευρώπη, οι διοργανωτές της «αυτοκινητοπομπής» διακινούν, μέσω ιστοσελίδων κοινωνικής δικτύωσης, «ακροδεξιό περιεχόμενο». Η ακροδεξιά υποψήφια για τη γαλλική προεδρία Μαρίν Λεπέν δεν έχασε ευκαιρία και έσπευσε να «αγκαλιάσει» τους Γάλλους αντιεμβολιαστές λέγοντας ότι τους «κατανοεί». Ο γαλλικός Τύπος αναφέρει, εξάλλου, ότι η μεγάλη πλειονότητα των συμμετεχόντων στην «αυτοκινητοπομπή της ελευθερίας» είναι μέλη των αντικυβερνητικών «Κίτρινων Γιλέκων» του 2018. Εκρηκτική είναι η κατάσταση ακόμα και στην Ωκεανία. Εκατοντάδες Νεοζηλανδοί οδηγοί, στις αρχές της εβδομάδας, προκάλεσαν κυκλοφοριακό κομφούζιο και πχορύπανση στο Ου-

Το κίνημα, που υποκινείται και από ακροδεξιούς, βρήκε μιμητές σε ΗΠΑ, Ευρώπη και Αυστραλία.

έλιγγκτον, πρωτεύουσα της Νέας Ζηλανδίας, περικυκλώνοντας το Κοινοβούλιο. Κανέναν Νεοζηλανδό πολιτικό, ωστόσο, δεν θέλησε να τους συναντήσει και σταδιακά η διαμαρτυρία διαλύθηκε.

Μεγαλύτερη η ένταση στις διαδηλώσεις στην Καμπέρα, πρωτεύουσα της Αυστραλίας. Επί οκτώ ημέρες, αρνητές των εμβολίων διαδήλωναν μπροστά στο Κοινοβούλιο με πινακίδες που έγραφαν «γενοκτονία» και «ελευθερία». Στην Καμπέρα, οι αρνητές βρήκαν ευήκολα ώτα κάποιων βουλευτών, παρότι το αντιπολιτευόμενο Εργατικό Κόμμα κατήγγειλε ότι μοναδικός στόχος τους είναι η κατάλυση της Δημοκρατίας.

Οι Αρχές στη Γαλλία ήταν επί ποδός πολέμου την Παρασκευή αναμένοντας το κονβόι των αντιεμβολιαστών, ενώ όσοι τους υποστηρίζουν τους καλωσόριζαν με σημαίες στους δρόμους.

Αγώνας πολιτικής επιβίωσης από τον Μπόρις Τζόνσον

Στρατηγική η απόφαση καθολικής άρσης των περιοριστικών μέτρων για την COVID

Της ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ

Όπως έκανε τον Απρίλιο του 2020, τον Σεπτέμβριο του 2020 και την άνοιξη του 2021, έτσι και τώρα ο Μπόρις Τζόνσον ανακοίνωσε, ξανά, ότι η Βρετανία ξεπέρασε την κρίση του κορωνοϊού. Σε μια απέλπιδα απόπειρα να εκπέμψει θετικό μήνυμα και αγνοώντας την επιτροπή επιστημονικών συμβούλων, ο Βρετανός πρωθυπουργός κατήργησε ακόμη και την καραντίνα ύστερα από θετικό τεστ, τις τακτικές ανακοινώσεις για τους αριθμούς των νεκρών, την ευρεία διαθεσιμότητα τεστ και κάποια βασικά εργαλεία του συστήματος επιδημιολογικής επίτηρησης.

Μόλις 18% στις δημοσκοπήσεις δηλώνει υπέρφανε για τον πρωθυπουργό και 14% θεωρεί ότι είναι έντιμος.

Πάνω από 200 άνθρωποι πεθαίνουν κάθε μέρα στη Βρετανία από κορωνοϊό, μεταξύ αυτών και 17 παιδιά τον τελευταίο μήνα, ο υψηλότερος αριθμός μηνιαίων θανάτων παιδιών από την αρχή της πανδημίας. Αλλά στο μυαλό του Βρετανού πρωθυπουργού ο κίνδυνος από τον ιό είναι κατά βάση κίνδυνος για τη δική του πολιτική επιβίωση και η ολοκληρωτική εγκατάλειψη των μέτρων –και φυσικά και των σχεδιασμών για την πιθανή επόμενη φάση της πανδημίας– αποφέρει βραχυπρόθεσμο πολιτικό όφελος.

Κάποιοι από τους βουλευτές των Συντηρητικών που αμφισβαντεύονται για το αν θα στείλουν κι αυτοί επιστολές με τις οποίες θα ζητούν την απομάκρυνσή του από το πρωθυπουργικό αξίωμα, εγκρίνουν την πλήρη συνθηκολόγηση απέναντι στον κορωνοϊό. Αλλά δεν είναι αυτός ο λόγος που έχει «παγώσει» για την ώρα η διαδικασία των επιστολών δυσπιστίας. Οι Συντηρητικοί περιμένουν το πόρισμα της μητροπολιτικής αστυνομίας του Λονδίνου, που θα κρίνει αν πρέπει ή όχι να επιβληθεί πρόστιμο στον Βρετανό πρωθυπουργό για τα πάρτι που γίνονταν στην Ντάουνινγκ Στριτ, την ώρα που στη χώρα ίσχυαν τα πιο αυστηρά μέτρα απαγόρευσης συναθροίσεων.

Σχέδιο αντικατάστασης

Όταν ανακοινωθεί η απόφαση για τα πρόστιμα, ή όταν γίνουν οι δημοτικές εκλογές της 5ης Μαΐου –όποιο έρθει πρώτα– οι Συντηρητικοί θα αποφασίσουν αν θα θέσουν σε πλήρη εφαρμογή το σχέδιο αντικατάστασης του Τζόνσον, προκειμένου να διανύσουν τη διετία που απομένει

Τα εσωτερικά προβλήματα της Βρετανίας αφορούν την Ευρώπη, στον βαθμό που το Λονδίνο λειτουργεί στον αυτόματο πιλότο, κλιμακώνοντας μηχανικά τις εντάσεις γύρω από την Ουκρανία, αφού ο Μπόρις Τζόνσον αναλώνεται στα δικά του προβλήματα παραμονής στην Ντάουνινγκ Στριτ.

Παραίτηση με άγνωστες επιπτώσεις

Το βράδυ της Πέμπτης παραιτήθηκε αιφνιδιαστικά η Κρεσίντα Ντικ, η αρχηγός της μητροπολιτικής αστυνομίας του Λονδίνου, του σώματος που διεξάγει τις έρευνες για τα κορωνοπάρτι στην Ντάουνινγκ Στριτ. Η επιλογή νέου αρχηγού θα γίνει από την υπουργό Εσωτερικών Πρίτι Πατέλ σε συνεργασία με τον δήμαρχο του Λονδίνου Σαντίκ Χαν, ο οποίος ανήκει στο Εργατικό Κόμμα. Δεν είναι σαφές ποιες θα είναι οι επιπτώσεις για τις έρευνες, οι οποίες μπορούν να βάλουν τέρμα στην καριέρα του Βρετανού πρωθυπουργού. Σύμφωνα με έναν εκ των προκατόχων του Τζόνσον, τον Τζον Μέιτζορ, η θητεία του πρωθυπουργού όφειλε να έχει τελειώσει από τη στιγμή που συνελήφθη να παραπλανά εν γνώσει του τη Βουλή. «Αν τα ψέματα γίνουν κοινός τόπος, ποιον μπορεί κανείς να πιστέψει μετά; Τίποτα και κανέναν, αυτός είναι ο κίνδυνος. Γι' αυτό τα εσκεμμένα ψέματα στη Βουλή έχουν τερματίσει πολιτικές καριέρες. Και έτσι πρέπει να είναι», είπε ο Μέιτζορ.

μέχρι τις εκλογές του 2024 υπό νέα ηγεσία.

Όλα αυτά θα είχαν μειωμένο ενδιαφέρον για το κοινό εκτός Βρετανίας, αν δεν συνέπιπταν με τη σοβαρότερη γεωπολιτική κρίση στην Ευρώπη από τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου. Το Λονδίνο λειτουργεί στον αυτόματο πιλότο, κλιμακώνοντας μηχανικά τις εντάσεις γύρω από την Ουκρανία, με τον Μπόρις Τζόνσον να αναλώνεται στα δικά του προβλήματα, την ώρα που η υπουργός Εξωτερικών Λίζ Τρας χρησιμοποιεί το αξίωμα ως μέσο αυτοπροβολής ώστε να πλασαριστεί στην κούρσα της διαδοχής για την πρωθυπουργία. Η επίσκεψη της Τρας στη Μόσχα την Τετάρτη ήταν μια καταστροφή από πλευράς ουσίας, με αναμείσγμα ψυχροπολεμικών διακηρύξεων και μηδενική πρόοδο στα εκκρεμή ζητήματα, αλλά η φωτογραφία της, με κοντρό ρωσικό καπέλο, (εντελώς αναντίστοιχο με τη σχετική ζέση που έκανε εκείνη τη μέρα στη ρωσική πρωτεύου-

σα), κοσμούσε τα πρωτοσέλιδα της επόμενης ημέρας και αυτό μετράει.

Στο θέμα της αντιπαράθεσης με τη Ρωσία, ο Τζόνσον δεν έχει ουσιαστική αντιπολίτευση. Το Εργατικό Κόμμα υπό τον Κιρ Στάρμερ πλειοδοτεί στην υποστήριξη προς τη σκληρή στάση, προσπαθώντας να αποδείξει στο βρετανικό βαθύ κράτος ότι η περίοδος της φιλειρηνικής στροφής, επί Τζέρεμι Κόρμπιν, δεν έχει αφήσει το παραμικρό σημάδι στην πολιτική του κόμματος. Οι Εργατικοί βρίσκονται στην παράδοση θέση να αποδίδεται η επόμενη κυβέρνηση (θα είναι πρωτοφανές θαύμα να κερδίσουν οι Συντηρητικοί τις εκλογές για πέμπτη συνεχή φορά), έχουν τη χαρά να καταγράφουν σημαντικό δημοσκοπικό προβάδισμα και την ίδια ώρα χάνουν διαρκώς μέλη.

Μια σοβαρή ρήξη καταγράφηκε αυτή την εβδομάδα, όταν το συνδικάτο Unite, ο σημαντικότερος χρηματοδότης του Εργα-

τικού Κόμματος, ανακοίνωσε ότι εξετάζει το ενδεχόμενο να αποσύρει την υποστήριξη του προς το κόμμα, αν αυτό δεν στηρίξει πιο αποφασιστικά τα συμφέροντα των εργαζομένων. «Ελπίζαμε ότι το Unite θα είχε αντιληφθεί ότι το Εργατικό Κόμμα τελεί υπό νέα διοίκηση», ήταν η απάντηση της ηγεσίας. Αν πράγματι οι Εργατικοί κόψουν τον ομφάλιο λώρο που τους συνδέει με τη συνδικάτα και στραφούν σε πλούσιους δωρητές, όπως κάνει το Συντηρητικό Κόμμα, η βεντάλια της πολιτικής αντιπαράθεσης θα κλείσει ακόμη περισσότερο.

Προσωπικές επιθέσεις

Αντί πολιτικών τοποθετήσεων, θα πολλαπλασιαστούν επιθέσεις επί προσωπικού, όπως αυτή που εξαπέλυσε ο Τζόνσον εναντίον του Στάρμερ, κατηγορώντας τον ότι, με την προηγούμενη επαγγελματική του ιδιότητα, έριξε «στα μαλακά» τον βιαστή παιδιών Τζίμι Σάβιλ. Επρόκειτο για εντελώς ασήρικτη καταγγελία, η οποία γύρισε μπουμερανγκ για τον Τζόνσον, αφού αυτήν επικαλέστηκε η εξαιρετικά στενή συνεργάτιδα του Μιουνίρα Μίρζα, ανακοινώνοντας την αποχώρησή της από την Ντάουνινγκ Στριτ. Η αποχώρηση της Μίρζα, που βρισκόταν στο πλευρό του τα τελευταία 14 χρόνια, από τότε που ήταν δήμαρχος του Λονδίνου, αποτέλεσε πολύ βαρύ πλήγμα για τον Τζόνσον, ενώ έδωσε το έναυσμα για άλλες αποχωρήσεις και ανακατατάξεις στο επιτελείο του. Πλέον, μόλις το 18% των ερωτηθέντων στις δημοσκοπήσεις δηλώνει υπέρφανε για τον πρωθυπουργό, ενώ μόλις 14% θεωρεί ότι είναι έντιμος.

Σε εγρήγορση η Γαλλία για το κονβόι

Επί ποδός πολέμου έχουν τεθεί αρκετές ευρωπαϊκές πόλεις αναμένοντας την έλευση της «ευρωπαϊκής αυτοκινητοπομπής της ελευθερίας». Χιλιάδες οχήματα, με καναδικές και γαλλικές σημαίες, προσέγγισαν χτες το απόγευμα το Παρίσι προκειμένου να διαμαρτυρηθούν για το υγειονομικό πάσο. Η γαλλική αστυνομία είχε αναπτύξει από νωρίς χιλιάδες αστυνομικούς σε καίρια σημεία στις εισόδους της Πόλης του Φωτός, παρότι η έλευση των αντιεμβολιαστών στη γαλλική πρωτεύουσα είχε ήδη απαγορευτεί. Εκτός από τις διαρκείς περιπολίες που πραγματοποιούν όλη τη χθεσινή ημέρα Γάλλοι αστυνομικοί, οι Αρχές μετέφεραν από νωρίς σε κόμβους της πόλης βαρέα μηχανήματα προ-

κειμένου να μετακινήσουν άμεσα οποιαδήποτε αυτοσχέδια οδοφράγματα.

Στόχος ο Μακρόν

Στόχος των συμμετεχόντων στην κινητοποίηση είναι κατά κατά της ατζέντας της προεδρίας Ελ Μακρόν, λίγες μόνον εβδομάδες πριν από τις προεδρικές εκλογές. Αρκετοί από τους συμμερινούς αρνητές των μέτρων κατά της COVID και του υγειονομικού πάσου είχαν συμμετάσκει και στις αντικυβερνητικές διαδηλώσεις των «Κίτρινων Γιλέκων» την περίοδο 2018-2019 κατά της αύξησης της τιμής των καυσίμων. Η ακροδεξιά υποψήφια για τη γαλλική προεδρία Μαρίν Λεπέν έσπευσε να εκφράσει την υποστήριξη της στους αντι-

εμβολιαστές. Στόχος των αυτοκινητιστών είναι μετά το Παρίσι να συγκλίνουν στις Βρυξέλλες, όπου η παρουσία τους έχει επίσης απαγορευτεί. Παρόμοια προβλήματα αντιμετωπίζουν και οι Αρχές της Αυστρίας. Η αυστριακή αστυνομία απαγόρευσε την προσέγγιση των οχημάτων των αντιεμβολιαστών στη Βιέννη, τονίζοντας μέσω Twitter ότι η κινητοποίηση θα προκαλέσει απαράδεκτα επίπεδα πχορύπανσης και κυκλοφορικό κομφούζιο.

Την ίδια στιγμή, η κατάσταση πολιορκίας που έχουν προκαλέσει οι αντιεμβολιαστές στον Καναδά εξακολουθεί και εντείνεται, αφού την Πέμπτη απέκλεισαν μία ακόμα οδική σύνδεση με τις ΗΠΑ, τον δρόμο που συνδέει την επαρχία της Μανιτόμπα με την

πολιτεία της βόρειας Ντακότα.

Ηδη, Αμερικανοί αξιωματούχοι κάλεσαν τις Αρχές στην Οττάβα να χρησιμοποιήσουν όσα νομικά μέτρα και εξουσίες διαθέτουν προκειμένου να μπει τέλος στον οικονομικό αποκλεισμό της χώρας. Ο πρόεδρος Μπάιντεν, άλλωστε, ενημερώνεται διαρκώς για τις εξελίξεις. Ο Μπράιαν Ντις, οικονομικός σύμβουλός του, δήλωσε σε αμερικανικό τηλεοπτικό κανάλι ότι καταβάλλονται προσπάθειες για να γίνει η μεταφορά των φορτίων που έχουν «κολλήσει» στον Καναδά, είτε σιδηροδρομικά είτε διά θαλάσσης, αλλά αυτό δεν αποτελεί την ιδανική λύση του προβλήματος.

Αρχικά οι Καναδοί αντιεμβολιαστές βρήκαν πολιτική υποστήριξη, παρά τα προβλήματα

Εκτός από τις διαρκείς περιπολίες των Γάλλων αστυνομικών, οι Αρχές μετέφεραν από νωρίς σε κόμβους της πόλης βαρέα μηχανήματα προκειμένου να μετακινήσουν άμεσα οποιαδήποτε αυτοσχέδια οδοφράγματα.

που προκαλούν στη χώρα, για μικροκομματικά οφέλη. Η Κάντις Μπέργκεν, επικεφαλής της συντηρητικής αντιπολίτευσης στο καναδικό Κοινοβούλιο, τους είχε χαρακτηρίσει «γεμάτους πάθος πατριώτες» και την κινητοποίηση ειρηνική, ζητώντας άρση της

υποχρεωτικότητας του εμβολιασμού. Την Πέμπτη, όμως, τους κάλεσε να επιστρέψουν σπίτι τους. Όπως έγινε γνωστό, οι Καναδοί διαδηλωτές κατάφεραν να συγκεντρώσουν μέσα από διαδικτυακές πλατφόρμες περισσότερα από 7 εκατομμύρια ευρώ.

Των πρακτόρων (του Τραμπ) η σχολή

Αποκαλύψεις για ιδιωτική επιχείρηση κατασκοπείας Δημοκρατικών και «ιδεολογικά χλιαρών» Ρεπουμπλικανών

Των **MARK MAZZETTI**
και **ADAM GOLDMAN**
THE NEW YORK TIMES

Όταν το καλοκαίρι του 2018 ο Βρετανός πρώην πράκτορας των μυστικών υπηρεσιών Ρίτσαρντ Σέντον έθετε σε κίνηση σχέδιο με στόχο την παρακολούθηση προοδευτικών πολιτικών οργανώσεων και άλλων αντιπάλων του τότε προέδρου Ντόναλντ Τραμπ, στράφηκε για βοήθεια στον παλιό του φίλο και συνάδελφο Ερικ Πρινς, ιδρυτή της εταιρείας ασφαλείας Blackwater.

Ο Πρινς ανέλαβε τον ρόλο διαφημιστή του σχεδίου του Σέντον, εξασφαλίζοντας κεφάλαια για την επιχείρηση κατασκοπείας με στόχο τη συλλογή επιβαρυντικών πληροφοριών για πολιτικούς και ακτιβιστές. Κύριος δωρητής του σχεδίου, χάρη στη μεσολάβηση του Πρινς, έγινε η Σούζαν Γκορ, κληρονόμος της φίρμας Gore-Tex.

Ο ρόλος του Πρινς στην προσπάθεια αυτή ρίχνει φως στις κατασκοπευτικές μεθόδους που αξιοποίησε ομάδα υπερσυντηρητικών Ρεπουμπλικανών για να χειραγωγήσει την πολιτική σκηνή των ΗΠΑ. Ο Πρινς, πρώην συνεργάτης της CIA και ιδρυτής της εταιρείας μισθοφόρων Blackwater, είναι αδελφός της Μπέτσι Ντεβός, πρώην υπουργού Παιδείας στην κυβέρνηση Τραμπ, ενώ η εταιρεία του έχει εμπλακεί σε περιστατικά ένοπλης βίας σε πολλά μέρη του κόσμου.

Η προθυμία του Πρινς να βοηθήσει τον Σέντον προσφέρει νέα στοιχεία για την εμπλοκή του ιδρυτή της Blackwater σε κατασκοπευτικές δραστηριότητες εις βάρος στελεχών της αντιπολίτευσης εντός των ΗΠΑ, την ώρα που υπηρετούσε ως σύμβουλος του προέδρου Τραμπ. Οι τελευταίες αποκαλύψεις δείχνουν ότι η επιχείρηση παρακολούθησης των δραστηριοτήτων προοδευτικών οργανώσεων προέβλεπε τη διείσδυση «πρακτόρων» του Σέντον σε τέτοιες οργανώσεις, αλλά και ως

Ο ρόλος του Ερικ Πρινς (φωτ.) ρίχνει φως στις μεθόδους ομάδας υπερσυντηρητικών Ρεπουμπλικανών για να χειραγωγήσουν την πολιτική σκηνή των ΗΠΑ.

Κατάφεραν να διεισδύσουν και ως βοηθοί πολιτικών – Ο κομβικός ρόλος του πρώην συνεργάτη της CIA και ιδρυτή της εταιρείας μισθοφόρων Blackwater, Ερικ Πρινς.

βοηθών Ρεπουμπλικανών πολιτικών, οι οποίοι θεωρούνταν ιδεολογικά αντίθετοι με τον Τραμπ. Ένα από τα έγγραφα περιγράφει τα καθήκοντα των πρακτόρων ως «έρευνα, διείσδυση και παρακολούθηση των εξτρεμιστικών αριστερών δικτύων».

Κατά τη διάρκεια συνάντησης της Γκορ με τους Πρινς και Σέντον το 2018, οι δύο πρώην πράκτορες εξήγησαν στη χρηματοδότη τους ότι στόχος της ιδιωτικής επιχείρησης κατασκοπείας ήταν η συλλογή υλικού εναντίον Δημοκρατικών και «ιδεολογικά χλιαρών» Ρεπουμπλικανών. Μέσα στα επόμενα δύο χρόνια, ο Σέντον δημιούργησε τέτοια δίκτυα σε Αριζόνα και Κολοράντο, «χτίζοντας» το προφίλ των πρακτόρων με δωρεές στο όνομά τους υπέρ του Δημοκρατικού Κόμματος. Η διοχέτευση δωρεών σε προεκλογικές εκστρατείες με τη χρήση πλαστών στοιχείων ταυτότητας παραβιάζει την ομοσπονδιακή νομοθεσία χρηματοδότησης πολιτικών κομμάτων.

Τα έγγραφα της υπόθεσης

αποκαλύπτουν επίσης νέες λεπτομέρειες για τις προσπάθειες χειραγώγησης των πολιτικών εξελίξεων στην πολιτεία του Ουαϊόμινγκ. Παρότι η πολιτεία θεωρείται εκλογικά ασφαλής για τους Ρεπουμπλικανούς, ο Σέντον και η Γκορ εξέφρασαν φόβους για σταδιακή μετατόπιση του εκλογικού σώματος προς τους Δημοκρατικούς. Στο στόχαστρο του Σέντον βρέθηκε έτσι ο κυβερνήτης της πολιτείας, Μαρκ Γκόνρτον, ο οποίος αν και Ρεπουμπλικανός, δεν θεωρήθηκε ότι προώθησε με τον απαιτούμενο ζήλο τις θέσεις του Τραμπ.

Μετά τη νίκη του Γκόνρτον σε εσωκομματικές εκλογές για το χρίσμα του κόμματος το 2018, ο νηπιθείς αντίπαλός του και δι-

σεκατομμυριούχος Φόστερ Φρις υποστήριξε ότι ο Γκόνρτον είχε επικρατήσει χάρη στις ψήφους Δημοκρατικών, που άλλαξαν προσωρινά κόμμα, προκειμένου να τον οδηγήσουν στο κυβερνείο. Τον Ιανουάριο του 2019, οι πράκτορες του Σέντον είχαν αποκτήσει πρόσβαση στις διοικητικές υπηρεσίες του νέου κυβερνήτη, δηλώνοντας έτοιμοι να εκκινήσουν την επιχείρηση συλλογής πληροφοριών.

Τα έγγραφα που έχουν στη διάθεσή τους οι Times, δείχνουν ότι πέρα από τη Σούζαν Γκορ, και άλλοι προβλεπόμενοι Ρεπουμπλικανοί επιχειρηματίες και επενδυτές είχαν εμπλοκή στην κατασκοπευτική αποστολή του Σέντον. Ένα από τα έγγραφα εμφανίζει τον Μάρτι Χάλβερσον,

πρώην βουλευτή της τοπικής βουλής, να συντάσσει κατάλογο στόχων για τους κατασκόπους του Σέντον. Η λίστα περιελάμβανε τον Τζον Κοξ, τότε επικεφαλής της υπηρεσίας απασχόλησης του Ουαϊόμινγκ και τον Σκοτ Τάλμποτ, διευθυντή της υπηρεσίας θήρας και αλιείας.

Η Project Veritas

Ο Σέντον φέρεται να στρατολόγησε πρώην στελέχη της συντηρητικής οργάνωσης Project Veritas για την επιχείρηση κατασκοπείας στο Ουαϊόμινγκ. Ένας από τους κατασκόπους προσελήφθη σε επενδυτικό όμιλο εύπορων προοδευτικών δωρητών της πολιτείας, οι οποίοι έλαβαν την απόφαση να στηρίζουν υποψηφιότητες μετριοπαθών Ρεπουμπλικανών πολιτικών. Ο κατάσκοπος του Σέντον είχε έτσι την ευκαιρία να μεταφέρει χρήσιμες πληροφορίες για την εκλογική στρατηγική των προοδευτικών δωρητών και για τα πρόσωπα που ετοιμάζονταν να στηρίξουν σε τοπικές εκλογές.

Δεν είναι η πρώτη φορά που ο Πρινς εμπλέκεται σε υπόθεση παρακολούθησης Δημοκρατικών πολιτικών. Το 2016, στελέχη του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος θεώρησαν ότι ανακάλυψαν σβησμένα μηνύματα e-mail της τότε υπουργού Εξωτερικών Χίλαρι Κλίντον και ζήτησαν τη βοήθεια του Πρινς για να πιστοποιήσουν τη γνησιότητά τους. Στην έρευνα που πραγματοποίησε για την υπόθεση ο ειδικός εισαγγελέας Ρόμπερτ Μιούλερ ανέφερε ότι ο Πρινς αποφάνθηκε ότι τα επίμαχα e-mail δεν ήταν αυθεντικά.

Η σχέση Σέντον και Πρινς χρονολογείται από τα χρόνια της Blackwater, ενώ οι δύο άνδρες μοιράζονται την αγάπη τους για τα όπλα και την αμερικανική Δύση. Ο Σέντον είναι ιδιοκτήτης καλύβας σε ορεινή περιοχή, όπου έχει αποθηκεύσει όπλα, τρόφιμα και άλλα είδη πρώτης ανάγκης, προετοιμαζόμενος για κατακλυσμιαίο γεγονός στις ΗΠΑ.

Το παζλ με το νερό των παγετώνων και... το τεστ της τσουλήθρας

Νέα μελέτη με βάση δορυφορικές εικόνες

Του **RAYMOND ZHONG**
THE NEW YORK TIMES

Οι παγετώνες του πλανήτη μπορεί να περιέχουν λιγότερα αποθέματα νερού από αυτά που νομίζαμε, σύμφωνα με νέα μελέτη. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει ότι τα αποθέματα γλυκού νερού θα μπορούσαν να πάψουν να ανανεώνονται ναρτίτερα από το αναμενόμενο, κάτι που θα επηρεάσει εκατομμύρια ανθρώπους που εξαρτώνται από το λιώσιμο των παγετώνων για το πόσιμο νερό, την άρδευση καλλιέργειών και την καθημερινή χρήση. Τα πρόσφατα ευρήματα βασίζονται σε δορυφορικές εικόνες που τραβήχτηκαν την περίοδο 2017-2018. Αποτελούν ένα δεδομένο το οποίο οι ερευνητές θα αναλύσουν, ώστε να το συνδέσουν με μακροπρόθεσμες τάσεις. Τα ευρήματα όμως δείχνουν ότι η περαιτέρω υπερθέρμανση του πλανήτη θα μπορούσε να προκαλέσει την εξαφάνιση του σπμερινού πάγου σε πολλά μέρη συντομότερα απ' ό,τι πιστεύαμε.

Στις τροπικές Ανδεις, η μελέτη εκτιμά πως το μέγεθος των παγετώνων είναι 27% μικρότερο από εκείνο που είχε υπολογιστεί πριν από μερικά χρόνια. Οι παγετώνες περιοχών της Ρωσίας και της Βόρειας Ασίας εκτιμήθηκε επίσης ότι είναι 37% μι-

κρότεροι από το αναμενόμενο. Σε παγκόσμια κλίμακα, η μελέτη υπολόγισε 11% λιγότερο από τον αναμενόμενο πάγο στους παγετώνες. Ωστόσο, στα ψηλά ασιατικά βουνά, εντοπίστηκε 37% περισσότερος πάγος και 10% περισσότερος στην Παταγονία και στις κεντρικές Ανδεις.

Οι νέες εκτιμήσεις προέκυψαν από μια λεπτομερή και ρεαλιστική «ανακατασκευή» των 215.000 παγετώνων της Γης, δήλωσε ο Ρομείν Μίλαν, γεωφυσικός στο Ινστιτούτο Περιβαλλοντικών Γεωεπιστημών στην Γκρενόμπλ και επικεφαλής συγγραφέας της μελέτης στο περιοδικό Nature Geoscience. Υπάρχουν ωστόσο πολλές αβεβαιότητες σε ορισμένες περιοχές, κυρίως λόγω της σπανιότητας των επιτόπιων μετρήσεων, οι οποίες εμπλουτίζουν τις πληροφορίες κάθε ψηφιακής ανακατασκευής. Αυτές οι περιοχές, συμπεριλαμβανομένων των Ανδεων και των Ιμαλαΐων, «είναι εκείνες όπου οι κάτοικοι βασίζονται στο γλυκό νερό των παγετώνων», είπε ο δρ Μίλαν. Το λιώσιμο των πάγων απειλεί την καθημερινή ζωή και αναδιανομώνει τα τοπία σε Αμερική, Ευρώπη, Νέα Ζηλανδία και σε πολλές ενδιάμεσες περιοχές.

Για να υπολογιστούν οι νέες εκτιμήσεις των διαστάσεων

Ο εντυπωσιακός παγετώνας Περίτο Μορένο στην Αργεντινή. Οι επιστήμονες χαρτογράφησαν τους 215.000 παγετώνες της Γης και συνδύασαν 811.000 δορυφορικές εικόνες για να καταγράψουν την ταχύτητα με την οποία κινούνται.

Οι πρώτοι υπολογισμοί δείχνουν ότι πιθανόν περιέχουν λιγότερα αποθέματα νερού απ' ό,τι νομίζαμε.

των παγετώνων, οι ερευνητές συνδύασαν περισσότερες από 811.000 δορυφορικές εικόνες για να καταγράψουν την ταχύτητα με την οποία κινούνται. Οι παγετώνες μπορεί να φαίνονται ως ακίνητες παγωμένες μάζες αλλά, στην πραγματικότητα, βρίσκονται συνεχώς σε κίνηση: το σούλανε στο έδαφος, καταρρέουν κάτω από το βάρος τους, επιπλέουν και κυλάνε προς τις πεδιάδες. Αυτή η κίνηση είναι ένα τεκμήριο της ποσότητας του πάγου που έχουν αποθηκευμένο στο εσωτερικό τους. «Το πάχος

ενός παγετώνα καθορίζει το πόσο γρήγορα κινείται», δήλωσε ο Ντάνιελ Φαρινότι, παγετωνολόγος στο ελβετικό πανεπιστήμιο ETH Zurich, ο οποίος δεν συμμετείχε στη μελέτη. «Και έτσι, αντίστροφα, αν ξέρουμε πόσο γρήγορα κινείται, μπορούμε να καταλάβουμε τι γίνεται με το πάχος του». Οι δορυφορικές εικόνες υψηλής ανάλυσης επέτρεψαν στους ερευνητές να καταγράψουν μικρές παραλλαγές στο πάχος των παγετώνων. Οι ερευνητές μπόρεσαν να χαρτογραφήσουν μικρά παγετωτικά καλύμματα στη Νότια Αμερική, την Ευρώπη και τη Νέα Ζηλανδία που δεν είχαν χαρτογραφηθεί ποτέ πριν.

Ωστόσο, μόνο μερικές χιλιάδες παγετώνες έχουν μετρηθεί επί τόπου. Σε μέρη όπως η Βόρεια Αμερική, το πιο ήρεμο κλίμα ισοδυναμεί με περισσότερους θυλάκους νερού στους παγετώ-

νες, κάτι που μπορεί να εμποδίσει τις μετρήσεις των ραντάρ. Σε σύγκριση με τα γιγάντια στρώματα πάγου, όπου ο ταχέως κινούμενος πάγος εξομαλύνει το υποκείμενο έδαφος με την πάροδο του χρόνου, το έδαφος κάτω από τους παγετώνες των βουνών μπορεί να είναι «πολύ περίπλοκο», καθιστώντας πιο δύσκολο να μετρηθούν οι διαστάσεις των παγετώνων, είπε ο Μάθιου Μόρλιγκερ, γεωεπιστήμονας στο Κολέγιο του Ντάρτμουθ. Σύμφωνα με τη γεωεπιστήμονα από το Πανεπιστήμιο του Οσλο, δρ Ρεγκίνε Χοκ, η σημερινή «επανάσταση των δεδομένων» βοηθάει τους επιστήμονες να κάνουν καλύτερες προβλέψεις σχετικά με τους τοπικούς και περιφερειακούς υδάτινους πόρους, ακόμα κι αν η εικόνα ότι οι παγετώνες θα μειωθούν σημαντικά κατά τη διάρκεια αυτού του αιώνα «είναι απίθανο να αλλάξει».

Στα Ιμαλάια

Στην άνω λεκάνη του ποταμού Ινδού των Ιμαλαΐων, που απλώνεται στο Αφγανιστάν, στην Κίνα, στην Ινδία και το Πακιστάν, το λιώσιμο των παγετώνων αντιπροσωπεύει σχεδόν το 50% της ροής του ποταμού. Ωστόσο, οι υλικοτεχνικές και πολιτικές προκλήσεις επιτρέπουν στους επιστήμονες να παρακολουθούν μόνο ένα μικρό τμήμα των παγετώνων των Ιμαλαΐων, λέει ο Αντζαλ Πρακάς, ειδικός του νερού στην Ινδική Σχολή Επιχειρήσεων Indian School στο Χαϊντεραμπάντ. «Είναι μια περιοχή με έλλειψη δεδομένων. Οι χώρες δεν μοιράζονται πληροφορίες μεταξύ τους». Με 1,5 δισ. ανθρώπους να επωφελούνται από το νερό και άλλους πόρους των Ιμαλαΐων, ενώ αντιμετωπίζουν επίσης αυξανόμενους κινδύνους σοβαρών πλημμυρών, η περιοχή «απλώς περιμένει να συμβεί μια καταστροφή», είπε ο δρ Πρακάς. Καθώς οι παγετώνες λιώνουν, συνεισφέρουν στην άνοδο της παγκόσμιας στάθμης της θάλασσας. Η νέα μελέτη προτείνει ότι όλοι μαζί θα μπορούσαν να προσθέσουν 25 εκατοστά νερού στους ωκεανούς αντί για τα 30 εκατοστά που είχαν υπολογιστεί πρόσφατα. Ο αριθμός είναι μικρότερος σε σύγκριση με εκείνον που θα απελευθερωνόταν από τους παγετώνες της Γροιλανδίας και της Ανταρκτικής, εάν ο πλανήτης υπερθερμανθεί.

Πεπ και Σίτι σπάνε τα ρεκόρ

Τα σπουδαία επιτεύγματα και οι ανεπανάληπτοι άθλοι του Καταλανού προπονητή

ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΧΗ

Με βάση τα αποτελέσματα, την ποιότητα του ποδοσφαίρου που προσφέρει η ομάδα του, τις πολλές μεγάλες επιδόσεις του, ο κορυφαίος προπονητής ποδοσφαίρου στον κόσμο, είναι για εμάς και για εκατομμύρια άλλους φίλους του αθλήματος, ο Πιπ Γκουαρδιόλα.

Ο 51χρονος (γεννήθηκε στις 18 Ιανουαρίου 1971), τεχνικός ηγέτης της Μάντσεστερ Σίτι, μετράει μόλις 13 χρόνια σε πάγκους συλλόγων, παρόλα αυτά έχει καταφέρει να γράψει την δική χρυσή ιστορία στο παγκόσμιο ποδόσφαιρο. Ο Πιπ Γκουαρδιόλα είναι σήμερα ένας από τους καλύτερους και πιο καταξιωμένους προπονητές της εποχής μας. Με την Μάντσεστερ Σίτι σπείει όλα τα ρεκόρ στο βρετανικό ποδόσφαιρο.

Διανύει την 6η του σεζόν στην Αγγλία οδηγώντας με μαεστρία τους «Σίτιζενς», προς την τέταρτη κατάκτηση της Premier League με τον Ισπανό στον πάγκο της. Είναι πολλοί οι οίωνοί του τίτλου πέρα από την διαφορά των 9 βαθμών από την δεύτερη στην βαθμολογία Λίβερπουλ. Οι «γαλάζιοι του Μάντσεστερ» δείχνουν να βρίσκονται σε εξαιρετικά κατάσταση και τη φετινή σεζόν, οδεύοντας με αποφασιστικότητα για την κατάκτηση του πρωταθλήματος. Είναι αδιαμφισβήτητα, το μεγάλο φαβορί.

Από το καλοκαίρι του 2016 όταν είχε αναλάβει την ομάδα, ο Γκουαρδιόλα μεταμόρφωσε τη Σίτι. Από τη δεύτερη σεζόν του στο Νησί, οι «πολίτες» έχουν παρουσιάσει μία υπερηχητική ομάδα, η οποία κερδίζει με μεγάλα σκορ και χτίζει μακρά σερί νικηφόρων αγώνων. Η Σίτι με την καθοδήγηση του χαρισματικού προπονητή συνδυάζει άψογα την ποδοσφαιρική τέχνη με την ουσία - αποτελέσματα. Ο Καταλανός τεχνικός οδήγησε την Σίτι στην πιο επιτυχημένη περίοδο στην ιστορία του συλλόγου, μέχρι σήμερα κατακτώντας 10 τρόπαια και κερδίζοντας κάθε διοργάνωση στην Αγγλία. Πέτυχε επίσης πολλές μεγάλες επιδόσεις αφήνοντας ανεξίτηλο το στίγμα του τόσο στους «Πολίτες» όσο και στο αγγλικό ποδόσφαιρο, δημιουργώντας μια κληρονομιά που θα αντέξει στη δοκιμασία του χρόνου.

Ρεκόρ σε βαθμούς και γκολ

Το Σάββατο 22 Ιανουαρίου με την εκτός έδρας ισοπαλία 1-1 με την Σα-

Ο 51χρονος τεχνικός της Μάντσεστερ Σίτι, μετράει μόλις 13 χρόνια σε πάγκους συλλόγων, παρόλα αυτά έχει καταφέρει να γράψει την δική χρυσή ιστορία στο παγκόσμιο ποδόσφαιρο.

Ο Γκουαρδιόλα οδήγησε την Μάντσεστερ Σίτι στην πιο επιτυχημένη περίοδο της ιστορίας της, κατακτώντας 10 τρόπαια.

ουθάμπτον, έφτασε τους 500 βαθμούς (σε 213 αγώνες) στην Premier League για τη Μάντσεστερ Σίτι σε χρόνο ρεκόρ! Μια ακόμη απόδειξη της απίστευτης επίδρασης του Γκουαρδιόλα κατά τη διάρκεια των πεντέμισι ετών του στο Etihad. Ο προηγούμενος προπονητής που έφτασε τους 500 βαθμούς ήταν ο Ζοσέ Μουρίνιο, ο οποίος πέτυχε επίδοσή του σε 231 αγώνες.

Ο Γκουαρδιόλα ήταν επίσης ο πιο γρήγορος προπονητής που έφτασε τους 300 βαθμούς (σε 125 αγώνες) και τους 400 βαθμούς (σε 172 αγώνες). Εκπληκτικές επιδόσεις - επιτεύγματα που έχουν δει τον Πιπ και τη Σίτι να ξαναγράφουν συνεχώς νέες σελίδες με τα μεγάλα ρεκόρ της Πρέμιερ Λιγκ.

Στις 14 Δεκεμβρίου του 2021, η

Σίτι του Γκουαρδιόλα σημείωσε το 500ο γκολ στην Πρέμιερ Λιγκ με το γκολ του Φιλ Φόντεν στην εντός έδρας νίκη με 7-0 επί της Λιντς Γιουνάιτεντ. Το αφεντικό της Σίτι πέτυχε το ρεκόρ αυτό σε μόλις 207 αγώνες, με εκπληκτικό μέσο όρο 2,4 γκολ ανά αγώνα, καλύτερη επίδοση από κάθε προπονητή της Πρέμιερ. Ο κορυφαίος προπονητής ήταν ο πιο «γρήγορος» προπονητής που η ομάδα του στην Πρέμιερ πέτυχε 200 γκολ (σε 81 αγώνες), 300 γκολ (σε 120 αγώνες) και 400 γκολ (σε 162 αγώνες).

Ο Γκουαρδιόλα έγινε επίσης ο πιο γρήγορος προπονητής της Πρέμιερ Λιγκ που έχει σημειώσει 150 νίκες στη διοργάνωση, φτάνοντας σε αυτό το ορόσημο σε μόλις 204 αγώνες μετά τη νίκη της Σίτι με 2-1 επί της Άστον Βίλα τον Δεκέμβριο του 2021.

36 νίκες σε ένα έτος

Με το τέλος του 2021 ο Γκουαρδιόλα και η Σίτι πήραν άλλες δύο σημαντικές, νέες πρωτιές στο αγγλικό ποδόσφαιρο. Η Σίτι έκλεισε τον χρόνο με 36 νίκες στην Πρέμιερ, σε όλη τη διάρκεια του ημερολογιακού έτους – άλλο ένα σπουδαίο επίτευγμα. Η προηγούμενη καλύτερη επίδοση σε

ένα ημερολογιακό έτος, ήταν οι 33 νίκες της Λίβερπουλ του Μπομπ Πέισλι το 1982.

Το άλλο σπουδαίο κατόρθωμα είναι οι 19 σερί νίκες σε όλες τις διοργανώσεις κατά τη διάρκεια του 2021, περισσότερες από όσες έχει καταφέρει οποιαδήποτε άλλη στην ιστορία του αγγλικού ποδοσφαίρου. Το προηγούμενο ρεκόρ ήταν οι 17 σερί νίκες που είχε δημιουργηθεί από την Τότεναμ του Bill Nicholson το 1960-61.

Στην σεζόν που διανύουμε 2021/2, ο Γκουαρδιόλα και η Σίτι πέτυχαν νέους, σπουδαίους άθλους. Η νίκη με 1-0 εκτός έδρας επί της Τσέλσι τον Σεπτέμβριο του 2021 ήταν η 221η για τον Γκουαρδιόλα ως προπονητή της Σίτι και με αυτήν ξεπέρασε τον Λες Μακ Ντάουελ ως προπονητή που είχε τις περισσότερες νίκες στην ιστορία του συλλόγου.

Ο Καταλανός πέτυχε το κατόρθωμα σε μόλις 303 αγώνες σε όλες τις διοργανώσεις, με ποσοστό νικών 72,9%. Από τότε, ο ασυναγώνιστος Πιπ και η τρομερή ομάδα που δημιούργησε, έχει πετύχει άλλες 18 νίκες, ανεβάζοντας το σύνολο του σε 239 νίκες σε μόλις 327 αγώνες.

Ο Γκουαρδιόλα είναι ίσως ο μόνος προπονητής που θα μπορούσε να χειριστεί τόσο πολλά αστέρια στο δυναμικό μιας ομάδας, χωρίς να του δημιουργούν οποιοδήποτε πρόβλημα.

λωτοι. Μας φθείρουν όσοι δεν παίζουν, τα media, οι οπαδοί. Όλοι έχουν τον ίδιο σκοπό: Να υποβαθμίσουν τον προπονητή.

• Χρειάζομαι χρόνο αλλά όσο το δυνατόν γρηγορότερα πρέπει να δοκιμάσουμε να φτιάξουμε ομαδικό

πνεύμα. Αυτό είναι το πιο σημαντικό πράγμα. Μετά από αυτό, μπορείς να δημιουργήσεις τακτική. Πριν όμως είναι προϋπόθεση να φτιάξουμε κάτι σπουδαίο μεταξύ μας.

• Έχω κερδίσει 21 τίτλους σε 7 χρόνια. Τρεις τίτλοι τον χρόνο με το να παίζω σε αυτό το στίλ. Συγγνώμη, παιδιά. Δεν πρόκειται να αλλάξω.

• Το αποτέλεσμα είναι ένα κενό πράγμα. Αποτέλεσμα σημαίνει ότι είμαι χαρούμενος για τις επόμενες δύο μέρες, επειδή με κριτικάρουν λιγότερο, οπότε έχω και περισσότερο χρόνο να βελτιώσω την ομάδα μου. Αλλά αυτό που με ικανοποιεί περισσότερο στη δουλειά μου είναι να νιώθω πράγματα λόγω του τρόπου με τον οποίο παίζουμε.

• Όταν έχουμε την μπάλα δεν πρέπει με τίποτα να τη χάσουμε. Όταν όμως τύχει και τη χάσουμε, πρέπει να τρέξουμε γρήγορα για να την πάρουμε πίσω. Αυτό είναι όλο βασικά.

• Σε όλα τα ομαδικά σπορ το μυστικό είναι ένα. Φορτώνεις τη μια πλευρά του γηπέδου, ώστε υποχρεώσεις τον αντίπαλο να προσαρμοστεί ανάλογα τη δική του άμυνα. Τραβώντας τους προς τη μια πλευρά όμως, αφήνουν αδύναμη την επέναντι. Όταν, λοιπόν, τα έχουμε κάνει όλα και επιτεθούμε, από εκείνη την αδύναμη πλευρά θα σκοράρουμε.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Τα φαντάσματα στην ΚΟΠ

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Λες και δεν υπάρχουν, πουθενά!!! Ωσάν και είναι φαντάσματα ή πρόσωπα μυθικά που τα ονόματα τους ναι μεν είναι γνωστά, αλλά κανείς δεν ξέρει τι ακριβώς κάνουν, πως σκέφτονται και με ποιο τρόπο λαμβάνουν τις αποφάσεις.

Η δε επικοινωνιακή τους πολιτική (εδώ γελάμε) είναι τόσο ανύπαρκτη όσο ο καύσωνας τον χειμώνα. Με λίγα λόγια δεν υπάρχουν. Δεν τους βλέπουμε πουθενά, δεν τους ακούμε, ούτε καν τους διαβάζουμε. Καλά, καλά σκέφτεσαι ότι το περιβόητο «παλάτι» της Έγκωμης είναι πια στοιχειωμένο.

Οι παρεμβάσεις τους σε θέματα που προκύπτουν μέσα από το ποδόσφαιρο και μεταφέρονται στην κοινωνία είναι παντελώς ανύπαρκτες ενώ και στ' αμιγώς ποδοσφαιρικά τοποθετούνται με προτάσεις.

Ολόκληρη η κοινωνία συζητούσε για την περίπτωση ένστασης του Απόλλωνα, το Υπουργείο Υγείας εξέδωσε ανακοίνωση και αυτοί τσιμουδιά, η σάρα και η μάρα είχε άποψη, η ΚΟΠ τσιμουδιά. Της τρελής έγινε με το γήπεδο της Λεμεσού που προορίζεται μεταξύ άλλων να φιλοξενεί παιχνίδια της εθνικής ομάδας και δεν είπαν τίποτα απολύτως. Ούτε ένα τυπικό ποστάκι σε κάποια από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.

Καλά, καλά ακόμη και σε θέματα αμιγώς ποδοσφαιρικά και πάλι κατάπιαν το αμίλητο νερό. Ζήτησε ο Απόλλωνας τις προάλλες γνωμάτευση για το αν ένας παίκτης του έχει το δικαίωμα ν' αγωνιστεί στο ματς με την ΑΕΛ και απάντησαν επίσημα με μια πρόταση εφτά λέξεων. Ούτε εξηγήσεις, ούτε τίποτα.

Στα μουλωχτά κινούνται συνεχώς. Στα μουλωχτά πέρασαν τις 14 ομάδες από του χρόνου, στα μουλωχτά καθιέρωσαν ποδοσφαιρικές ώρες τις καθημερινές. Γιατί έτσι όπως φτάσαμε και αντικείμενο σου να είναι το κυπριακό ποδόσφαιρο, δύσκολα πλέον εντοπίζεις την ώρα έναρξης των αγώνων που πλέον παίζονται καθημερινά. Δευτέρα, Τρίτη, Τετάρτη μέχρι Κυριακή. Και χωρίς το απόγευμα. Ντέρμπι τύπου ΑΕΛ- Απόλλωνα και άμα το ψάξεις καλά, θα μάθεις ότι παίζεται στις 17:00 Πέμπτη ημέρα. Κάθε σχεδόν εβδομάδα, συμβαίνουν και τι δεν συμβαίνει στο κυπριακό πρωτάθλημα και δεν εμφανίζονται ούτε καν να μας πουν ένα ψέμα.

Να μας πουν ότι είμαστε η Πρέμιερ Λιγκ της Μεσογείου. Ότι η διατιπσία είναι στα καλύτερα επίπεδα της, ο υπόκοσμος έφυγε από το ποδόσφαιρο, η εθνική πάει πρίμα, ο κύριος ποδοσφαιριστής αναστήθηκε, ο κόσμος επέστρεψε στα γήπεδα, τα γήπεδα εκσυγχρονίζονται, το γυναικείο ποδόσφαιρο ανθεί, δημιουργήσαμε σχολή ταλέντων που ζηλεύουν και οι Ισλανδοί... κάτι να μας πουν και ας είναι προπαγάνδα.

Και όμως δεν υπάρχουν πουθενά. Γνωρίζεις την ύπαρξή τους, μα δεν εμφανίζονται. Σαν φαντάσματα!

Κύριε Μπεργκ, η σειρά σου!

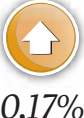
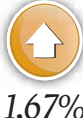
Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ**

Διανύει την τρίτη του χρονιά στην Ομόνοια, έχοντας παραλάβει... χάος. Οι προκάτοχοι του, για πολλά χρόνια, αδυνατούσαν να διεκδικήσουν καν τον τίτλο και ασφαλώς να ολοκληρώσουν μια ολόκληρη σεζόν στον πάγκο. Την πρώτη χρονιά και στο πρωτάθλημα της... ιστορικής απόφασης για διακοπή του, η Ομόνοια του Χένρικ Μπεργκ ήταν μία εκ των δύο βασικών διεκδικητών του τίτλου και είχε φθάσει μέχρι τα ημιτελικά του Κυπέλλου. Ακολούθησε η ιστορική πρώτη πρόκριση σε ευρωπαϊκό όμιλο και η κορύφωση ήρθε πέρσι, με την κατάκτηση του τίτλου και του πρώτου πρωταθλήματος για την Ομόνοια μετά από έντεκα χρόνια. Καπάκι και μία ακόμη συμμετοχή σε όμιλο ευρωπαϊκής διοργάνωσης. Τι να πρωτοθυμηθεί κανείς; Το σύνθημα για τον τρελό Νορβηγό, τις προτροπές προς τη διοίκηση να του φτιάξει συμβόλαιο εφ' όρου ζωής, ή την καθολική αναγνώριση για τη... μαγκιά του να εμπιστευθεί αρκετούς νεαρούς;

Η περσινή πρωταθλήτρια Ομόνοια, καταγράφει φέτος μια απογοητευτική πορεία, με πιο πιθανή κατάληξη τη συμμετοχή της στο δεύτερο όμιλο της δεύτερης φάσης! Οι λόγοι πολλοί και οι ευθύνες για αρκετούς. Ανάμεσα σε αυτούς και ο Χένρικ Μπεργκ. Πολύ πιθανό να του αναλογεί και το μεγαλύτερο κομμάτι της ευθύνης για την αγωνιστική εικόνα, γιατί πέρα από τις αποφάσεις του καλοκαιριού, τις προπονητικές και τις όποιες αναποδιές, σημαντικό μερίδιο διαδραμάτισε η διαχείριση του ρόστερ και το κοουτσάρισμα. Δεκτό το επιχείρημα, για την πλευρά των επικριτών του Χένρικ Μπεργκ, για τη μεγάλη δική του ευθύνη, στη μέχρι τώρα πορεία της Ομόνοιας φέτος. Ο μηδενισμός είναι αυτό που ενοχλεί και η... κοντή μνήμη.

Δεν μπορεί ο προπονητάράς, ο καθηγητής, ο μετρ της τακτικής και άλλα πολλά, να μετατράπηκε σε λίγους μόνο μήνες σε ακάπαρο, επικίνδυνο, εμμονικό και γενικότερα ανεπιθύμητο για πολλούς απ' αυτούς που τον αποθέωναν και έπιναν νερό στο όνομα του. Γιατί ασφαλώς δεν μπορεί τυχαία να κατέγραψε τις επιτυχίες στα δύο προηγούμενα χρόνια. Το να καταλογίσεις ευθύνη σε κάποιον προπονητή δεν απαγορεύεται, αρκεί η αξιολόγησή να γίνεται με σωστά κριτήρια και στην κατάλληλη περίοδο. Ισχύει για όλους τους προπονητές πως ουδείς αναντικατάστατος, ισχύει όμως επίσης, πως η αποτυχία δεν μηδενίζει και δεν ξεγράφει μια προηγούμενη επιτυχία.

Και ισχύει, αποδεδειγμένο με γεγονότα, πως από το δρόμο που βαδίζει τώρα ο Χένρικ Μπεργκ, πέρασαν και άλλοι πολλοί προπονητές στην Κύπρο και άλλοι πολλοί θα ακολουθήσουν...

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	 ΚΟΜΙΣΙΟΝ Αναμένει και φέτος υψηλό πληθωρισμό στην Ευρωζώνη Σελ. 10	Πετρέλαιο	€/€
	Χ.Α.Κ. 1,11%								
		0,17%	-0,40%	1,67%	0,79%	1,91%		-3,29%	-0,62%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΓΙΑ ΕΥΡΩΠΑΙΟΥΣ

Πέμπτος τουριστικός προορισμός η Ελλάδα

Η **ΕΛΛΑΔΑ** παραμένει ανάμεσα στους πέντε κορυφαίους προορισμούς για τους Ευρωπαίους ταξιδιώτες για το πρώτο εξάμηνο του 2022. Ωστόσο, έχει διολισθήσει κατά μία θέση σε σχέση με την κατάταξή της την αντίστοιχη περυσινή περίοδο. Ιταλία, Ισπανία, Γαλλία και Γερμανία προηγούνται. **Σελ. 8**

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ-ΑΝΑΛΗΨΕΙΣ

Οι πιστωτικές κάρτες κέρδισαν τους Κυπρίους

Η **πανδημία** οδήγησε τους Κυπρίους στη χρήση των ψηφιακών καναλιών των τραπεζών. Η τάση δείχνει αυξήσεις στη χρήση καρτών, στην χρήση των ΑΤΜ και στην χρήση των ειδικών εφαρμογών που παρέχει η κάθε τράπεζα (apps). Ωστόσο, δεν φαίνεται να καταθέτουν επιταγές στις ΑΤΜ. **Σελ. 5**

ΕΛΛΑΔΑ

Επενδύσεις 500 εκατ. σε δικαστικά ακίνητα

Σημαντική «ώθηση» στον κατασκευαστικό κλάδο της Ελλάδας αναμένεται να προσδώσει το πρόγραμμα του υπουργείου Δικαιοσύνης που προβλέπει επενδύσεις 500 εκατ. μέσα στα επόμενα τρία χρόνια για την κατασκευή νέων δικαστικών κτιρίων και την αναβάθμιση των υφιστάμενων ακινήτων. **Σελ. 12**

Ηγγικεν το τέλος του φθηνού δανεισμού

Κ. Πετρίδης: Η Κύπρος εκμεταλλεύθηκε τις συνθήκες χαμηλών επιτοκίων για τα ομόλογα

Οι **πληθωριστικές** πιέσεις που έχουν προκληθεί έπειτα από την πανδημία, επηρέασαν τις αποδόσεις των ομολόγων των κρατών, οι οποίες διαπραγματεύονται σε πολλές περιπτώσεις σε διπλάσιες τιμές

από αυτές που διαπραγματεύονταν μέσα στο 2021, σηματοδοτώντας το τέλος του φθηνού δανεισμού. Για την Κύπρο το σημαντικό είναι πόσες εκδόσεις χρέους αναμένονται μέχρι το τέλος του 2022, ώστε

να μην δανειστεί με υψηλά επιτόκια. Το ότι θα πληρώσει περισσότερα η χώρα για να δανειστεί από εδώ και πέρα θα πρέπει να θεωρείται δεδομένο. Η Κύπρος δανείστηκε φθηνά από τις αγορές

1 δισ. ευρώ, το οποίο καλύπτει τις μισές ή παραπάνω από τις μισές χρηματοδοτικές φετινές ανάγκες. Μιλώντας στην «Κ» ο υπ. Οικονομικών Κ. Πετρίδης σημείωσε πως η Κύπρος εκμεταλλεύθηκε τις

συνθήκες χαμηλών επιτοκίων για την έκδοση ομολόγων της Κυπριακής Δημοκρατίας και την διασφάλιση μεγαλύτερου ποσοστού ρευστότητας απ' ότι άλλες ευρωπαϊκές χώρες. **Σελ. 3**

Τα «πράσινα» στρες τεστ ανησυχούν τις τράπεζες της ΕΕ

Ανησυχία επικρατεί και πάλι μεταξύ των ευρωπαϊκών τραπεζών ενόψει των τεστ έναντι των κινδύνων της κλιματικής αλλαγής, που αρχίζουν τον επόμενο μήνα. Οι τράπεζες ανησυχούν ότι η εποπτική αρχή τραπεζών της ΕΚΤ θα επικαλεστεί τους κινδύνους για να τους επιβάλει αυστηρότερες απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας και οι δηλώσεις υψηλόβαθμων στελεχών μάλλον δικαιολογούν την ανησυχία τους. Εντός των ημερών πρέπει να υποβάλουν στην ΕΚΤ στοιχεία σχετικά με την έκθεσή τους στους κινδύνους της κλιματικής αλλαγής. **Σελ. 11**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Κυπριακή οικονομία: προκλήσεις και προοπτικές

Ανατρέχοντας στο 2020, παρά τα προβλήματα στο διεθνές εμπόριο, στις αλυσίδες παραγωγής και στις αερομεταφορές, η πτώση του κυπριακού ΑΕΠ περιορίστηκε στο 5%. Ταυτόχρονα, η ανεργία περιορίστηκε στο σχετικά χαμηλό επίπεδο του 7,5%. Κατά το 2021, η Κύπρος ξεπέρασε τις αρχικές προβλέψεις. Με ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ γύρω στο 5,5 %, τα πιο αρνητικά σενάρια διαψεύστηκαν.

Η αναστροφή της αρνητικής εικόνας το 2021, αποδίδεται κυρίως σε τέσσερις παράγοντες: (α) στον περιορισμό των επιπτώσεων της πανδημίας στην απασχόληση και στα εισοδήματα λόγω της γενναιόδωρης στήριξης από το κράτος στο πλαίσιο της ευρύτερης πολιτικής της ΕΕ, (β) στα χαμηλά επιτόκια που συνέβαλαν στην εξασφάλιση κρατικού δανεισμού

με χαμηλό κόστος, (γ) στη συνέσφορά του δημόσιου τομέα και δύο παραδοσιακών τομέων, αυτού των υπηρεσιών (με εξαίρεση τον τουρισμό) και αυτού των κατασκευών, και (δ) στη χαμηλή βάση του προηγούμενου έτους.

Για το 2022, οι προοπτικές εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από έντονη αβεβαιότητα. Πιο συγκεκριμένα:

Αν και η κυπριακή οικονομία φαίνεται να έχει προσαρμοστεί σε μεγάλο βαθμό, η εμφάνιση νέων παραλλαγών του κορωνοϊού δεν αποκλείεται. Κάτι τέτοιο, θα επιβάρυνε τους τομείς που σπνρίζονται σε στενές επαφές, αλλά και τα δημόσια οικονομικά σε μια περίοδο κατά την οποία το δημόσιο χρέος παραμένει σε υψηλά επίπεδα.

Ο πλειστοι αναλυτές διαβλέ-

πουν ένα δύσκολο έτος για την τουριστική βιομηχανία. Η στροφή προς τις διακοπές μικρής διάρκειας σε κοντινούς προορισμούς, αλλά και το παρωχημένο κυπριακό τουριστικό μοντέλο, δε μας ευνοούν.

Το εξωτερικό περιβάλλον δημιουργεί ένα απαιτητικό υπόβαθρο. Από οικονομικής απόψεως, οι συνεχιζόμενες επιπτώσεις της πανδημίας στην αγορά εργασίας, η λιγότερο επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, η αύξηση ονομαστικών επιτοκίων και ο εντεινόμενος ρυθμός πληθωρισμού συντείνουν στη διαμόρφωση αρνητικής τάσης. Οι γεωπολιτικές εντάσεις (π.χ. αντιπαράθεση Ουκρανίας-Ρωσίας, πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν) επιβαρύνουν τις προοπτικές.

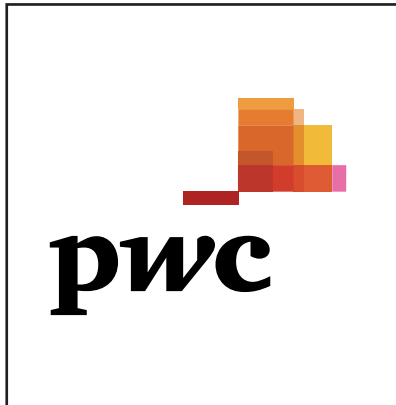
Όσον αφορά το διαθέσιμο ει-

σόδημα, παρά την ουσιαστική στήριξη, οι μακροχρόνιες επιπτώσεις σε κέρδη και εισοδήματα προβλέπεται να επηρεάσουν την ιδιωτική κατανάλωση. Ταυτόχρονα, τα περιθώρια περαιτέρω δημοσιονομικής στήριξης από εγχώριες πηγές είναι περιορισμένα ενώ, αν και η ρευστότητα των τραπεζών παραμένει υψηλή, τα επιτόκια προβλέπονται να αυξηθούν σε ονομαστικούς όρους και οι συνθήκες χρηματοδότησης να καταστούν λιγότερο ευνοϊκές.

Συνολικά, το 2022 δεν προμηνύεται εύκολος χρόνος. Πέραν των προβλημάτων που αναφέρθηκαν, εξακολουθούν να υφίστανται διαρθρωτικές αδυναμίες π.χ. χαμηλή παραγωγικότητα, επενδύσεις χαμηλής προστιθέμενης αξίας, εξάρτηση σε τομείς

αυξημένου κυκλικού ρίσκου, υστέρηση σε νευραλγικούς τομείς όπως η τεχνολογία και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Αν επιθυμούμε, για άλλη μια φορά, να ξεπεράσουμε τις προβλέψεις, πρέπει να αντιμετωπίσουμε το μέλλον με αυτοπεποίθηση, σπνρίζόμενοι στη δημιουργία μιας μακροπρόθεσμης στρατηγικής, στην αξιοποίηση του Ταμείου Ανάπτυξης και Ανθεκτικότητας και άλλων ευρωπαϊκών πόρων, αλλά και στην ειλικρινή διάθεση να επανεξετάσουμε βασικές οικονομικές μας αρχές.

Ο Ανδρέας Χαραλάμπους είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθυνών σύμβουλος της Pricewaterhouse Coopers Investment Services.

Κάνε το επόμενο βήμα στην καριέρα σου
Γίνε επαγγελματίας Coach & Μέντορας

Μάθετε περισσότερα
και εγγραφείτε

ΑΝΑΛΥΣΗ

Των **THOMAS MCGREGOR**, **NUJIN SUPHAPHIPHAT** και **FREDERIK TOSCANI***

Ένα τρισ. ευρώ οι επιπλέον αποταμιεύσεις της πανδημίας

Υπό κανονικές συνθήκες οι Ευρωπαίοι βάζουν κατά μέσον όρο σχεδόν το 12% των εισοδημάτων τους στην άκρη. Ωστόσο, καθώς οι οικογένειες έμειναν στο σπίτι στη διάρκεια της πανδημίας και τα προγράμματα επιδότησης της απασχόλησης στήριξαν τα εισοδήματά τους, κατόρθωσαν να αποταμιεύσουν πολύ περισσότερα. Το ποσοστό έφθασε σχεδόν 19% την περίοδο από το 2020 έως το 2021. Όπως φαίνεται από τις εκτιμήσεις μας, τα νοικοκυριά στις χώρες-μέλη της Ευρωζώνης εξοικονόμησαν σχεδόν 1 τρισ. ευρώ περισσότερα από όσα θα εξασφάλιζαν άνευ πανδημίας μέσα σε αυτά τα δύο χρόνια. Με άλλα λόγια, οι άνθρωποι αποταμίευσαν ποσό ρεκόρ, ισοδύναμο με το 8% του αθροιστικού

ns στιγμής οι περιορισμοί της πανδημίας αρθούν. Συν τοις άλλοις, στην πλειονότητά τους οι αποταμιεύσεις έγιναν αναγκαστικά και όχι προληπτικά, όπως συνήθως συμβαίνει σε περιόδους ύφεσης, όταν οι άνθρωποι ανησυχούν για το μέλλον των εισοδημάτων τους – κι αυτό το χαρακτηριστικό δείχνει πως γρήγορα θα λάβουν τη μορφή δαπανών.

Παρά ταύτα, υπάρχουν τέσσερις λόγοι που υπαγορεύουν πως τα χρήματα αυτά δεν θα διοχετευθούν εοπευσμένα στην πραγματική οικονομία. Ο πρώτος έχει να κάνει με το ότι το είδος των εξόδων που αναγκάστηκαν τα νοικοκυριά να μην υλοποιήσουν μέσα στην πανδημία, δεν αντικαθίσταται εύκολα. Σχεδόν το 80% της συνολικής μείωσης δαπανών το 2020 προέρχεται από την περιστολή εξόδων στη φιλοξενία και τις μεταφορές. Οι καταναλωτές είναι σχεδόν αδύνατον να αντισταθμίσουν το σύνολο των ακυρωμένων αεροπορικών ταξιδιών, των γευμάτων σε εστιατόρια ή της διαμονής σε καταλύματα. Δεύτερον, οι υπερβολικές αποταμιεύσεις αφορούν κυρίως τους έχοντες υψηλά εισοδήματα. Στη Γαλλία, λόγω χάριν, 10% των πλουσιότερων νοικοκυριών αύξησαν την αποταμίευσή τους σημαντικά, ακόμα κι αν ορισμένες φτωχότερες οικογένειες τι μείωσαν, όπως δείχνουν τα δεδομένα της Τράπεζας της Γαλλίας. Συνήθως οι λαμβάνοντες υψηλές αποδοχές εξοικονομούν υψηλότερο ποσοστό από αυτές και δεν είναι πιθανό να το ξοδέψουν. Τρίτον, τα προβλήματα της εφοδιαστικής αλυσίδας σημαίνουν ότι πολλοί μπορεί και να δυσκολεύτηκαν να ξοδέψουν τις οικονομίες τους, ακόμα κι αν το ήθελαν. Ο μεγάλος χρόνος αναμονής για την παράδοση αγαθών και οι υψηλότερες τιμές καθιστούν δυσκολότερο για τους καταναλωτές να υποκαταστήσουν ό,τι συνήθως θα ξόδευαν σε υπηρεσίες με ενισχυμένες δαπάνες για προϊόντα. Τέλος, τέταρτον, η εξάπλωση της «Ομικρον» σημαίνει πως ενδεχομένως οι Ευρωπαίοι να υποχρεώθηκαν να κάνουν αποταμίευση για λίγο μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

* Οικονομολόγοι του τμήματος Ευρωπαϊκών Υποθέσεων του ΑΝΤ. Το άρθρο δημοσιεύεται στο ιστολόγιο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

ΔΗΚΤΗΣ

Αστοχες συγκρίσεις

Σκοιάζοντας τη σπουδή των κεντρικών τραπεζών, να αυξήσουν τα επιτόκια (τράπεζα της Αγγλίας) ή να ανακοινώσουν την πρόθεσή τους να το πράξουν (FED), αξιωματούχοι της ΕΚΤ στέλνουν το μήνυμα ότι οι όποιες συγκρίσεις είναι άστοχες καθώς η ευρωπαϊκή οικονομία βρίσκεται σε πολύ διαφορετική φάση από τις συγκεκριμένες οικονομίες. Όσον αφορά στη συνέχεια, επαναλαμβάνεται φορτικά η άποψη ότι τυχόν προσαρμογή θα γίνει εφόσον ο πληθωρισμός ξεπεράσει μεσοπρόθεσμα με διατηρήσιμο τρόπο τον κεντρικό στόχο του 2%, κάτι όμως που δεν είναι πιθανόν με βάση τα προβλεπτικά μοντέλα που χρησιμοποιεί η ΕΚΤ.

• • • • •

Ισχνή ανάπτυξη

Η ανάπτυξη της ευρωζώνης στο τέταρτο τρίμηνο του προηγούμενου έτους κυμάνθηκε στο ισχνό 0,3% παρόλη την έκρηξη των τιμών, όπως αποτυπώνεται στον πληθωρισμό. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι ο πληθωρισμός Δεκεμβρίου ανήλθε στο 5% με τις τιμές ενέργειας να αντιπροσωπεύουν το 50% της αύξησης. Όσον αφορά στη συνέχεια, οι προβλέψεις που θα εκδώσουν οι τεχνοκράτες της ΕΚΤ τον ερχόμενο μήνα θεωρούνται ιδιαίτερα σημαντικές καθώς θα αποτυπώσουν τον βαθμό που επηρέασε αυτή η απρόσμενη εξέλιξη τις αναπτυξιακές προοπτικές του έτους.

• • • • •

Κλασική συνταγή

Τις προβλέψεις της για τον πληθωρισμό εξέδωσε η Κομισιόν τοποθετώντας τον πήχη για το 2022 και 2023 στο 3,5% και 1,7% αντίστοιχα. Όσον αφορά στις διακυμάνσεις εντός του έτους, οι προβλέψεις κάνουν λόγο για κορύφωση του πληθωρισμού το πρώτο τρίμηνο του έτους στο 4,8% και σταδιακή υποχώρηση στο 2,1% κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2022. Το 2023, ο πληθωρισμός αναμένεται να κινηθεί καθόλη τη διάρκεια του έτους κάτω από τον κεντρικό στόχο του 2%, επιβεβαιώνοντας τη Φρανκφούρτη, η οποία τηρεί στάση αναμονής για παρέμβαση στα επιτόκια, σε αντίθεση με τις επικρατούσες απόψεις που δηλώνουν ότι η άνοδος των επιτοκίων σήμερα είναι κάτι σαν κλασική συνταγή.

• • • • •

Υπερθέρμανση

Ο πληθωρισμός στη σημαντικότερη οικονομία του πλανήτη συνεχίζει να καλπάζει ανεβάζοντας τις αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων στο 1,98%. Ο δείκτης τιμών καταναλωτή που ανακοινώθηκε για τον μήνα Ιανουάριο ανέρχεται στο 7,5% σε σχέση με έναν χρόνο πριν, σημειώνοντας την υψηλότερη τιμή που έχει να καταγραφεί από τον Φεβρουάριο του 1982. Η εξέλιξη επιβεβαιώνει την άποψη ότι η αμερικανική οικονομία βρίσκεται σε κατάσταση υπερθέρ-

diktis@kathimerini.com.cy

Χρονιά κλειδί για την τουριστική βιομηχανία θεωρείται το 2022 καθώς θα διαφανεί η δυνατότητα ανάκτησης των απωλειών που προκάλεσε η πανδημία.

μανσης, στηρίζοντας και την πρόθεση της ομοσπονδιακής τράπεζας να ανεβάσει τα επιτόκια τον ερχόμενο μήνα, με κάποια από τα μέλη της FED να προεξοφλούν τρεις ίσως και τέσσερις αυξήσεις εντός του έτους.

• • • • •

Ιστορική χρονιά

Η Société Générale ολοκλήρωσε το 2021 με ιστορική επίδοση στα οικονομικά της αποτελέσματα, καταγράφοντας κέρδος ύψους €5,6 δισ. σε σχέση με €4,4 δισ. που ήταν οι εκτιμήσεις των αναλυτών. Ο επικεφαλής του γαλλικού τραπεζικού ομίλου έκανε λόγο για την καλύτερη

επίδοση στην ιστορία της τράπεζας. Με τα εντυπωσιακά αυτά κέρδη η τράπεζα προτίθεται να πληρώσει μέρισμα ύψους €1,65 ανά μετοχή ενώ θα διαθέσει και €915 εκ. για αγορά και διαγραφή δικών της μετοχών με στόχο οι μέτοχοι να απολαμβάνουν μεγαλύτερα μερίσματα μελλοντικά.

• • • • •

Τύμπανα πολέμου

Οι τράπεζες της ευρωζώνης σύμφωνα με την ΕΚΤ θα πρέπει να λάβουν πολύ σοβαρά υπόψη το θέμα της κυβερνοασφάλειας ενόψει μια πιθανής σύγκρουσης μεταξύ Ρωσίας και Ουκρανίας. Συγκεκριμένες αναφορές κάνουν λόγο για αυξημένες πιθανότητες να εκδηλωθούν μαζικές κυβερνοεπιθέσεις από ρωσικής πλευράς, ως μια αντίδραση στις κυρώσεις που σκοπεύει να επιβάλει η ΕΕ. Αντίστοιχες προειδοποιήσεις είχαν δοθεί τον προηγούμενο μήνα και προς τις αμερικανικές τράπεζες από το αρμόδιο τμήμα χρηματοοικονομικών υπηρεσιών της Νέας Υόρκης.

• • • • •

Κουτί της Πανδώρας

Σκεπτικισμός εκφράζει η Γερμανία για την περίπτωση που οι κανόνες σταθερότητας αποκτήσουν την ευελιξία να εξαιρούν πράσινες δαπάνες, χαρακτηρίζοντας τη συγκεκριμένη ως μια πρόταση που έχει στόχο να μετατρέψει το Σύμφωνο Σταθερότητας σε κουτί της Πανδώρας. Η αντίδραση ήρθε μετά από πληροφορίες που θέλουν τις Βρυξέλλες να προσανατολίζονται στην πλήρη κατάργηση του Συμφώνου.

Συνύπαρξη χιλιάδων ετών Homo sapiens και Νεάντερταλ

Ο Homo sapiens εισήλθε στην επικράτεια του Νεάντερταλ στην Ευρώπη πολύ νωρίτερα από ό,τι πιστεύαμε, σύμφωνα με αρχαιολογική μελέτη που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Science». Μέχρι τώρα οι αρχαιολογικές ανακαλύψεις έδειχναν ότι οι Νεάντερταλ εξαφανίστηκαν από την Ευρώπη πριν από περίπου 40.000 χρόνια, λίγο μετά την άφιξη του Homo sapiens, μόλις 5.000 χρόνια νωρίτερα και ότι δεν υπήρχαν στοιχεία για συνάντηση των δύο ειδών. Η νέα ανακάλυψη από ομάδα αρχαιολόγων και παλαιoανθρωπολόγων, με επικεφαλής τον Λουντοβίκ Σλίμακ του Πανεπιστημίου της Τουλούζ, πάει πίσω την άφιξη του Homo sapiens στη Δυτική Ευρώπη, πριν από περίπου 54.000 χρόνια.

Ενα άλλο αξιοσημείωτο εύρημα είναι ότι οι δύο ομάδες κατοικούσαν εναλλάξ στο σπήλαιο Μαντρέν στη σημερινή περιοχή του Ροδανού στη νότια Γαλλία. Το σπήλαιο, που ανασκάφηκε για πρώτη φορά το 1990, περιλαμβάνει στρώματα αρχαιολογικών καταλοίπων ηλικίας πάνω από 80.000 ετών. Λίθινα εργαλεία και ένα παιδικό δόντι που βρέθηκαν στο σπήλαιο και χρονολογούνται περίπου πριν από 54.000 έτη αποτελούν την αρχαιότερη ένδειξη για την παρουσία των σύγχρονων ανθρώπων στη Δυτική Ευρώπη, περίπου 10.000 έως 12.000 χρόνια νωρίτερα από τις έως τώρα εκτιμήσεις για την

Λίθινα εργαλεία και ένα παιδικό δόντι που βρέθηκαν στο σπήλαιο και χρονολογούνται περίπου πριν από 54.000 χρόνια αποτελούν ένδειξη για την παρουσία των σύγχρονων ανθρώπων στη Δυτική Ευρώπη, περίπου 10.000 έως 12.000 χρόνια νωρίτερα από τις έως τώρα εκτιμήσεις για την άφιξή τους από την Αφρική.

άφιξή τους από την Αφρική. Αυτός ο «απολιθωμένος γομφίος από ένα σύγχρονο παιδί δίνει τα πρώτα γνωστά στοιχεία για τους σύγχρονους ανθρώπους στη Δυτική Ευρώπη», ανέφερε σε ανακοίνωσή του το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας στο Λονδίνο. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί μία ακόμη παλαιότερη τοποθεσία στην Πελοπόννησο, όπου βρέθηκε το αρχαιότερο απολίθωμα ενός κρανίου Homo sapiens, ηλικίας 210.000 ετών.

Η ανακάλυψη φαίνεται, επίσης, να αναίρει την καθιερωμένη αντίληψη ότι οι Homo sapiens εξαφάνισαν βίαια τους Νεάντερταλ μετά την άφιξή τους στην ευρω-

παϊκή ήπειρο, καθώς είναι πιθανό ότι τα δύο είδη συνυπήρξαν για μερικές χιλιάδες χρόνια στις ίδιες περιοχές, κατοικώντας εναλλάξ στο σπήλαιο. Ο Σλίμακ υποθέτει ότι οι Νεάντερταλ θα μπορούσαν να έχουν οδηγήσει τον Homo sapiens στις διαθίσσιμες πηγές πυριτόλιθου. «Τα ευρήματα από το Μαντρέν είναι συναρπαστικά και αποτελούν ένα άλλο κομμάτι του παζλ για το πώς και πότε έφτασαν οι σύγχρονοι άνθρωποι στην Ευρώπη», καταλήγει ο καθηγητής Κрис Στρίνγκερ, συγγραφέας της μελέτης και ειδικός στην ανθρωπίνη εξέλιξη στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Λονδίνου. Ο Στρίνγκερ

«Σταματήστε τη βία κατά των γυναικών»

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ. Την αμέριστη συμπαράστασή της προς τα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας εξέφρασε από την Ουάσιγκτον η Αντζελίνα Τζολί, απευθύνοντας έκκληση προς τη Γερουσία να υπερψηφίσει τον «νόμο για τη βία κατά των γυναικών», τη μοναδική ασπίδα προστασίας για τις κακοποιημένες γυναίκες. «Στέκομαι εδώ, στο κέντρο εξουσίας της χώρας, και το μόνο που κυριαρχεί στη σκέψη μου είναι όλες εκείνες που νιώθουν αδύναμες εξαιτίας των κακοποιτητών τους και ενός συστήματος που απέτυχε να τις προστατεύσει», δήλωσε απευθυνόμενη στους Αμε-

Την αμέριστη συμπαράστασή της προς τα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας εξέφρασε η Αντζελίνα Τζολί.

ρικανούς γερουσιαστές στο Καπιτώλιο. «Όταν το Κογκρέσο σιωπά, το μόνο μήνυμα που εισπράττουν αυτές οι γυναίκες είναι ότι "ο κακοποιτής μου

έχει δικίο. Δεν αξίζω τίποτα". Για αυτό, η υπερψηφίση της νομοθεσίας είναι ίσως η σημαντικότερη φέτος», κατέληξε η Τζολί.

3,75 εκατ. ευρώ για το Enigma

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ. Ένα μαύρο διαμάντι ηλικίας δισεκατομμυρίων ετών, που πιστεύεται ότι είναι το μεγαλύτερο κομμένο διαμάντι στον κόσμο, πουλήθηκε για 3,75 εκατ. ευρώ. Το διαμάντι των 555,55 καρατίων με το όνομα Enigma ζυγίζει περίπου όσο μια μπανάνα και αναμενόταν να πουληθεί για περισσότερα από 5,2 εκατ. ευρώ. Ο οίκος δημοπρασιών Sotheby's δεν ανέφερε το όνομα του αγοραστή, αλλά μετά τη δημοπρασία ο επιχειρηματίας κρυπτονομισμάτων Ρίτσαρντ Χαρτ αποκάλυψε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ότι αυτός το αγόρασε.

Το διαμάντι των 555,55 καρατίων με το όνομα Enigma ζυγίζει περίπου όσο μια μπανάνα και αναμενόταν να πουληθεί για περισσότερα από 5,2 εκατ. ευρώ.

Ροκανίζεται και για Κύπρο ο φθηνός δανεισμός

Τι αναφέρει ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης και αναλυτής του χώρου των επενδύσεων στην «Κ»

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η **ουρά** των οικονομικών επιπτώσεων της πανδημικής κρίσης είναι μεγαλύτερη από ότι αναμέναμε. Μία πτυχή αυτής, οι αποδόσεις των ομολόγων των κρατών, οι οποίες διαπραγματεύονται σε πολλές περιπτώσεις σε διπλάσιες τιμές από αυτές που διαπραγματεύονταν μέσα στο 2021, βγάζοντας εύκολα συμπέρασμα πως έχει φτάσει το τέλος του φθηνού δανεισμού, απότοκο των πληθωριστικών πιέσεων που έχουν δημιουργηθεί. Ο πληθωρισμός ξεκίνησε το δεύτερο εξάμηνο του 2021 συνεπεία της έντονης ανάκαμψης και συνοδεύτηκε από μία επίσης έντονη ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες. Όντας «κλειστές» οι οικονομίες περίπου για 1,5 χρόνο δεν υπάρχει δυνατότητα να καλύψει αυτή την μεγάλη ζήτηση που προέκυψε. Πέραν του προβλήματος της εφοδιαστικής αλυσίδας (supply chain) έρχεται και ένας «κακός χειμώνας» με «χαμηλά αποθέματα ενέργειας», που επιβαρύνει ακόμα περισσότερο την όλη κατάσταση (ενεργειακή κρίση). Παρακολουθώντας οι κεντρικές τράπεζες τον πληθωρισμό ανησυχούν με τη σειρά τους καθώς δεν αποκλιμακώνεται ο πληθωρισμός και δεν υποχωρεί.

Η Τράπεζα της Αγγλίας προχωρά με δύο διαδοχικές αυξήσεις, η FED ανακοινώνει και αυτή εν συνεχεία μία, με τους αναλυτές να εκτιμούν ότι θα ακολουθήσουν άλλες τέσσερις. Η επιθετική πολιτική από τη Federal Reserve θα πρέπει να θεωρείται δεδομένη. Η Ευρώπη δηλώνει ότι βρίσκεται σε άλλη φάση ο κύκλος της οικονομίας, δεν είναι σε υπερθέρμανση και δηλώνει ότι δεν πρόκειται να προχωρήσει σε αύξηση επιτοκίων. Οι αγορές ωστόσο δεν εκτιμούν πως η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν θα προχωρήσει σε αύξηση επιτοκίων και αυτομάτως ανεβαίνει το προφίλ του ρίσκου (risk profile). Πλέον, οι επενδυτές θέλουν να πληρωθούν περρισσότερα χρήματα αναφορικά με

τον κίνδυνο που αναλαμβάνουν για να δανείσουν. Πάντως, οι Κεντρικές Τράπεζες φαίνεται ότι θα αρχίσουν να αυξάνουν τα επιτόκια, για να περιορίσουν τη ζήτηση, παρά το ότι η ΕΚΤ προς το παρόν δεν θέλει να ενστερνιστεί αυτή την πολιτική. Το σίγουρο είναι ότι οι πληθωριστικές πιέσεις αλλάζουν τα δεδομένα και επιταχύνουν τις αυξήσεις των επιτοκίων

Για την Κύπρο από εδώ και πέρα το σημαντικό είναι πόσες εκδόσεις χρέους αναμένονται μέχρι το τέλος του 2022, ώστε να μην δανειστεί

Ο πληθωρισμός ξεκίνησε το δεύτερο εξάμηνο του 2021 συνεπεία της έντονης ανάκαμψης και συνοδεύτηκε από μία επίσης έντονη ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες.

το κράτος με υψηλά επιτόκια λόγω της κατάστασης. Το ότι θα πληρώσει παραπάνω η χώρα για να δανειστεί από εδώ και πέρα θα πρέπει να θεωρείται δεδομένο, το «τάιμινγκ» της έκδοσης θα είναι καθοριστικό για το επιτόκιο που θα λάβει. Οι χρηματοδοτικές ανάγκες του κράτους για φέτος που απομένει σε σχέση με το δανεισμό που θα προκύψει από ΕΜΤΝ ομόλογα δεν θα πρέπει να ξεπερνά το 0,5 – 1 δισεκατομμύριο ευρώ. Ήδη τον Ιανουάριο η Κύπρος δανείστηκε φθηνά από τις αγορές 1 δισ. ευρώ, το οποίο καλύπτει τις μισές ή παραπάνω από τις μισές χρηματοδοτικές φετινές ανάγκες. Η Κύπρος επωφεληθηκε από αυτή την έκδοση, είναι σίγουρο, διότι αν ανατρέξει κανείς στο πόσο διαπραγματεύεται το 10ετές μέχρι την περασμένη Παρασκευή θα δει ότι είναι 50% πάνω.

Πλέον, οι επενδυτές θέλουν να πληρωθούν περισσότερα χρήματα αναφορικά με τον κίνδυνο που αναλαμβάνουν για να δανείσουν.

Από 0,99% στο 1,60%

Κληθείς να σχολιάσει το τέλος του φθηνού δανεισμού όπως τον γνωρίσαμε κατά τα τελευταία χρόνια, ο αναλυτής της Athlos Capital, Φάνος Βλαδιμήρου, σημείωσε στην «Κ» ότι «είναι πραγματικότητα ότι η ΕΚΤ αναμένεται το επόμενο διάστημα να αρχίσει να περιορίζει σταδιακά την επεκτατική νομισματική πολιτική της, τερματίζοντας αρχικά τα προγράμματα αγορών ομολόγων και στη συνέχεια προχωρώντας σε αυξήσεις επιτοκίων». Ο κ. Βλαδιμήρου συμπλήρωσε δε πως αυτές οι προσδοκίες έχουν ήδη αρχίσει να αντανakλώνται στο κόστος δανεισμού όλων των ευρωπαϊκών χωρών και αναπόφευκτα και σε αυτό της Κύπρου. «Για παράδειγμα το κυπριακό δεκαετές ομόλογο το οποίο εκδόθηκε τον περασμένο Ιανουάριο με επιτόκιο 0,99% τώρα διαπραγματεύεται

Κωνσταντίνος Πετρίδης: Εκμεταλλευθήκαμε ορθά τις συνθήκες

Μιλώντας στην «Κ» ο υπουργός Οικονομικών της Κύπρου, Κωνσταντίνος Πετρίδης, σημείωσε πως η αύξηση των επιτοκίων των ομολόγων ήταν κάτι που αναμέναμε, παρά τις διαβεβαιώσεις της ΕΚΤ ότι δεν ήταν στα πλάνα η αύξηση των επιτοκίων. Υπογράμμισε δε, ότι «είναι για αυτόν ακριβώς το λόγο που ορθά εκμεταλλευθήκαμε τις συνθήκες χα-

μηλών επιτοκίων για την έκδοση ομολόγων της Κυπριακής Δημοκρατίας και την διασφάλιση μεγαλύτερου ποσοστού ρευστότητας απ' ότι άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Ο κ. Πετρίδης στη συνέχεια συμπλήρωσε ότι «με τις πρόσφατες εξελίξεις, αλλά και την παραδοχή της ΕΚΤ για επικείμενη αύξηση των επιτοκίων επιβεβαιώνεται η ορθότητα των

επιλογών μας. Τέλος, ο Υπουργός Οικονομικών τόνισε πως η Κύπρος είναι η χώρα μέλος της ΕΕ που το 2021 προξενεί στην μεγαλύτερη αποπληρωμή δανεισμού από όλες τις χώρες της ΕΕ και αυτό έχει να κάνει με την προσπάθεια μείωσης του κόστους δανεισμού ενόψει και της διαφανιόμενης για εμάς αύξησης του κόστους των ομολόγων.

κοντά στο 1,60%», είπε χαρακτηριστικά.

Ο αναλυτής της Athlos Capital συνέχισε λέγοντας πως το Γραφείο Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους της Κύπρου, μέσω των επιτυχημένων εκδόσεων ομολόγων του περασμένου έτους αλλά και της τελευταίας έκδοσης του Ιανουαρίου στην οποία

άντλησε 1 δισ. ευρώ, έχει εξασφαλίσει την κάλυψη μεγάλου μέρους των χρηματοδοτικών αναγκών του κράτους για τα επόμενα δυο χρόνια. «Αυτό, του παρέχει την δυνατότητα να περιμένει για την επόμενη ομολογιακή έκδοση όταν οι συνθήκες το επιτρέψουν. Όσον αφορά το πιο μακροπρόθεσμο διάστημα, η Κύ-

προς θα πρέπει να συνεχίσει τις μεταρρυθμίσεις προς την σωστή κατεύθυνση, επιδιώκοντας, μεταξύ άλλων, νέες αναβαθμίσεις από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης, οι οποίες θα συμβάλουν πιθανόν στον περιορισμό ή ακόμα και στην αντιστροφή της αύξησης του κόστους δανεισμού της χώρας», κατέληξε.

Οι συνεντεύξεις ανέργων δεν έκλεισαν τα κενά

Μειωμένη η προσέλευση σε Λεμεσό και Πάφο, μόλις 50 θέσεις καλύφθηκαν στα ξενοδοχεία

Της ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ

Συνολικά περίπου 1.500 άτομα αναμένονταν στις ομαδικές συνεντεύξεις ανέργων σε Λεμεσό και Πάφο για κάλυψη των αναγκών στην ξενοδοχειακή βιομηχανία την προηγούμενη εβδομάδα, ωστόσο ο αριθμός αυτών που βρέθηκαν τελικά στο χώρο διεξαγωγής των συνεντεύξεων ήταν πολύ χαμηλότερος. Η εικόνα περιγράφεται ως εξής. Και στις δύο επαρχίες υπολογίζεται ότι ο μέσος όρος προσέλευσης ήταν γύρω στο 30%.

Οι κενές θέσεις μόνο στα ξενοδοχεία πλησιάζουν τις 7.000 χωρίς να υπολογίζονται οι μεγάλες αναπτύξεις όπως καζίνο και μαρίνες.

Στην Πάφο υπήρχε περισσότερη κινητικότητα αν και αριθμός υποψηφίων δεν είχαν τελικά ξενοδοχειακό εργασιακό προφίλ. Γύρω στα 50 άτομα πέρασαν στο στάδιο της δεύτερης συνέντευξης. Στην περίπτωση της Λεμεσού η προσέλευση ανέργων ήταν χαμηλότερη, ωστόσο, έγιναν περισσότερες προσλήψεις. Συνολικά, μέχρι στιγμής, έχουν προσληφθεί γύρω στα πενήντα άτομα και άλλα πενήντα άτομα θα περάσουν από δεύτερη συνέντευξη. Αυτή ήταν η πρώτη απόπειρα κάλυψης θέσεων μέσω ομαδικών συνεντεύξεων και η αρχή έγινε με τον ξενοδοχειακό τομέα. Την επόμενη

Λόγω της έλλειψης εργατικού δυναμικού είναι ορατός ο κίνδυνος είτε πτέρυγες είτε ολόκληρες ξενοδοχειακές μονάδες να παραμείνουν κλειστές.

εβδομάδα θα ακολουθήσει η ίδια διαδικασία για την ελεύθερη Αμμόχωστο. Πάντως, βασισμένοι στο πως κινήθηκε η διαδικασία στο πως κινήθηκε η διαδικασία σε Λεμεσό και Πάφο, οι ξενοδοχείοι αναμένουν ότι το αποτέλεσμα δεν θα είναι διαφορετικό για τα ξενοδοχεία Αγίας Νάπας και Πρωταρά.

Εφτά χιλιάδες θέσεις

Όπως καταγράφηκε σε έρευνα που διενήργησε ο ΠΑΣΥΣΕ μετάδύ των μελών του, οι κενές θέσεις μόνο στα ξενοδοχεία πλησιάζουν τις 7.000 , χωρίς σε να υπολογίζονται οι μεγάλες αναπτύξεις όπως είναι τα καζίνο και οι μαρίνες που εκτιμάται ότι θα χρειαστούν άλλες

2.500 - 3.000. Από αυτούς τους αριθμούς γίνεται αντιληπτό, ότι η προσπάθεια για κάλυψη αναγκών από τους εγγεγραμμένους ανέργους και οι 50 προσλήψεις που έχουν γίνει μέχρι στιγμής, σαφώς δεν επιλύουν το πρόβλημα. Μιλώντας στην «Κ» ο γεν. διευθυντής του ΠΑΣΥΣΕ Φιλόκυπρος Ρουσσουνίδης τονίζει την ανάγκη εξεύρεσης λύσεων και μηχανισμών για προσωπικό από τρίτες χώρες όπως Ταϊλάνδη, Λίβανο, Νεπάλ, Αίγυπτο, ή κοινοτικούς. «Επί της ουσίας επιβεβαιώθηκαν οι ανησυχίες μας, όταν κρούαμε τον κώδωνα του κινδύνου από τον Οκτώβριο, ότι υπάρχει τερά-

στη έλλειψη εργατικού δυναμικού και δη εγχώριου» επισήμανε εκτιμώντας ότι έχουν εξατμισθεί όλοι οι τρόποι για προσέλκυση εργατικού δυναμικού και αποδείχτηκε ότι τα επίπεδα ανεργίας στην Κύπρο δεν είναι αρκετά για να καλυφθούν οι αναγκαίες θέσεις. Πρόκειται για έλλειμμα το οποίο αποδίδεται στην πανδημία και φαίνεται να αντιστοιχεί στον αριθμό των κοινοτικών που εργάζονταν στην Κύπρο και επέστρεψαν στην χώρα τους την περίοδο της υγειονομικής κρίσης, αλλά και σε Κύπριους οι οποίοι επέλεξαν άλλο επαγγελματικό προσανατολισμό ένεκα της αβεβαιότητας της πανδημίας στον χώρο του τουρισμού.

Το διακύβευμα

«Φτάσαμε στο και πέντε. Πρέπει επειγόντως να δοθούν άδειες και να βρεθεί ευελιξία ώστε να καλύψουμε τις ανάγκες σε εργατικό δυναμικό», αναφέρει ο Φιλόκυπρος Ρουσσουνίδης. Είναι λογικό επόμενο ότι άδειες θέσεις εργασίας στην τουριστική βιομηχανία μεταφράζονται σε λιγότερες ή χαμηλότερου επιπέδου υπηρεσίες, ή σε περιπτώσεις σε κλειστές πτέρυγες σε ξενοδοχεία ή ακόμα και μονάδες.

Αυτή η εικόνα αναπόφευκτα θα έχει αντίκτυπο στο τουριστικό προϊόν της Κύπρου, ενώ εκφράζεται ανησυχία ότι θα αφήσει την «παρακαταθήκη» της και στις επόμενες χρονιές. Δηλαδή, όταν ο δυνητικός τουρισμός δεν λάβει το επίπεδο υπηρεσιών που αναμένει φέτος, μια χρονιά βαρύτερο για την επιστροφή του τουρισμού σε προ πανδημίας επίπεδα, τότε δύσκολα θα επιλέξει ξανά τον προορισμό.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του **HOLGER SCHMIEDING***

Γιατί η ΕΚΤ θα περιμένει έως το 2023 για να αυξήσει τα επιτόκια

Δεδομένης της επιτάκυνσης του πληθωρισμού της Ευρωζώνης στο 5,1% τον Ιανουάριο και της επιστροφής του ΑΕΠ στα προ πανδημίας επίπεδα το δ' τρίμηνο του 2021, η ΕΚΤ άφισε ανοικτό το ενδεχόμενο αύξησης των επιτοκίων στα τέλη του 2022. Για πότε όμως; Ο Ολλανδός Κλάας Κνот υπέδειξε ως κατάλληλο χρόνο το α' τρίμηνο του 2023, ενώ ο Φινλανδός ομόλογός του Όλι Ρεν υποστήριξε πως θα ήταν «λογικό» για την ΕΚΤ να μην αυξήσει τα επιτόκια πριν από το 2023. Αν πάρουμε τοις μετρητοίς τις δηλώσεις των στελεχών

Λογικά, εάν δεν υπάρξουν εξαιρετικά απρόβλεπτα γεγονότα, ο χρόνος αύξησης του κόστους δανεισμού θα είναι ο Μάρτιος του 2023.

της ΕΚΤ φαίνεται πως και πάλι αποκλείει μια αύξηση των επιτοκίων τον Δεκέμβριο του 2022. Η Τράπεζα επανέλαβε το σχέδιο που είχε ανακοινώσει από τον Δεκέμβριο να αρχίσει να μειώνει τις αγορές τίτλων από τα 70 δισ. ευρώ μηνιαίως που αγοράζει τώρα, στα 20 δισ. ευρώ από τον Οκτώβριο και μετά. Αυτό σημαίνει πως η ποσοτική χαλάρωση θα διαρκέσει τουλάχιστον μέχρι το τέλος του 2022. Και εφόσον έχει υποσχεθεί να αυξήσει τα επιτόκια μόνο «έπειτα από σύντομο χρονικό διάστημα» μετά τη λήξη του προγράμματος, αυτό σημαίνει πως λογικά ο χρόνος αύξησης των επιτοκίων θα είναι ο Μάρτιος του 2023, εφόσον θα έχει λήξει το πρόγραμμα στα τέλη του 2022. Τρεις είναι οι λόγοι που η

ΕΚΤ πρέπει να τηρήσει στάση αναμονής έως τον Μάρτιο του 2023: Σε αντίθεση με τις ΗΠΑ, στην Ευρωζώνη δεν υπάρχουν ενδείξεις ούτε υπερβολικής ζήτησης ούτε υπερβολικών αυξήσεων μισθών. Σε ό,τι αφορά την επιτάκυνση που σημείωσε ο πληθωρισμός τον Ιανουάριο φτάνοντας στο 5,1%, οφείλεται κυρίως στην ενεργειακή κρίση. Οι υψηλές τιμές της ενέργειας αποβιβάζουν εις βάρος της κατανάλωσης και των επενδύσεων, και δεν θα έπρεπε να αποτελέσουν την αιτία για να επιβαρυνθούν περαιτέρω τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις με αυξημένο κόστος δανεισμού.

Οι «περιστέρες» της ΕΚΤ μπορούν ακόμη να επιμείνουν πως ο πληθωρισμός θα αρχίσει να υποχωρεί τον Μάρτιο, όταν σταθεροποιηθούν οι τιμές της ενέργειας. Το αποτέλεσμα θα είναι τεράστιο, γιατί αν αφαιρέσουμε τον πληθωρισμό των τιμών της ενέργειας, ο πληθωρισμός της Ευρωζώνης θα είναι και πάλι γύρω στο 2%. Αν υποθέσουμε πως θα αποφραχθεί κάπως και η εφοδιαστική αλυσίδα και θα περιοριστούν οι ελλείψεις, τότε μπορεί να υποχωρήσει κάτω από το 2% στις αρχές του 2023, για να επιταχυνθεί αργότερα όταν θα αυξηθούν η ζήτηση και οι μισθοί.

Τα πραγματικά επιτόκια της αγοράς ενδέχεται να αυξηθούν ακόμη και χωρίς αύξηση των επιτοκίων από την ΕΚΤ. Το να προσθέσει η ΕΚΤ άλλες 25 μονάδες βάσης τον Δεκέμβριο θα ήταν υπερβολικό για τις «περιστέρες» της Τράπεζας και ιδιαίτερας για όσους έχουν επιγνώση ότι σε ορισμένες χώρες όπως η Ιαπωνία τα επιτόκια των στεγαστικών δανείων ακολουθούν τα επιτόκια της αγοράς.

* Ο κ. Holger Schmieding είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

Σε τροχιά ανάπτυξης το στοίχημα στην Κύπρο

Κέρδισε με την πανδημία και κατέγραψε έσοδα συν 26% το 2021 - Συνέντευξη Ιωάννας Φιάκου στην «Κ»

Συνέντευξη στη **ΜΑΡΙΑ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Η **κοινωνία** της Κύπρου έχει ροπή προς τα τυχερά παιχνίδια, κάτι το οποίο καθιστά την πρόληψη εξαιρετικά σημαντική, όπως επισημαίνει η πρόεδρος της Εθνικής Αρχής Στοιχημάτων (ΕΑΣ) Ιωάννα Φιάκου. Εν μέσω πανδημίας, τα έσοδα από το στοίχημα κατέγραψαν αύξηση 26%, ενώ ενισχύθηκε σημαντικά και το διαδικτυακό στοίχημα, που κατέγραψε σχεδόν τριπλάσια έσοδα έναντι του επίγειου. Η τάση αυτή θα συνεχίσει να διαμορφώνει την στοιχηματική δραστηριότητα και το 2022. Η κα Φιάκου περιγράφει τις επερχόμενες προκλήσεις και τονίζει την προσήλωση της Αρχής στον ψηφιακό μετασχηματισμό τόσο εσωτερικά, όσο και ευρύτερα στον τομέα του στοιχήματος αλλά και στην ενίσχυση του εποπτικού της ρόλου.

-Πρόσφατα κατατέθηκε στη Βουλή ο προϋπολογισμός της Αρχής. Ποια τα έσοδα του κράτους από τη στοιχηματική δραστηριότητα και ποιο το αποτύπωμά τους στο ΑΕΠ;

«Ο τομέας παροχής υπηρεσιών στοιχήματος διέγραψε αξιόλογη αναπτυξιακή πορεία από το 2016 μέχρι σήμερα, έχοντας εξελιχθεί σε σημαντικό πυλώνα ανάπτυξης της οικονομίας. Ειδικότερα, μέχρι το 2019 τα συνολικά έσοδα από το στοίχημα υπερδιπλασιάστηκαν, παρουσιάζοντας αύξηση της τάξης του 286% σε σύγκριση με το 2016, κάτι το οποίο μεταφράζεται σε συνεσφορά ύψους 3,50% στο ΑΕΠ. Επιπλέον, το 2020, παρά τη συρρίκνωση του ΑΕΠ ένεκα της παγκόσμιας υγειονομικής κρίσης κατά 6,5%, το ποσοστό των εσόδων στοιχήματος επί του ΑΕΠ ανήλθε στο 2,98%. Αξιοσημείωτο είναι επίσης το γεγονός ότι, τη χρονιά που πέρασε, τα έσοδα από το στοίχημα (pay in/turnover) ανήλθαν στα €783.426.795, καταγράφοντας αύξηση της τάξης του 26% σε σύγκριση με το 2020. Σε ό,τι αφορά τα έσοδα του κράτους, με βάση τα οικονομικά αποτελέσματα του 2021, ο φόρος που εισέπραξε η Κυπριακή Δημοκρατία ανήλθε στα €9.190.387,79, καταγράφοντας αύξηση κατά 11% σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά.

-Πώς επηρέασε η πανδημία τον τομέα του στοιχήματος στην Κύπρο;

«Αδιαμφισβήτητα, η πανδημία δημιούργησε ιδιαίτερες και πρωτόγνωρες προκλήσεις, ωστόσο, σε αυτές τις αντίζρες συνθήκες ο τομέας κατάφερε να επανέλθει σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα σε τροχιά ανάπτυξης, καθώς και στη δυναμική να ανακάμψει πλήρως, και μάλιστα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Εκτός όμως από τις προκλήσεις που έφερε στην οικονομική βιωσιμότητα του κλάδου, η πανδημία δημιούργησε σημαντικές ευκαιρίες σε ό,τι αφορά την προστασία των παικτών. Συγκεκριμένα, η αυξημένη στοιχηματική δραστηριότητα στο διαδικτυακό, ώθησε τους αποδέκτες Κλάσιν Β (διαδικτυακή παροχή υπηρεσιών στοιχήματος) να ενισχύσουν τα μέτρα που λαμβάνουν για την προστασία

των παικτών, υιοθετώντας και προωθώντας διάφορες μεθόδους. Οι αποδέκτες Κλάσιν Β' παρείχαν, μεταξύ άλλων, σημαντικά εργαλεία, όπως το time out, το οποίο δίνει τη δυνατότητα στους παίκτες να απέχουν από τη στοιχηματική δραστηριότητα για ορισμένη χρονική περίοδο και καταγράφηκε αυξημένη χρήση των εν λόγω εργαλείων από τους ίδιους τους παίκτες. Αναμφίβολα, η πανδημία ανέδειξε τη σημασία της ασφάλειας και υγείας των παικτών, αλλάζοντας τη στάση των παρόχων και το επιχειρηματικό τους μοντέλο, καθώς δόθηκε περισσότερη έμφαση στη βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου.

-Από τα μεικτά έσοδα, τα €58.747.948 αφορούν το επίγειο στοίχημα, ενώ τα €133.339.150 αφορούν το διαδικτυακό στοίχημα.

-Σε τι επίπεδα βρίσκεται πλέον το διαδικτυακό στοίχημα;

«Όπως προκύπτει από τα τελευταία οικονομικά αποτελέσματα για το τρίτο τρίμηνο του 2021, παρατηρείται ότι το διαδικτυακό στοίχημα κερδίζει ολοένα και περισσότερο έδαφος έναντι του επίγειου στοιχήματος. Ενδεικτικά, από τα μεικτά έσοδα αποδεκτών, τα €58.747.948 αφορούν στους αποδέκτες Κλάσιν Α (επίγειο στοίχημα), ενώ τα €133.339.150 αφορούν στους αποδέκτες Κλάσιν Β (διαδικτυακό στοίχημα). Τα μεικτά έσοδα αποδεκτών Κλάσιν Α σημείωσαν μείωση της τάξης του 10% σε σχέση με την τρίτη τρίμηνία του 2020, ενώ τα μεικτά έσοδα αποδεκτών Κλάσιν Β κατέγραψαν αύξηση ύψους 26%, σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2020. Η στροφή προς το διαδικτυακό στοίχημα δύναται να εξηγηθεί από τις προκλήσεις που δημιουργήσε η πανδημία στο επίγειο στοίχημα, μιας και τα πρακτορεία παρέμειναν κλειστά για αρκετή χρονική περίοδο, καθώς επίσης αν και κλειστά συνέχιζαν να έχουν τρέχοντα έξοδα, μισθοδοσία προσωπικού, συνδρομές κλπ. Επίσης, κατά τη διάρκεια της πανδημίας οι αγώνες όπως το πρωτάθλημα Copa America διεξάγονταν σε ώρες μη επιτρεπόμενης λειτουργίας, χάνοντας σημαντικό ποσοστό εσόδων. Στον αντίποδα, η πρόσβαση στο διαδικτυακό αποτελεί παγκόσμια τάση και ως εκ τούτου, η ενασχόληση με το διαδικτυακό στοίχημα γίνεται πιο εφικτή και η επικοινωνία με τους παρόχους υπηρεσιών στοιχήματος πιο άμεση. Παρόλα αυτά, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε ότι υπάρχουν διαφορετικά προφίλ παικτών και διαφαίνεται ξεκάθαρα ότι το επίγειο στοίχημα θα συνεχίσει να αποτελεί επιλογή για μια σημαντική μερίδα του πληθυσμού.

-Ποιο είναι το προφίλ του παίκτη τυχερών παιχνιδιών στην Κύπρο; Ποιο τυχερό παιχνίδι/τομέας στοιχήματος προτιμά;

Υπάρχει έδαφος για περαιτέρω ανάπτυξη, προκειμένου η Κύπρος να καταφέρει να προσελκύσει εταιρείες στον τομέα του στοιχήματος, επισημαίνει η πρόεδρος της ΕΑΣ.

«Έρευνες που έχουν διενεργηθεί κατά καιρούς για λογαριασμό της Αρχής καταδεικνύουν ότι η κοινωνία της Κύπρου έχει ροπή προς τα τυχερά παιχνίδια, κάτι το οποίο καθιστά την πρόληψη εξαιρετικά σημαντική. Είναι σημαντικό να καταγραφεί ότι, σύμφωνα με τα ευρήματα ποιοτικής έρευνας που διενεργήθηκε για λογαριασμό της Αρχής εντός του 2021, η ευχαρίστηση είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την ενασχόληση των Κυπρίων με το στοίχημα και όχι μόνο η προσδοκία του κέρδους. Ως δημοφιλέστερα τυχερά παιχνίδια ανάμεσα στους Κυπρίους αναδεικνύονται το παραδοσιακό ξυστό/κρατικό λαχείο και τα αριθμολαχεία. Η Αρχή προγραμματίζει την έναρξη έρευνας επιπολασμού εντός Μαρτίου 2022, έτσι ώστε να καταγραφεί ενημερωμένη εικόνα του προφίλ του Κύπριου παίκτη, καθώς και της συμπετοχής του κοινού. Η έρευνα έπρεπε να είχε πραγματοποιηθεί εντός του 2020, αλλά δυστυχώς λόγω της πανδημίας ήταν αδύνατο να διεκπεραιωθεί.

Οι τάσεις
-Γενικότερα, ποιες νέες τάσεις

διαμορφώνουν την στοιχηματική δραστηριότητα το 2022;

«Όπως προανέφερα, η τάση που φαίνεται να ενισχύεται διαρκώς είναι η προτίμηση που δείχνουν οι παίκτες στο διαδικτυακό στοίχημα, έναντι του επίγειου. Η ΕΑΣ θα συνεχίσει να διερευνά το έδαφος για περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα, είτε σε διαδικτυακό είτε σε επίγειο επίπεδο. Είναι έντονη πεποίθησή μας ότι μια τέτοια εξέλιξη θα δώσει σημαντική ώθηση στον τομέα, και κατ' επέκταση στην οικονομία. Παρόλο που η βιομηχανία του στοιχήματος έχει αναπτυχθεί σημαντικά στη χώρα μας, εντούτοις θεωρούμε ότι υπάρχει έδαφος για περαιτέρω ανάπτυξη και ρύθμιση, προκειμένου η Κύπρος να καταφέρει να προσελκύσει εταιρείες που δραστηριοποιούνται είτε άμεσα είτε έμμεσα στον εν λόγω τομέα.

-Πόσο κοντά είναι η τεχνολογία blockchain στον τομέα του στοιχήματος και του τυχερού παιχνιδιού;

«Αυτή τη στιγμή η Αρχή εξετάζει την εφαρμογή της τεχνολογίας Blockchain στον τομέα και σε διά-

φορες εκφάνσεις της λειτουργίας του Οργανισμού, όπως για παράδειγμα την έκδοση αδειών και όρων αδειας, καθώς και την αυτοματοποίηση πολυεπίπεδων πτυχών συμμόρφωσης και εποπτείας μέσω ειδικών smart contract. Με τη συγκεκριμένη τεχνολογία δύναται να ενισχυθεί η διαφάνεια των διαδικασιών και η ακεραιότητα των δεδομένων. Αναφορικά με τη χρήση κρυπτοπεριουσιακών στοιχείων ως μέσο συναλλαγής στη στοιχηματική δραστηριότητα, θα προβούμε το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα σε κατάθεση εισηγήσεων για τροποποίηση του περί Στοιχημάτων Νόμου, έτσι ώστε να συνάδει με την Ευρωπαϊκή Οδηγία AML και την εθνική νομοθεσία, σε εκπαίδευση του προσωπικού και εποπτευόμενων σχετικά με τη χρήση των κρυπτοπεριουσιακών στοιχείων, καθώς και σε συνεργασία με την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, ως η αρμόδια αρχή, σχετικά με το regulatory sandbox. Επιπρόσθετα, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι θα εμβραθύνουμε στο αντικείμενο μέσα από την διενέργεια επιπρόσθετων ερευνών.

Μέτρα κατά της χειραγώγησης αγώνων

-Ποια η εικόνα σε σχέση με την ύποπτη στοιχηματική δραστηριότητα και πώς παρεμβαίνει η Αρχή για έλεγχο και πρόληψη της κατάστασης;
«Κατ' αρχάς, να αναφέρω ότι η καταπολέμηση της χειραγώγησης των αγώνων και η ενίσχυση των μέτρων κατά του φαινομένου αποτελεί σημαντική δράση που εμπίπτει στην στρατηγική επιδίωξη της αναβάθμισης του εποπτικού ρόλου της Αρχής. Στο παρόν στάδιο, η Αρχή έχει στη διάθεσή της ορισμένα εργαλεία και μεθόδους για πρόληψη της χειραγώγησης. Για παράδειγμα, λαμβάνουμε ενημέρωση από διάφορες πηγές για αγώνες που πιθανόν να είναι χειραγωγημένοι και δρούμε προληπτικά, αποστέλλοντας αίτημα στους εποπτευόμενους μας για αποτίμηση των εν λόγω αγώνων από τη στοιχηματική δραστηριότητα είτε πριν των αγώνων είτε κατά τη διάρκειά τους. Σημαντική, επίσης, είναι η συνεργασία μας με την Επιτροπή Δεοντολογίας και Προστασίας του Αθλητισμού και τις δικωτικές αρχές, εκεί όπου απαιτείται, για ανταλλαγή πληροφοριών και έγκαιρη ανάληψη δράσεων. Εντός του 2022, η Αρχή θα ενισχύσει περαιτέρω τα μέτρα που λαμβάνει κατά της χειραγώγησης των αγώνων, μέσω της εκπόνησης σχεδίου δράσης και την αξιολόγηση της υφιστάμενης εικόνας με προσέγγιση βάσει ρίσκου (risk assessment), ενώ θα προχωρήσει σε σειρά εκπαιδευτικών σεμιναρίων για ενημέρωση και εκπαίδευση των εμπλεκόμενων μερών και αθλητικών ομοσπονδιών. Το επόμενο διάστημα θα προχωρήσει επίσης και η έκδοση εγχειριδίου διαχείρισης ύποπτης στοιχηματικής δραστηριότητας προς τους εποπτευόμενους της Αρχής.

Μεγάλη πρόκληση το ασφαλές στοίχημα

-Ποιες οι σημαντικότερες προκλήσεις για το τρέχον έτος;

«Οι στρατηγικές επιδιώξεις για την τριετία είναι η αναβάθμιση του ρυθμιστικού πλαισίου και εποπτικού ρόλου, η διασφάλιση της προστασίας των παικτών και του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου, η ανάπτυξη και ο εκσυγχρονισμός του κλάδου και τέλος η βελτιστοποίηση της εσωτερικής οργανωσιακής της λειτουργίας. Εν τάξει, το 2022 επικεντρώνουμε την προσοχή μας στον ψηφιακό μετασχηματισμό, καθώς θα συνεχίσουμε να διερευνούμε την εισαγωγή καινοτομιών στις εσωτερικές λειτουργίες και διαδικασίες της Αρχής, κα-

θώς και ευρύτερα στον τομέα, όπως η αξιοποίηση της τεχνολογίας blockchain. Επιπλέον, παραμένουμε προσπλωμένοι στον στόχο μας για συνεχή ενίσχυση της εποπτείας, προχωρώντας στην εφαρμογή αναβαθμισμένων μεθόδων και εργαλείων για εποπτεία και φραγή παράνομων ιστοσελίδων. Μεταξύ άλλων, βρίσκεται σε εξέλιξη η αναβάθμιση του συστήματος παρακολούθησης της στοιχηματικής δραστηριότητας και της συλλογής δεδομένων, ώστε αυτό να γίνεται μέσα από την τεχνολογία machine learning, κάτι το οποίο θα ενισχύσει σημαντικά την αποτελεσματικότητά μας στην άσκηση του επο-

πτικού μας ρόλου. Παράλληλα, θα υλοποιήσουμε σημαντικές δράσεις για προστασία των παικτών και του κοινού, όπως για παράδειγμα η λειτουργία πλατφόρμας καθολικού αποκλεισμού από τη στοιχηματική δραστηριότητα και η εφαρμογή προτύπου πρακτικών ασφαλών παιχνιδιού από τους εποπτευόμενους της Αρχής, ενώ θα επιδιώξουμε την συνέχιση ανάπτυξης δράσεων και προγραμμάτων με στρατηγικούς εταίρους, για προώθηση της ασφαλούς συμμετοχής στο στοίχημα και τα τυχερά παιχνίδια, κάτι το οποίο θεωρούμε μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που καλούμαστε να χειριστούμε.

Στη βάση του στρατηγικού μας σχεδιασμού με ορίζοντα το 2024, θα συνεχίσουμε να εργαζόμαστε για την ανάδειξη της Κύπρου ως κέντρου ανάπτυξης και καινοτομίας στον τομέα των τυχερών παιχνιδιών, έχοντας πάντοτε στο επίκεντρο της προσοχής μας την προστασία των παικτών, των ευάλωτων ομάδων και του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου. Συνοψίζοντας, θα έλεγα ότι κάθε στρατηγική επιδίωξη και δράση ενέχει πλήθος προκλήσεων, παρόλα αυτά, παραμένουμε στοχοπροσηλωμένοι και με σκληρή δουλειά θα αντιμετωπίσουμε οποιαδήποτε πρόκληση επιτυγχάνοντας τους στόχους μας.

Οι Έλληνες πόνταραν 18,7 δισ. σε τζόγο το 2021

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Ενισχύθηκαν σε σχέση με το 2020, αλλά παραμένουν χαμηλότερα έναντι του 2019, τα συνολικά ακαθάριστα έσοδα (GGR – προκύπτουν αφαιρώντας από τον κύκλο εργασιών τυχερών παιγνίων τα αποδοθέντα κέρδη) των τυχερών παιγνίων κατά την περασμένη χρονιά, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσίασε στην Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής ο πρόεδρος της Επιτροπής Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων (ΕΕΕΠ) Δημήτρης Ντζανάντος. Συγκεκριμένα, το 2021 τα GGR ενισχύθηκαν κατά 10,6%, σε 1,7 δισ. ευρώ, αλλά παραμένουν χαμηλότερα σε

σχέση με το 2019, οπότε είχαν διαμορφωθεί σε 2,2 δισ. ευρώ. Ενίσχυση κατέγραψε το 2021 και ο συνολικός κύκλος εργασιών (TGR) που ανήλθε σε 18,7 δισ. ευρώ έναντι 16 δισ. ευρώ το 2020. Τα GGR των επίγειων παιγνίων διαμορφώνονται σε 1,05 δισ. ευρώ, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 60% του συνόλου. Αντιθέτως, σε όρους κύκλου εργασιών (TGR), τα διαδικτυακά παίγνια αντιπροσωπεύουν τη μερίδα του λέοντος με τζίρο 14,1 δισ. ευρώ εκ του συνολικού TGR ύψους 18,7 δισ. ευρώ.

Η επεξεργασία των στοιχείων της ΕΕΕΠ φανερώνει την κυριαρχία του διαδικτυακού τζόγου έναντι των παραδοσιακών επίγειων παι-

γνίων. Το 2021 ο τζίρος από το online ενισχύθηκε σε σχέση με το 2020 κατά 22,6%, έχοντας υπερτετραπλασιαστεί συγκριτικά με το 2015, οπότε είχε διαμορφωθεί σε 3 δισ. ευρώ. Αντιστοίχως πέρυσι, συγκριτικά με το 2015, τα ακαθάριστα έσοδα των online παιγνίων εξαπλασιάστηκαν σε 718 εκατ. ευρώ από 123,1 εκατ. ευρώ. Στον αντίποδα, στα επίγεια παίγνια τα έσοδα μειώθηκαν το 2021, έναντι του 2009, κατά 47%, δηλαδή από 8,7 δισ. ευρώ σε 4,6 δισ. ευρώ. Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα ο τζίρος των καζίνο και του ιπποδρόμου κατέγραψε δραστική συρρίκνωση σε ποσοστό 72% και 91%, σε 792 εκατ. ευρώ και 22,4 εκατ. ευρώ αντίστοι-

χα. Επίσης, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΕΕΠ, από το 2009 έως το 2021 το GGR των πρακτορειών του ΟΠΑΠ υποχώρησε κατά 50%, με το σύνολο των ακαθάριστων εσόδων από επίγεια παίγνια του εισημένου ομίλου να διαμορφώνεται σε 865,7 εκατ. ευρώ από 1,7 δισ. ευρώ. Το 2021 τα δικαιώματα του Δημοσίου από το σύνολο των επίγειων και διαδικτυακών παιγνίων ανήλθαν σε 516,2 εκατ. ευρώ. «Τα καζίνο έχουν υποστεί μεγάλη ζημία, η οποία προκλήθηκε λόγω της τεχνολογίας (σ.ο.: την κυριαρχία του online τζόγου) και επιταχύνθηκε λόγω της πανδημίας. Από τα δέκα καζίνο τα πέντε είναι προβληματικά, σε Λουτράκι, Θράκη, Ρίο, Κέρκυρα

και Σύρο. Για να εξυγιανθούν οι επιχειρήσεις θα πρέπει να βρεθούν επενδυτές ή να δημιουργηθούν άλλοι ειδικοί λύσεις, όπως νομοθετικές», σημείωσε ο κ. Ντζανάντος. Για τις επιχειρήσεις καζίνο που δεν αντιμετωπίζουν πρόβλημα βιωσιμότητας, ο πρόεδρος της ΕΕΕΠ προανήγγειλε τη θέσπιση κανονισμού, ώστε να εξασφαλίσουν άδειες λειτουργίας (ΕΚΑΖ) –σήμερα λειτουργούν βάσει ενός μεταβατικού καθεστώτος– στο πρότυπο των διαδικτυακών παιγνίων. Αναφερθείς στα της ΕΕΕΠ, ο κ. Ντζανάντος σημείωσε ότι η υποστολέκωσος είναι το πιο σοβαρό πρόβλημα της Αρχής, που απασχολεί μόλις 40 άτομα από 173 άτομα το 2014.

«Τα καζίνο έχουν υποστεί μεγάλη ζημία λόγω της τεχνολογίας και της πανδημίας. Από τα δέκα καζίνο τα πέντε είναι προβληματικά, σε Λουτράκι, Θράκη, Ρίο, Κέρκυρα και Σύρο», σημείωσε ο πρόεδρος της Επιτροπής Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων, κ. Ντζανάντος.

Ψηφιοποιείται τραπεζικά ο Κύπριος

Οι συναλλαγές μέσω καρτών έχουν αυξηθεί από τον Ιανουάριο του 2021, 20% στα ποσά και 30% στις πράξεις

Τον ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Η πανδημία «έσπρωξε για τα καλά» τον Κύπριο στην τεχνολογία και φαίνεται μια μεγάλη αύξηση στην χρησιμοποίηση των ψηφιακών καναλιών των τραπεζών. Η αναγκαστική απόσταση από το φυσικό κατάστημα εδώ και δυο χρόνια σχεδόν, είτε λόγω «lockdowns», είτε ελαφρύτερων περιοριστικών μέτρων, είτε λόγω του ότι ο ίδιος ο Κύπριος ήθελε να βρίσκεται στην ασφάλεια του σπιτιού του – εργασιακού του

Στις αναλήψεις χρημάτων από ΑΤΜ, παρουσιάζεται αύξηση γύρω στο 10 – 15% τον Ιανουάριο του 2021 σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2022.

χώρου αλλά να διεκπεραιώνει παράλληλα τις απαραίτητες τραπεζικές εργασίες, τον ανάγκασε να χρησιμοποιεί ολοένα και περισσότερο την τεχνολογία που του παρέχει η κάθε μία τράπεζα. Η τάση δείχνει αυξήσεις στη χρήση καρτών, στην χρήση των ΑΤΜ και στην χρήση των ειδικών εφαρμογών που παρέχει η κάθε τράπεζα (apps). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με δεδομένα που προκύπτουν από τραπεζικά ιδρύματα της Κύπρου που επεξεργάστηκε η «Κ», φαίνεται σχετικά με τις συναλλαγές μέσω καρτών (Pos transactions) να έχουν αυξηθεί από τον Ιανουάριο του 2021 σε σχέση με τον Ιανουάριο του 2022, κατά 20% όσον αφορά στα ποσά. Όσον

Μελανό σημείο όμως, οι επιταγές (checks). Οι πελάτες επιμένουν τις επιταγές να τις φέρνουν εντός των καταστημάτων και να μην κατατίθενται στα ΑΤΜ.

αφορά στις πράξεις δε, η αύξηση είναι ακόμα μεγαλύτερη, που κυμαίνεται στο 30%, δείχνοντας από τη μία πως ο Κύπριος χρησιμοποιεί την κάρτα του και για μικρές αγορές. Λόγω της πανδημίας ο Κύπριος δεν ήθελε να συναλλάσσεται με χρήματα (cash) και προτιμούσε να χρησιμοποιεί άυλες μεθόδους (pos transactions). Η τάση αυτή έμεινε. Παρόμοια τάση αποτυπώνεται και στη χρήση των εφαρμογών της τράπεζας για πληρωμές προϊόντων και υπηρεσιών (wallet transactions).

Αναφορικά τώρα για αναλήψεις χρημάτων από ΑΤΜ, παρουσιάζεται αύξηση γύρω στο 10 – 15% τον Ιανουάριο του 2021 σε σύγκριση με τον Ιανουάριο του 2022 δείχνοντας

πως ο Κύπριος «έμαθε» τα ΑΤΜ ή και πείσθηκαν οι μεγαλύτερες ηλικίες για τα οφέλη τους. Μελετώντας κάποια δημογραφικά στοιχεία, οι ηλικίες αυτών που χρησιμοποιούν τα POS, το 30% είναι ηλικιακά 30 έως 39 χρόνων, το 30% είναι από 40 – 49 ετών και το 20% είναι από 50 έως 59 ετών. Ένα 15% είναι ηλικίες 60 έως 69 ετών, ενώ πάνω από 70 ετών πέφτει το ποσοστό στο 5%.

Μελανό σημείο όμως, οι επιταγές (checks). Σύμφωνα με τα δεδομένα που επεξεργαστήκαμε, λίγο πάνω από 10% πραγματοποιούνται συναλλαγές μέσω επιταγών στο ΑΤΜ και το 90% αυτών που τις χρησιμοποιούν μπαίνουν μέσα στο κατάστημα.

Κερδίζει δυναμική

Σύμφωνα με τα τελευταία δημοσιευμένα οικονομικά αποτελέσματα της Τράπεζας Κύπρου, η υιοθέτηση των ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών από τους πελάτες συνέχισε να αυξάνεται και να κερδίζει δυναμική το γ' τρίμηνο του 2021 και τον Οκτώβριο 2021. Στα τέλη Οκτωβρίου 2021, το 88% του αριθμού των συναλλαγών που αφορούν καταθέσεις, αναλήψεις μετρητών και μεταφορές εντός και εκτός Τράπεζας, πραγματοποιήθηκαν μέσω των ψηφιακών καναλιών (αύξηση κατά περίπου 21,6 ε.μ. από 66,4% τον Σεπτέμβριο 2017, όταν ξεκίνησε το πρόγραμμα ψηφιακής μεταμόρφωσης).

Επιπλέον, στα αποτελέσματα αναφέρεται πως το 78,1% των ιδιωτών πελατών επιλέγουν ψηφιακά κανάλια για την εκτέλεση των συναλλαγών τους (αύξηση κατά 17,9 ε.μ. από 60,2% τον Σεπτέμβριο 2017). Στα τέλη Οκτωβρίου 2021, οι ενεργοί χρήστες της τραπεζικής εφαρμογής για κινητά και οι ενεργοί χρήστες Quick Pay αυξήθηκαν κατά 20% και 50% αντίστοιχα σε ετήσια βάση. Ο υψηλότερος αριθμός χρηστών Quick Pay μέχρι στιγμής καταγράφηκε τον Οκτώβριο 2021 με 122.000 ενεργούς χρήστες. Αντίστοιχα, ο υψηλότερος αριθμός πληρωμών Quick Pay μέχρι στιγμής καταγράφηκε τον Οκτώβριο του 2021 με 338.000 συναλλαγές.

Αναλήψεις σχεδόν μόνο από ΑΤΜ

Σύμφωνα με δεδομένα της Ελληνικής Τράπεζας, το 95% των συναλλαγών που σχετίζονται με αναλήψεις πραγματοποιούνται από ΑΤΜ, ενώ μόνο 5% πραγματοποιούνται από το κατάστημα. Αντίστοιχα, το 65% των καταθέσεων γίνονται από ΑΤΜ και ένα 35% εντός του καταστήματος. Η υιοθέτηση των ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών από τους πελάτες συνέχισε να αυξάνεται και να κερδίζει δυναμική και για την Ελληνική Τράπεζα, αφού σύμφωνα με σχετικό διάγραμμα, η αναλογία ψηφιακής εμπλοκής από το Δεκέμβριο του 2019 έως και τον Σεπτέμβριο του 2021 έχει ανέβει κατά 22%. Συγκεκριμένα, τον Δεκέμβριο του 2019 ήταν στο 51% και το Σεπτέμβριο του 2021 στο 73%. Όσον αφορά στις ψηφιακές συναλλαγές, από 70% τον Δεκέμβριο του 2019 έφτασε στο 87% τον Σεπτέμβριο του 2021. Άρα, στα τέλη Σεπτεμβρίου 2021, το 87% του αριθμού των συναλλαγών που αφορούν καταθέσεις, αναλήψεις μετρητών και μεταφορές εντός και εκτός τράπεζας, πραγματοποιήθηκαν μέσω των ψηφιακών της καναλιών. Ο αριθμός των ενεργών ψηφιακών χρηστών της Ελληνικής τον Σεπτέμβριο του 2021 ήταν στις 200.000. Οι εισαγωγές (login) στην εφαρμογή της Ελληνικής Τράπεζας (mobile app) μηνιαίως έφτασαν τις 2,3 εκατομμύρια.

ΕΙΔΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Την Κυριακή
20 Φεβρουαρίου
μαζί με την
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2022

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

2022

Προσαρμογή σε μια νέα πραγματικότητα

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Υψηλή ανάπτυξη για την Ελλάδα το 2021 και το 2022 «βλέπει» η Ε.Ε.

Αύξηση ΑΕΠ 4,9% αναμένεται φέτος, στο 8,5% θα διαμορφωθεί για το 2021

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Τον δεύτερο υψηλότερο, μετά την Ιρλανδία, ρυθμό ανάπτυξης στην Ευρωζώνη το 2021 (8,5%) και τον τέταρτο υψηλότερο το 2022, 4,9%, εκτιμά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι θα έχει η Ελλάδα, σύμφωνα με τις χειμερινές της προβλέψεις. Επιπλέον, προβλέπει ένα εύρωστο 3,5% για το 2023, αν και αυτό τοποθετεί την Ελλάδα στην 8η θέση στην Ευρωζώνη.

Η Κομισιόν αναθεώρησε συνολικά προς τα πάνω, σε σύγκριση με το φθινόπωρο, τις προβλέψεις της για την Ευρωζώνη το 2021, από 5% σε 5,3%, καθώς η ανάκαμψη αποδείχθηκε εντονότερη. Για την Ελλάδα, η αναθεώρηση ήταν μεγαλύτερη, από το 7,1% των προηγούμενων προβλέψεων της σε 8,5%. Ανάλογες προβλέψεις διατυπώνουν το τελευταίο διάστημα τράπεζες και οίκοι, κάτι που θα οδηγήσει –εφόσον επιβεβαιωθεί από τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ– σε βελτίωση του δείκτη ελλείμματος και χρέους του προηγούμενου έτους, ως ποσοστού του ΑΕΠ. Παράλληλα, εξασφαλίζει ένα περιθώριο δημοσιονομικού χώρου, το οποίο όμως εξαντλείται ήδη με τη μείωση ΕΝΦΙΑ. Αντίθετα, για το 2022, αναθεωρήθηκαν όλα τα μεγέθη ελαφρώς προς τα κάτω.

Επίσης, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Κομισιόν, η Ελλάδα εξακολουθεί να βρίσκεται στην τελευταία θέση σε ό,τι αφορά τον πληθωρισμό

Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Κομισιόν, η Ελλάδα εξακολουθεί να βρίσκεται στην τελευταία θέση σε ό,τι αφορά τον πληθωρισμό του 2021, που έκλεισε στο 0,6%.

Η πανδημία εξακολουθεί να απειλεί τον τουρισμό και οι ακριβές πρώτες ύλες την παραγωγή, τονίζει η Κομισιόν.

του 2021 που έκλεισε στο 0,6% (σ.σ. ο εθνικός δείκτης ήταν 1,2%) έναντι 2,6% της Ευρωζώνης, αν και συνολικά οι προβλέψεις για τον πληθωρισμό έχουν αναθεωρηθεί προς τα πάνω. Φέτος προβλέπεται στο 3,1% έναντι 3,5% της Ευρωζώνης και το 2023 θα επιστρέψει στο 1,1% έναντι 1,7% της Ευρωζώνης. Μάλιστα, το πρώτο

τρίμηνο εκτιμά ότι θα φτάσει στην Ελλάδα στο 4,6%.

Στις εκτιμήσεις της αυτές για τον πληθωρισμό δεν έχει συνυπολογίσει την αναμενόμενη δεύτερη αύξηση του κατώτατου μισθού, κάτι το οποίο επισημαίνει, παρατηρώντας ότι μέχρι στιγμής οι μισθολογικές πιέσεις είναι περιορισμένες, λόγω της ανεργίας που παραμένει υψηλή.

Ακόμη, παρότι σε γενικές γραμμές θετική, η έκθεση επισημαίνει ότι τα ρίσκα είναι μεγάλα. Η πανδημία απειλεί τον τουρισμό, καθώς αποτελεί πηγή αβεβαιότητας για τις αφίξεις. Επιπλέον, η αύξηση του κόστους των εισροών απειλεί την παραγωγή, με τις προβλέψεις να έχουν λάβει υπό

ψη τους περιορισμένο μόνο αντίκτυπο.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν και πιθανότητες ευνοϊκότερου σεναρίου. Η μεγάλη συσσώρευση αποταμιεύσεων θα μπορούσε να πυροδοτήσει μια ταχύτερη αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης.

Επίσης, η Κομισιόν εκφράζει την ελπίδα η ισχυρή επίδοση των εξαγωγών αγαθών από το 2020 να αποτελεί ένδειξη διαρθρωτικών βελτιώσεων του εξωτερικού τομέα, κάτι που θα μπορούσε να αποτελέσει μια επιπλέον πηγή βελτίωσης του ΑΕΠ.

Για το 2022 θεωρεί ότι καθοριστικός παράγων της ανάπτυξης θα είναι οι επενδύσεις, με τη βοήθεια του Ταμείου Ανάκαμψης. Παράλληλα, η καταναλωτική δαπάνη εκτιμάται ότι θα επιστρέψει στα προ πανδημίας επίπεδα, ενώ και ο τουρισμός θα συνεχίσει να ανακτά τις απώλειές του, επιστρέφοντας στα προ πανδημίας επίπεδα το 2023.

Για τον πληθωρισμό, εκτιμά ότι οι τιμές της ενέργειας και των καυσίμων θα κορυφωθούν το α΄ τρίμηνο του 2022 και θα υποχωρήσουν στη συνέχεια. Το υψηλό ενεργειακό κόστος, όμως, θα περάσει στην κατανάλωση. «Οι σημερινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επιβεβαιώνουν την εξαιρετική πορεία της ελληνικής οικονομίας και τις ευοίωνες προοπτικές της», σχολίασε ο υπουργός Οικονομικών Χρήστος Σταϊκούρας.

Διαχειρίσιμη από τις τράπεζες η αύξηση του κόστους δανεισμού

Η αύξηση στις αποδόσεις των ελληνικών ομολόγων είναι διαχειρίσιμη για τις ελληνικές τράπεζες, εκτιμούν οι αναλυτές της JP Morgan και της Morgan Stanley, σημειώνοντας πάντως πως οι αυξήσεις επιτοκίων της ΕΚΤ θα έχουν θετικό αποτύπωμα στα μεγέθη τους.

Όπως επισημαίνει η JP Morgan, η επιθετική στροφή της ΕΚΤ έχει μετατοπίσει την εστίαση των επενδύσεων στα κεφάλαια των τραπεζών και την πορεία του καθαρού επιτοκιακού κόστους. Με την απόδοση του ελληνικού 10ετούς να κινείται κοντά στο 2,5% από 0,9% τον Σεπτέμβριο του 2021 και το spread έναντι της Γερμανίας στο 2,2% από 1,1%, η JP Morgan εκτιμά ότι ο αρνητικός αντίκτυπος στους κεφαλαιακούς δείκτες CET1 των ελληνικών τραπεζών φτάνει τις 40 μονάδες βάσης. Υπολογίζει ότι τη μεγαλύτερη επίπτωση θα έχει η Eurobank στις 70 μ.β. και τη χαμηλότερη η Εθνική στις 10 μ.β.

Από την πλευρά της η Morgan Stanley εκτιμά πως μια διεύρυνση του spread των ομολόγων κατά 50 μ.β., έχει μικρή επίπτωση στους κεφαλαιακούς δείκτες CET1 των ελληνικών τραπεζών, της τάξης των 7-12 μ.β.

Οι οικονομολόγοι της JP Morgan αναμένουν την πρώτη αύξηση των επιτοκίων της ΕΚΤ τον Δεκέμβριο με τρεις επιπλέον αυξήσεις 25 μ.β. το επόμενο έτος.

Οι ελληνικές τράπεζες έχουν σχετικά υψηλή έκθεση στην

αύξηση των επιτοκίων, αν και τα πολύ χαμηλά επίπεδα των επιτοκίων σημαίνουν ότι το όφελος θα γίνει πιο ορατό μετά τις πρώτες αυξήσεις κατά 50-100 μ.β.

Με βάση τις αυξήσεις που αναμένει για το 2022-2023, η JP Morgan υπολογίζει αύξηση 8%-11% στα κέρδη ανά μετοχή των ελληνικών τραπεζών το 2024, προσθέτοντας κατά μέσο όρο 70 μονάδες βάσης στην απόδο-

Περιορισμένη επίπτωση στους κεφαλαιακούς δείκτες βλέπει η JP Morgan.

ση ιδίων κεφαλαίων ROTE. Αυτό μπορεί να αντισταθμίσει με βιώσιμο τρόπο την πίεση στα κεφάλαια μεσοπρόθεσμα, με δυνατότητα πρόσθετου οφέλους από πιθανές περαιτέρω αυξήσεις επιτοκίων το 2024.

Οι αυξήσεις επιτοκίων ενισχύουν το θετικό story της ανάπτυξης των ελληνικών τραπεζών, αναφέρουν από την πλευρά τους οι αναλυτές της Morgan Stanley.

Κάθε 50 μ.β. αύξησης στα επιτόκια προσθέτει 2% στα καθαρά έσοδα από τόκους για την Alpha Bank και την Πειραιώς και 4% για τη Eurobank, κάτι που μεταφράζεται σε θετική επίπτωση 6%, 8% και 10% αντίστοιχα για τη χρήση 2023.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

ταξίδια

βαγόνια με θέα
Φλώρινα, Καλάβρυτα
Μυθικά τρένα του κόσμου
Δίπλα στις ράγες:
Η πεζοπορία αλλιώς
+
Αράχωβα, Ντουμπάι
Νότια Καλιφόρνια

ΚΥΡΙΑΚΗ
20/2

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εντείνεται ο ευρωπαϊκός ανταγωνισμός για τον τουρισμό

Πέμπτος προορισμός η Ελλάδα, πίσω από Ιταλία, Ισπανία, Γαλλία και Γερμανία

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Μπορεί η Ελλάδα να παραμένει ανάμεσα στις πέντε κορυφαίες χώρες-προορισμούς για τους Ευρωπαίους ταξιδιώτες για το πρώτο εξάμηνο του 2022, ωστόσο εμφανίζεται να έχει διολισθήσει κατά μία θέση σε σχέση με την κατάταξή της την αντίστοιχη περυσινή χρονική στιγμή. Ιταλία, Ισπανία, Γαλλία και Γερμανία προηγούνται, ενώ πάρα πολύ κοντά στη χώρα μας βρίσκεται πλέον η Κροατία.

Σε κάποιες συγκεκριμένες αγορές, όπως η Βρετανία και η Γαλλία, η Ελλάδα διατηρεί την τέταρτη θέση στο top 5 των προτιμώμενων προορισμών, όχι όμως για τους Γερμανούς, τους Ιταλούς, τους Βέλγους, τους Πολωνούς και τους Αυστριακούς. Τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από την τελευταία έρευνα της European Travel Commission, δηλαδή της ευρωπαϊκής ένωσης των οργανισμών τουρισμού, που διενήργησε η Mindhaus.

Αν και τα συγκεκριμένα δεδομένα αφορούν προθέσεις ταξιδιών για το πρώτο εξάμηνο του έτους, γεγονός που σημαίνει πως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες η Ελλάδα μπορεί να ανέβει μία ή και δύο θέσεις ως κορυφαίος καλοκαιρινός προορισμός, είναι πλέον δεδομένο πως διαμορφώνεται ένα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό περιβάλλον και μάστιγα με χώρες-κολλασούς.

«Ο ελληνικός τουρισμός δεν έχει την πολυτέλεια να ερησυχάζει», σημειώνει μιλώντας

Η έρευνα της Mindhaus αφορά το πρώτο εξάμηνο, κάτι που σημαίνει πως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες η Ελλάδα μπορεί να ανέβει μία ή και δύο θέσεις ως κορυφαίος καλοκαιρινός προορισμός.

Η χώρα παραμένει αρκετά ψηλά στις προτιμήσεις των τουριστών από τη Βρετανία και τη Γαλλία.

στην «Κ» ο Θεόφιλος Κυρατσούλης, γενικός διευθυντής της Mindhaus, η οποία διενεργεί τις έρευνες αυτές για λογα-

ριασμό της European Travel Commission. «Η διάθεση για διεθνή ταξίδια το 2022 συνεχίζει μεν να ανακάμπτει, όμως ο ανταγωνισμός, ιδιαίτερα από χώρες της περιοχής μας όπως η Κροατία, έχει ενταθεί σημαντικά», εξηγεί και προσθέτει ότι «ενώ το 2021 η αίσθηση υγιείας και ασφάλειας ήταν βασικός παράγοντας επιλογής προορισμού, φέτος οι ταξιδιώτες έχουν άλλες προτεραιότητες, οπότε το επόμενο τετράμηνο είναι κρίσιμο και πρέπει η Ελλάδα να κάνει δράσεις που θα

ξαναθυμίσουν τα τουριστικά της πλεονεκτήματα, προκειμένου να διατηρήσει τη θέση της έναντι άλλων γειτονικών προορισμών».

Σε κάθε περίπτωση, περισσότεροι από τους μισούς Ευρωπαίους (61%) παραμένουν αισιόδοξοι για τα ταξίδια μετά το Ιανουάριο και Ιουνίου 2022, επιδεικνύοντας επιμονή παρά τη διαταραχή που προκαλεί ακόμα η «Ομικρον». Παράλληλα, η πρόθεση να μείνουν περισσότερο και να ξοδέψουν περισσότερα ενώ βρίσκονται στον επιλεγμένο προορισμό είναι άλλη μία σαφής τάση μεταξύ των ταξιδιωτών. Αυτό σχετίζεται και με την αυξανόμενη επιθυμία για ταξίδια στις αρχές του καλοκαιριού.

Η προτίμηση για ταξίδια άνω των 10 διανυκτερεύσεων αυξάνεται κατά 38% σε σύγκριση με την προηγούμενη έρευνα, ενώ το ποσοστό των ταξιδιωτών που σχεδιάζουν να ξοδέψουν περισσότερα από 2.000 ευρώ αυξάνεται κατά 31%, ειδικά μεταξύ εκείνων με ταξιδιωτικά σχέδια για τον Μάιο ή τον Ιούνιο του 2022. Τα ταξίδια αναψυχής παραμένουν η κορυφαία επιλογή για το 63% των «έτοιμων για ταξίδι» Ευρωπαίων. Ταυτόχρονα, όμως, τα επαγγελματικά ταξίδια για πρώτη φορά από το φθινόπωρο του 2020 δείχνουν επίσης σημάδια βελτίωσης. Τους επόμενους μήνες, το 15% των ερωτηθέντων αναμένει να ταξιδέψει για επαγγελματικούς λόγους ή να συμμετάσχει σε εκδηλώσεις και συνέδρια.

Ωρα επιστροφής σε δημοσιονομική πειθαρχία, προειδοποιεί το ΔΝΤ

Μήνυμα προς υπερχρεωμένες χώρες για αποφυγή επιθέσεων από τις αγορές

Της **ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ**

Συστάσεις προς τις υπερχρεωμένες χώρες της Ευρώζωνς, με πρώτο προφανή παραλήπτη την Ελλάδα, για επιστροφή στη δημοσιονομική εξυγίανση, μόλις σταθεροποιηθεί η ανάκαμψη, απηύθυνε το ΔΝΤ σε έκθεσή του, την ίδια ώρα που οι αποδόσεις και τα spread των ελληνικών ομολόγων σημείωναν απότομη αύξηση, ενόψει της πιθανής συσταλτικής πολιτικής της ΕΚΤ.

Σε μια παράλληλη υπόδειξη, ο επικεφαλής της αποστολής της ΕΚΤ στην Ελλάδα, Μ. Μπίστερμπος, τόνισε στο Bloomberg ότι η Ελλάδα πρέπει να συνεχίσει τις μεταρρυθμίσεις ακόμη και μετά το τέλος της ενισχυμένης εποπτείας. «Η διαδικασία ανάκτησης της επενδυτικής βαθμίδας μπορεί να υποστηριχθεί από μια συνεπή στρατηγική αντιμετώπισης των ανισορροπιών που παραμένουν στην ελληνική οικονομία», είπε.

Το αναλογικά βαρύτερο, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες, πλήγμα που δέχθηκαν τα ελληνικά ομόλογα τις προηγούμενες ημέρες, υπενθύμισε πόσο εύάλωτη παραμένει η πλέον υπερχρεωμένη χώρα της Ευρωζώνης και η μόνη που δεν διαθέτει επενδυτική βαθμίδα. Ετσι, αποκτούν σημασία επισημάνσεις όπως αυτές του ΔΝΤ στην έκθεσή του για τις «Πολιτικές της Ευρωζώνης» και στην οποία έκανε χθες ειδική αναφορά ο Αλφρεντ Κάμερ, διευθυντής Ευρωπαϊκού Τμήματος του Ταμείου σε εκδήλωση του Ευ-

Οι υπερχρεωμένες χώρες πρέπει να αρχίσουν να χτίζουν δημοσιονομικά μαζιλάρια και οι στρατηγικές δημοσιονομικής εξυγίανσης πρέπει να παρουσιαστούν τώρα, τόνισε ο διευθυντής ευρωπαϊκού τμήματος του ΔΝΤ, Αλφρεντ Κάμερ.

Η απότομη αύξηση του κόστους δανεισμού είναι εύκολο να «κλειδώσει» την Ελλάδα εκτός αγορών, προειδοποιούν αναλυτές.

ρωπαϊκού Κοινοβουλίου: Ειδικά οι υπερχρεωμένες χώρες πρέπει να αρχίσουν να χτίζουν δημοσιονομικά μαζιλάρια και οι στρατηγικές δημοσιονομικής εξυγίανσης πρέπει να παρουσιαστούν τώρα.

Με άλλα λόγια, από την Ελλάδα αναμένεται να παρουσιαστεί άμεσα μια αποφασιστική στρατηγική δημοσιονομικής εξυγίανσης, κάτι που συμβαδίζει με τα μηνύματα αναλυτών της αγοράς ότι αυτή την ώρα η άσκηση μιας συνετής δημοσιονομικής πολιτικής είναι πιο σημαντική από ποτέ. Σύμφωνα με οικονομική πηγή, στην αγορά επικρατεί προβληματισμός γιατί η Ελλάδα, αν και η πιο υπερχρεωμένη χώρα, εφαρμόσει την πιο επεκτατική πολιτική, διευρύνοντας το έλλειμμα της και συνέχισε να το κάνει έως ένα βαθμό και φέτος. Την ίδια ώρα, πλησιάζει και η στιγμή πολιτικού ρίσκου λόγω των εκλογών, που συνεπάγονται συνθήκες δημοσιονομική χαλάρωση, με παροχές, αλλά και πιθανότητα αδυναμίας σχηματισμού κυβέρνησης λόγω εκλογικού νόμου. Όπως επισημαίνει η πηγή, παρά το γεγονός ότι η Ελλάδα έχει εξασφαλίσει σταθερό επιτόκιο για το μεγαλύτερο μέρος του χρέους της, δεν είναι δύσκολο να «κλειδωθεί» εκτός αγορών, αν αυξηθεί απότομα το κόστος δανεισμού της.

Το ΔΝΤ στην έκθεσή του επισημαίνει ότι μια ταχύτερη από την αναμενόμενη σύσφιξη νομισματικής πολιτικής (σ.σ. όπως αυτή που άφησε να εννοηθεί ως πιθανή

η κ. Λαγκάρντ την περασμένη Πέμπτη) θα επιβραδύνει την ανάκαμψη και θα αυξήσει το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους, αυξάνοντας τις χρηματοδοτικές προκλήσεις των υπερχρεωμένων χωρών.

Η σύσταση του ΔΝΤ είναι να δεσμευτούν για τα πλάνα εξυγίανσής τους από τώρα οι υπερχρεωμένες χώρες, προκειμένου να ανακόψουν ενδεχόμενες επιθετικές κινήσεις των αγορών. «Η κρίση», σημειώνει, «συρρίκνωσε τον ήδη περιορισμένο δημοσιονομικό χώρο για κάποιες υπερχρεωμένες χώρες, τις οποίες κατέστρεψε πιο εύάλωτες σε μελλοντικά σοκ. Οι χώρες αυτές πρέπει να διαμορφώσουν αξιόπιστα σχέδια προσαρμογής τώρα, και να είναι έτοιμες να τα εφαρμόσουν μόλις η επεκτατική φάση δρομολογηθεί. Οποιαδήποτε υστέρηση λόγω περιορισμού των δαπανών από ίδιους πόρους, μπορεί να αντισταθμιστεί εν μέρει από τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης».

Επιπλέον, το ΔΝΤ επισημαίνει ότι πρέπει να συμφωνηθούν μεταβατικοί δημοσιονομικοί κανόνες μέχρις ότου εφαρμοσθεί το νέο Σύμφωνο Σταθερότητας, καθώς ενδεχόμενη εφαρμογή των υφιστάμενων κανόνων θα απαιτήσει υπερβολικές και αντιπαραγωγικές περικοπές από τις υπερχρεωμένες χώρες. Σε ό,τι αφορά τις αλλαγές που πρέπει να γίνουν στο σύμφωνο, το Ταμείο τάσσεται υπέρ ενός κανόνα που θα βασίζεται στην αύξηση των δαπανών, με «άγκυρα» χρέους.

Συγκροτήθηκε σε σώμα το νέο Δ.Σ. της Ενωσης Ελλήνων Εφοπλιστών

Η νέα πρόεδρος της Ενωσης Ελλήνων Εφοπλιστών, Μελίνα Τραυλού, αμέσως μετά την ομόφωνη εκλογή της από το νέο διοικητικό συμβούλιο, δήλωσε πως «θέλω να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου για την τιμή να εκλεγώ ομόφωνα πρόεδρος της Ενωσης Ελλήνων Εφοπλιστών. Η εμπιστοσύνη όλων με γεμίζει περηφάνια, αλλά κυρίως ταπεινότητα, σεβασμό κι ευθύνη ως προς την αποστολή μου. Ευχαριστώ ιδιαίτερα τον απερχόμενο πρόεδρό μας, Θεόδωρο Βενιάμη, για την πολυετή, συνεπή, πολυεπίπεδη και διεθνώς αναγνωρισμένη προσφορά του στην ελληνική ναυτιλία και στο κοινωνικό αποτύπωμά της, μέσω της ΣΥΝ-ΕΝΩΣΙΣ. Μπροστά μας έχουμε πολλές και μεγάλες προκλήσεις. Προχωράμε ενωμένοι και προσπλωμένοι στον στόχο μας. Έναν στόχο εθνικό, έναν στόχο παγκόσμιο: να προασπίσουμε τα επιτεύγματα της ελληνικής ναυτιλίας».

Στην τακτική γενική συνέλευση των μελών της ΕΕΕ που πραγματοποιήθηκε στις 9 Φεβρουαρίου στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, έγιναν οι αρχαιρεσίες για την ανάδειξη νέας διοίκησης τριετούς θητείας. Το νεοεκλεγέν διοικητικό συμβούλιο συγκροτήθηκε σε σώμα 10 Φεβρουαρίου στα γραφεία της ΕΕΕ και εκτός από τη νέα πρόεδρο Μελίνα Τραυλού εξέλεξε και αντιπροέδρους τους Χανδρή Δ. Μιχαήλ και Λαϊμό Ν. Αντώνιο-Θωμά, γραμματείς τους Φαφαλιό Ι. Δημήτριο και Βενιάμη Θ. Νικόλαο, ταμία τον Ιωάννη Α. Ξυλά και αναπληρωτή του τον Κωνσταντίνο Ι. Καρούση.

Το υπόλοιπο Δ.Σ. απαρτίζεται από τους εκλεγέντες την

Η νέα πρόεδρος της ΕΕΕ κ. Μελίνα Τραυλού.

Τετάρτη, Αγγελικούση Ι. Μαρία, Αγγελόπουλο Κ. Γεώργιο, Γιουρούκο Δ. Γεώργιο, Δράγνη Π. Ιωάννη, Ευσταθίου Α. Φίλιππο, Κανελλάκη Χ. Φραγκίσκο, Καραγεωργίου Κ. Γεώργιο, Κουμάνταρο Γ. Ιωάννη, Κούστα Δ. Ιωάννη, Κωνσταντακόπουλο Β. Κωνσταντίνο, Λεκανίδη Δ. Στέφανο, Λιβανό Σ. Γεώργιο, Λύρα Κ. Ιωάννη, Μαρινάκη Μ. Ευάγγελο, Μαρτίνο Κ. Νικόλαο, Νομικό Α. Μάρκο, Οικονόμου Χ. Γεώργιο, Παλπού Σ. Σεμίραμ, Παπαγιαννόπουλο Α. Βασίλειο, Παππά Π. Αλέξανδρο, Προκοπίου Γ. Ιωάννα, Σαρακάκη Δ. Δημήτριο Φραγκίσκο και Φραγκίστα Α. Μαρία.

Εκτακτο περιβαλλοντικό τέλος για εισαγόμενα μεταχειρισμένα ΙΧ.

Περιβαλλοντικό τέλος που φθάνει έως και τις 3.000 ευρώ επιβάλλει το υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας στα εισαγόμενα μεταχειρισμένα οχήματα, ανάλογα με τα πρότυπα εκπομπών καυσαερίων.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την τροπολογία, εκτός από το τέλος ταξινόμησης επιβάλλεται έκτακτο περιβαλλοντικό τέλος 3.000 ευρώ για εισαγόμενα μεταχειρισμένα αυτοκίνητα που υπάγονται στις εκ κατασκευής προδιαγραφές ευρωπαϊκών προτύπων εκπομπών καυσαερίων Euro 4. Όσον αφορά τα εισαγόμενα οχήματα που υπάγονται στις εκ κατασκευής προδιαγραφές ευρωπαϊκών προτύπων εκπομπών καυσαερίων Euro 5a και Euro 5b επιβάλλεται επίσης τέλος 1.000 ευρώ.

Αντίθετα, δεν υπάρχει υποχρέωση καταβολής περιβαλλοντικού τέλους για τα αυτοκίνητα που υπάγονται στις εκ κατασκευής προδιαγραφές ευρωπαϊκών προτύπων εκπομπών καυσαερίων Euro 5a και Euro 5b.

Όπως προκύπτει από τη σχετική διάταξη, απαγορεύεται η ταξινόμηση οχημάτων που υπάγονται στις εκ κατασκευής προδιαγραφές ευρωπαϊκών προτύπων εκπομπών καυσαερίων Euro 3, 2 και 1, ή μεταγενέστερες τροποποιητικές αυτών, ή εφόσον δεν υπάγονται σε προδιαγραφές ευρωπαϊκού προτύπου εκπομπών καυσαερίων (Euro) συμβατικής τεχνολογίας και για τα οποία δεν αποδεικνύονται οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Επίσης,

από την καταβολή του περιβαλλοντικού τέλους εξαιρούνται και όσα αυτοκίνητα ή φορτηγά Euro 5b έχουν δήλωση άφιξης εισαγόμενα μεταχειρισμένα οχήματα, ανάλογα με τα πρότυπα εκπομπών καυσαερίων.

Ειδικότερα:
α) Επιβάλλεται, επιπλέον του τέλους ταξινόμησης, έκτακτο περιβαλλοντικό τέλος: – 3.000 ευρώ εφόσον τα οχήματα υπάγονται στις εκ κατασκευής προδιαγραφές ευρωπαϊκών προτύπων εκπομπών καυσαερίων Euro 4.

Θα φθάνει έως τις 3.000 ευρώ, ανάλογα με τα πρότυπα εκπομπών καυσαερίων.

– 1.000 ευρώ εφόσον τα οχήματα υπάγονται στις εκ κατασκευής προδιαγραφές ευρωπαϊκών προτύπων εκπομπών καυσαερίων Euro 5a και Euro 5b.
β) Απαγορεύεται η ταξινόμηση εφόσον υπάγονται στις εκ κατασκευής προδιαγραφές ευρωπαϊκών προτύπων εκπομπών καυσαερίων (Euro) συμβατικής τεχνολογίας και για τα οποία δεν αποδεικνύονται οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.

Κίνδυνος απώλειας ξένων αγορών εξαιτίας της ακριβής ενέργειας

Συμπαράσχει τιμές πρώτων υλών, μεταφορικών, «ψαλιδίζοντας» την ανταγωνιστικότητα

Της ΧΡΥΣΕΑΣ ΛΙΑΓΓΟΥ

Τον κίνδυνο απώλειας αγορών και αύξησης των τιμών από τις υπέρογκες αυξήσεις του κόστους ενέργειας, των πρώτων υλών, των ενδιάμεσων προϊόντων και του κόστους μεταφοράς στη βιομηχανία επισημαίνει έρευνα του Συνδέσμου Βιομηχανιών Ελλάδος (ΣΒΕ) στην οποία συμμετείχε ένα δείγμα 142 επιχειρήσεων από όλους τους κλάδους της μεταποίησης και διεξήχθη το διάστημα από 25 Ιανουαρίου μέχρι και 7 Φεβρουαρίου 2022.

Σύμφωνα με την έρευνα, το 88% των επιχειρήσεων έχει δεχθεί αύξηση στα τιμολόγια ενέργειας σε ποσοστό μεγαλύτερο από 40%. Παράλληλα, οι αυξήσεις στα τιμολόγια ενέργειας έχουν αυξησει σε ποσοστό από 20% έως 40% το κόστος παραγωγής για περισσότερες από μία στις πέντε επιχειρήσεις, τις τιμές πρώτων υλών για μία στις τρεις επιχειρήσεις, τις τιμές των ενδιάμεσων προϊόντων για μία στις τέσσερις επιχειρήσεις και τις δαπάνες μεταφοράς προϊόντων για μία στις πέντε επιχειρήσεις.

Περισσότερες από τρεις στις δέκα επιχειρήσεις (33%) δεν έχουν μετακυλήσει τις αυξήσεις στους πελάτες τους, ενώ περισσότερες από πέντε στις δέκα (57%) το έχουν μετακυλήσει. Με τις προβλέψεις των επιχειρήσεων σε σχέση με τις τιμές ενέργειας το επόμενο εξάμηνο να είναι δυσοίωνες, οι ανησυχίες επικεντρώνονται

Με τις προβλέψεις των επιχειρήσεων σε σχέση με τις τιμές ενέργειας το επόμενο εξάμηνο να είναι δυσοίωνες, οι ανησυχίες επικεντρώνονται στις επιπτώσεις στις πωλήσεις, στις εξαγωγές και στα κέρδη, αναμένοντας μειώσεις από 10% έως 20%, αναφέρεται στην έκθεση του ο ΣΒΕ.

Για το 88% των επιχειρήσεων οι λογαριασμοί ρεύματος είναι αυξημένοι άνω του 40%, σύμφωνα με έρευνα του ΣΒΕ.

στις επιπτώσεις στις πωλήσεις, στις εξαγωγές και στα κέρδη, προβλέποντας μειώσεις από 10% έως 20%. Μία στις πέντε επιχειρήσεις αναμένει μείωση πωλήσεων και μία στις τέσσερις, μειώσεις στις εξαγωγές αλ-

λά και στα κέρδη. Ο πρόεδρος του ΣΒΕ Αθανάσιος Σαββάκης, με αφορμή την έρευνα, επισημαίνει ότι είναι «προφανής ο κίνδυνος απώλειας σημαντικών αγορών του εξωτερικού, με αρνητικές συνέπειες στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων και φυσικά στη διατήρηση των υφιστάμενων θέσεων εργασίας».

Για να μην επαληθευθούν οι δυσοίωνες προβλέψεις των επιχειρήσεων, ο ΣΒΕ προτείνει στην κυβέρνηση μέτρα άμεσης εφαρμογής και συγκεκριμένες θεσμικές παρεμβάσεις ενεργειακής πολιτικής. Συγκεκριμένα, εισηγείται την άμεση ενίσχυση

των ενεργοβόρων βιομηχανιών με επιδότηση που θα είναι προσαρμοσμένη ανά επαγγελματικό κλάδο, ανάλογα με τη βαρύτητα του ενεργειακού κόστους στη λειτουργία τους, τη θεσμοθέτηση διαδικασίας εξόφλησης λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος σε περισσότερες από έξι άτοκες δόσεις, σταθερά τιμολόγια για τους μικρούς καταναλωτές και θεσμοθέτηση της διάθεσης ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ με διμερή συμβόλαιο.

Όσον αφορά τις θεσμικές παρεμβάσεις, ο ΣΒΕ προτείνει, μεταξύ άλλων, την επανεξέταση του ενεργειακού μείγματος της χώρας, ώστε να επιτυγχάνονται οι χαμηλότερες δυνατές τιμές, επίσπευση του θεσμικού πλαισίου για την αποθήκευση, αναβάθμιση των υποδομών του δικτύου μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ώστε να υπάρχει δυνατότητα υποδοχής και διανομής νέας παραγωγής που μπορεί να παραχθεί από τη βιομηχανία με τη χρήση φωτοβολταϊκών, καθώς και θεσμοθέτηση προγραμμάτων εξοικονόμησης ενέργειας ειδικά για τη βιομηχανία.

Προτείνει, επίσης, ένα πρόγραμμα επιδότησης εγκατάστασης φωτοβολταϊκών για επιχειρήσεις που υιοθετούν τη διαδικασία net metering και τον σχεδιασμό ενός προγράμματος υποστήριξης του πράσινου μετασχηματισμού των εγχώριων μεταποιητικών επιχειρήσεων, το οποίο θα ενταχθεί στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης.

Σε υψηλό δεκαετίας ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής το 2021

Στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων δέκα ετών διαμορφώθηκε το 2021 ο μέσος ετήσιος δείκτης βιομηχανικής παραγωγής, με την ελληνική μεταποίηση να αξιοποιεί σε πολύ σημαντικό βαθμό την επανεκκίνηση της παγκόσμιας οικονομίας έπειτα από την πολύμηνη αναστολή των οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων που προκάλεσε το ξέσπασμα της πανδημίας το 2020.

Σύμφωνα με στοιχεία που ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής ενισχύθηκε τον Δεκέμβριο του 2021 κατά 8,1% σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2020. Ο ρυθμός ανάπτυξης της βιομηχανικής παραγωγής υποχώρησε ελαφρώς σε σύγκριση με τις επιδόσεις που σημειωνόνταν από τον Ιούλιο του 2021 κι έπειτα. Το γεγονός, ωστόσο, ότι παρέμεινε σε υψηλά επίπεδα και τον Δεκέμβριο είχε ως αποτέλεσμα ο μέσος ετήσιος δείκτης βιομηχανικής παραγωγής να διαμορφωθεί το 2021 στις 115,82 μονάδες, αυξημένος κατά 9,9% σε σύγκριση με τον αντίστοιχο δείκτη του 2020. Αποτελεί δε η επίδοση του 2021 την υψηλότερη που έχει καταγραφεί από το 2010 (119,81 μονάδες).

Κατά τη σύγκριση των δεικτών του Δεκεμβρίου 2021 με τους αντίστοιχους δείκτες του Δεκεμβρίου 2020, η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση καταγράφηκε στον κλάδο μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων (112,1%), ενώ η μεγαλύτερη ποσοστιαία μείω-

ση κατεγράφη στους κλάδους εξόρυξης άνθρακα και λιγνίτη, άντλησης αργού πετρελαίου και φυσικού αερίου, υποστηρικτικών δραστηριοτήτων εξόρυξης (25,7%). Άλλοι κλάδοι στους οποίους κατεγράφη υψηλή αύξηση της παραγωγής σε ετήσια βάση είναι οι ακόλουθοι: βιομηχανία δέρματος και δερματίνων ειδών (94,6%), βιομηχανία ένδυσης (84%), κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών (39,8%), κατασκευή ηλεκτρολογικού εξοπλισμού

Η ελληνική μεταποίηση αξιοποίησε σε πολύ σημαντικό βαθμό την επανεκκίνηση της παγκόσμιας οικονομίας.

(25,4%), βιομηχανία ξύλου και κατασκευής προϊόντων από ξύλο και φελλό (20,9%), ποτοποιία (16,6%), παραγωγή προϊόντων καπνού (12,1%), κατασκευή επίπλων (10,9%). Ο μεγαλύτερος κλάδος της ελληνικής βιομηχανίας, μετά τον κλάδο των πετρελαιοειδών, ο κλάδος των τροφίμων, σημείωσε αύξηση της παραγωγής τον Δεκέμβριο του 2021 σε σύγκριση με τον Δεκέμβριο του 2020 κατά 7,7%. Αξίζει να σημειωθεί ότι ακόμη και σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2021 ο δείκτης βιομηχανικής παραγωγής αυξήθηκε κατά 1,9% τον Δεκέμβριο του 2021.

PIK 1 | PIK HD

ΜΠΛΑΚ ΦΟΡΕΣΤ

Μια σειρά μυστηρίου με κωμικά στοιχεία, πάθη και αμαρτίες, ανατροπές και απρόσμενες εξελίξεις. Τρεις δεκαετίες, δύο γενιές και μια εξαφάνιση. Προς το παρόν.

Σε ένα ξεπεσμένο πια ξενοδοχείο σε ένα ορεινό θέρετρο, το παρελθόν έρχεται και στοιχειώνει το παρόν. Η άληπτε αίγλη του ξεθωριάζει, παρασύροντας μαζί της τους ενοίκους του ξενοδοχείου, αλλὰ και όσους έχουν σχέση με αυτό.

Με μια πληθώρα γνωστών και αγαπημένων ηθοποιών. Η Πόπη Αβραάμ σε δύο ρόλους.

Σκηνοθεσία
Νίκος Θεοφάνους, Ζωή Σοφού

Δευτέρα με Παρασκευή
7.20 μ.μ.
PIK 1 και PIK HD

PIK 1

ΠΡΩΤΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Η πρώτη ενημερωτική εκπομπή στην τηλεόραση του PIK που καλύπτει την τοπική και διεθνή ειδησεογραφία με δελτία ειδήσεων, παρουσίαση και ανάλυση του έντυπου και ηλεκτρονικού Τύπου, φιλοξενούμενους στο στούντιο και ζωντανές συνδέσεις και ανταποκρίσεις από τον διεθνή και τοπικό χώρο.

Με δελτίο ειδήσεων στη νοηματική.

Δημοσιογραφική Επιμέλεια - Παρουσίαση:
Σταύρος Κυπριανού και Σταυριανή Κωνσταντίνου

Επιμέλεια Δελτίων Ειδήσεων - Παρουσίαση:
Ευγενία Σέργη

Επιμέλεια Παραγωγής - Σκηνοθεσία:
Πανίκος Νικολάου, Κώστας Ορθοδόξου

Δευτέρα με Παρασκευή
6.45 π.μ.
PIK 1

Υψηλό πληθωρισμό στην Ευρωζώνη αναμένει φέτος η Κομισιόν

Μέση μεταβολή 3,5% βλέπει η Ε.Ε., όταν τον Νοέμβριο έκανε λόγο για 2,2%

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Στο 3,5% αναμένεται να κυμανθεί κατά μέσον όρο ο πληθωρισμός στην Ευρωζώνη το 2022 (και στο 3,9% για την Ε.Ε.), ενώ το 2023 αναμένεται να μειωθεί στο 1,7% (1,9% στην Ε.Ε.), σύμφωνα με τις χειμερινές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που παρουσιάστηκαν από τον επίτροπο Οικονομίας, Πάολο Τζεντιλόνι. Η πρόβλεψη για το 2023 επαναφέρει την αύξηση των τιμών εντός του καταστατικού στόχου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και ενισχύει τα επιχειρήματα όσων αντιστέκονται στις πιέσεις για αύξηση των επιτοκίων στους επόμενους μήνες. Υπενθυμίζεται πάντως ότι στις φθινοπωρινές προβλέψεις της Κομισιόν τον περασμένο Νοέμβριο τα αντίστοιχα νούμερα ήταν μόλις 2,2% για το 2022 και 1,4% για το 2023.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για τον Ιανουάριο, ο πληθωρισμός σε ετήσια βάση στην Ευρωζώνη έχει φτάσει στο επίπεδο-ρεκόρ του 5,1%. Για το 2021 συνολικά κυμάνθηκε μεσοσταθμικά στο 2,6% για την Ευρωζώνη και στο 2,9% για την Ε.Ε. Η Κομισιόν προβλέπει ότι θα παραμείνει στο 4,8% κατά

μέσον όρο στο α΄ τρίμηνο του τρέχοντος έτους στην Ευρωζώνη και δεν θα πέσει κάτω από το 3% πριν από το γ΄ τρίμηνο. Στο δ΄ τρίμηνο του 2022 προβλέπεται ότι θα κυμανθεί στο 2,1%.

Όπως ανέφερε στη συνέντευξη Τύπου όπου παρουσίασε τα βασικά ευρήματα της έκθεσης της Κομισιόν ο κ. Τζεντιλόνι, οι προβλέψεις για τον πληθωρισμό ενδέχεται να αναθεωρηθούν ανοδικά «αν οι πιέσεις στο κόστος μετακυλιστούν από τους παραγωγούς στους καταναλωτές σε μεγαλύτερο βαθμό από τον αναμενόμενο, το οποίο θα αύξανε την πιθανότητα ισχυρών δευτερογενών επιπτώσεων [second-round effects]» (σ.σ. αύξηση μισθών χωρίς αντίστοιχη αύξηση παραγωγικότητας). «Προς το παρόν δεν έχουμε δει κάποια αξιοσημείωτη ανοδική τάση στο μισθολογικό κόστος», σημείωσε.

Η παρατεταμένη ενίσχυση των πληθωριστικών πιέσεων έχει οδηγήσει σε αλλαγή στάσης της ΕΚΤ. Η Κριστίν Λαγκάρντ, που μέχρι πρότινος απέκλειε το ενδεχόμενο αύξησης των επιτοκίων εντός του 2022, την περασμένη εβδομάδα άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο. Ο νέος διοικητής της Bundesbank, Χοάκιμ Νάγκελ, σε συνέντευξη του που

«Τα πραγματικά» επιτόκια εξακολουθούν να βρίσκονται σε αρνητικά επίπεδα, κάτι που σε συνδυασμό με την πολιτική της ΕΚΤ υποδηλώνει ότι οι όροι χρηματοδότησης θα παραμείνουν ευνοϊκοί, ακόμα και για χώρες με υψηλό χρέος», τόνισε ο επίτροπος Τζεντιλόνι σχολιάζοντας την επικείμενη αύξηση των επιτοκίων από την ΕΚΤ.

Η αύξηση του ΑΕΠ εκτιμάται φέτος στο 4%, έναντι 4,3% στις προβλέψεις του περασμένου Νοεμβρίου.

δημοσιεύθηκε χθες στην εφημερίδα Die Zeit δηλώνει ότι «αν η εικόνα [του πληθωρισμού] δεν αλλάξει έως τον Μάρτιο, θα υποστηρίξω την ομαλοποίηση της νομισματικής πολιτικής» (μια σαφής νύξη ότι θα πιέσει για αύξηση επιτοκίων).

Ανυσυχία για τη διαχείριση της νομισματικής πολιτι-

κής στην Ευρωζώνη δημιουργεί και η μεγάλη διαφορά στα αναμενόμενα επίπεδα του πληθωρισμού σε διαφορετικές χώρες του μπλοκ. Η Λιθουανία, η Εσθονία και η Σλοβακία προβλέπεται να ξεπεράσουν μεσοσταθμικά το 6% το 2022, ενώ σε πέντε μέλη της Ευρωζώνης το ποσοστό αυτό εκτιμάται ότι θα είναι κάτω από 3%.

Σε ερώτηση για την αύξηση του κόστους δανεισμού υπερχρεωμένων χωρών όπως η Ελλάδα και η Ιταλία, ο κ. Τζεντιλόνι παρέπεμψε στις πρόσφατες δηλώσεις της Κριστίν Λαγκάρντ στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις οποίες ανέφερε ότι «η οποία προσαρμογή στην πολιτική της ΕΚΤ θα είναι σταδια-

κή». Ο Ιταλός επίτροπος υπενθύμισε ότι τα πραγματικά επιτόκια «εξακολουθούν να βρίσκονται σε αρνητικά επίπεδα, κάτι το οποίο, σε συνδυασμό με την πολιτική της ΕΚΤ, υποδηλώνει ότι οι όροι χρηματοδότησης θα παραμείνουν ευνοϊκοί, ακόμα και για χώρες με υψηλό χρέος». Αυτό, πρόσθεσε, «δεν σημαίνει ότι το πρόβλημα του υψηλού χρέους δεν υφίσταται – απλώς ότι δεν έχει άμεσες επιπτώσεις στους όρους χρηματοδότησης».

Η Κομισιόν προβλέπει αύξηση του ΑΕΠ κατά 4% φέτος στην Ευρωζώνη (έναντι 4,3% τον Νοέμβριο) και κατά 2,7% το 2023 (έναντι 2,4% στην προηγούμενη πρόβλεψη). Για την Ε.Ε. προβλέπεται ανάπτυξη 4% φέ-

τος και 2,8% του χρόνου. Όπως ανέφερε ο κ. Τζεντιλόνι, η αναζωπύρωση της πανδημίας τους προηγούμενους μήνες και τα συνοδευτικά περιοριστικά μέτρα οδήγησαν σε εξασθένιση της δυναμικής της ανάκαμψης. Ο επίτροπος αναφέρθηκε επίσης στον αρνητικό αντίκτυπο των υψηλών τιμών ενέργειας και των στενωπών στην εφοδιαστική αλυσίδα, αλλά τόνισε ότι «τα θεμελιώδη μεγέθη [της ευρωπαϊκής οικονομίας] είναι στέρεα» και η ανάκαμψη αναμένεται να ενισχυθεί εκ νέου. Οι πρωταθλητές της ανάπτυξης το 2022 αναμένεται να είναι η Μάλτα (6%), η Ισπανία (5,6%), η Πολωνία, η Πορτογαλία και η Ιρλανδία (5,5%).

Η Ε.Ε. έτοιμη να «παγώσει» και για το 2023 τον κανόνα μείωσης του χρέους

Προς αναστολή και για το 2023 του δημοσιονομικού κανόνα για το χρέος προαναγγέλλεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σύμφωνα με δημοσίευμα του Politico Europe, επικαλούμενο προσχέδιο της δημοσιονομικής καθοδήγησης για το 2023, που –όπως επιβεβαιώσε ο επίτροπος Οικονομίας Πάολο Τζεντιλόνι– θα κατατεθεί στις αρχές Μαρτίου, η Κομισιόν θα εισηγηθεί να μην ισχύσει για την επόμενη χρονιά η υποχρέωση μείωσης του χρέους κατά το 1/20 της διαφοράς μεταξύ του επιπέδου χρέους προς ΑΕΠ και του ανώτατου ορίου του 60%.

Η ανάγκη μιας μεταβατικής λύσης έχει προκύψει γιατί θεωρείται ελλιπής απόφαση η εκπονή της Γενικής Ρήτρας Διαφυγής με το νέο έτος (υπενθυμίζεται ότι η ρήτρα ενεργοποιήθηκε για πρώτη φορά τον Μάρτιο του 2020 για να επιτρέψει στις χώρες της Ε.Ε. να στηρίξουν τις

Η πλήρης επαναφορά του θα εξανάγκαζε πολλές χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, σε μέτρα ασφυκτικής λιτότητας.

οικονομίες τους στις συνθήκες αναστολής της οικονομικής δραστηριότητας που επέβαλε η πανδημία). Ωστόσο η πλήρης επαναφορά των δημοσιονομικών κανόνων θα εξανάγκαζε πολλές χώρες των οποίων τα ήδη υψηλά χρέη αυξήθηκαν περισσότερο την τελευταία διετία, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, σε μέτρα ασφυκτικής λιτότητας. Παράλληλα, έχει ξεκινήσει από τον περασμένο Οκτώβριο η διαδικασία αναθεώρησης του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, με

Τη νέα πραγματικότητα και την ανάγκη το χρέος της πανδημίας να μην οδηγήσει σε νέα προγράμματα ακραίας λιτότητας, φαίνεται να αποδέχεται και ο εκτελεστικός αντιπρόεδρος της Κομισιόν Βάλντις Ντομπρόβσκις.

σκοπό να διορθωθούν οι προβληματικές πτυχές του και να προσαρμοστεί στις μεταπανδημικές οικονομικές συνθήκες και στις ευρωπαϊκές προτεραιότητες της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

«Όσο εκκρεμεί το αποτέλεσμα της αναθεώρησης της οικονομικής διακυβέρνησης, η Επιτροπή δεν θα επιβάλλει τον κανόνα για τη μείωση του χρέους όπως είναι επί του παρόντος διατυπωμένος», αναφέρεται στο προσχέδιο. «Ωστόσο, η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί τις εξελίξεις σχετικά με το χρέος βάσει των απαιτήσεων των Συνθηκών».

Σε ομιλία του στο Πανεπιστήμιο Bocconi την Τρίτη, ο επίτροπος Οικονομίας –και υπέρμαχος της δημοσιονομικής χαλάρωσης– επανέλαβε ότι πρέπει να αποφευχθεί το λάθος της πρόωρης αποκατάστασης της δημοσιονομικής πειθαρχίας που διαπράχθηκε κα-

τά την ευρωκρίση. Οι κανόνες, είπε, «πρέπει να αναθεωρηθούν ώστε τα υψηλά επίπεδα χρέους να μειωθούν με έναν πιο σταδιακό και ρεαλιστικό τρόπο, χωρίς να καταπνίξουν την ανάπτυξη». Αλλά και δημοσιονομικά γεράκια όπως ο εκτελεστικός αντιπρόεδρος Βάλντις Ντομπρόβσκις, έχουν σηματοδοτήσει αποδοχή της νέας πραγματικότητας και της ανάγκης το χρέος της πανδημίας να μην οδηγήσει σε νέα προγράμματα ακραίας λιτότητας. Πλην της Ελλάδας, δεικν χρέους προς ΑΕΠ άνω του 100% έχουν η Γαλλία, η Ιταλία, η Ισπανία, η Πορτογαλία, το Βέλγιο και η Κύπρος. Η χώρα μας, ωστόσο, είναι η μόνη στην οποία ο σχετικός δείκτης ξεπερνάει το 200% (σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις της Κομισιόν, θα έκλεινε το 2021 στο 202,9% του ΑΕΠ).

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

Στο 7,5% ο πληθωρισμός στις ΗΠΑ τον Ιανουάριο

Με **ιλιγγιώδη** ρυθμό επιταχύνεται πλέον ο πληθωρισμός στις ΗΠΑ καθώς έφτασε στο 7,5% τον Ιανουάριο, καταγράφοντας το υψηλότερο επίπεδο από το 1982. Υπερέβη, έτσι, για μια ακόμη φορά τις προβλέψεις καθώς οι εκτιμήσεις των οικονομολόγων συνέκλιναν σε επιτάχυνση 7,2%. Πρόκειται βέβαια για τις αυξήσεις των τιμών σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους, ενώ σε μηνιαία βάση ο πληθωρισμός τον Ιανουάριο ήταν 0,6%.

Όπως επισημαίνουν οι New York Times, πρόκειται για ιστορικό ρυθμό αύξησης των τιμών, μολοντί είναι μικρότερος από τις μηνιαίες αυξήσεις που σημειώθηκαν στη διάρκεια του περασμένου έτους. Όταν, άλλωστε, αφαιρεθούν οι ευμετάβλητες τιμές των τροφίμων και των καυσίμων, που σημειώνουν θεαματική αύξηση από

Υπερέβη τις προβλέψεις – Κατεγράφη το υψηλότερο επίπεδο από το 1982.

μύνα σε μήνα, ο πληθωρισμός στη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου αυξήθηκε στο 6%. Σχολιάζοντας την εξέλιξη, το αμερικανικό Γραφείο Στατιστικής απέδωσε τις αυξήσεις στις τιμές των τροφίμων, της ηλεκτρικής ενέργειας αλλά και της στέγης.

Οι προβλέψεις μιλούν τώρα για σημαντική αποκλιμάκωση των τιμών στο τρέχον έτος. Πολλά στελέχη των εταιρειών προβλέψουν ευελπιστούν μάλιστα πως ο δείκτης θα περιοριστεί στο 3%. Στη διάρκεια του περασμένου έτους, οι οικονομολόγοι είχαν προβλέ-

ψει επανειλημμένως πως οι τιμές θα αποκλιμακώνονταν, αλλά διαψεύστηκαν. Αιτία ήταν βέβαια η εκτόξευση της καταναλωτικής ζήτησης για αγαθά, που συνέπεσε με το έμφραγμα στην παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα και άρχισε να εξωθεί ανοδικά τις τιμές. Τους τελευταίους μήνες, οι πολιτικές ηγεσίες επιδεικνύουν μεγαλύτερη σύνεση και επιφυλακτικότητα σε ό,τι αφορά το πώς θα διαμορφωθεί ο πληθωρισμός, ειδικότερα επειδή παρατηρείται ο συνωστισμός και το αδιαχώρητο στα λιμάνια, ανεβαίνουν τα ενοίκια και οι τιμές στα εστιατόρια αλλά και οι μισθοί κινούνται διαρκώς ανοδικά, και όλα αυτά μαζί αποτελούν ένα μείγμα παραγόντων που δίνει μεγάλη ώθηση στον πληθωρισμό.

Το θέμα του πληθωρισμού αποτελεί μείζον πολιτικό ζήτημα για τον Λευκό Οίκο, καθώς η ακρί-

βεια εξαφανίζει την οικονομική ενίσχυση που προσέφεραν στα αμερικανικά νοικοκυριά οι επιταγές. Παράλληλα, αποσπά το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης από τη σημαντική βελτίωση που καταγράφεται στην αγορά εργασίας και στις αυξήσεις των μισθών, με αποτέλεσμα να επικρατεί απαισιοδοξία μεταξύ καταναλωτών και να εξανεμίζεται η εμπιστοσύνη. Ο υψηλός πληθωρισμός ανάγκασε, άλλωστε, τη Fed να εγκαταλείψει τη στάση αναμονής και την πολιτική στήριξης της οικονομίας με την οποία επέτυχε ταχύτατη ανάκαμψη της μεγαλύτερης οικονομίας στον κόσμο. Μεταξύ επενδυτών επικρατεί τώρα η πεποίθηση πως η κεντρική τράπεζα μπορεί να προχωρήσει ακόμη και σε έξι αυξήσεις των επιτοκίων εντός του έτους.

THE NEW YORK TIMES

Το θέμα του πληθωρισμού αποτελεί μείζον πολιτικό ζήτημα για τον Λευκό Οίκο, καθώς η ακρίβεια εξαφανίζει την οικονομική ενίσχυση που προσέφεραν στα αμερικανικά νοικοκυριά οι επιταγές.

Ανησυχία στις τράπεζες της Ε.Ε. για τα «πράσινα» στρες τεστ

Φοβούνται ότι δεν θα αποφύγουν υψηλότερες απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας

Των **NICHOLAS COMFORT**
και **FRANCES SCHWARTZKOPFF**
BLOOMBERG

Ανησυχία επικρατεί και πάλι μεταξύ των ευρωπαϊκών τραπεζών ενόψει των τεστ έναντι των κινδύνων της κλιματικής αλλαγής, που αρχίζουν τον επόμενο μήνα. Οι τράπεζες ανησυχούν ότι η εποπτική αρχή τραπεζών της ΕΚΤ θα επικαλεστεί τους κινδύνους για να τους επιβάλει αυστηρότερες απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας και οι δηλώσεις υψηλόβαθμων στελεχών μάλλον δικαιολογούν την ανησυχία τους. Εντός των ημερών πρέπει να υποβάλουν στην ΕΚΤ στοιχεία σχετικά με την έκθεσή τους στους κινδύνους της κλιματικής αλλαγής που, σύμφωνα με ομάδες των συμφερόντων του κλάδου, ίσως χρησιμοποιηθούν ως επιχειρήματα υπέρ της αύξησης των κεφαλαίων τους έως και μέσα στο επόμενο έτος. Και όπως αναφέρουν πηγές προσκείμενες στον κλάδο που ζήτησαν να παραμείνουν ανώνυμες, την ανησυχία των τραπεζών επιτείνει περαιτέρω η απροθυμία της ΕΚΤ να δώσει διευκρινίσεις ως προς τις προθέσεις της.

Σε δημόσιες τοποθετήσεις της η ΕΚΤ έχει τονίσει πως τα τεστ που αρχίζουν τον επόμενο μήνα δίνουν τόσο στις τράπεζες όσο και στην εποπτική αρχή την ευκαιρία να διαπιστώσουν πόσο εύάλωτος είναι ο τραπεζικός τομέας της Ευρωζώνης έναντι ακραίων καιρικών φαινομένων και αυστηρών νομοθεσιών σχε-

τικών με το κλίμα. Δεν θα δημοσιοποιηθούν τα αποτελέσματα κάθε τράπεζας και η ΕΚΤ έχει προσπαθήσει να καθυστερήσει τον κλάδο ότι θα προσεγγίσει το θέμα κατά περίπτωση όταν θα αποφανθεί σχετικά με τις ανάγκες κεφαλαιακής ενίσχυσης. Έχει, όμως, παράλληλα καταστήσει σαφές πως σε τελική ανάλυση θα αντιμετωπίσει την κλιματική αλλαγή με τον ίδιο τρόπο που χειρίζεται οποιονδήποτε άλλο κίνδυνο για τις τράπεζες.

Τα πρώτα αποτελέσματα αναμένονται τον Ιούλιο. Οι τράπεζες ασκούν παρασκηνιακά πιέ-

Εντός των ημερών πρέπει να υποβάλουν στην ΕΚΤ στοιχεία σχετικά με την έκθεσή τους στους κινδύνους της κλιματικής αλλαγής.

σεις στην ΕΚΤ προκειμένου να μην επικαλεστεί τα αποτελέσματα αυτών των τεστ για να επιβάλει νέους κανόνες σχετικούς με την κλιματική αλλαγή. Αποτελεί συνήθη πρακτική των τραπεζών να ασκούν πιέσεις για να αποφύγουν τις υψηλότερες απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας που περιορίζουν τις δυνατότητές τους να καταβάλουν μερίσματα στους επενδυτές και μπόνους στα στελέχη

τους. Μιλώντας σε δημοσιογράφους, ο διευθύνων σύμβουλος της Deutsche Bank, Κρίστιαν Σούνινγκ, εξέφρασε προ ημερών την ελπίδα πως «αυτά τα τεστ δεν θα χρησιμοποιηθούν για να επιφέρουν αλλαγές στους κανόνες για την κεφαλαιακή επάρκεια». Από την πλευρά της, η ΕΚΤ υποστηρίζει πως θα εξετάσει «από ποιοτικής απόψεως» τα αποτελέσματα στο πλαίσιο των ερευνών της γύρω από τους κινδύνους που αντιμετωπίζει κάθε τράπεζα.

Αυτό σημαίνει πως τα αποτελέσματα μπορούν πράγματι να επηρεάσουν τις απαιτήσεις που θα θέσει σε κάθε τράπεζα μεμονωμένα. Γι' αυτό και επικρατεί ανησυχία μεταξύ των τραπεζών πως ενδέχεται να χρησιμοποιήσει η ΕΚΤ τα αποτελέσματα για να επιβάλει υψηλότερες απαιτήσεις από το επόμενο έτος και να υιοθετήσει αυστηρότερη προσέγγιση το 2024. Τα σχόλια υψηλόβαθμων στελεχών της ΕΚΤ επί του θέματος τείνουν να δικαιώσουν τις ανησυχίες των τραπεζών. Σε πρόσφατη συνέντευξη του στη Revue Banque, ο Εντουάρ Φερνάντες Μπόλο, μέλος του εποπτικού συμβουλίου της ΕΚΤ, τόνισε πως «η ιστορία δεν τελειώνει με τα τεστ» και διευκρίνισε πως «θα τεθεί θέμα κεφαλαιακής επάρκειας αν, για παράδειγμα, έχουμε αξιόπιστα στοιχεία που καταδεικνύουν πως οι τράπεζες πρέπει να αυξήσουν τα κεφάλαια που θα κρατούν».

Οι τράπεζες εκφράζουν, άλ-

λωστε, φόβους ότι κάποια μέλη της εποπτικής αρχής μπορεί να θελήσουν να εξετάσουν το θέμα περαιτέρω ως προς το πώς αντιμετωπίζουν τους κινδύνους και να χρησιμοποιήσουν τα τεστ ως εργαλείο για να τις αποτρέψουν από τον δανεισμό σε ρυπογόνες επιχειρήσεις. Δικαιολογεί τους φόβους τους πρόσφατη δήλωση της ΕΚΤ ότι στόχος των νέων τεστ θα είναι να αποτιμήσει πόσο έτοιμες είναι οι τράπεζες για να αντιμετωπίσουν οικονομικά και χρηματοπιστωτικά σοκ από την κλιματική αλλαγή. Ορισμένα μέλη των ρυθμιστικών αρχών δηλώνουν κατηγορηματικά ότι δεν προσπαθούν να κατευθύνουν τη συμπεριφορά των τραπεζών. Ο Μαρκ Μπράνσον, μέλος της γερμανικής εποπτικής αρχής τραπεζών BaFin, όπως και του εποπτικού συμβουλίου της ΕΚΤ, δήλωσε την Τρίτη ότι «είναι σαφές πως η αποστολή του εποπτικού συμβουλίου αρχίζει και τελειώνει με τον χρηματοπιστωτικό κίνδυνο».

Δεν είναι, βέβαια, μόνον η ΕΚΤ που προσπαθεί να αντιμετωπίσει τους κινδύνους που απειλούν τις τράπεζες από την κλιματική αλλαγή. Οι αμερικανικές αρχές έχουν αναλάβει λιγότερες πρωτοβουλίες αλλά πέρσι η Federal Reserve τόνισε πως στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της είναι αποφασισμένη να εργαστεί για να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Σε παγκόσμιο επίπεδο χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που αντιπροσωπεύουν το 40%

Οι τράπεζες ασκούν παρασκηνιακά πιέσεις στην ΕΚΤ προκειμένου να μην επικαλεστεί τα αποτελέσματα αυτών των τεστ για να επιβάλει νέους κανόνες σχετικούς με την κλιματική αλλαγή. Τα πρώτα αποτελέσματα αναμένονται τον Ιούλιο.

του παγκόσμιου ενεργητικού έχουν υποσχεθεί να μηδενίσουν μέχρι το 2050 όσες εκπομπές αερίων προέρχονται από τον δανεισμό τους.

Όπως επισημαίνει ο Μονσούρ Χουσαϊν, αναλυτής της Fitch Ratings, οι τράπεζες της Ευρώπης κινδυνεύουν να τους επιβληθούν αυστηρότεροι κανόνες για την κεφαλαιακή τους επάρκεια αν εμφανίσουν προβλήματα στα στοιχεία και δεν έχουν

αρκετά καλή διακυβέρνηση ή αν τα τεστ δείξουν πως είναι πιο εύαλωτες από τις άλλες. Ήδη η ΕΚΤ έχει επικρίνει τις ευρωπαϊκές τράπεζες για την ολιγωρία τους σε ό,τι αφορά τις προετοιμασίες τους για την αντιμετώπιση των κινδύνων που απορρέουν από την κλιματική αλλαγή. Τον Νοέμβριο ανέφερε πως κανένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα δεν τείνει να ανταποκριθεί στις σχετικές προσδοκίες.

ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΡΑΝΟ ΑΛΚΥΟΝΙΔΩΝ

Το Φιλανθρωπικό Σωματείο Αλκυονίδες, με βάση την Άδεια Διενέργειας Εράνου του Υπουργείου Εσωτερικών Ν.Π. 32/2021 για τοποθέτηση ειδικών κουτιών εισφορών σε διάφορες επιχειρήσεις, έχει εισπράξει το ποσό των 6360.02 ευρώ για την περίοδο από 14/7/2021 μέχρι 14/1/2022.

Όλο το προαναφερθέν ποσό θα διατεθεί για τους σκοπούς του εράνου.

ΕΚΔΗΜΙΑ ΚΩΣΤΑ ΛΑΤΟΥΡΟΥ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Αποχαιρετήσαμε το Σάββατο 5 Φεβρουαρίου 2022, τον πολυαγαπημένο μας σύζυγο, πατέρα και παππού, Κώστα Λατούρο, από την Αλαμινό και τέως από τη Λάρνακα.

Ως οικογένεια, νοιώθουμε την ανάγκη να ευχαριστήσουμε όλους τους συγγενείς, φίλους, συνεργάτες και το κοινό, για τη θερμή συμπαράσταση στο πένθος μας.

Η συγκίνησή μας είναι μεγάλη, γιατί ο αγαπημένος μας Κώστας Λατούρος είναι γνωστό ότι υπήρξε ανθρωπιστής και φιλάνθρωπος και συνέτρεχε παντοιοτρόπως αναξιοπαθούντες συνανθρώπους μας. Οι εισφορές που έγιναν την ημέρα της κηδείας στη μνήμη του στην Ηλιακτίδα Ζωής, το Ιασόνειον Ίδρυμα και υπέρ των απόρων οικογενειών Παναγίας Φανερωμένης, αποτελούν απόδειξη της εκτίμησης που έτρεφε η κοινωνία και ο επιχειρηματικός κόσμος στο πρόσωπο του πρωτοπόρου λατόμου της Κύπρου και ιδρυτή της εταιρείας Λατομεία Λατούρος Λτδ.

Εις μνήμη Κώστα Λατούρου ως οικογένεια αλλά και ως Όμιλος Εταιρειών Λατούρος θα συνεχίσουμε στο ίδιο πνεύμα να υπηρετούμε τον ανθρωπισμό, τη φιλανθρωπία και το καλώς νοούμενο συμφέρον της κοινωνίας και της πατρίδας μας.

Οι τεθλιμμένοι:

Σύζυγος: Σταυρούλα Αντωνίου Λατούρου

Παιδιά: Βασούλα - Ανδρέας Κωνσταντίνου, Αντώνης - Ελένη Αντωνίου Λατούρος

Εγγόνια: Κωνσταντίνια, Μαρία, Σταυρούλα, Κλειώ, Κωνσταντίνος, Μαρία, Σταυρούλα, Κωνσταντίνια

Δισέγγονα: Δημήτρης, Αναστάσιος, Γιώργος, Ελένη

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η Νο1
ενημερωτική
εφαρμογή
στην Κύπρο

Μείντε ενημερωμένοι!

Κατεβάστε την εφαρμογή της Καθημερινής Κύπρου στο κινητό σας

Download on the App Store

GET IT ON Google Play

Κέντρο Επαγγελματικής Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρία

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Το Ειδικό Ταμείο του Κέντρου Επαγγελματικής Αποκατάστασης Ατόμων με Αναπηρίες διενεργεί διαγωνισμό με συνοπτική διαδικασία, με εκτιμώμενη αξία πέννιντα χιλιάδες ευρώ (€50.000) μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. και με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει βέλτιστης σχέσης τιμής-ποιότητας, για την αγορά υπηρεσιών για «Παροχή Συμβουλευτικών Υπηρεσιών και Σχεδιασμό Εργαλείων Υποστήριξης Ατόμων με Αναπηρίες που θα Ενταχθούν ή και θα Ιδρύσουν Κοινωνικές Επιχειρήσεις».

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να βρουν τα έγγραφα του διαγωνισμού αναρτημένα στην Ιστοσελίδα του Τμήματος Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες www.mlsi.gov.cy/dsid

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΜΙΑΣ (1) ΚΕΝΗΣ ΘΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ

Γίνεται δεκτή η υποβολή αιτήσεων για μία (1) κενή θέση Γενικού Εκτελεστικού Διευθυντή για την Κεντρική Διοίκηση, του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας.

Η θέση είναι Πρώτου Διορισμού.

Ετήσιος πάγιος βασικός μισθός ύψους €95,767.80 συμπεριλαμβανομένων γενικών αυξήσεων και πλέον το ισχύον τιμαριθμικό επίδομα, το οποίο ανέρχεται σήμερα σε 2,56%, ο οποίος θα αναθεωρείται με βάση τις εντεύθεν παραχωρούμενες στο υπόλοιπο διευθυντικό προσωπικό γενικές και τιμαριθμικές αυξήσεις. Επιπρόσθετα θα καταβάλλεται δέκατος τρίτος μισθός.

Με τα σημερινά δεδομένα ο ετήσιος ακαθάριστος μισθός, περιλαμβανομένων των εξόδων παρυστάσεως, ανέρχεται, σε **€124,404.41**.

Υποβολή Αιτήσεων:

- (1) Όλες οι αιτήσεις υποβάλλονται μόνο ηλεκτρονικά μέσω της ιστοσελίδας του OKYNY στον ακόλουθο σύνδεσμο, <https://shso.org.cy>, μέχρι την Παρασκευή 25 Φεβρουαρίου 2022 και ώρα 14:30. Αιτήσεις που υποβάλλονται εκπρόθεσμα, δε θα λαμβάνονται υπόψη. Για πληροφορίες μπορείτε να αποστείνετε στο τηλέφωνο 22212847.
- (2) Όλες οι αιτήσεις πρέπει να συμπληρώνονται κατάλληλα και να περιέχονται σε αυτές με ακρίβεια, όλα τα ζητούμενα στοιχεία και να τεκμηριώνονται με τα αναγκαία πιστοποιητικά, δηλαδή, αντίγραφα των απαιτούμενων πιστοποιητικών, εκπαιδευτικών, επαγγελματικών ή άλλων προσόντων που προνοούνται στην ανωτέρω παράγραφο Α, περιλαμβανομένων και βεβαιώσεων απασχόλησης εκεί όπου απαιτείται πείρα, και συστατικών επιστολών από προηγούμενους εργοδότες.
- (3) Ο αιτήτης οφείλει να προσκομίσει απολυτήριο ή άλλο ισάξιο προσόν στα απαιτούμενα προσόντα.
- (4) Εάν τα πιστοποιητικά σπουδών σας δεν είναι όπως αναγράφονται κάτω από τα απαιτούμενα προσόντα, παρακαλώ όπως προσκομίσετε πρωτότυπο πιστοποιητικό αναγνώρισης του συγκεκριμένου τίτλου σπουδών σας από το Κυπριακό Συμβούλιο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών (ΚΥ.Σ.Α.Τ.Σ.).
- (5) Αιτήσεις που δεν είναι πλήρως συμπληρωμένες και δεν προσκομίζουν όλες τις κατάλληλες βεβαιώσεις οι οποίες αφορούν τα απαιτούμενα προσόντα, θα απορρίπτονται.
- (6) Όλες οι αιτήσεις θα θεωρηθούν ως άκρως εμπιστευτικές.
- (7) Μόνο οι επιτυχόντες υποψήφιοι θα ειδοποιηθούν.

Περισσότερες πληροφορίες για τη θέση, είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα του OKYNY (<https://shso.org.cy>), στην ενότητα «Θέσεις Εργασίας».

Νέες ρυθμίσεις για επιτάχυνση δημοσίων έργων

Σειρά ρυθμίσεων, οι οποίες αποσκοπούν στην επιτάχυνση του Αναπτυξιακού Προγράμματος Στρατηγικής Σημασίας, δηλαδή όλων των παραχωρήσεων, ΣΔΙΤ, έργων διαχείρισης λυμάτων και απορριμμάτων και όσων έργων χρηματοδοτούνται από το ΕΣΠΑ και το Ταμείο Ανάκαμψης προωθεί το υπουργείο Υποδομών. Οι ρυθμίσεις προβλέπουν παρεκκλίσεις από τη νομοθεσία για τα δημόσια έργα για την επίσπευση των διαδικασιών ωρίμανσης, ανάθεσης και εκτέλεσης, ενώ στοχεύουν και στην αντιμετώπιση διαφόρων προβλημάτων, όπως τις ανατιμήσεις στα υλικά. Οι βασικές ρυθμίσεις, ωστόσο, αντιμετωπίζονται αρνητικά από την Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, που εκτιμά ότι οδηγούν τα έργα σε αποσπασματικότητα, ανασφάλεια δικαίου και δικαστικές εμπλοκές. Οι ρυθμίσεις που εστάλησαν στα τέλη Ιανουαρίου για γνωμοδότηση σε δημόσιες αρχές περιλαμβάνονται στο δεύτερο κεφάλαιο πολυνομοσχεδίου, ενόψει της κατάθεσής του στη Βουλή ή της δημοσιοποίησής του στο open.gov. Οι βασικότερες από αυτές είναι:

– Δίνεται η δυνατότητα για μια σειρά από παρεκκλίσεις από τη νομοθεσία περί δημοσίων έργων (4412/16 και 4782/21) κατά την ανάθεση των συμβάσεων στρατηγικής σημασίας. Για παράδειγμα, για το πλάφον (10% επί του ετήσιου προϋπολογισμού της αναθέτουσας αρχής) στις απευθείας αναθέσεις, για την ύπαρξη σύμφωνης γνώμης του Τεχνικού Συμβουλίου Δημοσίων Έργων, τις προϋποθέσεις τεχνικής επάρκειας των αναθετούσων αρχών, το περιεχόμενο των εγγράφων της σύμβασης, τη διαβούλευση επί των δημοσιευμένων εγγράφων της σύμβασης, τη διαδικασία ανάθεσης εξειδικευμένων υπηρεσιών σε εξωτερικούς συμβούλους (αφορά έργα άνω των 30 εκατ. ευρώ), τον τρόπο επίβλεψης ενός έργου από ελεγκτές μηχανικούς.

– Προβλέπεται η δυνατότητα αναθεώρησης των τιμών των υλικών, ημερομισθίων κ.λπ. ανά τρίμηνο.

– Επεκτείνεται το δικαίωμα του ΤΑΙΠΕΔ να προσλαμβάνει συμβούλους χωρίς διαγωνισμό, με απευθείας διαπραγμάτευση και γενικώς δίνονται στο Ταμείο ακόμα περισσότερες δυνατότητες «ευελιξίας». Υπενθυμίζεται ότι το ΤΑΙΠΕΔ μπορεί βάσει της νομοθεσίας να αναλάβει την ωρίμανση ή και την ανάθεση έργων του Ταμείου Ανάκαμψης.

Γνωμοδοτώντας επί των ρυθμίσεων του υπουργείου Υποδομών, η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΑΔΗΣΥ) εκφράζει σοβαρές επιφυλάξεις για τη σκοπιμότητα και την αποτελεσματικότητά τους. Επί της αρχής, σημειώνει ότι με τον Ν. 4412/16 η Πολιτεία «σκόπευε να δημιουργήσει ένα ενιαίο, μοναδικό και συνεκτικό πλαίσιο για την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων», ενώ με τον Ν. 4782/21 να ενισχύσει τις δυνατότητες του Δημοσίου στην πραγματοποίηση δημοσίων επενδύσεων και την ταχύτερη απορρόφηση ενωσιακών κονδυλίων. «Από την επισκόπηση των προτεινόμενων διατάξεων δεν προκύπτει ο δικαιολογητικός λόγος όλων των παρεκκλίσεων (...), δεν προκύπτει ότι θα συμβάλουν στην επιτάχυνση της διαδικασίας εκκίνησης και ολοκλήρωσης των σχετικών διαγωνιστικών διαδικασιών (...)». Η ολοκληρωτική απουσία κανόνων εκ των προτέρων γνωστών σε όλους τους ενδιαφερομένους, κυρίως ως προς τον τρόπο υποβολής προσφορών, τη διαδικασία αξιολόγησης και κατακύρωσης της σύμβασης, καθώς και ο αναπόφευκτα αποσπασματικός τρόπος διαχείρισής τους από κάθε αναθέτουσα αρχή πιθανολογείται ότι θα δημιουργήσει ανασφάλεια δικαίου, αύξηση των διενέξεων και ότι θα δυσχεράνει τον προδικαστικό και δικαστικό έλεγχο αυτών», καταλήγει.

Τέλος, ειδικά για το ΤΑΙΠΕΔ η ΕΑΑΔΗΣΥ προτείνει τη συνολική αναθεώρηση του κανονισμού που το διέπει, καθώς η τελευταία του αναθεώρηση (2016) έγινε πριν από την ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο τριών κοινοτικών Οδηγιών.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΙΑΛΙΟΥ

Επενδύσεις 500 εκατ. για δικαστικά ακίνητα σε βάθος τριετίας στην Ελλάδα

Στόχος η βελτίωση συνθηκών και παροχών για λειτουργούς και επισκέπτες

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Σημαντική «ώθηση» στον κατασκευαστικό κλάδο αλλά και στον τομέα των ακινήτων αναμένεται να προσδώσει το πρόγραμμα του υπ. Δικαιοσύνης για την αναβάθμιση των δικαστικών υποδομών τα επόμενα χρόνια. Υπολογίζεται ότι θα επενδυθούν τουλάχιστον 500 εκατ. ευρώ τα προσεχή 2-3 χρόνια για την κατασκευή νέων κτιρίων και την αναβάθμιση υφιστάμενων ακινήτων, με στόχο τη βελτίωση των συνθηκών και των παροχών τόσο για τους δικαστικούς λειτουργούς όσο και για τους επισκέπτες.

Ωστόσο, όπως φαίνεται, η προσπάθεια αυτή έχει και δυσκολίες. Σύμφωνα με πληροφορίες, ο δια-

Μετ' εμποδίων εξελίσσεται ο διαγωνισμός για τη μεταστέγαση των Δικαστηρίων του Πειραιά - Αναμένεται να κηρυχθεί άγονος.

γωνισμός για την αγορά κτιρίου επιφάνειας της τάξεως των 30.000 τ.μ. για τη μεταστέγαση των Δικαστηρίων του Πειραιά θα κηρυχθεί άγονος όχι λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος, αλλά εξαιτίας ζητημάτων που προκύπτουν από τους όρους της προκήρυξης. Με δεδομένο, δε, ότι πρόκειται για έργο που χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ανάκαμψης, θα πρέπει να υπάρξει άμεση κινητοποίηση προκειμένου να μην απολεσθούν πολύτιμα κονδύλια.

Πρόκειται για μια σύμβαση ύψους 80 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων ποσό 63 εκατ. ευρώ χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ανάκαμψης και τα υπόλοιπα χρήματα προέρχονται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Προσφορές –

Ανάμεσα στα έργα που προωθούνται είναι και η μεταστέγαση του Πρωτοδικείου και της Εισαγγελίας Αθηνών, από την Ευελπίδων σε νέο δικαστικό μέγαρο, συνολικής επιφάνειας 40.000 τ.μ., που θα κατασκευαστεί στον χώρο που βρίσκεται όπισθεν του Αρείου Πάγου.

με απόκλιση 500.000 ευρώ μάλιστα–, υπέβαλαν η Dimand Real Estate για την ανάπτυξη ενός νεοδμητου ακινήτου στην περιοχή του Αγ. Διονυσίου (πλησίον των πρώην εγκαταστάσεων της «Παπαστράτος») και η ιοραπληνί εταιρεία BZPW για το κτίριο του «Κεράννη» στην Πειραιώς, το οποίο θα πρέπει να υποστεί ριζική ανακατασκευή για να φιλοξενήσει τα Δικαστήρια του Πειραιά. Ωστόσο φαίνεται πως αμφότεροι οι διεκδικητές έχουν υποβάλει ενστάσεις ο ένας έναντι του άλλου, κάνοντας λόγο για απουσία άδειας κτιρίου για δικαστική χρήση (κάτι που αναφέρεται στους όρους του διαγωνισμού). Σημειωτέον ότι κανένα κτίριο στην Ελλάδα δεν διαθέτει σχετική άδεια εκ των προτέρων,

αλλά μπορεί να εκδοθεί ανάλογα με το ακίνητο. Παράλληλα, οι δύο προτάσεις έχουν και άλλες αποκλίσεις ποιοτικές και μη, ως προς τις παροχές τους, καθώς το μεν ακίνητο της Dimand θα προσφέρει πάνω από 400 θέσεις στάθμευσης έναντι 70 του κτιρίου του «Κεράννη».

Ανεξάρτητα από την τύχη του παραπάνω διαγωνισμού προωθούνται κι άλλα σημαντικά έργα, όπως, για παράδειγμα, η μεταστέγαση του Πρωτοδικείου και της Εισαγγελίας Αθηνών από την Ευελπίδων σε νέο δικαστικό μέγαρο, συνολικής επιφάνειας 40.000 τ.μ., που θα κατασκευαστεί στον χώρο που βρίσκεται όπισθεν του Αρείου Πάγου.

Πρόκειται για μια επένδυση

αρκετών δεκάδων εκατ. ευρώ. Αντίστοιχα προωθούνται και τρία έργα ΣΔΙΤ, συνολικού ύψους της τάξεως των 320 εκατ. ευρώ. Ο πρώτος διαγωνισμός που έχει προκηρυχθεί είναι ύψους 120 εκατ. ευρώ και αφορά την περιοχή της Κεντρικής Μακεδονίας. Προβλέπει την ανακατασκευή του υφιστάμενου δικαστικού μεγάρου της Θεσσαλονίκης και την κατασκευή νέων δικαστικών μεγάρων στις πόλεις των Σερρών, της Έδεσσας και του Κιλκίς. Ενδιαφέρον έχουν εκδηλώσει η ΑΒΑΞ, η Ακτωρ Παραχωρήσεις, η ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, το σχήμα των Intrakat - Redex (όμιλος Κοπελούζου), η Μηχανική, η κοινοπραξία Μυτιληναίος - ΑΤΕΞΕ και εκείνη των ΤΕΚΑΛ - JCC (Λίβανος).

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Το μπάχαλο με τον ΦΠΑ στα ακίνητα

Αν κάποιος μας πλήρωνε σαν κράτος να τα κάναμε 100% μαντάρα στο κεφάλαιο της επιβολής ΦΠΑ στα ακίνητα, είμαι σχεδόν βέβαιος πως δεν θα καταφέρναμε να κάνουμε μια τόσο εξαιρετική δουλειά.

Το θέμα απασχόλησε αυτή την στήλη επανειλημμένα οπότε δεν θα επαναλάβω εαυτών με συγκρίσεις του τι πέτυχαν άλλες Ευρωπαϊκές χώρες είτε με μόνιμες ή με προσωρινές εξαιρέσεις και παρεκκλίσεις και σε αντίθεση, πόσο δάννοι ήμασταν εμείς κατά τις ενταξιακές και μετέπειτα διαπραγματεύσεις μας, όπως και δεν θα ασχοληθώ με την ξεκάθαρη ανικανότητα μας να παρακολουθούμε και να εφαρμόζουμε αποτελεσματικά νομοθεσίες και κανονισμούς. Είμαστε λοιπόν, εδώ που είμαστε. Έπεται αλλαγή του νομοθετικού πλαισίου εφαρμογής του ΦΠΑ όπου ο μειωμένος συντελεστής ΦΠΑ θα εφαρμόζεται για οικιστικές μονάδες που δεν θα ξεπερνούν σε εμβαδόν τα 140μ². Είχαμε που είχαμε την πολεοδομία να μας καθορίζει τα «ιδανικά» μεγέθη διαμερισμάτων μέσα στα οποία ζούμε, τώρα θα έχουμε και εμβαδόμετρο για να υπολογίσουμε τι ΦΠΑ θα πληρώνουμε. Άλλοι εισηγούνται να μπει επιπλέον και όριο τιμών εφαρμογής του μέτρου ωσάν οι τιμές να είναι κάτω του φιξ στον αιώνα τον άπαντα και πως αν βάλουμε το όριο στις €2.000 ή στις €3.000 ή στις €5.000 ανά τετραγωνικό ασκούμε σωστή διαχρονική κοινωνική πολιτική. Υπάρχουν και άλλοι που εισηγούνται την ει-

Θα πρέπει να εφαρμοστούν τέτοια αντισταθμιστικά μέτρα που να επιτρέπουν στην αγορά να αυτορυθμίζεται και να βρίσκεται ανά πάσα στιγμή τα πατήματα της.

σαγωγή και ποιοτικών κριτηρίων και υπάρχει κάπου ένας τιμοκατάλογος που λέει πως για παράδειγμα, το «κωστό καζανάκι της τουαλέτας» προσδίδει «Χ» πολυτέλεια στο διαμέρισμα σε σχέση με το μη κωστό που αποτελεί είδος βασικής ανάγκης. Σοβαροί όπως πάντα όλοι μας. Το θέμα είναι πως αυτή η ρύθμιση αποτελεί άλλη μία στρέβλωση από τις πολλές που ήδη έχουμε και που παρεμβαίνουν στην ελεύθερη λειτουργία της αγοράς. Κοντολογίς, θα δημιουργήσουμε υποκατηγορίες ακινήτων αυξάνοντας τη ζήτηση για κάποιες και μειώνοντας την για άλλες και στην πορεία του χρόνου η φύση της προσφοράς θα αλλάξει οδηγώντας σε κακή χρήση των διαθέσιμων πόρων. Και οι επιπτώσεις θα είναι ορατές σε βραχυπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο οικονομικό ορίζοντα. Είναι εύλογο δε, ένα ερώτημα του κατά πόσον πράγματι θα βοηθηθεί η κατηγορία των ατόμων που στοχεύει το εγχείρημα μακροπρό-

Τα κίνητρα θα πρέπει να επεκταθούν με αύξηση των συντελεστών δόμησης έτσι ώστε να μειωθεί το κόστος της γης ανά δομήσιμο τετραγωνικό μέτρο και άρα να μειωθούν οι τιμές πώλησης ανά τετραγωνικό μέτρο.

θεσμα, για να μην αναφερθώ στην πολύ στενή έννοια της κατηγορίας ατόμων για την οποία γίνεται αναφορά. Η όλη στάση προς το θέμα του ΦΠΑ στα ακίνητα δεν μπορεί παρά να φέρνει στο νου την εικόνα ενός αποσπαραγμένου τοίκου που μογλιαντίζεται κάθε τρεις και λίγο και όταν αποτυγχάνει το εγχείρημα αποφασίζει ο άλλος να κολλήσει κεραμικά από πάνω και να είναι η μογιά που φτάνει ή το ρολό μογλιαντισματος και πως με τα κεραμικά θα λύσει το πρόβλημα υγρασίας. Για να λυθεί το πρόβλημα ριζικά, ρίχνεις τον τοίχο κάτω και ανεγείρεις άλλο ακολουθώντας όλα τα σωστά μέτρα και αρχές δόμησης από την αρχή. Φυσικά το μέλλον του τοίκου μπορεί να είναι ελπιδοφόρο επειδή υπάρχει η ευχέρεια να τον φτιάξεις

ριζικά. Το πλαίσιο όμως εφαρμογής του ΦΠΑ στα ακίνητα είναι τετελεσμένο δυστυχώς γεγονός και άρα μόνο «μυλλοσφοντισμοί» όπως αυτό που πάει να γίνει τώρα, επιτρέπονται. Η λύση είναι η ... πίσω πόρτα. Θα πρέπει δηλαδή να εφαρμοστούν τέτοια αντισταθμιστικά μέτρα που να επιτρέπουν στην αγορά να αυτορυθμίζεται και να βριστεί ανά πάσα στιγμή τα πατήματα της. Ποια είναι αυτά τα αντισταθμιστικά μέτρα;

Το πρώτο πράγμα είναι η άμεση κατάργηση των μεταβιβαστικών τελών όπου υπάρχει επιβάρυνση οποιουδήποτε ποσοστού ΦΠΑ. Το κράτος θα γεμίζει τα ταμεία του λόγω ΦΠΑ και δεν υπάρχει κανένας λόγος ούτε και δημοσιονομικός κίν-

δυνος μακροπρόθεσμα αν το Κράτος απωλέσει τα έσοδα από μεταβιβαστικά τέλη.

Υπάρχει όμως και θεραπεία σε περίπτωση που οι τεκνοκράτες ισχυριστούν ότι θα υπάρξει δημοσιονομικός εκτροχιασμός. Αυτό είναι η ίση αντιμετώπιση της δήλωσης των συμβαλλομένων μερών για το τίμημα αγοράς/ πώλησης ενός ακινήτου. Σήμερα έχουμε το εξής ευτράπελο: το μεν Τμήμα Φορολογίας αποδέχεται τη δήλωση τιμής πώλησης χωρίς αμφισβήτηση και εισπράττει τον όποιο ΦΠΑ επί αυτού του τιμήματος που δηλώνεται. Το δε Κτηματολόγιο όμως έχει το δικαίωμα αμφισβήτησης και με δική του (υπερ)εκτίμηση δύναται να χρεώσει μεταβιβαστικά επί του μεγαλύτερου ποσού. Και εντελώς συμπτωματικά στη συντριπτική πλειοψηφία των συναλλαγών κρίνεται πως η πράξη είναι δηλωμένη χαμηλά και εκτιμάται πιο ψηλά. Εν τζίαι υπάρχει conflict έννευ. Αλλά ποιο conflict (;) αφού έτσι λένε τα συγκριτικά... Ιστορικά πειραγμένα όπως είδαμε πιο πάνω δεδομένα που δεν λαμβάνουν υπόψη το σήμερα και το αύριο όπως καθορίζεται από τις τρέχουσες εξελίξεις.

Το άλλο μέτρο πρέπει να είναι η εφαρμογή του νέου μέτρου σε κάποιο χρονικό βάθος από σήμερα έτσι ώστε να δοθεί ο απαραίτητος χρόνος να αναπροσαρμοστεί η αγορά. Η νέα ρύθμιση δεν πρέπει με κανένα τρόπο να αφορά όσα έργα βρίσκονται υπό κατασκευή ή βρίσκονται στο στάδιο αδειοδότησης

ή θα υποβάλουν αίτηση για αδειοδότηση μέσα σε ένα τουλάχιστον έτος από την ημερομηνία εφαρμογής της νέας ρύθμισης. Σε αντίθετη περίπτωση θα ωθήσουν τους πάντες για επανασχεδιασμό, θα φλομάσουν τα πολεοδομικά γραφεία με νέες αιτήσεις και δεν θα εκδίδονται άδειες, ενώ η οικονομική επιβάρυνση των έργων θα είναι τέτοια που αφενός οι νέες αναθεωρημένες τιμές δεν θα βοηθήσουν τους αγοραστές για τους οποίους γίνεται η ρύθμιση και αφετέρου μικρομεσαίοι επιχειρηματίες ανάπτυξης γης θα οδηγηθούν σε χρεοκοπία.

Τα κίνητρα θα πρέπει να επεκταθούν με αύξηση των συντελεστών δόμησης έτσι ώστε να μειωθεί το κόστος της γης ανά δομήσιμο τετραγωνικό μέτρο και άρα να μειωθούν οι τιμές πώλησης ανά τετραγωνικό μέτρο. Επιπλέον θα πρέπει επιτέλους να υιοθετηθεί ίσως και να θεσμοθετηθεί ένας ενιαίος τρόπος μέτρησης των κτηριακών εμβαδών ο οποίος θα χρησιμοποιείται από όλους. Μέχρι σήμερα ο κάθε ένας δηλώνει τα εμβαδά όπως τα αντιλαμβάνεται ή/ και όπως τον συμφέρουν. Και αφού αυτή είναι η νέα μας πραγματικότητα θα πρέπει τα Τοπικά Σχέδια από εδώ και πέρα να βλέπουν τα θέματα της ανάπτυξης εν μέρει και από άλλη οπτική γωνιά αντί της πεπατημένης.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Συλλογή παιχνιδιών σημαίνουσας αξίας

Μέρος της σπάνιας συλλογής παιχνιδιών του Ιδρύματος Σ.Ο.Φ.Ι.Α. στην έκθεση «Ονειρόπολις» στη ΣΠΕΛ

Της ΛΟΥΙΖΑΣ ΛΟΥΗ

Ο μαγικός κόσμος των παιχνιδιών που παρουσιάζεται στην έκθεση με τίτλο «Ονειρόπολις» στην Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης – ΣΠΕΛ αποτελεί μέρος της σπάνιας συλλογής παιχνιδιών του Ιδρύματος Σ.Ο.Φ.Ι.Α. (Σύνδεσμος Οργανωμένων Φιλολογικών και Ιστορικών Αρχείων), που είναι μία από τις σημαντικότερες συλλογές του είδους της στον κόσμο. Μέσα από τα εκθέματα που παρουσιάζονται μπορούμε να διδαχθούμε την ιστορία διαφορετικών πολιτισμών, ενώ αποτελούν ένα χρήσιμο εκπαιδευτικό εργαλείο για την εκμάθηση των πρώτων μας γνώσεων στην αριθμητική και την ανάγνωση, ή την αναγνώριση των σχημάτων και χρωμάτων.

Η «Κ» επισκέφτηκε την έκθεση στη ΣΠΕΛ και μίλησε με τον Κυριάκο Σωφρονίου διευθυντή του Ιδρύματος Σ.Ο.Φ.Ι.Α. Στην έκθεση το κοινό μπορεί να δει μια ιστορική αναδρομή στο παιχνίδι, χωρισμένη σε κατηγορίες όπως κούκλες, παιχνίδια κατασκευών, Teddy Bears, επιτραπέζια παιχνίδια, παιχνίδια με αυτοματισμό, οχήματα, στρατιωτικά, την εξέλιξη των τσιγκινών παιχνιδιών, μινιατούρες, ρομπότ και διαστημικά παιχνίδια, κινηματογραφικά και τηλεοπτικά παιχνίδια, ελληνικά παιχνίδια, αλλά και παιχνίδια από την αρχαιότητα μέχρι και τις μέρες μας, που αφήσαν εποχή όπως για παράδειγμα το πρώτο flipper που κατασκευάστηκε το 1947, τα οποία λεγόντουσαν ball machines. Ο κ. Σωφρονίου αναφέρει στην «Κ» πως το επίπεδο του πολιτισμού μιας κοινωνίας σίγουρα αντικατοπτρίζεται μέσα από τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αντιληπτό και χρήσιμο το παιχνίδι.

«Στην Κύπρο και στην Ελλάδα παράχθηκαν πολλά παιχνίδια, όσο αυτό και αν ακούγεται παράξενο. Ένα παράδειγμα από την Κύπρο είναι οι κούκλες που παρουσιάζονται στην έκθεση και κατασκευάστηκαν τη δεκαετία του 1940 από μια μικρή βιοτεχνία στις Πλάτρες, τη βιοτεχνία Βρυωνίδα. Στην Ελλάδα είχαμε πολλά παραδείγματα και πολλές κατασκευάστριες εταιρείες που παρήγαγαν διάφορα πρωτότυπα παιχνίδια ή αντίτυπα άλλων ξένων παιχνιδιών. Ξεχωρίζουν φυσικά δύο πολύ σπάνια εκθέματα από την κυπριακή αρχαιότητα, μέρος της πολύτιμης συλλογής αρχαιοτήτων του ιδρύματος, μια κουδουνίστρα και μια φιγούρα -παιχνίδι, κυπριακά ευρήματα από την Ύστερη Εποχή του Χαλκού, τα οποία περιλαμβάνονται σε πρόσφατη έκδοση του ιδρύματος για τις Κυπριακές Αρχαιότητες 2020, σε συγγραφή και επιμέλεια του μακαριστού δρ Βάσου Καραγιώργη». Επιπρόσθετα όπως σημειώνει ο κ. Σωφρονίου ο επισκέπτης μπορεί να διακρίνει τις διάφορες κατασκευάστριες εταιρείες παιχνιδιών, τα διαφορετικά υλικά που χρησιμοποιούνταν στην κατασκευή τους και άλλες σημαντικές λεπτομέρειες που αφορούν στην κατασκευή και διακόσμηση των παιχνιδιών».

Διαμορφώνει χαρακτήρες

Ενδιαφέρον είναι πως τα παιχνίδια έχουν χρησιμοποιηθεί κατά καιρούς και ως εργαλείο προπαγάνδας και χειραγώγησης

Η «αναπαχνίδωση» είναι μια διαδικασία που προωθείται μέσα από την έκθεση, πώς δηλαδή τα παιδιά μπορούν να αξιοποιήσουν λιγότερο ενδιαφέροντος παιχνίδια και να δημιουργήσουν.

από ολοκληρωτικά καθηστώτα. Ο κ. Σωφρονίου εξηγεί στην «Κ»: «Μπορούμε να αναφερθούμε στα παιχνίδια που κατασκευάστηκαν στη Γερμανία τη δεκαετία του 1930 από το Τρίτο Ράιχ, και είχαν σκοπό να προπαγανδίζουν την ανωτερότητα των Γερμανών απέναντι σε άλλους λαούς. Έτσι

τερα είναι η παιδική ηλικία και πως το παιχνίδι, όταν χρησιμοποιείται σωστά με την ενεργή

και ουσιαστική συμμετοχή, όχι μόνο των παιδιών αλλά και των μεγαλύτερων, μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη διαμόρφωση του χαρακτήρα και στη διαπαιδαγώγηση των παιδιών».

Τόνισε, επίσης ότι, ο εκπαιδευτικός χαρακτήρας του παιχνιδιού είναι πολύ σημαντικός και αυτό έχει να κάνει με το να

μάθουν τα παιδιά να χρησιμοποιούν σωστά τα παιχνίδια, να τα σέβονται και να τα αξιοποιούν κατάλληλα. «Μέσα από το παιχνίδι μπορούν να μάθουν γι' άλλους λαούς και πολιτισμούς, να μάθουν για τα λάθη και τις υπερβολές του παρελθόντος και έτσι καλλιεργούν αρχές και αξίες από πολύ νεαρή ηλικία, πριν ακόμα μάθουν να γράφουν και

και κοινωνική ζωή του λαού, με στόχο την ψυχαγωγία του. Χρησιμοποιώντας τον λόγο, τη μουσική και το τραγούδι πίσω από τον μπερντέ, ο Καραγκιοζοπαίκτης με τον θιάσό του δίνει ζωή στις φιγούρες του, παίζοντας έργα που το σενάριό τους είναι εμπνευσμένο από την ελληνική ιστορία και μυθολογία και τη σύγχρονη καθημερινή ζωή.

Στην ενότητα οχήματα μεταφοράς το κοινό μπορεί να δει τρένα, αυτοκίνητα, καραβιά, αεροπλάνα, μηχανές, ποδήλατα, λεωφορεία και κάθε είδους οχήματα από μέταλλο, χαρτί, ξύλο, πλαστικό ή συνδυασμένων υλικών έχουν κατασκευαστεί από μεγάλες εταιρείες, κάποιες από τις οποίες ειδικεύονται σε συγκεκριμένα οχήματα, όπως η Marklin στα τρένα και η Matchbox στα αυτοκίνητα. Τα περισσότερα μοντέλα ήταν πιστά αντίγραφα των αυθεντικών οχημάτων και για την κατασκευή τους οι εταιρείες παιχνιδιών συχνά ανέτρεχαν στα βιομηχανικά σχέδια – γι' αυτό μπορεί κάνει να πει ότι τα Matchbox τρέχουν τόσο γρήγορα όσο και τα πραγματικά αυτοκίνητα.

Επίσης στην έκθεση «Ονειρόπολις» εκτίθενται ελληνικά παιχνίδια, όπου στην Ελλάδα φαίνεται ότι λειτουργούσε καλά η βιομηχανική κατασκοπεία, αφού τα περισσότερα παιχνίδια ελληνικής κατασκευής ήταν απομιμήσεις ξένων και μάλιστα συχνά χωρίς την απαιτούμενη άδεια. Τα ελληνικά τσιγκινα παιχνίδια μπορεί κάποιος να τα ξεχωρίσει κοιτώντας προσεκτικά την κάτω πλευρά π.χ. τη βάση τους ή τα φτερά ενός ελικοπτερού. Πολλά ελληνικά παιχνίδια είναι χειροποίητα και τα κατασκεύαζαν οι «πανηγυράδες» για να τα πουλήσουν στα πανηγύρια.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν και κινηματογραφικά παιχνίδια που υπάρχουν στην έκθεση, η ανάπτυξη της τηλεόρασης και του κινηματογράφου και οι νέες προσεγγίσεις στις προωθητικές ενέργειες ταινιών ή εκπομπών δημιουργήσαν μια καινούργια ενότητα παιχνιδιών, η οποία περιλαμβάνει: κούκλες, φιγούρες, μηχανικά παιχνίδια, μαριονέτες, οχήματα και άλλα, τα οποία αντλούν την έμπνευσή τους από ήρωες της μικρής και της μεγάλης θόδινς.

Πληροφορίες: «Ονειρόπολις», Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης – ΣΠΕΛ, Αμμοχώστου 73, Λευκωσία. Διάρκεια Έκθεσης έως 30 Απριλίου 2022. Τηλέφωνο 22479600.

«Το επίπεδο του πολιτισμού μιας κοινωνίας σίγουρα αντικατοπτρίζεται μέσα από τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αντιληπτό και χρήσιμο το παιχνίδι» λέει ο κ. Σωφρονίου στην «Κ».

έχουμε στην έκθεση μια πολύ σπάνια συλλογή με στρατιωτικά ναζι, όπου διακρίνονται οι Γερμανοί ως ψηλοί, λευκοί και δυνατοί σε αντίθεση με άλλα στρατιωτικά που παράγονταν από τις ίδιες εταιρείες με άλλους λαούς να παριστάνονται καχεκτικοί και σαφώς κατώτεροι των Γερμανών». Ο κ. Σωφρονίου συμπληρώνει πως υπάρχει και η αντίθετη οπτική, η θετική δηλαδή πλευρά της «προπαγάνδας», «για παράδειγμα μέσα από ένα κουρδιστό παιχνίδι, κατασκευασμένο στην Αμερική στα μέσα του 19ου αιώνα, κατ' εντολή του Αβραάμ Λίνκολν, με μια μαύρη γερούσιαστή ν' αγοράζει από το βήμα της Γερουσίας, έναν αιώνα πριν ακόμα οι μαύροι αποκτούν δικαίωμα ψήφου».

Ο κ. Σωφρονίου σημειώνει πως μέσω αυτής της έκθεσης το Ίδρυμα Σ.Ο.Φ.Ι.Α. έχει σκοπό να δώσει στον κόσμο την ευκαιρία να γνωρίσει το παιχνίδι μέσα από μια ιστορική αναδρομή στο παιχνίδι, αναδεικνύοντας όλες του τις εκφάνσεις, λέγοντας: «Εκείνο που θέλουμε να τονιστεί ιδιαί-

«Μέσα από το παιχνίδι μπορούν τα παιδιά να μάθουν για άλλους λαούς και πολιτισμούς, να μάθουν για τα λάθη και τις υπερβολές του παρελθόντος και έτσι καλλιεργούν αρχές και αξίες από πολύ νεαρή ηλικία», λέει ο Κυριάκος Σωφρονίου, διευθυντής του Ιδρύματος Σ.Ο.Φ.Ι.Α στην «Κ».

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

13-19.2.22

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΣΙΝΕΜΑ

Ατυχές Πήδημα ή Παλαβό Πορνό

Η Κινηματογραφική Λέσχη Λάρνακας – Αμμοχώστου προβάλλει την ταινία Ατυχές Πήδημα ή Παλαβό Πορνό (Bad luck banging or loony porn) του Ρουμάνου σκηνοθέτη Radu Jude. Η απόλυτα επίκαιρη κοινωνική σάτιρα θριάμβευσε στο Φεστιβάλ του Βερολίνου 2021. Όταν το ερασιτεχνικό porn tape της Έμι διαρρέει στο δίκτυο, εκείνη προσπαθεί να διασφαλίσει τη θέση της στο σχολείο όπου εργάζεται.ύ. Δευτέρα 14 Φεβρουαρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο Σκαλα, Κυριάκου Μάτση 5, Λάρνακα. Δωρεάν είσοδος.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Περιμένοντας τον Γκοντό

Το θέατρο Αντίλογος, σε συνεργασία με τον σκηνοθέτη Κώστα Σιλβέστρο παρουσιάζουν το εμβληματικό έργο του Σάμιουελ Μπέκετ «Περιμένοντας τον Γκοντό» στην κυπριακή διάλεκτο, ελληνική και τουρκική, με πρωταγωνιστές τους Γιώργο Κυριάκου και Izel Seylani. Μέσα από αυτό το έργο-σταθμό για την παγκόσμια δραματοουργία, οι δύο διάλεκτοι σμίγουν και γίνονται μια. Η έντονη ανάγκη για επικοινωνία των δύο πρώων, εξοστρακίζει κάθε εμπόδιο στην επικοινωνία τους. Μηροστά στον θεατή ξεδιπλώνεται το θέατρο του παραλόγου όπως ακριβώς το ζούμε και στην Κύπρο τόσα χρόνια. Θέατρο Μασκαρίνι, Αθαλάσσης 4 Λασιά. Σάββατο 19 και Κυριακή 20 Φεβρουαρίου, ώρα 8:00 μ.μ. (Κυρ. 7:00 μ.μ.). Πληροφορίες τηλέφωνο 99251331

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Το κυνήγι της μορφής

Στην ενόττητα αυτή της δουλειάς του Κωνσταντίνου Μάσσου διαχέεται μια απρόσωπη, απεριόριστη δύναμη, η δύναμη της βούλησης για ζωή. Χωρίς τη βούληση η ύπαρξη του κόσμου στο σύνολό του, αφού η βούληση είναι μια άφθαρτη δύναμη που δεν πεθαίνει με τον θάνατο των όντων τα οποία συνθέτουν τον κόσμο, ούτε μειώνεται με τις αλλαγές και τη φθορά που υφίστανται αυτά. Η βούληση της ζωής συνοδεύεται από ένα κυνήγι της μορφής. Στις πορτοκαλιές και άνυδρες ερήμους, στα φαντασιακά, αλλά ελκυστικά τοπία του Κωνσταντίνου Μάσσου, οι άνθρωποι περνούν τις μέρες τους κυνηγώντας την μορφή. Πάντοτε και σε όλες τις περιστάσεις παλεύουμε με άλλους ανθρώπους για ένα ύψος και ένα είδος ζωής, αναζητούμε τη μορφή, χαϊρόμαστε ή υποφέρουμε εξαιτίας της, συμμορφωνόμαστε με αυτή ή την παραβιάζουμε ή την αφήνουμε να μας ξαναδημιουργήσει. Γκαλερί Marginalia, αρx. Κυπριανού 15, Στρόβολος η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 26 Φεβρουαρίου. Πληροφορίες τηλέφωνο 99657080.

ΘΕΑΤΡΟ

«Φιλουμένα Μαρτουράνο» στον ΘΟΚ

Η Κεντρική Σκηνή του ΘΟΚ παρουσιάζει από τις 18 Φεβρουαρίου τη «Φιλουμένα Μαρτουράνο» του Εντουάρντο Ντε Φιλίππο, σε σκηνοθεσία Μαγδαλένας Ζήρα, ένα έργο-κόσμημα του σύγχρονου παγκόσμιου ρεπερτορίου, μια γλυκόπικρη κωμωδία που εξακολουθεί να γράφει, δεκαετίες τώρα, τη δική της λαμυρή ιστορία στις θεατρικές σκηνές ολόκληρου του κόσμου. Γραμμένη στα 1946, η «Φιλουμένα Μαρτουράνο» κατέχει προεξάρχουσα θέση στη δραματοουργία του Ιταλού κωμωδιογράφου, ως ένα ιδιαίτερο δείγμα νεορεαλισμού στο οποίο συμπυκνώνεται μια ολόκληρη εποχή. Το έργο μάς μεταφέρει στη Νάπολη, όπου η Φιλουμένα, μια πρώην πόρνη, διεκδικεί τη θέση που της αξίζει μέσα στο σπίτι και στη ζωή του Ντομένικο, ενός πλού-

σιου εμπόρου, έπειτα από αρκετά χρόνια κοινού βίου. Την πληθωρική ηρωίδα ερμηνεύει η ηθοποιός Αννίτα Σαντοριναίου. Παιζουν: Έλενα Δημοτρίου, Θανάσης Δρακόπουλος, Κώστας Καζάκας, Βαλεντίνος Κόκκινος, Ανδρέας Κούτσουμπας, Διομήδης Κουφετέρος, Αντρέας Παπαμικαλόπουλος, Ιωάννα Παπαμικαλοπούλου, Γιώργος Μουσίμης, Αννίτα Σαντοριναίου, Ιωάννα Σιαφκάλη, Αυγουστίνη Στυλιανού. Παραστάσεις: Λευκωσία, Θέατρο ΘΟΚ, Κεντρική Σκηνή Αίθουσα Εύης Γαβριλίδης από 18 Φεβρουαρίου και κάθε Παρασκευή, Σάββατο στις 8:30 μ.μ. και Κυριακή στις 6:00 μ.μ. Πληροφορίες / Εισιτήρια ηλεκτρονικά στη σελίδα www.thoc.org.cy και στο Ταμείο Θεάτρου ΘΟΚ, τηλ. 77772717 (Τρίτη-Κυριακή 10:00-1:30 & 4:00-6:00 μ.μ.).

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Πολιτισμός Vs Σικκιμέ, σημειώσατε 2

Παραμένει μουδιασμένη η πολιτιστική κίνηση στη χώρα και ομολογώ πως αυτό με ξενίζει. Δεν είναι ότι δεν γίνονται πράγματα, γίνονται, αλλά σίγουρα δεν έχουμε την πληθώρα των εκδηλώσεων που είχαμε άλλες περιόδους, ακόμα και σε αυτά τα δύο χρόνια πανδημίας. Σκέφτηκα μήπως αυτό οφείλεται στην αναμονή για τη δημιουργία υφυπουργείου Πολιτισμού, το οποίο είναι το μόνο σπουδαίο ειδικεογραφικά γεγονός που έχει ένα κάποιο ενδιαφέρον. Το άλλο είναι το θέμα της Biennale της Βενετίας, που τελικά δεν θα πάμε, αλλά ίσως και πάμε και κανείς δεν ξέρει τι θα γίνει. Αλλά είδατε εσείς και κανέναν να ενδιαφερόθηκε; Γιατί δεν πάμε, τα συνέβη να μάθει και να ρωτήσει; Εγώ προσπάθησα, αλλά ειλικρινά δεν έβγαλα άκρη. Δυστυχώς δεν ενδιαφέρει κανέναν κι αν πάμε κι αν δεν πάμε. Είδατε κανέναν βουλευτή να ρωτήσει; Από αυτούς που κατά τ' άλλα κόπτονται για τον πολιτισμό; Τώρα θα μου πείτε αν έχετε δει τα μέλη της Επιτροπής Παιδείας και Πολιτισμού της Βουλής, δεν υπάρχει λόγος να αναρωτηθείτε. Οι πλείστοι δεν ενδιαφέρονται για το τι συζητιέται εκεί, πάνε και ακούνε και ό,τι καταλάβουν. Αλλά υπάρχουν και οι άλλοι, που έχουν περί πολλού τον πολιτισμό, αλλά δεν

τους βλέπεις πουθενά, παρά μόνο αν συμβεί κάτι κακό, ή κάτι πολύ καλό και fancy! Διαφορετικά, μη τους είδατε, μήτε σε μουσεία, μήτε σε θέατρα, μήτε σε γκαλερί και εκθέσεις, μήτε σε βιβλιοπαρουσιάσεις, μόνο καβάλα παν στην εκκλησιά, ταπεινά προσκυνάνε! Φυσικά, ούτε και τα σύνολα και τα συνδικάτα πολυενδιαφέρονται, εκτός αν πρόκειται για επιχορηγήσεις, επιδόματα και ωράρια εργασίας, τα οποία –δεν λέω – είναι πολύ σημαντικά και άνευ χρημάτων ουδέν, αλλά τα υπόλοιπα όλα γιατί να μπαίνουν σε έβδομη μοίρα; Άραγε πού είναι αυτή η Κυπριακή Ακαδημία Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών που είναι με ψήφισμά της να αναρωτηθεί «Qno vadis?», ή πιο ειδικά «Διατί δεν επιγάμεν;». Επειδή το Τεχνών είναι τρίτο στη σειρά θα πάρει χρόνο στα μέλη της ν' ασχοληθούν; Πού έχει φανεί ως τώρα χρησιμη η Ακαδημία; Πήρε θέση για το υφυπουργείο; Για την Κυπριακή Βιβλιοθήκη που θα πέσει να μας πλάκωσε; Για το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών που κινδυνεύει να κλείσει; Πήρε θέση για τα επιστημονικά πράγματα στη χώρα, για την πανδημία, πείτε μου, γιατί τη χρειάζομασαν, αφού δεν ασχολούνται παρ' εκτός με βραβεύσεις και πλακέτες.

Η Παράλληλη Βουλή για τον Πολιτι-

σμό πού είναι; Υπήρξε και υποτίθεται είχαν όραμα, κολοκυθία με τη ρίγανη! Καλά για την κανονική δεν το συζητώ, μπορεί να νομίζουν ότι είμαστε ακόμα στην υποθέση Χατζηγεωργάκη Κορνέσιου ή στα κατεδαφισμένα της οδού Ισοκράτους, στην Γερμανία ψιχαλίζει... δολαδί. Και όσο δεν ασχολούνται οι άνθρωποι του πολιτισμού, ή οι πνευματικοί άνθρωποι αυτής της χώρας με όσα συμβαίνουν στον πολιτισμό, μην περιμένετε την ευρεία μάζα να το κάνει. Μην περιμένετε τα μουσεία στα χωριά να παραμένουν ανοικτά, μην περιμένετε ότι θα ευοδωθούν πράξεις όπως το Εκτός Έδρας του ΘΟΚ, μην περιμένετε να τους νοιάζει, ό,τι νοιάζει εμάς στις πόλεις. Δεν ενδιαφέρει τον πολύ κόσμο αν έχουμε ή δεν έχουμε ποιοτικά θεατρικά σχήματα, αν γίνονται ή δεν γίνονται εκθέσεις που έχουν κάτι να πουν, ή ακούμε ή δεν ακούμε, πώς χτίζουμε, πού χτίζουμε. Και γιατί να τον ενδιαφέρει, όταν του το παρουσιάζουμε σαν κουλτούρα και πολυτέλεια; Γιατί να τον ενδιαφέρει, όταν όλα τα υπόλοιπα γύρω του είναι μη πολιτισμός, όταν έχει καταλάβει ότι τον θεωρούμε από την αρχή αδαή... Πες, πες το πίστεψε!

Μην το ψάχνετε, δεν μας ενδιαφέρει ούτε ιστορία να μάθουμε, έστω της πόλης μας, και όταν αίφνης μάθουμε

κάτι για ένα ιστορικό κτήριο, όπως έγινε πρόσφατα με το παλιό κτήριο του δημαρχείου, εντυπωσιαζόμαστε και αν έχει και μία έτσι ωραία ιστοριούλα, γίνεται ο χαμός στο twitter, στο facebook και στες πλατέες... αλλά έξεχασα εκεί δεν γναινομε συχνά. Και κάνουμε εντύπωση κα τσούπι ξανά στην τρύπα της καθημερινότητάς μας. Μην βασανιζόμαστε και είμαστε κρίμα, δεν θέλουμε και δεν επιζητούμε τίποτε άλλο από του κισσού το πλάνο ψήλωμα και όταν κατέχουμε και αξίωμα, αξιώνουμε κιόλας, και ζητάμε πολλές φορές και ανερυθρίαστα να λάβουμε μέρος σε εκδηλώσεις, ζητάμε να μας αναγνωρίσουν και να μας αναβιάσουν, και μετά επειδή είχαμε φυλάξει το καλάμι, απ' όταν ήμασταν χαμπλά, το παίρνουμε και το καβαλάμε και να σου! Ίκαροι γινόμαστε. Δεν θέλουμε ουσία, μην το συζητάμε, θέλουμε φασαρία, ντόρο, πώς το λένε, καρκασαλίκι, λίγο αρένα, λίγο θέαμα για να πούμε πως κάναμε κάτι, αλλιώς είναι σαν να μην κάναμε τίποτα. Αλλά για ουσία και αποτύπωμα ούτε λόγος, να κάνουμε κάτι για να μείνει και να συζητηθεί ούτε για πλάκα. Κι αν κάποιος προσπάθησαν είδαν του ενχειρήματος το αδύνατον και επέστρεψαν εις τα ίδια!

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΜΟΥΣΙΚΗ

Δύο χρόνια χωρίς τον Αμερικό Αργυρίου

Η συναυλία, με τίτλο «Δύο χρόνια χωρίς τον Αμερικό Αργυρίου» στο Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο Λεμεσού είναι αφιερωμένη στον αγαπημένο γιατρό της Λεμεσού και ιδρυτή του Κέντρου Προληπτικής Παιδιατρικής και του Ιδρύματος Θεοτόκος. Σε μια μαγική βραδιά, ο Στέφανος Κορκολής και η Σοφία Μανουσάκη θα ενώσουν τις φωνές τους, μέσα από το έργο του κορυφαίου συνθέτη του ελληνισμού Μίκη Θεοδωράκη. Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο Λεμεσού, Τετάρτη 17 Φεβρουαρίου, ώρα 8:00. Πληροφορίες: www.pattihio.com.cy | 25377277, www.tickethour.com.cy | 77777040.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Starlight 4

Η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου έχει την τιμή να μοιράζεται τη σκηνή με τον διεθνούς εμβέλειας μασέτρο Carlos Kalmar. Υπό τη σιβαρή μπαγκέτα του Carlos Kalmar, η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου θα ερμηνεύσει δύο ρομαντικά έργα από τα τέλη του 19ου αιώνα, τη «Συμφωνία αρ. 9 σε Μι ελάσσονα, έργο 95» («Του Νέου Κόσμου») του Antonin Dvorak: και αποσπάσματα από την όπερα πριν την έναρξη. Πατίκειο Δημοτικό Θέατρο Λεμεσού (Αγίας Ζώνης 4, 3027 Λεμεσός, 25 377277): Από την ιστοσελίδα www.pattihio.com.cy, το Ταμείο του Θεάτρου: Δευ-Παρ: 10:00-13:00 & 16:00-19:00 και πριν την έναρξη. Πληροφορίες: 22 463144, www.cyso.org.cy.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Μεγαλώνοντας στο Μπέλφαστ

Στο τέλος αφιερώνει την ταινία σε «αυτούς που έμειναν, αυτούς που έφυγαν, όλους όσοι κάθικαν». Από αυτό και μόνο είναι αδύνατον να μην ντέψει κανείς τον τόπο, γιατί δεν θα πρέπει να υπάρχει μέρος στη γη όπου δεν ισχύει ο τριπλός διαχωρισμός. Είτε πρόκειται για βίαιες μετακινήσεις πληθυσμών είτε για κατ' επιλογήν.

Το Μπέλφαστ του 1969 στο οποίο αναφέρεται ο Κένεθ Μπράνα είναι μια πυριτιδαποθήκη. Η εμφύλια παράνοια στη Βόρεια Ιρλανδία, μεταξύ Προτεσταντών και Καθολικών, που θα κρατήσει 30 χρόνια, είναι ακόμη στην αρχή της. Ο 9χρονος Μπάντι αντιμετωπίζει με τρόμο και πλήρη άρνηση την προοπτική να μεταναστεύσει η οικογένεια στο Λονδίνο. Η Ιστορία όμως κινείται ανεξάρτητα από τις επιθυμίες του.

Το ασπρόμαυρο (εκτός από ελάχιστες έγχρωμες σκηνές) «Belfast», που απέσπασε, την περασμένη Τρίτη, επτά υποψηφιότητες για Όσκαρ, διεκδικεί τον δικό του χώρο στην κατηγορία των αυτοβιογραφικών ταινιών. Δεν έχει συγγένειες ούτε με το «Ρόμα» (2018) του Αλφόνσο Κουαρόν, ούτε με «Το χέρι του Θεού» (2021) του Πάολο Σορεντινί. Ο τρόπος που κάθε σκηνοθέτης θυμάται και κινηματογραφεί τον γενέθλιο τόπο του, είτε είναι το Μέξικο Σίτι του 1970-71, είτε η Νάπολη της δεκαετίας του '80, είτε το Μπέλφαστ τέλη του '60, συνδέεται, πρωτίτως, με τη ζωή του. Είναι, κατά κάποιον τρόπο, μια πόλη μέσα στην πόλη, γωνιές, όψεις, δρόμοι, εικόνες, προσωπικά αντικείμενα, το οικογενειακό περιβάλλον, ένα σκηνικό σε μικρογραφία, που πρέπει να αποκτήσει πραγματικές διαστάσεις.

Πώς γίνονται οι γονείς, ρόλοι; Ο Μπράνα επέλεξε εξιδανικευτικές φιγούρες ηθοποιών, περιβάλλοντας τη μητέρα και τον πατέρα του με το «φως» που εκπέμπουν οι κινηματογραφικοί αστέρες (βοηθεί σε αυτό η εντυπωσιακή φωτογραφία του Κύπριου Χάρη Ζαμπάρλουκου). Ζουν σε εργατική συνοικία αλλά είναι όμορφοι και απρόσβλητοι από τη φτώχεια και την αγωνία της κάθε μέρας. Οχι ότι δεν ομολογεί τις στερήσεις, κάθε άλλο. Αλλά η μητέρα και ο πατέρας διασώζονται στη μνήμη κομψοί, φινετσάτοι, με περισσή χάρη, γοητεία και ερωτισμό.

«...Με τα χρόνια κατάλαβα πως η παραδοση στη λύπη δεν είναι ο μόνος τρόπος να κοιτάς προς τα πίσω και να προσπαθείς να κατανοήσεις μια κατάσταση που ήταν δύσκολη, όχι μόνο για σένα, αλλά και για πολλούς άλλους. Και πως επίσης δεν είναι κάτι που το κάνεις για να προκαλέσεις τον οίκτο των άλλων, αλλά ως αναγνώριση του τι έχει συμβεί, μια αναγνώριση που μπορεί να βοηθήσει με κάποιον τρόπο», λέει ο Κένεθ Μπράνα (στους New York Times, «K» 3/2/22). Στην πολύ ενδιαφέρουσα αυτή συνέντευξη ομολογεί ότι με την ταινία ήθελε «να ξεφορτωθεί προσωπεία», επιστρώσεις χρόνων: «να με θυμνώ όπως ήμουν τότε και να φέρω στο φως όσα είχαν κουκουλωθεί. Γιατί ένα μεγάλο μέρος αυτού που είμαι σήμερα διαμορφώθηκε τα πρώτα εκείνα οκτώ χρόνια της ζωής μου, πριν από τις Ταράξεις».

Ο Μπράνα περνάει ανάμεσα από τις συμπλοκές, κινείται στα κενά, στις αναπαυές. Στις συναντήσεις με τον παππού και τη γιαγιά, στο πρώτο χτυποκάρδι για τη μακρυμαλλούσα ξανθιά, συμμαθήτριά του. Το «δικό του» Μπέλφαστ, παρά τη σκληρότητα εκείνης της περιόδου, έχει μια χορογραφική σαγήνη. Μια παραφορά, σαν μια εσωτερική έκρηξη. Ένα στροβίλισμα ρυθμικό, που δεν οφείλεται τόσο στη μουσική του Βαν Μόρισον όσο σε μια υψηλή κινηματογραφική θερμοκρασία, με δυναμική κίνηση της κάμερας, που «μεταφέρει» το Μπέλφαστ στο μεταίχμιο μεταξύ πραγματικότητας και ονείρου. Σαν να μην πατάει ακριβώς στη γη, ενώ τίποτα απ' ό,τι συμβαίνει δεν είναι μη ρεαλιστικό.

Η φωνή της Τζούντι Ντεντς (υποδύεται τη γιαγιά), στην έναρξη της ταινίας, βάζει τα θεμέλια. Θα μπορούσε να είναι και η ιδρυτική συνθήκη του «Μπέλφαστ»: «Όλοι έχουμε μια ιστορία να διηγηθούμε. Όμως αυτό που κάνει την κάθε ιστορία ξεχωριστή δεν είναι το τέλος της αλλά περισσότερο το μέρος που αυτή ξεκινάει».

«Οδυσσέας»: Ένα οικουμενικό έργο

Ο πρέσβης της Ιρλανδίας Κόννορ Λονγκ στην «Κ» για τα εκατό χρόνια από την εμβληματική έκδοση του συγγραφέα Τζέιμς Τζόις

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗ**

Στις 2 Φεβρουαρίου συμπληρώθηκαν 100 χρόνια από την έκδοση του «Οδυσσέα» («Ulysses»), του διάσημου μυθιστορήματος του Ιρλανδού συγγραφέα Τζέιμς Τζόις, ένα βιβλίο σταθμός στα παγκόσμια Γράμματα και με την ευκαιρία αυτή μίλησα με τον πρέσβη της Ιρλανδίας στη Λευκωσία κύριο Κόννορ Λονγκ. Ο κ. Long αμέσως σημειώνει στην ερώτησή μου για το ποια είναι η παρακαταθήκη που άφησε ο «Οδυσσέας» του Τζέιμς Τζόις στον κόσμο πως οι εορτασμοί της εκατονταετηρίδας από την έκδοση του «Οδυσσέα» αντανακλούν τη σημασία του Τζόις στη σύγχρονη λογοτεχνία. «Ο «Οδυσσέας» είναι ένα μεταμορφωτικό έργο, στο οποίο ο αναγνώστης γίνεται μέρος της εσωτερικής ζωής των χαρακτήρων. Είναι ταυτόχρονα ένα έργο στο οποίο δεν συμβαίνουν πολλά στους χαρακτήρες, ωστόσο εμείς, ως αναγνώστες, συμμετέχουμε στις εμπειρίες τους. Το έργο του Τζόις ήταν μοναδικό στην απεικόνιση των ιδιωτικών, ανείπωτων, μερικές φορές ακόμη και ασυνάρτητων συναισθημάτων των πρωταγωνιστών του», συμπληρώνοντας πως ως χώρα του Τζόις, η Ιρλανδία επιδιώκει να μοιραστεί και να προωθήσει τη συμβολή του «Οδυσσέα» στη σύγχρονη λογοτεχνία σε όλο τον κόσμο. «Πιστεύουμε ότι η αντανάκλαση τόσο της ιρλανδικής ταυτότητας της σε χρόνο και τόπο όσο και η βαθιά ανθρώπινη και παγκόσμια σημασία της μπορεί να συμβάλει σε μια κοινή διεθνή εμπειρία αυτού του λογοτεχνικού έργου».

Άραγε, μετά από 100 χρόνια γιατί ακόμα ο «Οδυσσέας» παραμένει τόσο σημαντικός, ο κ. Λονγκ σημειώνει πως λόγω της οικειότητας των περιγραφών των χαρακτήρων των συναισθημάτων,

των αναμνήσεων, των συνομιλιών τους, κάθε αναγνώστης έχει μια μοναδική ανάγνωση του βιβλίου. «Ως αναγνώστες, οι δικές μας εμπειρίες είναι αδιαχώριστες από την ερμηνεία μας για τον χαρακτήρα – είτε τη ζηλία τους για τους άλλους, είτε τις ανασφάλειές τους, τις φιλοδοξίες τους. Όλοι μας είχαμε αυτές τις εμπειρίες και μπορούμε να τις ξαναζήσουμε μέσα από τις περιγραφές των χαρακτήρων. Είναι επομένως και ένα οικουμενικό έργο, αφού κάθε αναγνώστης έχει τη δική του κατανόηση του έργου και την ιδιαίτερη ερμηνεία του για το νόημά του».

Ο «Οδυσσέας» του Τζόις είναι ένα έργο με πάρα πολλούς συμβολισμούς, αλλά και με έντονο το νεωτερικό στοιχείο, πόσο επίκαιροι όμως είναι στις μέρες μας οι συμβολισμοί του συγγραφέα; «Ο Τζόις αντανακλά τις νέες ιδέες της εποχής του. Οι χαρακτήρες του έχουν ψυχολογικό βάθος, το παρελθόν και τα συναισθήματά τους αποκαλύπτονται μέσα από το βιβλίο. Η πλοκή ή η αφήγηση δεν έχει ιδιαίτερο σκοπό ή νόημα, σε αντίθεση με την παραδοσιακή λογοτεχνία που είχε προηγηθεί» μου λέει ο κ. Λονγκ, συμπληρώνοντας πως ο Τζόις δείχνει μια βαθιά εξοικείωση με τα θεμέλια του δυτικού πολιτισμού. «Ο τίτλος του βιβλίου και η δομή του αντικατοπτρίζουν τον μύθο του Οδυσσέα. Ο Stephen Dedalus, ο ημι-αυτοβιογραφικός χαρακτήρας από το προηγούμενο έργο του Joyce «A Portrait of the Artist as a Young Man» είναι ο Τηλέμαχος του βιβλίου, ένας νεαρός άνδρας που περιπλανιέται αναζητώντας μια πατρική φιγούρα. Ο Leopold Bloom, ο χαρακτήρας του Οδυσσέα, είναι ένας άντρας από οικογένεια μεταναστών, ο οποίος, όπως και ο Οδυσσέας, είναι ένας άνθρωπος με αβέβαιη ταυτότητα

«Οι **παράλληλισμοί** με την ομηρική μυθολογία μερικές φορές είναι άπιαστοι και η δομή δεν είναι άμεσο αντίγραφο των 24 βιβλίων του Ομήρου, αλλά η σύνδεση μεταξύ των δύο έργων δεν απουσιάζει ποτέ».

«Ο «Οδυσσέας» είναι ένα οικουμενικό έργο, αφού κάθε αναγνώστης έχει τη δική του κατανόηση του έργου και την ιδιαίτερη ερμηνεία του για το νόημά του».

Το **λογότυπο** «Ulysses 100» με το οποίο εορτάζονται τα 100 χρόνια από την έκδοση του «Οδυσσέα» του Ιρλανδού συγγραφέα Τζέιμς Τζόις. (Museum of Literature Ireland).

– οι δρόμοι, τα κτίρια, ακόμη και πολλές από τις παμπ και τα καταστήματα του επισκέπτονται οι χαρακτήρες. Ως νεαρός άνδρας, η οικογένεια του Τζόις μετακόμισε πολλές φορές στην πόλη, λόγω των απερισκεπτών οικονομικών ατυχιών του πατέρα του, προσδίδοντας του μια μοναδική ευαισθησία στη φυσική πόλη.

Ο Τζόις ήταν εξόριστος, όταν έγραψε τον «Οδυσσέα», αλλά το βιβλίο είναι απόλυτα ακριβές στην περιγραφή της πόλης του». Όσο για την κοινωνία ο κ. Λονγκ τονίζει πως ο Τζόις είχε αιχμαλωτίσει την ιρλανδική κοινωνία των αρχών του 1900 με αλάνθαστη ακρίβεια και στα προηγούμενα έργα του, «A Portrait of the Artist as Young Man» και «Dubliners». «Οι περιγραφές του για την ιρλανδική κοινωνία, που καλύπτουν την πολιτική αναταραχή, τις κοινωνικές φιλοδοξίες, την ευσέβεια, τις οικονομικές δυσκολίες και τον ανθρώπινο πόνο, είναι διορατικές και ακόμη και σήμερα τα γραπτά του για την κοινωνία της εποχής του έχουν ένα αδιαμφισβήτητο δακτυλίδι αλήθειας» συμπληρώνοντας πως η περιγραφή του Τζόις για την πόλη και τους ανθρώπους της δεν είναι ποτέ συναισθηματική ή επαινετική. «Έχει πλήρη επίγνωση της αδυναμίας των κατοίκων του. Ωστόσο, είναι πάντα ειλικρινής, ακόμα κι αν ειλικρινεία του δεν εκτιμήθηκε από τους Ιρλανδούς αναγνώστες του κατά τη διάρκεια της ζωής του».

Ο κ. Λονγκ εξηγεί πως ο «Οδυσσέας» είναι ίσως μια μοναδική περίπτωση βιβλίου που το σκηνικό είναι τόσο κεντρικό στο νόημα της ιστορίας. «Για την πόλη του Δουβλίνου και τους Δουβλινέζους, ο «Οδυσσέας» είναι σε μεγάλο βαθμό το βιβλίο της πόλης. Ταυτόχρονα, η καθολικότητα του είναι καλά αναγνωρισμένη».

Πολιτιστική διπλωματία

Κλείνοντας την κουβέντα μας, ρώτησα τον κ. Λονγκ για την αξία και τη σημασία της πολιτιστικής διπλωματίας και πώς η χώρα του αξιοποιεί αυτό το εργαλείο: «Η Ιρλανδία έχει μια διασπορά 60-70 εκατομμυρίων σε όλο τον κόσμο και η ιρλανδική κοινότητα είναι ένας σημαντικός συνδετικός κρίκος μεταξύ της Ιρλανδίας και των εκατομμυρίων Ιρλανδών. Ο πολιτισμός παίζει επίσης κεντρικό ρόλο στη ζωή των κοινοτήτων της Διασποράς μας. Η προώθηση του πολιτισμού μας, όπως ο ιρλανδικός χορός ή τα γαελικά αθλήματα είναι μια σημαντική πτυχή της εξάπλωσής μας σε όλο τον κόσμο. Η πολιτιστική διπλωματία είναι επομένως σημαντική για την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης για την Ιρλανδία διεθνώς και για την οικοδόμηση συνδέσεων μεταξύ πολιτιστικών και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων διεθνώς. Είμαστε πολύ περήφανοι για τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι συγγραφείς, οι καλλιτέχνες και οι ερμηνευτές μας στο να φέρουν μια ξεχωριστή ιρλανδική οπτική στο κοινό σε όλο τον κόσμο». Ο κ. Λονγκ τόνισε πως η πολιτιστική διπλωματία αποτελεί μέρος της διεθνούς δέσμευσης της χώρας από τη δεκαετία του 1940. «Η προώθηση του πολιτισμού μας ενισχύει τη φωνή μας διεθνώς και βοηθά στην επικοινωνία των αξιών, των ιδεών και της επιρροής μας στους διεθνείς εταίρους. Παραμένει βασικό μέρος της διπλωματίας μας στην Κύπρο και σε όλο τον κόσμο».

Athena Recipes
ATHENARECIPES.COM

3000+
συνταγές

X3
δοκιμασμένες

video ▶
βήμα - βήμα

Η κουζίνα της Αθηνάς
στο κινητό σου!

ANNA

TO LOVE FM 100.7

LOVE 100.7 FM
98.1 & 105.7

ΚΑΙ Η RCB BANK

RCB

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΝ
ΤΗΝ
ANNA ΒΙΣΣΗ
ΣΤΗΝ ΠΙΟ ΕΡΩΤΙΚΗ
ΣΥΝΑΥΛΙΑ
ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ:

ΔΕΥΤΕΡΑ 14 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ
ΩΡΑ: 20.30 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

01 ΜΓΙΑΛΑΝΤΕΣ ΤΗΣ ANNAS

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ: **RCB** ΧΟΡΗΓΟΣ: **lacta** ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ: **sky express** ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ TICKETHOUR.COM ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ACS: **Tickethour** 7777 7040

Μάθε παιδί μου γράμματα, σπουδάματα

Συγκρότηση Αρχείου Ιστορίας της
Ελληνικής Κυπριακής Εκπαίδευσης

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Νέο πρόγραμμα για τη συγκρότηση του Αρχείου Ιστορίας της Ελληνικής Κυπριακής Εκπαίδευσης ξεκίνησε το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών (Κ.Ε.Ε.) και πρόκειται για μία ενδιαφέρουσα επιστημονική πρωτοβουλία, η οποία έρχεται να συμπληρώσει προηγούμενα σχετικά αρχειακά προγράμματα, όπως το Λαογραφικό Αρχείο, το Αρχείο Προφορικής Παράδοσης και το Αρχείο Παλαιών Πολεμιστών, τα οποία φιλοξενούν ανεκτίμητες προφορικές μαρτυρίες για την ιστορία, την κοινωνία και τη λαογραφία της Κύπρου του περασμένου αιώνα. Το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών (Κ.Ε.Ε.) αποτελεί το αρχαιότερο ερευνητικό ίδρυμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, το οποίο είναι αφιερωμένο στη διεξαγωγή της κυπριολογικής, επιστημονικής έρευνας. Οι εκδόσεις του Κ.Ε.Ε. αποτελούν, παραδοσιακά, σημείο αναφοράς στον τομέα των κυπριολογικών σπουδών. Στους χώρους του Κ.Ε.Ε. ο ερευνητής μπορεί να συμβουλευτεί το Λαογραφικό Αρχείο, το Αρχείο Προφορικής Παράδοσης και το Αρχείο Παλαιών Πολεμιστών.

Η εκπόνηση του ερευνητικού προγράμματος για τη συγκρότηση Αρχείου Ιστορίας της Ελληνικής Κυπριακής Εκπαίδευσης χρονικά θα καλύπτει την περίοδο από το 1800 μέχρι και τις μέρες μας και την ερευνητική ομάδα αποτελούν ο αναπληρωτής διευθυντής του Κ.Ε.Ε., δρ Κυπριανός Δ. Λούης, ο οποίος είναι ο επιστημονικός υπεύθυνος του προγράμματος και οι εκπαιδευτικοί-ιστορικοί δρ Αναστασία Γιάγκου και δρ Κωνσταντίνος Γεωργίου. Το Αρχείο Ιστορίας της Ελληνικής Κυπριακής Εκπαίδευσης εκπονείται με την έγκριση του υπουργού Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, Πρόδρομου Προδρόμου. Το πρόγραμμα αφορά στην πρώτη φάση του τη Μέση Εκπαίδευση με σκοπό την επέκτασή του στη συνέχεια στη Δημοτική και Τεχνική βαθμίδα της Εκπαίδευσης.

Όπως εξήγησε ο δρ Κυπριανός Λούης, οι κύριοι άξονες του προγράμματος αφορούν «στον εντοπισμό, καταγραφή, ταξινόμηση, επεξεργασία, ψηφιοποίηση και τελική διάθεση στην ερευνητική κοινότητα τόσο του αρχειακού όσο και του βιβλιογραφικού υλικού που σχετίζεται με την Ιστο-

ρία της Ελληνικής Κυπριακής Εκπαίδευσης κατά την περίοδο από το 1800 μέχρι και σήμερα», σημειώνοντας πως το πρόγραμμα καλύπτει μια μεγάλη σε έκταση περίοδο και αφορά ένα θέμα διαχρονικά επίκαιρο, έτσι το υλικό που αναμένεται να εντοπίσουν οι ερευνητές είναι πλουσιότατο. Το υλικό αυτό μπορεί να ταξινομηθεί σε δύο μεγάλες κατηγορίες, όπως εξηγεί ο δρ Λούης: «Στα αρχειακά τεκμήρια και στη διαθέσιμη βιβλιογραφία. Πέρα από αυτά, το πρόγραμμα στοχεύει και στη διερεύνηση συνεντεύξεων με πρόσωπα που διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στα εκπαιδευτικά δράματα της Κύπρου. Με την ολοκλήρωση του προγράμματος, όλο το υλικό θα είναι διαθέσιμο στην ερευ-

Το πρόγραμμα του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών σκοπεύει στη διάσωση και ανάδειξη του εν λόγω αρχειακού και βιβλιογραφικού υλικού μέσω του εντοπισμού, της καταγραφής και της τελικής ψηφιοποίησής του.

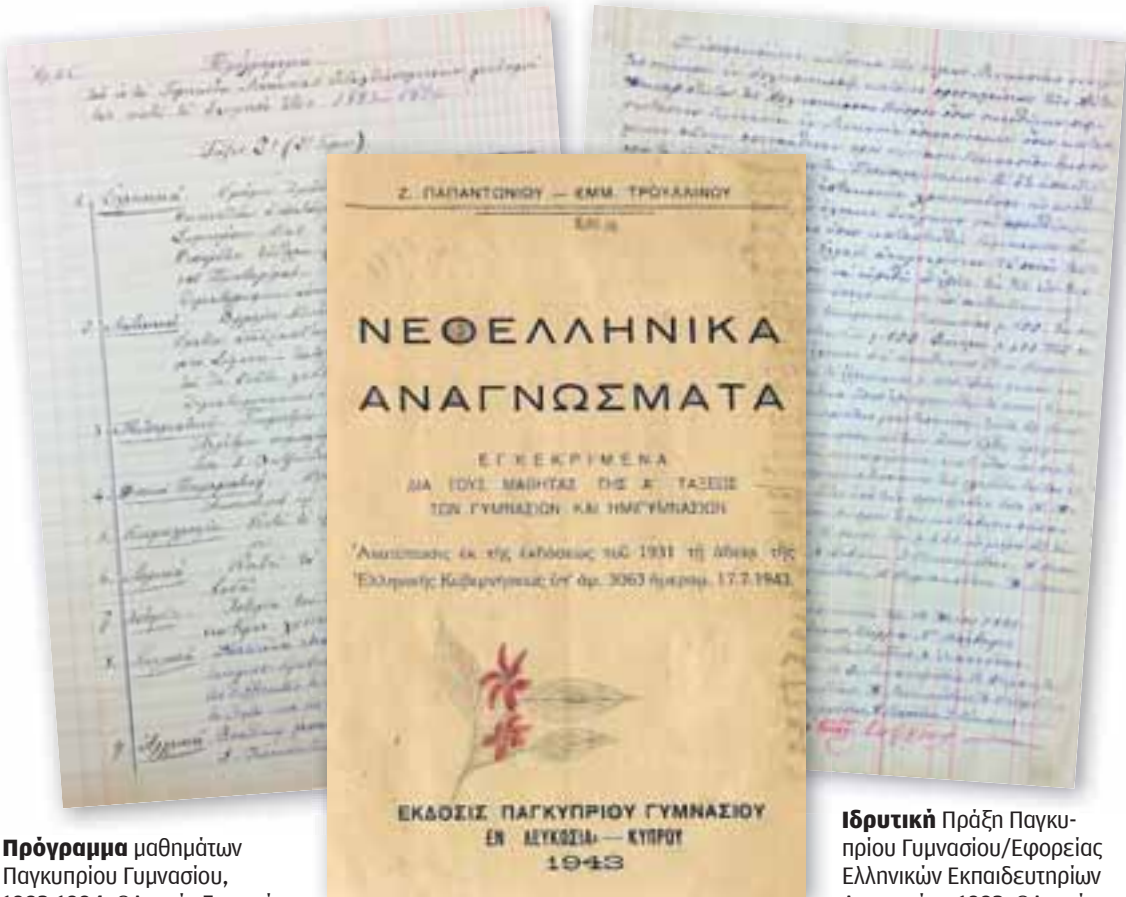
νητική, στην ακαδημαϊκή, στην εκπαιδευτική κοινότητα, καθώς και στο ευρύ κοινό γενικότερα». Είναι σημαντικό να σημειωθεί πως η πρόσβαση στο υλικό θα είναι εφικτή τόσο στους αρχειακούς χώρους του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών όσο και μέσω διαδικτυακής βάσης δεδομένων, κάτι που όπως λέει εμπίπτει και στις φιλοδοξίες της επιστημονικής ομάδας. «Τελικός στόχος είναι η διάχυση της επιστημονικής γνώσης και η διάθεση του εν λόγω υλικού στο κοινό και σε όποιον γενικά ενδιαφέρεται για την ιστορία της εκπαίδευσης».

Αρχειακό σαφάρι

Η ερευνητική ομάδα εντοπίζει σε πρώτο στάδιο τα αρχειακά και βιβλιογραφικά τεκμήρια, με τα πρώτα να είναι η σημαντικότερη πηγή για την ομάδα. Ως αρχειακά τεκμήρια νοούνται, όπως μου εξηγούν οι ερευνητές, οι διάφοροι τύποι εγγράφων όπως, για παρά-

Μέσα από το πρόγραμμα αυτό, όπως σημειώνει η δρ Γιάγκου μπορούμε ν' αντλήσουμε πληροφορίες για την ίδρυση και λειτουργία ιστορικών και άλλων σχολείων στο νησί, αλλά και τις έμφυλες ανισότητες, τη ζωή και τη δράση σημαντικών προσωπικοτήτων, καθώς και για πολλά άλλα θέματα.

Πρόγραμμα μαθημάτων Παγκυπρίου Γυμνασίου, 1893-1894. ©Αρχείο Εφορείας Ελληνικών Εκπαιδευτηρίων Λευκωσίας.

Σχολικό εγχειρίδιο που εκδόθηκε στην Κύπρο, 1943. ©Προσωπικό Αρχείο Χρυσόστομου Μελά.

δειγμα, επιστολές, σημειώματα, κατάλογοι, πρακτικά, λογοδοσίες, ποινολόγια, φωτογραφικό υλικό και άλλα. Το υλικό αυτό εντοπίζεται αρχικά σε μεγάλες αρχειακές συλλογές. Ενδεικτικά μόνον, αναφέρονται το Αρχείο της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου, το Αρχείο της Εφορείας Ελληνικών Εκπαιδευτηρίων Λευκωσίας, καθώς και τ' αντίστοιχα Αρχεία των Εφορειών των υπολοίπων πόλεων και το Κρατικό Αρχείο. Επιπλέον υλικό εντοπίζεται σε Βιβλιοθήκες, Μουσεία, Μν-

τροπόλεις, Πολιτιστικά Ιδρύματα και ιδιωτικές συλλογές. «Επειδή οι πηγές παραμένουν πρακτικά ανεξάντλητες θεωρήθηκε απαραίτητη η προτεραιοποίηση τους ανάλογα με τη σημασία τους σε σχέση με τους σκοπούς της συγκρότησης του Αρχείου» λέει ο δρ Λούης. Βασικό χαρακτηριστικό της συγκρότησης του Αρχείου Ιστορίας της Ελληνικής Κυπριακής Εκπαίδευσης, όπως σημειώνει ο επιστημονικός υπεύθυνος, δρ Κυπριανός Λούης, είναι το γεγονός ότι το αρ-

Ιδρυτική Πράξη Παγκυπρίου Γυμνασίου/Εφορείας Ελληνικών Εκπαιδευτηρίων Λευκωσίας, 1893. ©Αρχείο Εφορείας Ελληνικών Εκπαιδευτηρίων Λευκωσίας.

χείο θα συμπεριλάβει, πέραν των ιστορικών αρχείων και αρχειακό υλικό ενεργό, που ν' αφορά την τρέχουσα επικαιρότητα για την εκπαιδευτική πολιτική, έρευνες για την κυπριακή εκπαίδευση, που εκπονήθηκαν από διεθνείς και τοπικούς φορείς, προτάσεις για εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και λοιπά. «Επομένως, η σύζευξη των ιστορικών με τα ενεργά αρχεία αποτελεί μια βασική καινοτομία του Αρχείου Ιστορίας της Ελληνικής Κυπριακής Εκπαίδευσης».

Η μεθοδολογία

Αιφού γίνει ο εντοπισμός και η ταξινόμηση του υλικού, οι ερευνητές το καταγράφουν και στη συνέχεια προχωρούν στην περιγραφή του. Δημιουργούν, δηλαδή, ένα δελτίο στα πεδία του οποίου καταγράφονται κυρίως οι σχετικές με το περιεχόμενο πληροφορίες του αρχειακού τεκμηρίου. Δίνονται δηλαδή ανάμεσα σε άλλες πληροφορίες, ο τίτλος και ο τύπος του αρχειακού τεκμηρίου, ο δημιουργός, η ημερομηνία δημιουργίας του εγγράφου, η περιληψη-ανάλυση του περιεχομένου, μαζί με πιθανά άλλα σχόλια και θέματα-λέξεις κλειδιά. Με την ολοκλήρωση του ερευνητικού προγράμματος, όλα τα δελτία θα βρίσκονται σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή τόσο στους αρχειακούς χώρους του Κ.Ε.Ε. όσο και μέσω διαδικτυακής βάσης δεδομένων, έτσι ώστε η πρόσβαση στις πληροφορίες να είναι άμεση, ακόμη και εξ αποστάσεως. Η πλειοψηφία των εγγράφων είναι φυσικά στην ελληνική γλώσσα, ωστόσο αρκετά είναι στην αγγλική, ενώ εντοπίστηκαν κάποια έγγραφα στη γαλλική και ιταλική γλώσσα. Μέσα από το Αρχείο Ιστορίας της Ελληνικής Κυπριακής Εκπαίδευσης, ο ερευνητής θα είναι σε θέση να αντλήσει πληροφορίες για ένα εύρος θεμάτων μέσα από διαφορετικές οπτικές και να εκπονήσει πολυδιάστατη έρευνα. Αναμφίβολα η συγκρότηση του Αρχείου όπως και τα υπόλοιπα Αρχεία του Κ.Ε.Ε. θα συμβάλουν στη διατήρηση της συλλογικής ιστορικής μνήμης του τόπου.

Αρχειακές προκλήσεις και ενδυνάμωση της ιστορικής μνήμης

Τέτοιου είδους μεγαλεπήβολα προγράμματα εξ ορισμού ενέχουν την πρόκληση, αλλά και την έκπληξη, και είναι σημαντικό να πούμε ότι ο ενθουσιασμός του ερευνητή που ανακαλύπτει και διασώζει ένα αρχειακό τεκμήριο είναι κάτι το μοναδικό. Κατά την εκπόνηση της έρευνας χωρίς αμφιβολία θα υπάρξουν σημαντικές προκλήσεις όπως μας λέει ο δρ Κωνσταντίνος Γεωργίου που τονίζει χαρακτηριστικά ότι «δεν νοείται ερευνητική δραστηριότητα χωρίς προκλήσεις. Στην περίπτωση μας, τέτοιες δυσκολίες μπορεί να αφορούν τον όγκο του αρχειακού υλικού που καλούμαστε να διαχειριστούμε, την προσβασιμότητα ενός αρχεια-

Η συγκρότηση του Αρχείου Ιστορίας της Ελληνικής Κυπριακής Εκπαίδευσης είναι ένα ερευνητικό έργο φιλόδοξο και ταυτόχρονα απολύτως απαραίτητο.

ου, τον αυξημένο βαθμό δυσκολίας επεξεργασίας του υλικού στις περιπτώσεις δυσανάγνωστων χειρογράφων εγγράφων του 19ου και πρώιμου 20ού αιώνα, την καταστροφή σημαντικού αρχειακού

υλικού λόγω κακής συντήρησης ή έλλειψης αρχειακής συνείδησης, καθώς και το ζήτημα των πνευματικών δικαιωμάτων για τα θέματα βιβλιογραφίας. Ωστόσο, τα προσδοκώμενα οφέλη που θα προκύψουν με την ολοκλήρωση ενός τέτοιου έργου είναι πολλαπλάσια των όποιων δυσκολιών». Η δρ Αναστασία Γιάγκου λέει σχετικά «Σκεφτείτε μόνο ότι σε αυτή την αρχική φάση του προγράμματος που βρισκόμαστε, έχουμε ήδη εντοπίσει πληροφορίες για πληθώρα θεμάτων που συντελούν στη βαθύτερη κατανόηση και ανασύνθεση της ιστορίας της εκπαίδευσης στην Κύπρο. Μπορούμε για παράδειγμα να αντλήσουμε

πληροφορίες για την ίδρυση και λειτουργία ιστορικών και άλλων σχολείων στο νησί, για τους διορισμούς και τη μισθοδοσία των εκπαιδευτικών, τα κριτήρια πρόσληψης, τις έμφυλες ανισότητες, τα διδακτικά εγχειρίδια, τα αναλυτικά προγράμματα, τη ζωή και τη δράση μεγάλων προσωπικοτήτων της εκπαιδευτικής, εκκλησιαστικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής του τόπου, καθώς και για τόσα άλλα θέματα». Επομένως, η συγκρότηση του Αρχείου Ιστορίας της Ελληνικής Κυπριακής Εκπαίδευσης είναι αναμφίβολα ένα ερευνητικό έργο φιλόδοξο και ταυτόχρονα απολύτως απαραίτητο το οποίο πρέπει να τύχει κάθε δυ-

νατής υποστήριξης. Το Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών, με την εμπειρία στη συγκρότηση και διαχείριση Αρχείων και στη διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας αποτελεί τον κατάλληλο φορέα για την εκπόνηση και φιλοξενία αυτού του σημαντικού έργου.

Αρχεία ιστορικών σχολείων

Μια άλλη σημαντική παράμετρος του προγράμματος αφορά το αρχειακό υλικό το οποίο βρίσκεται σε ιστορικά –σε πρώτη φάση– σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης της Κύπρου. Στα σχολεία αυτά αναμένεται να εντοπιστεί σημαντικός όγκος αρχειακού υλικού, όπως με ενθουσιασμό μου λένε

οι ερευνητές. «Εδώ ο ρόλος της ερευνητικής ομάδας λαμβάνει και σωστικό χαρακτήρα, αφού τα αρχεία αυτά φυλάσσονται συνήθως σε συνθήκες μάλλον μη ευνοϊκές. Έτσι το πρόγραμμα σκοπεύει στη διάσωση και ανάδειξη του εν λόγω αρχειακού και βιβλιογραφικού υλικού μέσω του εντοπισμού, της καταγραφής και της τελικής ψηφιοποίησής του» και φυσικά για να απαιτηθεί προϋπόθεση για την επιτυχή έκβαση του ερευνητικού εγχειρήματος είναι η δημιουργία ενός αποτελεσματικού δικτύου συνεργασιών με τους τοπικούς αρχειακούς και ακαδημαϊκούς-ερευνητικούς φορείς καθώς και με τις ίδιες τις σχολικές μονάδες.

Τα ταξίδια της θεάς του κυνηγιού

Ο «δανεισμός» της Αρτέμιδος Λαφρίας σε Ιαπωνία, Κίνα, Ρωσία κ.α., ώστε να θαυμάσουν το κάλλος της σε Ανατολή και Βορρά

Τον ΠΕΤΡΟΥ ΘΕΜΕΛΗ

Οκτώ άνδρες μέσα και τέσσερις ακόμη έξω αγωνίζονται να πείσουν «ευγενικά» εμένα την Αρτέμιδα Λαφρία (εικ. 1), τη λεπτοκαμωμένη καλλονή θεά του κυνηγιού, να εγκαταλείψω το βάθρο μου και το αγαπημένο μου μουσείο, κτισμένο απ' τον αιώνιο Ορλάνδο στον θερμό Νότο της μεσογειακής πατρίδας, εκεί που μ' έφερε στο φως και μ' έστησαν ο Πέτρος και η

Προέρχομαι από έπαυλη πολυτελή της μεσοπονιακής πρωτεύουσας, κόσμημα λαμπρό αίθουσας συμποσίων.

Ανδρομάχη. Με σέρνουν απαλά με προσοχή, ομολογώ (εικ. 2), για να με κλείσουν ερμητικά σε ξύλινο σεντούκι που ετοιμάστηκε στα μέτρα μου για να μεταφερθώ, όχι με το ιπτάμενο τέθριππο του περήφανου αδελφού μου, του φημισμένου Απόλλωνα Κιθαρωδού, στους Υπερβόρειους, αλλά με το ατσάλινο κολοσσιαίο πτηνό της Ολυμπιακής, ως έκθεμα στην απόμακρη χώρα του Ανατέλλοντος Ηλίου και της απέραντης Κίνας, και σε συνέχεια στην φιλόξενη παγωμένη στέπα των Ρος και στο κράτος τελικά των Αθηνών.

Εμένα, που προέρχομαι από έπαυλη πολυτελή της μεσοπονιακής πρωτεύουσας, κόσμημα

Εγώ, η λεπτοκαμωμένη καλλονή θεά του κυνηγιού, εγκαταλείπω το βάθρο μου και το αγαπημένο μου μουσείο, κτισμένο απ' τον αιώνιο Ορλάνδο στον θερμό Νότο της μεσογειακής πατρίδας.

λαμπρό αίθουσας συμποσίων με μαρμαροθετήματα και δάπεδα ψηφιδωτά παρέα με τον Μέγα Κωνσταντίνο και τον αγγελιοφόρο των θεών Ερμή. Φορώ κοντό χιτώνα με απόπτυγμα και δερμάτινες εμβάδες για να κυνηγάω τρέχοντας ελεύθερη στα δάση, κρατώ το τόξο στο αριστερό και

βέλος στο δεξί έτοιμη να τοξεύσω ελάφια και Νιοβίδες. Η ξανθιά μου κόμη δεμένη κότσο πίσω και του προσώπου μου τα χούγια βρίσκουνε τα παράλληλα τους στις Κνίδας Αφροδίτης τη μορφή, ενώ η στάση και οι κινήσεις μου είναι αντίστοιχες με εκείνες του περίφημου Ερμή της Ολυμπίας,

Η έκθεση στο Μουσείο το Κυκλαδικό με θέμα της το Κάλλος, ομολογώ, με κολακεύει αφάνταστα.

ξιο, έστω γύφνιο, αντίγραφο μου για να το βλέπουν οι πιστοί μου θιασώτες όσο λείπω!.

Αναλογίζομαι τα «προσδοκώμενα οφέλη» του προσωρινού όπως λένε «δανεισμού» μου και της ταλαιπωρίας του μεγάλου ταξιδιού μου για να θαυμάσουνε το κάλλος μου, μα και την τέχνη του δημιουργού μου, τα μάτια ανθρώπων του Βορρά και της Ανατολής, οφέλη που ενδεχομένως να προκύψουν και από αντίστοιχες ανταλλαγές και δανεισμούς έργων της Δύσης που θα οργανωθούν στη χώρα μου, στο πολυάνθρωπο κλεινόν άστυ των Αθηνών, γιατί όχι και στη μεσοπονιακή πρωτεύουσα που θα με στερηθεί για μήνες. Μια έκθεση έργων αξιόλογων τέχνης ευρωπαϊκής στην Καλαμάτα θα έδινε, πιστεύω, χαρά μεγάλη στους ανθρώπους της, μα και σε μένα που ταξιδεύω και προσφέρομαι συχνά για εκθέσεις με θέμα τότε τη Γυναίκα, τότε τις Θεότητες του αρχαίου κόσμου και τότε το Κάλλος. Η πρόσφατη έκθεση στο Μουσείο το Κυκλαδικό με θέμα της το Κάλλος, ομολογώ, με κολακεύει αφάνταστα (εικ. 3) και προσπαθώ να κρύψω τις συγκολλήσεις των δεκαοκτώ θραυσμάτων που με συγκροτούνε, καθώς και τη ρωγμή που μου προκάλεσε στο δεξί μου μάγουλο μία καρφίδα οξειδωμένη και μεταλλική κάποιου αδέξιου τεχνίτη της ρωμαιοκρατίας.

Το βιβλίο του Πέτρου Θέμελη «Αρχαία Μεσσήνη» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Καπόν.

ΜΑΠΠΕΣ
SHOW!

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
15:00 - 17:00

ΣΠΟΡ FM
95.0

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

Εφραίμ Γεωργίου
& Χρίστος Ζαβός

DEE JAY
93.5
RADIO

#THEISLANDSDJ

Breakfast

ΜΕΤΕΙΣ ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΡΜΑΤΑ & ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 06:00 - 10:00

epic

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: **ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ**

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑ

Οι συλλογές του Ζιβανσί

Το **εξαιρετικό** γούστο και η καλλιέργεια ενός μοναδικού αισθητηρίου είχαν ωθήσει τον Ζιβανσί να συλλέξει –ανεκτίμητα σήμερα– έργα τέχνης στεγασμένα στις κατοικίες του στη Γαλλία. Ο κορυφαίος σχεδιαστής, ο οποίος απεβίωσε το 2018 σε ηλικία 91 ετών, είχε συγκεντρώσει έπιπλα και έργα υψηλής αξίας, όπως μαρμάρινα και μπρούντζινα γλυπτά του 17ου και 18ου αιώνα, τα οποία, μετά τον θάνατο και του συντρόφου του, θα δημοπρατηθούν από τον οίκο Christie's τον Ιούνιο 2022.

ΠΑΡΙΣΙ

Ενας Αμερικανός στο Ορσέ

Η νέα έκθεση στο μουσείο Ορσέ φέρνει από τη Νέα Υόρκη τα έργα του Τζέιμς Αμποτ Μακνίλ Γουίςλερ (1834-1903), ενός γνήσιου εκπροσώπου της αμερικανικής ζωγραφικής από τα τέλη του 19ου αιώνα. Η έκθεση οργανώνεται στο Παρίσι καθώς η στέγη της συλλογής των έργων του Γουίςλερ, η περίφημη Φρικ Κολέζιον στο Μανχάταν, είναι προσωρινά κλειστή λόγω εργασιών ανάπλασης. Συγκεντρώνει 22 έργα από τη Νέα Υόρκη και τρία έργα του Γουίςλερ που ανήκουν στο Ορσέ.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Κορυφαία της αφαίρεσης

Στο **Λονδίνο** παρουσιάζεται τώρα, στην Πινακοθήκη Dulwich, η μεγάλη έκθεση έργων της Αμερικανίδας εικαστικού Ελεν Φρανκενθάλερ (1928-2011), η οποία υπήρξε κορυφαία σε μια ιδιότυπη, προσωπική έκφραση της αφαίρεσης πάνω σε ξύλο. Είναι η μεγαλύτερη έκθεση έργων της στο Ηνωμένο Βασίλειο. Στην Dulwich, αντιπαραθέτουν μάλιστα ένα έργο του Μονέ με ένα της Φρανκενθάλερ για να ανιχνευθούν συγγένειες και η απαρχή της αφαίρεσης. Διάρκεια έως τις 18 Απριλίου.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

Η ταπισερί της «Γκερνίκα»

Το **διάσημο** έργο του Πικάσο «Γκερνίκα», φόρος τιμής για τα θύματα του ισπανικού εμφυλίου, υπάρχει σε μορφή ταπισερί στο κτίριο των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη από το 1955, όταν παραγγέλθηκε από τον Νέλσον Ροκφέλερ. Είχε αποσυρθεί τον τελευταίο χρόνο, προς ενόχληση πολλών, αλλά επεστράφη στην αρχική θέση του μετά την πλήρη αποκατάστασή του, όπως ελέχθη. Το κτίριο του ΟΗΕ αποκαταστάθηκε την περίοδο 2009-2013.

ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ

Νέο απόκτημα

Ενα **σημαντικό** έργο του Δανογερμανού ζωγράφου Ντίτλεφ Μπλουγκ (1798-1857) αποκτήθηκε από το Εθνικό Μουσείο της Σουηδίας. Το έργο έχει τίτλο «Η αλληγορία της Κυριακής» και θεωρείται από τα κορυφαία του Μπλουγκ, ενός από τους βασικούς εκπροσώπους της λεγόμενης «χρυσής εποχής» της Δανίας (1810-1864). Η περίπτωση του Μπλουγκ, επί σειρά δεκαετιών σε αφάνεια για πολλούς λόγους, εθνικούς και ιδεολογικούς, έχει προκαλέσει και πάλι το ενδιαφέρον.

Η **έκθεση** γλυπτικής του Τσαρλς Ρέι στο Μετροπόλιταν της Νέας Υόρκης επαναφέρει ερωτήματα για το μέλλον της τέχνης.

Η υβριδική τέχνη ου Τσαρλς Ρέι σε έκθεση στο Μετροπόλιταν

Ενας καλλιτέχνης που σφραγίζει τη δημιουργία στα τέλη του 20ού και στις αρχές του 21ου αιώνα, ο Αμερικανός εικαστικός δημιουργός Τσαρλς Ρέι, έχει την τιμητική του φέτος. Εκτός από την πληθωρική παρουσία του στη διάρκεια του έτους στο Παρίσι με παρουσιάσεις γλυπτών του στο Μουσείο Πομπινού και στο Bourse de Commerce - Pinault Collection, μια άλλη έκθεση στο Μετροπόλιταν της Νέας Υόρκης βάζει τον πάχυ ψηλά, καθώς παρουσιάζει μια έκθεση έργων του που θέτουν πολλά ερωτήματα συναφή με την ατζέντα της εποχής μας. Ο γεννημένος στο Σικάγο, το 1953, Τσαρλς Ρέι είναι ένα από τα πιο ανήσυχα πνεύματα της μεταπολεμικής Αμερικής, αφού έχει πειραματιστεί με όλα σχεδόν τα μέσα έκφρασης και με όλα σχεδόν τα υλικά, καλλιεργώντας μια ιδιαίτερη, προσωπική γλώσσα. Έχει ασχοληθεί με την περφόρμανς, με τη φωτογραφία και κυρίως με τη γλυπτική, στην οποία έχει περισσότερο αφοσιωθεί και με την οποία πλέον ως επί το πλείστον ταυτίζεται. Αλλά ο Τσαρλς Ρέι, δοκιμάζοντας υλικά και φόρμες, επινοεί διαρκώς και σταθερά κάθε φορά ένα νέο ερώτημα για την πορεία της παραστατικής τέχνης, για το πεπερασμένο της ύλης, για την αναγκαιότητα της μορφής. Επιπλέον, διαστέλλει διαρκώς και συνενώνει μέσα από αντιθέσεις και κοινές

πλεύσεις τα γεωγραφικά, αισθητικά και νοητικά όρια του ψηφιακού και του αναλογικού κόσμου, όπως και του κόσμου των ανθρώπων και του κόσμου των ρομπότ. Διερευνά ζητήματα επέκτασης του αυτοπροσδιορισμού του ανθρώπου πέρα από το στενό φυσικό περιβάλλον του, αλλά και εντός του εσώτερου πυρήνα του. Αυτές οι διαλεκτικές, συχνά αντιφατικές αλλά αλληλένδετες, συνοδεύουν και σφραγίζουν το έργο του Τσαρλς Ρέι. Η έκθεση στο Μετροπόλιταν εξετάζει διάφορες πλευρές του ανήσυχου αυτού πνεύματος. Φέρνει κοντά φωτογραφίες από τις δεκαετίες του '70 και του '80, αποκαλύπτει όλη τη σειρά που είχε επινοήσει ο Τσαρλς Ρέι εμπνεόμενος από τις «Περιπέτειες του Χάκλμπερι Φιν» του Μαρκ Τουέιν, και στάνει εκ νέου σε νέο φως και με νέες συμμετρίες τα παραστατικά και φουτουριστικά γλυπτά του. Το στήσιμο των έργων είναι μέρος της σύνθετης εμπειρίας από την οποία μεταλαμβάνει ο επισκέπτης της έκθεσης. Τα γλυπτά είναι τοποθετημένα με τέτοιο τρόπο, ώστε ανάλογα με τη γωνία θέασης η εμπειρία να μεταβάλλεται και να γεννιέται μια διαρκώς ρευστή ψευδαισθητική εντύπωση. Ο Τσαρλς Ρέι, όπως αναφέρει το Μετροπόλιταν, θέτει πολλά αδυσώπητα ερωτήματα, αλλά σκοπίμως αποφεύγει τις ευθείες απαντήσεις.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Και ζωντανή μπορείς και πεθαμένη να την πεις

Η **Αλκιστη** προσφέρεται να πεθάνει στη θέση του άνδρα της, του Αδμπτου. Οι ηλικιωμένοι γονείς του δεν δέχονται να κάνουν αυτή την υπέρτατη θυσία. Όπως λέει ο Σολωμός, γλυκιά η ζωή και ο θάνατος μαυρίλα.

Γιατί όμως αυτή η εξωφρενική θυσία; Επειδή ο Αδμπτos είχε προσφέρει στέγη στον τιμωρημένο Απόλλωνα και ο τελευταίος του ανταπέδωσε τη φιλοξενία με ένα αδιανόητο δώρο: όταν έρθει η ώρα για τον Αδμπτο, εφόσον κάποιος άλλος προσφερθεί να πεθάνει στη θέση του, θα τη γλιτώσει.

Επεμβαίνει ο ημίθεος Ηρακλής: κατεβαίνει στον Αδη, παλεύει με τον Χάρο, επιστρέφει την Αλκιστη στον εμβρόντητο χήρο, έπειτα φεύγει για τον επόμενο άθλο του. Χάπι εντ;

Ως γνωστόν, η ιστορία της Αλ-

Η **Αλκιστη** έχει και δεν έχει ξανάρθει, η **ωραία άγνωστη** είναι και δεν είναι η **Αλκιστη**.

κιστης δεν θα αφήσει ασυγκίνητο τον Ευριπίδη. Η τραγωδία που φέρει και το όνομα της ζωντανής-νεκρής είναι, όπως λέει ο Γιαν Κοτ στη «Θεοφαγία» (εκδ. Εξάντας), «ένα πολύ αλλόκοτο έργο». Είναι η μοναδική τραγωδία όπου κάποιος πεθαίνει από φυσικό θάνατο. Είναι επίσης η μοναδική τραγωδία όπου ο θάνατος εμφανίζεται επί σκηνής ως χαρακτήρας. Έχει ένα άκρως διφορούμενο τέλος. Μήπως τελικά είναι ιλαροτραγωδία; Οι φιλόλογοι προβληματίζονται. Ο Κοτ

Η **στιγμή** που ο Αδμπτos αντικρίζει τη ζωντανή νεκρή Αλκιστη με τον Ηρακλή στα δεξιά. Πίνακας του Johann Heinrich Wilhelm Tischbein.

τονίζει: το έργο «μοιάζει να αυτοαναιρείται». Πώς; Με διάφορους τρόπους. Ενας βασικός: Η τιμωρία του Απόλλωνα από τον Δία, στην αρχή του έργου, είναι επειδή είχε εκδικηθεί τον θάνατο του Ασκληπιού, ο οποίος είχε γίνει στάχτη με κεραυνό του Δία. Γιατί; Διότι ο Ασκληπιός ήταν γιατρός που έκανε θαύματα: ανάσταινε νεκρούς. Αυτό για τον Δία συνιστούσε ύβρη.

Κι ωστόσο, στο τέλος του έργου, ένας ημίθεος ανασταίνει μια νεκρή. Το φινάλε έχει αναιρεθεί ήδη από την αρχή του έργου. Ο Ευριπίδης δείχνει πως το έχει υπόψη του αυτό: η γυναίκα φιγούρα που εμφανίζεται στο τέλος είναι αμιλήτη, πεπλοφορεμένη, κάτι σαν ομοίωμα. Ο Αδμπτos δεν τολμά να την κοιτάξει στα μάτια και η φρασσεολογία του παραπέμπει ευθέως στο αδι-

ανόητο κοίταγμα της Μέδουσας. Ολο είναι γκροτέσκο. Ο Κοτ: «Η Αλκιστη έχει και δεν έχει ξανάρθει, η ωραία άγνωστη είναι και δεν είναι η Αλκιστη. Η υπερτέρια είχε πει από την αρχή: “Και ζωντανή μπορείς και πεθαμένη/ να την πεις”».

Να είχε, αιώνες μετά, ο Ρώσος Λεονίντ Αντρέγιεφ υπόψη του την Αλκιστη όταν στη νουβέλα «Λάζαρος» (εκδ. Ροή) παρουσίαζε το θαύμα του Ιησού ως τερατώδια και τον αναστημένο Λάζαρο ως μίasma;

Το δώρο του Απόλλωνα είχε ένα τιμημα: το παρελθόν που επιστρέφει και κοιτώντας το πετρώνεις. Ο Κοτ παραθέτει τα λόγια του φιλόλογου Τζον Ρ. Ουίλσον: «Ο Αδμπτos και οι άλλοι απόκτησαν αυτό που ήθελαν και τώρα πρέπει να δουν πώς θα τα βγάλουν πέρα μαζί του».

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΔΙΟΝΥΣΗ Π. ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ*

Το μυστήριο των κβάζαρ

Στα τέλη του περασμένου μήνα δόθηκε στη δημοσιότητα μια εντυπωσιακή φωτογραφία του κέντρου του γαλαξία μας που κατέγραψε ένα ραδιοτηλεσκόπιο της Νότιας Αφρικής. Σ’ αυτή τη φωτογραφία εκτός των άλλων έχουν καταγραφεί επίσης και ορισμένα διάσπαρτα νηματοιειδή χαρακτηριστικά που προβληματίσαν τους ερευνητές. Ένα ακόμη γεγονός που επισημαίνει ότι τα κέντρα των γαλαξιών περιλαμβάνουν πολλά και άγνωστα ακόμη χαρακτηριστικά. Παρ’ όλα αυτά, η επιμονή και υπομονή των ειδικών ερευνητών μας αποκαλύπτουν, αργά ή γρήγορα, τα μυστικά που κρύβονται εκεί μέσα. Πάρτε για παράδειγμα την ύπαρξη των κβάζαρ που φαινομενικά μοιάζουν με άστρα, όμως ούτε άστρα ούτε γαλαξίες θα μπορούσαν να παράγουν τόση ενέργεια ώστε να φαίνονται από τη Γη από τόσο μεγάλες αποστάσεις. Επειδή δεν έχουν παρατηρηθεί στο γειτονικό μας διάστημα συμπεράναμε ότι η ύπαρξή τους πρέπει να συνδέεται με κάποιο αρχικό επεισόδιο της ιστορίας του Σύμπαντος. Τα απόκοσμα αυτά ουράνια αντικείμενα εκπέμπουν την ενέργεια χιλίων γαλαξιών από ένα χώρο που δεν είναι μεγαλύτερος από το ηλιακό μας σύστημα. Κι όμως μέσα από τα τηλεσκόπια μας μοιάζουν απλώς με άστρα των οποίων η απίστευτη ταχύτητα απομάκρυνσής τους μας βοήθησε να διαλευκάνουμε ένα από τα πιο συνταρακτικά φαινόμενα του Σύμπαντος.

Το 1963 ο Marten Schmidt του Τεχνολογικού Ινστιτούτου της Καλιφόρνιας, στην προσπάθειά του να αναλύσει το φάσμα μιας από τις ραδιοπηγές (3C 273) που παρουσίαζαν την παράξενη αυτή συμπεριφορά, συνειδητοποίησε ότι η ταχύτητα απομάκρυνσής του φτάνει τις 45.000 χιλιόμετρα το δευτερόλεπτο. Πράγμα που σημαίνει ότι το αντικείμενο αυτό πρέπει να βρίσκεται σε απόσταση περίπου τριών δισεκατομμυρίων ετών φωτός. Επειδή όμως τα αντικείμενα αυτά μοιάζουν με άστρα ονομάστηκαν «quasi-stellar objects» (αστρόμορφα αντικείμενα ή ημιαστέρες), και για συντομία quasars (κβάζαρ). Πριν από την ανακάλυψη των

Οι επιστήμονες έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα πως τα αστρόμορφα αυτά ουράνια αντικείμενα βρίσκονται στον πυρήνα πολύ μακρινών γαλαξιών και ότι έχουν άμεση σχέση με τις μαύρες τρύπες που ελλοχεύουν εκεί.

Εκπέμπουν την ενέργεια χιλίων γαλαξιών από ένα χώρο που δεν είναι μεγαλύτερος από το ηλιακό μας σύστημα.

κβάζαρ τα μεγαλύτερα και φωτεινότερα ουράνια σώματα στο Σύμπαν ήταν οι γαλαξίες. Ένας συννηθισμένος γαλαξίας όπως ο δικός μας περιέχει 100-200 δισεκατομμύρια άστρα, ενώ ακόμη και οι πιο γιγάντιοι γαλαξίες, όπως ο ελλειπτικός υπεργίγαντας M-87, δεν είναι παρά μερικές μόνο φορές φωτεινότεροι από τον δικό μας. Αντίθετα ένα κβάζαρ είναι 1.000 φορές λαμπρότερο από έναν ολόκληρο γαλαξία 100 δισεκατομμυρίων άστρων.

Σήμερα πλέον έχουμε καταλήξει στο συμπέρασμα πως τα αστρόμορφα αυτά ουράνια αντικείμενα βρίσκονται στον πυρήνα πολύ μακρινών γαλαξιών και ότι έχουν άμεση σχέση με τις μαύρες τρύπες που ελλοχεύουν εκεί. Έτσι, τα κβάζαρ μπορούν σήμερα να θεωρηθούν μια ακραία μορφή πολύ δραστήριων γαλαξιών που αντλούν το μεγαλύτερο μέρος της ακτινοβολίας τους από τους πυρήνες μέσα στους οποίους βρίσκονται. Έχει παρατηρηθεί μάλιστα πως ο αριθμός των κβάζαρ

πληθαίνει όσο μεγαλύτερες είναι οι αποστάσεις, αφού πριν από 12 δισεκατομμύρια χρόνια η πυκνότητά τους ήταν 1.000 φορές μεγαλύτερη απ’ ό,τι είναι σήμερα. Φαίνεται λοιπόν ότι οι διαδικασίες που προκάλεσαν τη γέννηση των κβάζαρ ήταν πολύ πιο έντονες στα πρώτα στάδια της εξέλιξης του Σύμπαντος. Το συμπέρασμα των σύγχρονων ερευνών μας είναι ότι τα κβάζαρ άρχισαν να δημιουργούνται ξαφνικά πριν από περίπου 13 δισεκατομμύρια χρόνια, ενώ στη συνέχεια, έπειτα από περίπου 4 δισεκατομμύρια χρόνια, η διαδικασία αυτή άρχισε να εξασθενεί.

Μια άλλη κατηγορία αντικειμένων που προβληματίσε αρχικά τους ερευνητές είναι και οι λεγόμενοι γαλαξίες Σείφερτ. Τα τελευταία 50 χρόνια η κατηγορία αυτή υπολογίζεται ότι περιλαμβάνει περίπου το 10% όλων των γαλαξιών που υπάρχουν στο Σύμπαν. Στους πυρήνες των ενεργών αυτών γαλαξιών φαίνεται ότι ελλοχεύουν τεράστιες μαύρες τρύπες. Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις διαφόρων ερευνητών, οι πυρήνες των γαλαξιών αυτής της κατηγορίας έχουν μια εξαιρετικά λαμπερή εμφάνιση, που πολλές φορές εκπέμπουν ενέργεια μεγαλύτερη από αυτήν που εκπέμπει ολόκληρος ο γαλαξίας τους. Στους πυρήνες αυτούς έχουν εντοπιστεί ορισμένα αι-

νιγματικά αντικείμενα, τα οποία όμως δεν υπερβαίνουν σε διάμετρο το ένα έτος φωτός, ενώ φαίνονται να απορροφούν τεράστιες ποσότητες αερίων από τη γύρω περιοχή, εμφανίζοντας συγχρόνως και πίδακες υλικών που εκπέμπονται με ταχύτητες οι οποίες κυμαίνονται από 500 έως 4.000 χλμ. το δευτερόλεπτο.

Η συνεχής πάντως αποκρυπτογράφηση των μυστικών των διαφόρων αυτών γαλαξιών από τους αστροφυσικούς είναι μία διαδικασία ενδελεχούς έρευνας και μελέτης του υπέροχου Σύμπαντος στο οποίο ζούμε. Είναι μια προσπάθεια να δώσουμε απάντηση στα ερωτήματα που περιβάλλουν την προέλευσή μας, θεατές κι εμείς του εξελισσόμενου θεατρικού έργου των ουρανών που ξετυλίγεται μπροστά μας. Ενός έργου που έχει σκηνικό το Σύμπαν, ηθοποιούς τα φαινόμενα του ουρανού και πλοκή την ιστορία της φύσης. Ενός έργου πολύχρονου και κοπιαστικού, γεμάτου συναρπαστικές περιπέτειες, θρίλμους και απογοητεύσεις. Ενός έργου που τα τελευταία χρόνια μας έχει ανοίξει διάπλατα ένα πραγματικό παράθυρο στο Σύμπαν.

* Ο κ. Διονύσης Π. Σιμόπουλος είναι επίτιμος διευθυντής του Ευγενίδειου Πλανηταρίου.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΛΑΣΚΑΡΑΤΟ

Ο Κώστας Λασκαράτος γεννήθηκε το 1983 στην Αθήνα. Είναι αριστούχος διδάκτωρ του Παντείου Πανεπιστημίου και εργάζεται ως δημοσιογράφος. Το πρώτο του βιβλίο «Πολιτισμός και εξωστρέφεια: Ο ρόλος των μουσείων και άλλων πολιτισμικών φορέων στην πολιτιστική διπλωματία και τη διεθνή αλληλοκατανόηση» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ι. Σιδέρης.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας; Τους «Φιέλληνες» του Κρίστοφερ Γουντχάουζ, το «Αμερικανικός φιλελληνισμός» της Μορίν Σαντέλι και μια νέα έκδοση της ΑΗΕΡΑ για το καθεστώς των θαλασσίων ζωνών της Ελλάδας, του τέως Προέδρου της Δημοκρατίας, Προκόπη Παυλόπουλου.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί; Ο Μπερανζέ. Ο κεντρικός ήρωας στον «Ρινόκερο» του Ιονέσκο. Είναι γοπητευτική η αντίστασή του απέναντι σε κάθε μαζική υστερία, σε ό,τι πιεστικά μας σερβίρεται, αλλά και σε όσα τελικά μας αποκτηνώνουν.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και νεκρούς; Τον Μενέλαο Λουντέμη, τη Ζωρζ Σαρή και την Αλκη Ζέη. Θα ήθελα να τους ρωτήσω τι πιστεύουν πως πήγε στραβά και ενώ μας μεγάλωσαν με τόσο υπέροχα έργα, γίναμε τελικά μεγαλώνοντας τόσο άγριοι ως κοινωνία.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου; Πως δεν υπάρχει ευτυχία όταν αυτά που πιστεύουμε διαφέρουν από αυτά που κάνουμε. Μέσα μας όλοι το γνωρίζουμε. Αλλά είναι μια χρήσιμη υπενθύμιση.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα πρώτη φορά; Τη «Δίκη» του Κάφκα.

Γιατί χρειάζεται ο πολιτισμός την εξωστρέφεια; Και πώς την αποκτήα; Μέσω του πολιτισμού μπορούν να γεφυρωθούν διπλωματικές δυσκολίες, να βελτιωθεί η εικόνα ενός κράτους, να ενισχυθεί η οικονομία του ακόμη και να επιτευχθεί ένας μεγάλος εθνικός στόχος. Όλα αυτά απαιτούν εξωστρέφεια, η οποία, προκειμένου να αποδώσει καρπούς, πρέπει να υπακούει σε έναν ενιαίο εθνικό σχεδιασμό.

Η πανδημία έπληξε τον πολιτισμό μας; Και αν ναι, πώς θα ανακτήσει τη δύναμή του; Στην πιο βαθιά καραντίνα ο κόσμος διάβασε βιβλία, είδε ταινίες, άκουσε μουσική. Τα μουσεία έγιναν ακόμη πιο δημοκρατικά ψηφιοποιώντας -έστω αργοπορημένα- τις συλλογές τους. Η πανδημία δεν έπληξε τον πολιτισμό. Αλλάξε τη σχέση μας με τον πολιτισμό, πλήττοντας όμως σημαντικά την τσέπη των ανθρώπων που ασχολούνται με αυτόν.

Ποιο μήνυμα προσδοκάτε να περάσει στον μέσο αναγνώστη μέσα από το βιβλίο σας; Ο Μίκης Θεοδωράκης είχε καθάσει μια θέση που για πρώτη φορά δημοσιεύεται στο βιβλίο. Εστιάζει στην αξία δημιουργίας ενός σύγχρονου πολιτισμού, αντί να επικεντρωνόμαστε αποκλειστικά στην κληρονομιά των προγόνων μας. Με άλλα λόγια, είναι χρήσιμο να αντιληφθούμε πως δεν πρέπει να ασκούμε πολιτιστική διπλωματία μόνο με «παλιά υλικά».

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Πυκνά ποιητικά στρατοκούμους

ΑΛΕΞΙΟΣ ΜΑΪΝΑΣ Προσκόμματα και ποιμαντικές λύσεις για την κατάβαση της αγέλης στον κάμπο σε περίπτωση αντάρας εκδ. Μικρή Αρκτος, σελ. 144

Το πνεύμα των καιρών δεν σηκώνει εύκολα υψηλή στόχευση στις τέχνες και στην ποίηση. Γρήγορα μπορεί κανείς να κουράσει ή και να γελοιοποιηθεί αν αναμετρηθεί με τα μεγάλα ζητήματα, αν μιλήσει φιλοδοξώντας ο λόγος να διαθέτει βάρος, αν θελήσει να ανανεώσει ριζικά τα εκφραστικά μέσα. Κάθε γχειρήμα που δεν περιέχει ικανή δόση αυτοσαρκασμού, αυτούπονόμους, χιούμορ, μοιάζει καταδικασμένο να αραχνιάσει πριν καλά καλά εκδηλωθεί. Από την άλλη, η ποίηση και η τέχνη χρειάζονται όσο τίποτε τη μακρά πνοή για να συνεχίσουν να υπάρχουν. Το μαχαίρι είναι δίκωπο, η ισορροπία δύσκολη. Καλά είναι τα αφρόψαρα, αλλά χρειάζομαστε κάπου κάπου και κανένα κήτος. Στο τέταρτο βιβλίο του, ο ελληνογερμανικής καταγωγής Αλέξιος Μάινας (γενν. 1976) συνεχίζει σταθερά τον καλό αγώνα στην κόψη του ξυραφιού. Η ποίησή του μιλάει για όλα και με όλους τους τρόπους. Είναι φιλοσοφική και ερωτική, μεταμοντέρ-

να με παραδοσιακά στοιχεία, ενδιαφέρουσα στη διάπλαση της γλώσσας και στη συνεχή δοκιμασία των δυνατοτήτων της, δραματική χωρίς να απειμπολεί ένα κάπως μικρό χιούμορ. Κάποια στοιχεία που η ποιήτρια-κριτικός Γιάννα Μπούκοβα επισή-νανε γράφοντας για το πρώτο βιβλίο του Μάινας στο «Φάρμακο» (τ.1, 2013) ισχύουν πάνω-κάτω και για την υπό συζήτηση συλλογή. Η Μπούκοβα προσμετρά στα θετικά της πρώτης συλλογής ότι είναι ήδη ώριμη καθώς «...περιέχει έντονα την αίσθηση πολλών ανέκδοτων βιβλίων», αφήνει ωστόσο να εννοηθεί ότι δεν πείθεται από την «πληθωρικότητα του όγκου του». Επαινεί, περαιτέρω, ως «εξαιρετική» τη χρήση των τίτλων που «με τη φαινομενική απλότητά τους εμβαθύνουν ή αντιστρέφουν την οπτική του ποιήματος». Όπως, λοιπόν, το πρώτο του βιβλίο δημιουργούσε την εντύπωση ότι εκκλίνει μέσα του περισσότερα

βιβλία, έτσι και εδώ βρίσκουμε ανάμεσα στους ποιητές της νεότερης γενιάς μια στόχευση σχεδόν καθολική, μια ποίηση-σύμπαν που περιλαμβάνει τα πάντα και μιλάει για τα πάντα διαπλάθοντάς τα. Η ποίηση του Μάινας είναι κατά σημεία ιδιαίτερα απολαυστική στη γλωσσική της δεξιοτεχνία και ταυτόχρονα ερεθιστικά ευφυής και φορτισμένη συγκινησιακά, ενώ το παιχνίδι με τους τίτλους και τους υποτίτλους διεκδικεί από την αρχή μέχρι το τέλος τα σκήπτρα ενός αόρατου, δαιμονικού κονφερασιέ. Κατά τον τόνο και το ύφος, ίσως λόγω του κοινού γερμανικού υπόβαθρου, ο Μάινας συγγενεύει με την ποιήτρια Λένια Ζαφειροπούλου. Ας δώσου-

με ένα παράδειγμα με το ποίημα «ΕΞΟΔΟΣ ΣΤΟΝ ΚΑΜΠΟ/ Λιποτάκτες των τωτέμ»· έχει ως εξής: «Τα σύννεφα αραιώνουν πάνω/ διαλύονται σε μικρά στρατοκούμους/ πάνω απ’ τις φυτείες σπαργάνης και πάχνυς/ μεταξύ Βαρσοβίας και Βέροιας./ Ας προσέχονται κόντρα οι αγρότες/ αύριο θα ‘χει καλό καιρό». Δύσκολα, άλλωστε, θα αντιστεκόταν κανείς στην γοητεία των θεατροποιμένων αφορισμών που περιέχει το ποίημα «XIII (Για να τελειώσουμε με τους Αψβούργους)», που ανήκει στο σπονδυλωτό «Τα πρωτόκολλα της αφής»: «Ήττα κι η νίκη, Πολυνείκη» και «Με τόσο τοίχο/ ακόμα κι η αγάπη μας/ θα γίνει Βερολίνο». Ο Μάινας ονομάζει με ευχάριστο θράσος «στρατοκούμους» τους στρωματοσωρείτες και, αλλού, «προμενάδα» τον παρόχθιο περπάτο. Παίζει ατελείωτα με ομοιοκαταληξίες και μέτρα, ελευθερώνεται και σκλαβώνεται χίλιες φορές μπροστά στον αναγνώστη-θεατή, κλείνοντάς του διακριτικά, μέσα σε παρένθεση, το μάτι: «(Νόημα, έρχεσαι/ από μόνο σου/ στα λόγια μου.)»· Ακόμα κι όταν γλιστράει στην πληθωρικότητά του, διατηρεί το στοίχημα ενεργό. Λίγοι το επιδιώκουν, ελάχιστοι το καταφέρνουν.

ΨΗΦΙΑΚΗ BIBΛΙΟΘΗΚΗ

από τη Read LIBRARY

ΣΕΙΡΑ ΚΟΜΙΚΣ: ΕΡΙΚ ΚΑΣΤΕΛ, εκδόσεις Μικρός Ήρωας

Ποτέ η μαγεία των κόμικς δεν συνδυάστηκε τόσο επιτυχημένα με το ποδόσφαιρο! Ποτέ ένας χάρτινος ήρωας δεν χαρακτηρίστηκε ως μία από τις καλύτερες μεταγραφές ενός συλλόγου! Ο Γάλλος δεξιότεχνος εξτρέμ, με το νούμερο 7, είναι κοντά μας στο καλύτερο ίσως ποδοσφαιρικό κόμικς του κόσμου. Ο Ερίκ Καστέλ είναι ποδοσφαιρικός χαρακτήρας κόμικς που δημιουργήθηκε από τους Βέλγους Raymond Reding (1920-1999) και Françoise Hugues. Σύμφωνα πάντοτε με το σενάριο τους, αγωνίσθηκε αρχικά το 1979 στην Μπαρτσελόνα, αν και προηγουμένως φέρεται να ανήκε στην Ίντερ Μιλάνου και στη συνέχεια στην Παρί Σεν Ζερμέν πριν επιστρέψει στην ομάδα της Καταλονίας για να κλείσει την καριέρα του το 1986. Πλην της αγωνιστικής του δράσης, οι δημιουργοί του φρόντισαν να του προσδώσουν και κοινωνική διάσταση, εμφανίζοντάς τον να παρουσιάζει πλούσια προσωπική ζωή. Στην Ελλάδα, κάποιες από τις ιστορίες του Ερίκ Καστέλ δημοσίευσαν οι εκδόσεις STAR COMICS, αλλά και τα περιοδικά Μπλεκ και Αγόρι. Τον Δεκέμβριο του 2017 ο Έρικ Καστέλ επέστρεψε με επανέκδοση όλων των ιστοριών του, όπως και όλων των αδημοσίευστων ιστοριών. Συνολικά 15 τεύχη και το συλλεκτικό τεύχος #0 επανεκδόθηκαν από τις Εκδόσεις Μικρός Ήρωας.

Τα ψηφιακά τεύχη διανέμονται από την εφαρμογή Read Library.

Βρείτε όλες τις πληροφορίες στον σύνδεσμο που ακολουθεί, <https://www.read-library.com/>.

Ανδρονίκη Λασηθιωτάκη
lasithiotikisa@sppmedia.com

«Στο μυαλό μου υπάρχει πάντα μια μάχη ανάμεσα στον φόβο και την περιέργεια – και η περιέργεια πάντα κερδίζει. Μερικές φορές αυτό είναι κακό, με έχει οδηγήσει σε επικίνδυνες καταστάσεις», επισημαίνει η Μαριάννα Βαν Ζέλερ.

Φως στο σκοτάδι των μαύρων αγορών

Το νέο ντοκιμαντέρ της πολυβραβευμένης Μαριάννα Βαν Ζέλερ για έναν (άγνωστο) κόσμο τρισεκατομμυρίων δολαρίων

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ**

Στα σχεδόν τρία τρισεκατομμύρια δολάρια υπολογίζεται η αξία των μαύρων αγορών του πλανήτη, των δικτύων παρανομίας που πλουτίζουν εξαπατώντας αθώους πολίτες, εκμεταλλευόμενα τους εθισμούς ή τις αδυναμίες τους. Λειτουργούν στο σκοτάδι, σε παραδείσους παραοικονομίας και εγκληματικότητας, σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της Γης, συχνά δίπλα μας, σε μέρη υπεράνω πιάσας υποψίας. Οι εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι που τα στελεκώνουν και τα υπηρετούν δρουν μακριά από τα αδιάκριτα βλέμματα, καθώς η ανωνυμία τους είναι η ασφάλειά τους.

Υπάρχει όμως ένας άνθρωπος που έχει κατορθώσει να διεισδύσει στις μαύρες αγορές και να καταγράψει με τον δημοσιογραφικό φακό τη σκιώδη οικονομία του πλανήτη, τον τρόπο που λειτουργούν τα κυκλώματά της και δρουν οι άνθρωποι που την υπηρετούν.

Ταξίδι στον υπόκοσμο

Η πολυβραβευμένη ρεπόρτερ Μαριάννα Βαν Ζέλερ υπηρετεί εδώ και σχεδόν δύο δεκαετίες την ερευνητική δημοσιογραφία και έχει τιμηθεί με τα βραβεία Livingston για νέους δημοσιογράφους, DuPont και Peabody για τα ρεπορτάζ και τα ντοκιμαντέρ της. Τα τελευταία χρόνια ερευνά μεθοδικά τα διεθνή κυκλώματα παραοικονομίας. Αυτό το συναρπαστικό και επικίνδυνο ταξίδι στον υπόκοσμο των μαύρων αγορών καταγράφει η σειρά ντοκιμαντέρ «Διακίνηση με τη Μαριάννα Βαν Ζέλερ» του National Geographic. Ο πρώτος κύκλος απέσπασε ήδη μια υποψηφιότητα για EMMY και ο δεύτερος κάνει πρεμιέρα την Παρασκευή 18 Φεβρουαρίου – το National Geographic ανακοίνωσε πρόσφατα ότι τους επόμενους μήνες θα ξεκινήσουν τα γυρίσματα της τρίτης σεζόν.

Στα δέκα επεισόδια του δεύτερου κύκλου η Μαριάννα Βαν Ζέλερ διεισδύει στον υπόκοσμο ισάριθμων μαύρων αγορών. Ταξιδεύει στο Μεξικό, σε ένα εργαστήριο παραγωγής μεθαμφεταμίνης του καρτέλ Σιναλόα στα

βουνά της Σιέρα Μάδρε, και στην Γκάνα, όπου έχουν την έδρα τους επικερδή δίκτυα που εξαπατούν μοναχικούς ανθρώπους που διψούν για ρομαντικές σχέσεις.

Ακολουθεί το ταξίδι της μαριχουάνας στους δρόμους της Καλιφόρνιας και στις διαδρομές κλεμμένων αυτοκινήτων από τις Ηνωμένες Πολιτείες έως τη Δυτική Αφρική. Εισχωρεί στα παράνομα κλαμπ των μοτοσικλετιστών και στις οργανώσεις των λευκών ακροδεξιών Αμερικανών, που αποτελούν, όπως λέει χαρακτηριστικά στην αφήγησή της, «μέρος ενός παγκόσμιου κινήματος white supremacists, που λειτουργεί περίπου όπως ένα δικτυο διακίνησης, μόνο που δεν βάζουν ναρκωτικά στα σώματα των ανθρώπων ή όπλα στα χέρια τους, αλλά βίαιες φαντασιώσεις στα μυαλά τους».

Συναντά τις βασίλισσες της κοκαΐνης και θύματα παράνομων πλαστικών επεμβάσεων σε άθλια δωμάτια μοτέλ. Με τη βοήθεια και τη διαμεσολάβηση συναδέλφων της, πρώην και εν ενεργεία αστυνομικών, πληροφοριοδοτών, πρώην μελών συμμοριών, έρχεται σε επαφή και συνομιλεί με «μάγισσες» μεθαμφεταμινών, συμμορίτες, ακροδεξιούς, βαποράκια, απατεώνες του έρωτα.

Τα «ναι» και τα «όχι»

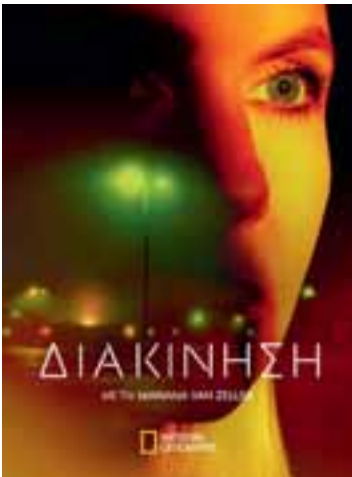
Πώς πείθει αυτούς τους ανθρώπους να της εξομολογηθούν τα μυστικά τους; «Είναι πολύ δύσκολο, είναι η πιο δύσκολη δουλειά για μένα και την ομάδα μου. Για κάθε “ναι” που μας έχουν πει έχουμε ακούσει δεκάδες “όχι”», ομολογεί ήδη από την αρχή της βιντεοσυννομιλίας μας.

«Οι άνθρωποι λένε “ναι” εξαιτίας ενός συνδυασμού παραγόντων: Αρχικά ο εγωισμός, το εγώ τους: αυτοί είναι οι καλύτεροι των καλυτέρων στο να φτιάχνουν ναρκωτικά, να διακινούν παράνομα όπλα, να εξαπατούν, και μερικές φορές ούτε οι οικογένειές τους ξέρουν ότι το κάνουν. Τους δίνουμε τη δυνατότητα, με κρυμμένο πρόσωπο και αλλαγή φωνής, να μοιραστούν τις ιστορίες τους και να περηφανευθούν γι’ αυτό που κάνουν. Είναι επίσης η ατιμωρησία: πολλοί από

Ενα από τα δέκα επεισόδια της σειράς αφορά τη μαφία του Αμαζονίου.

«Η έλλειψη ευκαιριών και η ανισότητα οδηγούν τους ανθρώπους, όχι πάντα, αλλά πολύ συχνά, στο έγκλημα», λέει στην «Κ» η Βαν Ζέλερ.

Ο δεύτερος κύκλος της «Διακίνησης» κάνει πρεμιέρα την Παρασκευή 18 Φεβρουαρίου.

αυτούς τους ανθρώπους έχουν καταφέρει να δρουν επί χρόνια εντελώς ατιμώρητοι, εξαιτίας της έλλειψης πόρων της αστυνομίας ή του στρατού, ή εξαιτίας της διαφθοράς, και έτσι δεν βλέπουν κανένα μειονέκτημα στο να μιλήσουν σε έναν έγκυρο και διεθώς αναγνωρισμένο οργανισμό όπως το National Geographic. Και το τελευταίο είναι ένα πολύ ανθρώπινο χαρακτηριστικό, η ανάγκη τους να τους κατανοήσουμε. Πάντα τους λέω ότι είμαι δίπλα τους με συμπάθεια και ενσυναίσθηση, όχι για να τους κρίνω, και ότι θέλω πραγματικά να ξέρω πώς έφτασαν εδώ και γιατί κάνουν αυτό που κάνουν. Αυτό νομίζω είναι σημαντικό γι’ αυτούς: όλοι θέλουν να νιώσουν ότι κάποιος τους καταλαβαίνει».

«Μας μοιάζουν...»

Αυτό που έχει συνεξιδιποποιήσει έχοντας συναντήσει δεκάδες από αυτούς τους ανθρώπους είναι σοκαριστικό: «Ότι όχι σε όλες, αλλά στην πλειονότητα των περιπτώσεων θα μπορούσαμε να είμαστε εσύ κι εγώ, ότι

κανένας δεν γεννιέται εγκληματίας, ότι είναι η έλλειψη ευκαιριών και η ανισότητα που οδηγούν τους ανθρώπους, όχι πάντα, αλλά πολύ συχνά, στο έγκλημα. Και νομίζω ότι αυτό είναι ένα καλό σημείο εκκίνησης για όλους μας, να σκεφθούμε τις ζωές που ζούμε και τα προνόμια που έχουμε. Και να προσπαθήσουμε να δείξουμε μεγαλύτερη κατανόηση για τον κόσμο γύρω μας. Αυτοί οι εγκληματίες, οι παράνομοι, οι διακινητές, είτε μας αρέσει είτε όχι, μας μοιάζουν περισσότερο απ’ όσο πιστεύουμε».

Φόβος και περιέργεια

Στην Ουκρανία, στη διάρκεια συγκέντρωσης εξτρεμιστών δέχθηκε βίαιες λεκτικές επιθέσεις. Συχνά έχει έρθει αντιμέτωπη με απειλές, έχει βρεθεί ανάμεσα σε διασταυρούμενα πυρά.

Πώς διαχειρίζεται τον φόβο; «Στο μυαλό μου υπάρχει πάντα μια μάχη ανάμεσα στον φόβο και την περιέργεια – και η περιέργεια πάντα κερδίζει. Μερικές φορές αυτό είναι κακό, με έχει οδηγήσει σε επικίνδυνες κατα-

στάσεις. Βέβαια, καμία ιστορία δεν αξίζει όσο μια ζωή, και έτσι η ομάδα μου κι εγώ δεν μπαίνουμε σε όλο αυτό χωρίς εκπαίδευση και σχέδιο, ώστε όλοι να είμαστε ασφαλείς».

Η πανδημία

«Μόλις αρχίσαμε το ρεπορτάζ αντιληφθήκαμε ότι είχε σημειωθεί εκρηκτική αύξηση στις μαύρες αγορές σε όλο τον κόσμο», λέει. Δεν είναι κάτι που την εξέπληξε, ομολογεί, γιατί «όταν υπάρχει οικονομική κρίση και οι άνθρωποι χάνουν τις δουλειές τους, πρέπει να βρουν έναν τρόπο να ταΐσουν τις οικογένειές τους. Έτσι, πολλοί από αυτούς εντάσσονται σε παράνομα δίκτυα. Στη διάρκεια της πανδημίας λοιπόν δημιουργήθηκαν και άνθισαν νέες μαύρες αγορές. Οι ερωτικές απάτες σημείωσαν αύξηση κατά 300% στην εποχή του κορωνοϊού, γιατί αυτοί οι απατεώνες εκμεταλλεύτηκαν τη μοναξιά των ανθρώπων», σημειώνει. Τι ήταν όμως αυτό που την προσείλκυσε εξ αρχής σε αυτό το ρεπορτάζ; Γιατί το επέλεξε; «Γιατί είναι τόσο μεγάλο κομμάτι του κόσμου μας και ξέρουμε τόσο λίγα γι’ αυτό. Οι μαύρες και γκριζές αγορές αποτελούν τη μισή παγκόσμια οικονομία, κάτι που σημαίνει ότι το μισό εργατικό δυναμικό παγκοσμίως απασχολείται σε αυτές τις μαύρες και γκριζές αγορές και δεν ξέρουμε σχεδόν τίποτα γι’ αυτούς, ενώ επηρεάζουν καθημερινά τη ζωή μας. Είμαι πολύ περήφανη που μπορώ να ρίξω φως σε ένα τόσο μεγάλο τμήμα του κόσμου που παραμένει κρυμμένο».

Η σειρά ντοκιμαντέρ «Διακίνηση με τη Μαριάννα Βαν Ζέλερ» κάνει πρεμιέρα την Παρασκευή 18 Φεβρουαρίου, στις 21.50, στο National Geographic. Τα δέκα επεισόδια της σειράς είναι: Μεθαμφεταμίνη, Παράνομες εγχειρήσεις, Κλεμμένα αυτοκίνητα, Παράνομη μαριχουάνα, Λευκή υπερκοή, Βασίλισσες της κοκαΐνης, Ερωτικές απάτες, Μαφία του Αμαζονίου, Παράνομη αλιεία. Το National Geographic είναι διαθέσιμο στην Ελλάδα μέσω Cosmote TV, Nova, Vodafone TV, Wind Vision.

Καταδίωξη στη Γιοκναπατάουφα

Ενα συμβολικό διήγημα με δουλοκτύτες ερυθροδέρμους, οι οποίοι συμπεριφέρονται ταπεινωτικά στους μαύρους σκλάβους τους

ΟΥΙΛΙΑΜ ΦΩΚΝΕΡ
Κόκκινα φύλλα
Μετάφραση - επίμετρο:
Γιάννης Παλαβός
εκδ. Κίχλη, 2021, σελ. 152

Του **ΔΙΟΝΥΣΗ ΜΑΡΙΝΟΥ**

Συγγραφέας μακράς πνοής ο Ουίλιαμ Φώκνερ, θαυμάζεται κυρίως για τα εμβληματικά έπη του, που διατηρούν αναλλοίωτους τους μυστηριακούς ήκους του αμερικανικού Νότου, αλλά ταυτόχρονα, ως πανανθρώπινα δράματα, διαπερνούν εποχές, τόπους και κουλτούρες. Και όμως, τα διηγήματά του (κάποια μικρότερα και κάποια άλλα σε μορφή νουβέλας) συνιστούν ένα παράλληλο, άκρως σημαντικό, μέρος του λογοτεχνικού του κόσμου. Χαρακτηριστικότερο όλων τα «Κόκκινα φύλλα», που γράφτηκαν το 1930 σε μια εποχή που ο Φώκνερ βίωνε οικονομικές δυσκολίες. Δημοσιεύτηκε στο λογοτεχνικό περιοδικό Saturday Evening Post, αφού πρώτα είχε απορριφθεί από το Scribner's. Στη συνέχεια ο Φώκνερ το επεξεργάστηκε, το ανέπτυξε περαιτέρω και το ενέταξε στη συλλογή διηγημάτων του υπό τον τίτλο «Αυτά τα δεκατρία».

Πολύ νωρίς έγινε αντικείμενο έρευνας και αποθεωτικής κριτικής το εν λόγω διήγημα και σήμερα έχει καταδειχθεί πλήρως η αξία του, τοποθετώντας το στη χορεία των σημαντικότερων διηγημάτων της αμερικανικής λογοτεχνίας. Όμως, και για τον Φώκνερ αποτελούν τα

«Κόκκινα φύλλα» ένα σημαντικό ορόσημο.

Εδειξε πως είναι πλασμένος για τα συναρθώνει ιστορίες που κουβαλούν τη χθόνια πλευρά των λαϊκών μύθων με την υπερβατική δύναμη των σπουδαίων δραμάτων. Ο Φώκνερ εκείνης της περιόδου περνάει από το στάδιο της αρχικής εξερεύνησης σε εκείνο της βαθιάς τομής. Ακολουθώντας τα νήματα του μοντερνισμού, αλλά και την ιδιοσυγκρασιακή φύση του Νότου,

Ο Φώκνερ δεν μπορούσε να ασκήσει ευθεία κριτική στον ρατσισμό και στη σκληρότητα του Νότου· έτσι, μεταφέρει τις καταδικαστέες πρακτικές των λευκών στους Ινδιάνους,

θα καρποφορήσει με έργα όπως «Η βουή και η μανία» και «Αβεσσαλώμ, Αβεσσαλώμ!».

Τα «Κόκκινα φύλλα» τοποθετούνται χωρικά στην επινοημένη κομπτεία της Γιοκναπατάουφα (όπως και τα περισσότερα έργα του) και μάλιστα σε μια ανεξερεύνητη γωνιά της. Πρόκειται για μια ιστορία καταδίωξης ανάμεσα σε Ινδιάνους και μαύρους σκλάβους με φόντο τη δουλοκτησία, κατάσταση που ο Φώκνερ τη γνώριζε πολύ καλά όντας γεννημένος το 1897 στο Νιου Ολμπανι του Μισισίπι. Το παράδοξο, όμως, σε τούτο το δι-

Η γραφομηχανή του Ουίλλιαμ Φώκνερ. Ο μεγάλος Αμερικανός συγγραφέας συναρθώνει ιστορίες που κουβαλούν τη χθόνια πλευρά των λαϊκών μύθων με την υπερβατική δύναμη των σπουδαίων δραμάτων.

ήγημα είναι ότι οι δουλοκτύτες δεν είναι οι λευκοί, αλλά οι Ινδιάνοι, οι οποίοι συμπεριφέρονται στους μαύρους με τον ίδιο ταπεινωτικό τρόπο. Πρόκειται για μια εκφυλισμένη εκδοχή των Ινδιάνων αυτή που μας παρουσιάζει ο Φώκνερ, εντελώς διαφορετική από εκείνη που τους έχει καταυγάσει ο μύθος της Αγρίας Δύσης. Οι δικοί του ερυθρόδερμοι είναι μαλθακοί, τροφαντοί, έχουν οικειοποιηθεί τις συμπεριφορές των Ευρωπαίων, ενδιαφέρονται για πλουμιστά αντικείμενα, ζουν σε φυτείες και όχι σε πρόχειρους καταυλισμούς, ενώ

δεν διστάζουν να γίνουν ακόμη και ανθρωποφάγοι.

Η ιστορία ξεκινάει με τον θάνατο του αρχηγού, ο οποίος σύμφωνα με το έθιμο πρέπει να ταφεί μαζί με το άλογο, το σκυλί και τον μαύρο σκλάβο του για να ψυχάσει η ψυχή του και να μπορέσει να αποκτήσει χροιά νομιμότητας ο διάδοχος αρχηγός.

Η φυγή

Μόνο που ο μαύρος σκλάβος, διαβλέποντας τον επερχόμενο θάνατό του, το σκάει διαρρηγνύοντας έτσι τη σχέση υποτέλειας που οφείλει να έχει με τον αφέ-

Ο συγγραφέας βυθομετρεί την ανθρωπινή κατάσταση, το αναπόδραστο του πεπρωμένου, τη θέληση του ατόμου για ζωή.

ντη του στη ζωή και στον θάνατο. Ξοπίσω του τρέχουν δύο Ινδιάνοι, ο Τρία Μπάσκετ και ο Λούι Μπέρυ, που έχουν επιφορτιστεί με το καθήκον να τον πιάσουν.

Ωστόσο, δεν έχουμε να κάνουμε με ένα περιπετειώδες ανάγνωσμα που θαυμάζεται για τις σκηνές δράσης, κυνηγητού και απόκρυψης που μπορεί να προσφέρει. Ο Φώκνερ βυθομετρεί την ανθρώπινη κατάσταση, το αναπόδραστο του πεπρωμένου, τη θέληση για ζωή –κόντρα σε όλους και σε όλα– του ατόμου και τις φυλετικές επιμειξίες που αποτελούν τη μηχανή ανάπτυξης των κοινωνιών. Ο Φώκνερ χρησιμοποιεί τους Ινδιάνους με τη λογική του αντεστραμμένου

ειδώλου ή του αντιπερισπασμού. Γνωρίζοντας πως θα ήταν δύσκολο να γίνει αποδεκτό ένα διήγημα που θα ασκούσε ευθεία κριτική στον ρατσισμό και στη σκληρότητα του Νότου (καίτοι είχε πτηθεί στον αμερικανικό εμψύλιο), μεταφέρει τις καταδικαστέες πρακτικές των λευκών στους Ινδιάνους καταφέρνοντας, όμως, έτσι να προσδώσει στους συμβολισμούς του έντονη χροιά. Το διήγημα αποκτάει ακόμη μεγαλύτερη λογοτεχνία αξία διότι, παράλληλα με το τραγικό στοιχείο, ο Φώκνερ υφαίνει –κι ενίοτε ξηλώνει– το δράμα με έντονες ριπές καυστικής ειρωνείας. Ουσιαστικά παρωδεί τον αξιακό κώδικα του Νότου και δεν διστάζει να χρησιμοποιήσει το γκροτέσκο για να γίνει ακόμη πιο εμφανής η παρακμή στην οποία έχει περιέλθει. Μπορεί εδώ τα κόκκινα φύλλα να είναι οι Ινδιάνοι, αλλά έτσι ακριβώς μπορούν να σκορπίσουν και οι Νότιοι, καθώς θα τους παρασέρνει η Ιστορία.

Τα «Κόκκινα φύλλα» ευτύχησαν μεταφραστικά, καθώς ο Γιάννης Παλαβός (όπως είχε πράξει και με το διήγημα «Ο αχυρώνας φλέγεται», εκδ. Κίχλη) κινείται με επιδεξιότητα ακολουθώντας το πυκνό ύφος του Φώκνερ δίχως να χάνει στην πορεία τις αυξομειώσεις στο ύφος του κείμενου, την ειρωνική διάθεση, αλλά και τις αλλαγές στα πρόσωπα που προωθούν την ιστορία. Επιπλέον, συνέγραψε το εκτενές και κατατοπιστικό επίμετρο που συμπληρώνει την παρούσα έκδοση.

Για τον άνθρωπο
και τον πολιτισμό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

THE CHASE

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 19:00

Μπες στην πιο συναρπαστική καταδίωξη γνώσεων
και κέρδισε μέχρι και **€10,000** καθημερινά!

Τηλέφωνο συμμετοχής: 99059905

Ουγγρική ματιά στη φρίκη του πολέμου

Το φιλμ που κέρδισε την Αργυρή Αρκτο σκηνοθεσίας στο Φεστιβάλ Βερολίνου

Φυσικό Φως ★★ ★
ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΡΑΜΑ (2021)
Σκηνοθεσία: Ντένες Νάγκι
Ερμηνείες: Φέρεντς Σάμπο, Λάζλο Μπάικο, Τάμας Γκάρμπατς

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Μετά τους καταξιομένους Ιλντικο Εννέντι («Η ψυχή και το σώμα») και Λάζλο Νέμεθ («Ο γιος του Σα-ούλ»), το ουγγρικό σινεμά αποκτά έναν ακόμα υποσχόμενο εκπρόσωπο, τον Ντένες Νάγκι, ο οποίος κέρδισε με το ντεμπούτο του την Αργυρή Αρκτο για την καλύτερη σκηνοθεσία, στο Φεστιβάλ Βερολίνου. Ο Ούγγρος κινηματογραφιστής μάς στέλνει στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, εκεί όπου πολλές χιλιάδες συμπατριώτες του υπηρέτησαν ως στρατός κατοχής στα ρωσικά εδάφη, στο πλευρό των ναζιστικών δυνάμεων. Ένας από αυτούς είναι και ο ήρωας της ταινίας, ο χαμηλόβαθμος αξιωματικός Σέμετκα, ο οποίος μαζί με ομάδα του κάνουν επιδρομές σε χωριά της περιοχής, αναζητώντας αντάρτες. Μια τέτοια αποστολή θα έχει τραγική κατάληξη, αφήνοντας τον Σέμετκα αποσβολωμένο μπροστά στη φρίκη του πολέμου.

Ο Νάγκι επιλέγει θαρραλέα να ασχοληθεί με μία από τις σκοτεινές πτυχές της ιστορίας της χώρας του, καθώς οι Ούγγροι και άλλοι στρατιώτες των ανατολικών χωρών είναι υπεύθυνοι για μερικές από τις μεγαλύτερες αγριότητες που συνέβησαν στα κατακτημένα ρωσικά εδάφη. Στόχος του εδώ ωστόσο δεν είναι το αυτοματίγωμα, αλλά η προβολή του πολεμικού δράματος ταυτόχρονα με εκείνο που ζει ένας άνθρωπος, καταλαβαίνοντας πως βρίσκεται στη λάθος πλευρά της Ιστορίας. Όλα αυτά τα παρακολουθούμε

σε ένα φιλμ με ελάχιστο διάλογο, το οποίο βασίζεται κυρίως στην εικόνα και στα βλέμματα των πρωταγωνιστών του. Το ρωσικό κρύο περνάει σχεδόν από μέσα από την κάμερα του Νάγκι, σε συνδυασμό με το δασωμένο τοπίο· πρόκειται για ένα τοπίο γαλήνης, πανέμορφο και ακίνητο, το οποίο διαταράσσουν με τις ανοίξεις πράξεις τους μόνο οι άνθρωποι. Η δική τους βαρβαρότητα και τα εγκλήματα πάνε κόντρα στο «φυσικό φως», ενώ ο πρωταγωνιστής όμοιος με ένα ακόμα δέντρο, παρακολουθεί ανέκφραστος, σιωπλά

«Η ταινία εστιάζει στην αποτυχία της προσπάθειας να εξηγήσουμε τα πάντα και συνεχώς να δικαιολογούμε τους εαυτούς μας».

παρατητημένος, όσα διαδραματίζονται γύρω του. Ο σκηνοθέτης της ταινίας σημειώνει από την πλευρά του τα εξής: «Πιστεύω ότι μια ταινία έχει νόημα μόνο αν μπορεί να είναι διαχρονική και να αναφέρεται και στο σήμερα. Αυτή την ταινία δεν την κάναμε για να πούμε μια παλιά ιστορία. Η ουσία αυτής της ιστορίας συμβαίνει παντού, κάθε μέρα. Μας μιλάει για το πρόβλημα να μη βλέπουμε καθαρά τι συμβαίνει, επειδή δεν βλέπουμε καθαρά μέσα μας. Εστιάζει στην αποτυχία της προσπάθειας να εξηγήσουμε τα πάντα και συνεχώς να δικαιολογούμε τους εαυτούς μας... Η ταινία θέλει να αμφισβητήσει αυτή την εικόνα του εαυτού μας. Θέλει να μας δείξει πόσο εύθραυστη είναι αυτή η εικόνα».

Στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, ένας Ούγγρος χαμηλόβαθμος αξιωματικός, ο Σέμετκα, μαζί με την ομάδα του κάνουν επιδρομές σε ρωσικά χωριά, αναζητώντας αντάρτες. Μια τέτοια αποστολή θα έχει τραγική κατάληξη, αφήνοντας τον Σέμετκα αποσβολωμένο μπροστά στη φρίκη του πολέμου.

HOME CINEMA

Το σκάνδαλο - σίριαλ των '90s έγινε... σειρά

Ντάνιελ '16 ★★ ★
Σκηνοθεσία: Δημήτρης Κουτσιαμπασάκος
Ερμηνείες: Νικόλας Κίσκερ, Αλέξανδρος Λιακόπουλος

Από την πλατφόρμα του Cinobo επιλέγουμε την τελευταία ταινία του Δημήτρη Κουτσιαμπασάκου. Ο Έλληνας κινηματογραφιστής φέρνει στο προσκήνιο μια εν πολλοίς άγνωστη αληθινή ιστορία, την οποία χρησιμοποιεί σαν πηγή έμπνευσης ώστε να πλάσει τον δικό του μύθο. Σε ένα απομονωμένο χωριό του Έβρου λειτουργεί το παρράρτημα ενός γερμανικού σωφρονιστικού ιδρύματος για ανηλίκους. Εκεί θα φθάσει ο έφηβος Ντάνιελ, άγνωστος μεταξύ αγνώστων και ολοφάνερα αντιδραστικός, μέχρι που ο δρόμος του θα διασταυρωθεί με έναν μικρό μετανάστη, καθώς εκείνος διασχίζει τα σύνορα προς την Ελλάδα.

Το ελληνικό φιλμ προσεγγίζει με ευαισθησία και ανθρωπισμό το πολύ σύγχρονο ζήτημα της μετανάστευσης και γενικότερα του «ξένου», εστιάζοντας στα παιδιά, τα άτομα δηλαδή εκείνα στα οποία αυτές οι δραματικές εμπειρίες εγ-

γράφονται με τον πιο ανεξίτηλο τρόπο. Παράλληλα, το διαχρονικό θέμα της ενηλικίωσης και της αναζήτησης ταυτότητας εξετάζεται επίσης μέσα από την ιστορία του νεαρού Ντάνιελ.

Pam & Tommy ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ (2022)
Δημιουργός: Ρόμπερτ Σίγκελ
Ερμηνείες: Λίλι Τζέιμς, Σεμπάστιαν Σταν, Σεθ Ρόγκεν

Μία από τις μίνι σειρές που περιμέναμε περισσότερο μέσα στο 2022 έφτασε και ευτυχώς ανταποκρίνεται στο ύψος των προσδοκιών. Ο σεναριογράφος του «Wrestler», Ρόμπερτ Σίγκελ, αναλαμβάνει να αφηγηθεί εδώ την αληθινή ιστορία του θυελλώδους έρωτα ανάμεσα στην Πάμελα Αντερσον και τον Τόμι Λι, εστιάζοντας φυσικά στο περίφημο sex tape, με πρωταγωνιστές τους δυο τους, η διαρροή του οποίου προκάλεσε πάταγο στα μέσα της δεκαετίας του 1990. Συγκεκριμένα βρισκόμαστε στο 1995, όταν ο εκκεντρικός ντράμερ των Motley Crue, Τόμι Λι, συναντά – και ερωτεύεται κεραυνοβόλα– τη

σεξοβόμβα σταρ του «Baywatch», Αντερσον. Μέσα σε τέσσερις μέρες οι δυο τους βρίσκονται ήδη παντρεμένοι στο Μεξικό και η ευτυχία τους μοιάζει δίχως τέλος. Ένας εργάτης (Σεθ Ρόγκεν) ωστόσο ζητάει εκδίκηση θα διαρρεύσει την κασέτα με τις προσωπικές στιγμές του ζευγαριού και τότε ο κόσμος θα πάρει φωτιά. Οποιαδήποτε κουβέντα γύρω από τη σειρά ξεκινάει ασφαλώς από τους δύο πρωταγωνιστές. Η Λίλι Τζέιμς και ο Σεμπάστιαν Σταν μεταμορφώνονται κυριολεκτικά προκειμένου να μπουν στα παπούτσια και στα υπόλοιπα (λίγοστά είναι η αλήθεια) ρούχα του ζευγαριού και τα καταφέρνουν περίφημα. Πεισιτοί και οι δυο τους, βρίσκονται στο επίκεντρο μιας γενικώς καλοστημένης σειράς με χιούμορ, δράση και αρκετές απολαυστικές σκηνές που αγίζουν τα όρια του σουρεαλισμού. Ταυτόχρονα δεν λείπουν και τα εύστοχα σχόλια πάνω στη σόουμπιζ, που τοποθετούνται στρατηγικά, δίχως να διακόπτουν τον ταχύτατο ρυθμό της αφήγησης, βασισμένο εν πολλοίς στο καλά διαλεγμένο σάουντρακ.

PIK1

THΛ.: 22862000

21.30 Παραδοσιακή βραδιά
07.30 Θεία Λειτουργία
10.30 Σπίτι στη φύση - (Ε)
Περιβαλλοντική εκπομπή.
Κοίτα με στα μάτια, III
Εκπομπή για τα ζώα.
11.30 Χρυσές συνταγές
Με τη Μαρίλένα Ιωαννίδου.
12.00 Brand News
14.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
14.30 Αμύνεσθαι περί πάσης
Ενημερωτική εκπομπή.
15.00 Μουσικό ραντεβού - (Ε)
15.30 Προσωπογραφίες
Ντοκιμαντέρ.
16.30 Χρονογράφημα, IV
Ντοκιμαντέρ.
17.00 Εκείνη & εκείνοι
Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.20 Τα καλύτερά μας χρόνια
Σειρά εποχής.
19.20 Ειρήνη Πάσι
Κωμωδία εποχής.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Αθλητική Κυριακή
Αθλητική εκπομπή.
21.30 Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με
την Άντρη Καραντινών.
23.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
23.05 The nice guys
Κωμωδία δράσης,
με τους Ράσελ Κρόου,
Ράιαν Γκόσλινγκ, κ.ά.
00.40 Προσωπογραφίες, V - (Ε)
01.30 Εκείνη & εκείνοι - (Ε)
02.30 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
03.30 Αθλητική Κυριακή
Αθλητική εκπομπή.

PIK2

THΛ.: 22862000

14.00 Χειμερινόι Ολυμπιακοί
07.30 Και τι καλά - (Ε)
08.00 Παιδική ζώνη
α. Ο μικρός Χνουδωτός
β. Μπόμπι και Μπιλ
γ. Το θαυμαστό ταξίδι
του Νιλς Χόλγκερσον
δ. Σπίριτ το άγριο άλογο
ε. Γκάρφιλντ
στ. Τα σπουδαία
ζ. Hero Dad
η. Mini pet pals
11.00 Σε προσκυνώ γλώσσα, II
11.30 Παιδική ζώνη
13.00 Κοίτα με στα μάτια
14.00 Χειμερινόι Ολυμπιακοί
Αγώνες - Alpine Skiing
15.00 Euromaxx
a la Carte - (Ε)
16.00 Σειρά ντοκιμαντέρ της
Deutsche Welle.
18.30 Σε προσκυνώ γλώσσα, II
Ενημερωτική εκπομπή.
19.40 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
19.50 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
21.05 Movie Time - (Ε)
Εκπομπή για τον
κινηματογράφο.
21.20 A Window On - (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ της
Deutsche Welle.
21.45 Χειμερινόι Ολυμπιακοί
Αγώνες - Επαναλήψεις
αγωνισμάτων.
01.45 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ** - (Ε)
02.00 Brand News - (Ε)
04.00 ΓΟΥΡΝΟΙΟΥΣ

ALPHA

THΛ.: 22212400

21.00 Η γη της Ελιάς
06.00 60΄ Ελλάδα - (Ε)
Οδοπορικό.
06.45 Νόστιμα και απλά
Εκπομπή μαγειρικής.
07.50 My Greece
Γαστρονομικό οδοπορικό.
08.45 24 ώρες - (Ε)
Ντοκιμαντέρ.
09.50 Σ/Κ με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή
με τον Νίκο Μάνεση.
13.00 Το σόι σου - (Ε)
Κωμική σειρά.
13.50 Οικονομικές ιστορίες
Κοινωνική σειρά.
14.50 Άσε μας ρε μαμά
Κωμική σειρά, με τους
Παναγιώτα Βλαντί,
Ιεροκλή Μικονίδη, κ.ά.
15.40 The Λούης Night Show
Σατιρική εκπομπή.
18.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
18.10 Μην αρχίζεις τη
μουντρομάρια, IX
Κωμική σειρά.
18.45 TET-A-TET στον Alpha
Κωμική εκπομπή.
20.00 **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
21.00 Η γη της Ελιάς
Κοινωνική σειρά, με τους
Πασχάλη Τσαρούχα, Αντι-
γόννη Κουλουράκου, κ.ά.
23.30 Συμπεθέροι
απ' τα Τίρανα
Κωμική σειρά.
00.30 TET-A-TET στον Alpha (Ε)
01.30 10η εντολή - (Ε)
Αστυνομική σειρά.
03.15 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)

ANT1

THΛ.: 22200200

21.20 Ελλάδα έχεις ταλέντο
06.30 Άκρως οικογενειακών - (Ε)
Κωμική σειρά.
08.00 Mamma Mía - (Ε)
Κωμική σειρά.
08.30 Το έβδομο κλειδί - (Ε)
Κωμική σειρά.
09.00 Δείξε μου το φίλο σου (Ε)
Κωμική σειρά.
09.30 La Pasta Romilióri - (Ε)
11.10 Πέτα τη φριτζά - (Ε)
Κωμική σειρά.
12.00 Υγεία πάνω απ' όλα
Ενημερωτική εκπομπή,
για την υγεία,
με τη Φωτεινή Γεωργίου.
12.50 Θα βρεις τον
δάσκαλό σου - (Ε)
Ελληνική κωμική σειρά.
14.30 Casa De Mikel, III - (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
16.00 Μελέαρτος - (Ε)
Σειρά εποχής, με τους
Χριστόδουλο Μαρτά,
Ηράκλη Γιωργαλλή, κ.ά.
16.50 Φρέντο Καπουτσίνο - (Ε)
17.40 ROUK ZOUK Special - (Ε)
18.00 **Τα νέα του ANT1 σε 10΄**
18.15 ΡΟΥΚ ΖΟΥΚ
Special - (Συνέχεια)
19.20 Φρέντο Καπουτσίνο - (Ε)
Κωμική σειρά.
20.15 **Τα νέα του ANT1**
21.20 Ελλάδα έχεις ταλέντο
Ψυχαγωγική εκπομπή.
23.00 Η φόρμα
Reality περιπέτειας,
με τον Σάκη Τανιμανίδη.
01.10 Τρίκες - (Ε)
Ελληνική κωμική σειρά.

OMEGA

THΛ.: 22477777

21.15 Batman V Superman
07.00 Θεία Λειτουργία
09.50 OPEN Weekend
Ψυχαγωγική εκπομπή.
13.00 Τροχός της τύχης - (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
15.15 Green Kitchen by
Madame Ginger - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής,
με τη Μαρίλου Παντάκη.
16.15 Σ' αγαπάω μεν... αλλά
Κωμική σειρά.
17.15 Επιπλοκοκυρμεδιές, II
Εκπομπή μαγειρικής με τον
Σταυρή Γεωργίου.
18.00 **OMEGA NEWS**
18.15 MasterChef 2022 - (Ε)
20.10 **OMEGA NEWS**
21.15 Batman V Superman:
Η αυγή της δικαιοσύνης
(Batman V Superman:
Dawn of justice).
Περιπέτεια δράσης, με
τους Μπεν Άφλεκ,
Χένρι Κάβιλ, κ.ά.
23.45 Ένα τραγούδι ακόμα
Ένα μουσικό ταλέντο συ-
ναντάει κάθε εβδομάδα
ένα από τα μεγαλύτερα
ονόματα της ελληνικής
μουσικής. Ενορχηστρω-
τής ο συνθέτης, στιχουργ-
ός και καθηγητής μουσι-
κής Γιώργος Θεοφάνους.
01.00 Total Blackout - (Ε)
02.00 TAXI
Τηλεπαιχνίδι, με
τον Διονύση Ατζαράκη.
02.30 OPEN Weekend - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.

ΣΙΓΜΑ

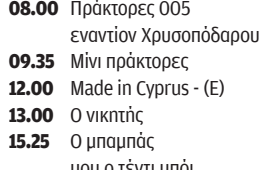
THΛ.: 22580100

21.00 Survivor
06.30 Love It - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
08.00 Καλό μεσημεράκι - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
09.40 Όρα για φραγτό - (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής με την
Αρχιμή Μπαρμπαρίου.
10.40 Dot... V
Ψυχαγωγική εκπομπή,
με τη Νάντια Μπουλέ
και τον Μίνωα Θεοχάρη.
11.40 Οι θαλασσοδούλοι
Ενημερωτική εκπομπή,
με τον Γιάννη Καρεκλά.
13.30 Βουράτε γεπόντοι - (Ε)
Κωμική σειρά.
14.50 Μόλις χθες - (Ε)
Δραματική σειρά.
16.20 Οι θαλασσοδούλοι
Ταξιδιωτική εκπομπή.
17.00 Όλα Γκουντ
Ψυχαγωγική εκπομπή.
18.00 **Γεγονότα σε συντομία**
18.15 Όλα Γκουντ
(Συνέχεια)
19.10 Η πεθερά
Κωμική σειρά.
20.00 **Τομές στα γεγονότα**
21.00 Survivor
Παιχνίδι επιβίωσης,
με τον Γιώργο Λιανό.
00.30 **Γεγονότα σε τίτλους**
00.40 Happy Traveller - (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή,
με τον Ευτύχη Μπλέτσα.
02.30 Όλα Γκουντ - (Ε)
04.30 Ήρθε κι έδεσε - (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.

CAPITAL

THΛ.: 25577577

08.00 Πράκτορες 005
εναντίον Χρυσόποδρου
09.35 Μίνι πράκτορες
12.00 Made in Cyprus - (Ε)
13.00 Ο νικητής
15.25 Ο μπαμπάς
μου ο τέντι μπόι
17.00 Τηλεαγορά
18.15 Για πάντα δική μου
21.00 Ξένη ταινία
23.00 Ξένη ταινία
01.30 Ο έρωτας του προέδρου
03.30 Ξένη ταινία
PLUS THΛ.: 22259000
08.20 Παιδικό παραμύθι.
09.00 Cook Eat - (Ε)
11.00 Τηλεαγορά
14.00 Αυτό είναι Σ/Κ
Τηλεαγορά
16.35 Τηλεαγορά
18.30 Αόρατος φακός
19.00 Ταξίδι γεύσεων, III - (Ε)
19.55 Αόρατος φακός
20.15 Ο καιρός
20.20 Για πάντα νέοι - (Ε)
21.30 Το ταξίδι της ζωής, V
22.25 Ξένη ταινία
00.05 Ξένη ταινία
01.40 Ξένες σειρές
EXTRA THΛ.: 25715111
10.20 Κορίτσια ο Μάρκουλης
12.30 Ελιές Θρούμπες
13.00 Έξιπνες αγορές
14.00 Ασπένια φεγγάρια
15.35 Έξιπνες αγορές
16.05 Κινημ/φικές επιτυχίες
16.10 Έξιπνες αγορές
16.40 **Δελτίο Ειδήσεων**
17.15 Αόρατος φακός
18.05 Ελληνική ταινία
19.45 **EXTRA News**
20.20 Ελληνική ταινία
22.00 Η προδοσία
23.45 Ξένη ταινία

MOVIES BEST

15.10 Dead Poets Society
06.45 De Gaulle
08.45 Little Men
10.15 The Warden
12.00 Riverfront Romance
13.30 Queen Of Earth
15.10 Dead Poets Society
17.25 Second Best
19.15 Cosmic Sin
21.00 Love Is Love Is Love
22.45 Family Pictures
00.20 Bolgen (The Wave)
02.05 A Christmas Wish In
Hudson
GREEK CINEMA
12.20 Υπάρχει και φιλότιμο
07.05 Η σφραγίδα του Θεού
09.00 Σεξοκυνήγος
10.45 Αναζητώντας την ευτυχία
12.20 Υπάρχει και φιλότιμο
14.00 Μια τρελή... τρελή
σαραντάρια
15.30 Ένας μάγκας στα
μουζούκια
17.20 Η αδελφή μου θέλει
ξύλο
18.30 Ταξίδι
20.00 Το τρεμελόσκυλο
21.30 Ένα κορίτσι για δύο
23.05 Όρμα Ρένα στην αρένα
00.50 Μην είδατε τον Παναή

Στον ιστό της Λουίζ Μπουρζουά

Μια αναδρομική έκθεση με γλυπτά της δίνει έξοχη αφορμή για να θυμηθούμε τη «λατρεμένη παλιόγρια της μοντέρνας τέχνης»

Του ΠΑΝΑΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

«Είμαι μια γυναίκα χωρίς μυστικά», έλεγε η Λουίζ Μπουρζουά (1911-2010), η οποία είχε την εμμονή να εξομολογείται στους φίλους της τις πιο μύχιες σκέψεις της, με αποτέλεσμα να τους φέρνει συχνά σε δύσκολη θέση.

Τη δεκαετία του '90 έγιναν γνωστά όλα της τα μυστικά. Το 1992 το μουσείο Γκουγκενχάιμ στο Σόχο της Νέας Υόρκης άνοιξε με μια έκθεση με τίτλο: «Από τον Μπρανκούζι στην Μπουρζουά». Το 2000, μια αράχνη ύψους επτά μέτρων υποδέχτηκε τους επισκέπτες στο Turbine Hall στα εγκαίνια της Tate Modern στο Λονδίνο. Το καλοκαίρι του 2001, τρεις μεγάλες αράχνες εγκαταστάθηκαν στη Rockefeller Plaza της Νέας Υόρκης και λίγο καιρό μετά η μεγαλύτερη από αυτές τοποθετήθηκε μπροστά στο Ερμιτάζ στην Αγία Πετρούπολη, όπου ξεκινούσε μια τρίμηνη αναδρομική έκθεση της καλλιτέχνης.

Τα καμώματα είναι απαραίτητα συστατικά των μύθων. Ένας καλλιτέχνης χωρίς εκκεντρικότητες είναι κοινός θνητός. Η «λατρεμένη παλιόγρια της μοντέρνας τέχνης», όπως την αποκαλούσαν, φλέρταρε ακατάσχετα με άντρες μέχρι τα βαθιά γεράματα, ενώ φερόταν πάντοτε σαν 12χρονο κοριτσάκι. Αν κάποιος φορούσε πράσινο πουκάμισο τού ζητούσε να το βγάλει, αλλιώς απέστρεφε το βλέμμα της με περιφρόνηση. Αν η φωνή ενός άντρα της θύμιζε τη φωνή του πατέρα της, του επιτίθεντο αμέσως. Κατά τη διάρκεια μιας συνέντευξης άρπαξε ένα βάζο, το πέταξε με δύναμη στο πάτωμα και άρχισε να χοροπηδάει πάνω στα θρύψαλα.

Στις 9 Φεβρουαρίου ξεκινάει στη Hayward Gallery στο Λονδίνο μια αναδρομική έκθεση με γλυπτά της κατασκευασμένα αποκλειστικά από υφάσματα. Φυσικά, δεν θα μπορούσε να λείπει μια πεντάμετρη ατσάλινη αράχνη.

Πανέξυπνη γυναίκα

Η Λουίζ Μπουρζουά ήταν μικροκαμωμένη και παρίστανε ότι είναι ευάλωτη. Οι ιστορικοί τέχνης έλεγαν ότι στην αρχή της καριέρας της, λίγο μετά τον Πόλεμο, ήταν ντροπαλή, αλλά αργότερα υιοθέτησε ένα ύφος επιδεικτικό και εξομολογητικό για να εκφράσει τα τραύματα της παιδικής ηλικίας της. Στην πραγματικότητα ήταν μια πανέξυπνη γυναίκα, που γρήγορα κατάλαβε ότι η τέχνη απαιτεί γνώση, μόρφωση και μαστοριά, αλλά ταυτόχρονα επιβάλλει να εκφράζονται προσωπικές οδυνηρές αλήθειες. Είναι οι αλήθειες αυτές εκείνο που συνδέει τον καλλιτέχνη με τις αλήθειες των άλλων και τις αλήθειες της εποχής. Αν θέλεις να αυτολογοκρίνεις γίνε πολιτικός, γίνε έμπορος, γίνε δημοσιογράφος, αλλά μην γίνεις καλλιτέχνης.

Η μοντέρνα τέχνη γίνεται αμέσως κατανοητή αν την προσεγγίσεις ως το αποτέλεσμα μιας διαλεκτικής ανάμεσα στην τέχνη και στη νεότερη πολιτική ιστορία και την ιστορία της επιστήμης. Ο 20ός αιώνας ανέδειξε καλλιτέχνες που ποδοπάτησαν τον καθωσπρεπισμό και περιφρόνησαν παλαιότερα πρότυπα έκφρασης για να δείξουν έτσι μια ζωτική αντίθεση απέναντι στις αδιανόητες θηριωδίες και στον βιομηχανοποιημένο αυταρχισμό του αιώνα αυτού και στη συνέχεια ως μια αποδοκιμασία απέναντι στην κενότητα του καταναλωτισμού και στην καταπίεση των κοινωνικών συμβάσεων.

Παράλληλα, η μοντέρνα τέχνη ανταποκρίνεται στον Φρόιντ και στον Αϊνστάιν, τις δύο μορφές που άνοιξαν τις πόρτες προς άλλες πραγματικότητες, ψυχολογικές και χωροχρονικές, πέρα από εκείνη που συλλαμβάνουν οι αισθήσεις και αποδίδει η κλασι-

«Spider», 1997. Η Λουίζ Μπουρζουά είχε εμμονή με τις αράχνες σε όλα τα μεγέθη, από μια καρφίτσα έως τα δεκάμετρα ατσάλινα πλάσματα που δημιουργούσε. Η αράχνη μπορεί να συμβολίζει όλα όσα μας παγιδεύουν. Η Μπουρζουά έλεγε ότι διώχνει το κακό, καταβροχθίζει τα κουνούπια και προστατεύει από τις ασθένειες.

© THE EASTON FOUNDATION / VAGA AT ARS, NY AND DACS, LONDON 2021. PHOTO: CHRISTOPHER BURKE

Ήταν μικροκαμωμένη και παρίστανε την ευάλωτη. Οι ιστορικοί τέχνης έλεγαν ότι υιοθέτησε ένα ύφος επιδεικτικό και εξομολογητικό, για να εκφράσει τα τραύματα της παιδικής ηλικίας της.

κή τέχνη. Οι καλλιτέχνες έπεσαν με τα μούτρα στη δουλειά για να αποδώσουν τις νέες (α)βεβαιότητες και τις νέες ελευθερίες, ιδίως όταν η γνωστή πραγματικότητα γέμιζε με εγκλήματα, πολέμους και τραγωδίες. Στο πλαίσιο αυτό, η Λουίζ Μπουρζουά δεν είναι παράξενο που μετασχημάτισε σε έργα τέχνης τις φαντασιώσεις και τις νευρώσεις της.

Είχε να αντιμετωπίσει το εμπόδιο ότι ο κόσμος της τέ-

χνης δεν παραδεχόταν τις γυναίκες. Όμως, μέχρι τη δεκαετία του '60 είχε κάνει αρκετή ψυκανάλυση και είχε κυκλοφορήσει αρκετά στη Νέα Υόρκη ώστε να καταλάβει τι θα έπρεπε να κάνει για να αυξήσει κατακόρυφα την αποδοχή της.

Το 1968, στο αποκορύφωμα της σεξουαλικής επανάστασης, έφτιαξε ένα φαλλό περίπου 70 εκατοστών και τον κρέμασε από ένα γάντζο. Ονόμασε ειρωνικά το έργο «Fillette» («Μικρό κορίτσι»). Το 1982 ο Ρόμπερτ Μέιπλθορπ της πρότεινε να τη φωτογραφίσει. «Σκέφτηκα ότι ο φωτογράφος αυτός έγινε διάσημος επειδή φωτογραφίζει άνδρες με μεγάλους φαλλούς, οπότε εμφανίστηκε στο στούντιό του με τον φαλλό μου, τη Fillette», είπε. Η φωτογραφία μιας χαμογελαστής 70άρας με έναν ευμεγέθη φαλλό κάτω από τη μασχάλη της σαν να είναι τσάντα του Ηρμέσ ενθουσίασε τους διευθυντές των μεγάλων μουσει-

ών. Όταν τη ρώτησαν αν προσεγγίζει το αρσενικό αναπαραγωγικό όργανο με φεμινιστικό μένος, έσπευσε να ξεκαθαρίσει ότι, αντιθέτως, αισθάνεται στοργή. «Μην ξεχνάτε ότι έχω τρεις γιους».

Οι φαντασιώσεις ότι σκοτώνει τον πατέρα της έδωσαν νόημα σε μεγάλο μέρος του έργου της. Πολλά τα ακέφαλα σώματα, με κομμένα χέρια και πόδια. Φωτογραφία από το στούντιό της στη Νέα Υόρκη το 1992.

ών. Όταν τη ρώτησαν αν προσεγγίζει το αρσενικό αναπαραγωγικό όργανο με φεμινιστικό μένος, έσπευσε να ξεκαθαρίσει ότι, αντιθέτως, αισθάνεται στοργή. «Μην ξεχνάτε ότι έχω τρεις γιους».

Ένας φόνος

Γεννήθηκε το 1911 στο Παρίσι. Ο πατέρας της, Λουί, είχε οικογενειακή βιοτεχνία κατασκευής και επιδιόρθωσης ταπισερί, που απασχολούσε 25 άτομα. Δούλευε σκληρά ο ίδιος μαζί με τη μητέρα της. Για ένα διάστημα είχαν και μια γκαλερί. Η μητέρα της, Ζοζεφίν, ήταν εργατική και έξυπνη. Όταν γέννησε το τρίτο κορίτσι στη σειρά σκέφτηκε ότι πρέπει να καλοπάσει τον άντρα της που περίμενε τον διάδοχο. «Μα δεν το βλέπεις; Είναι μωρό πανέμορφο σαν εσένα. Να του δώσουμε το δικό σου όνομα, Λουίζ». Κάπως έτσι η Λουίζ έγινε αυτή ο «διάδοχος». Από μικρή βοηθούσε στην επιχείρηση ζωγραφίζοντας ταπισε-

FRED R. CONRAD / THE NEW YORK TIMES

«Γιατί φτιάχνω αράχνες; Γιατί η καλύτερή μου φίλη ήταν η μητέρα μου, η οποία ήταν πρακτική, έξυπνη, υπομονετική, ήρεμη, λογική, κομψή, απαραίτητη, τακτική και χρήσιμη σαν αράχνη».

ρί. «Τι είναι η ζωγραφική; Μια απέκκριση, σαν μια κλωστή στον ιστό μιας αράχνης», είπε δεκαετίες μετά. Ευφυής ορισμός εάν αναλογιστεί κανείς ότι οι σπουδαιόι πίνακες παγιδεύουν τη σκέψη όπως ένα έντομο στον ιστό μιας αράχνης.

Όταν ήταν πέντε ετών η μητέρα της αρρώστησε. Δεν έγινε ποτέ εντελώς καλά. Ο πατέρας της δεν έχασε χρόνο και εγκατέστησε στο σπίτι τη φίλενάδα του, τη

Σάντι Γκόρντον Ρίτμοντ, με το πρόσχημα ότι ήταν δασκάλα αγγλικών για τα κορίτσια. Η Λουίζ μισούσε τον πατέρα της για την άθλια και εγωιστική συμπεριφορά του, και ταυτόχρονα τον αγαπούσε γιατί ήταν ο άντρας-πρότυπο γι' αυτήν, την προστάτευε και τη λάτρευε.

Η πατρική επιρροή γίνεται εύκολα ένα καταδυναστευτικό αινίγμα, ένας ιστός αράχνης για αγόρια και κορίτσια, και η Λουίζ δεν κατόρθωσε να ανήκει στις εξαιρέσεις που ξεφεύγουν (εάν υποθέσουμε ότι υπάρχουν εξαιρέσεις).

Όταν η μητέρα της πέθανε το 1932 παράτησε τις σπουδές της στα μαθηματικά και στη φιλοσοφία στη Σορβόνη και καταπιάστηκε με τη χαρακτική, για να ικανοποιήσει τον πατέρα της. Έξι χρόνια μετά γνώρισε τον Αμερικανό ιστορικό τέχνης Ρόμπερτ Γκολντγουόστερ στο Παρίσι και τρεις εβδομάδες αργότερα παντρεύτηκαν, μετακόμισαν στη Νέα Υόρκη και απέκτησαν τρεις γιους. Η πρώτη της έκθεση με χαρακτηριστικά έγινε το 1949 στη Νέα Υόρκη. Τη δεκαετία του '50 καταπιάστηκε με τη γλυπτική, στην αρχή στην ταράτσα τους σπιτιού της.

Οι φαντασιώσεις ότι σκοτώνει τον πατέρα της έδωσαν νόημα σε μεγάλο μέρος του έργου της. Πολλά τα ακέφαλα σώματα με κομμένα χέρια και πόδια. «Κάθε μέρα στο τραπέζι ο πατέρας κόμπαζε για τα κατορθώματά του και όλοι εμείς αισθανόμασταν μπροστά του μικροί και ασήμαντοι... Έτσι ανέπτυξα τη φαντασίωση ότι τον αρπάζουμε, τον βάζουμε πάνω στο τραπέζι, του ξεκολλάμε τα πόδια και τα χέρια και μετά τον τρώμε», είπε στο New Yorker το 2002. Και όμως, όταν ο πατέρας της πέθανε, το 1951, δεν παρουσίασε νέα έργα για 11 χρόνια. Εφυγε ο πατέρας, χάθηκε το κίνητρο. Αφησε κατά μέρος τη χαρακτική και την ξανάπιασε μετά το 1980. Η πρώτη της έκθεση σε μουσείο έγινε στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης (MOMA) το 1982. Ήταν η πρώτη έκθεση του MOMA για δουλειά γυναίκας.

Οι αράχνες

Η αποθέωση ήρθε με τις θεόρατες αράχνες. Είχε εμμονή με τις αράχνες σε όλα τα μεγέθη, από μια καρφίτσα έως αυτά τα δεκάμετρα ατσάλινα πλάσματα. Η αράχνη μπορεί να συμβολίζει όλα όσα μας παγιδεύουν. Για την Μπουρζουά μπορεί να ήταν ο πατέρας της. Αλλά η ίδια έλεγε ότι συμβολίζει τη μητέρα της. «Γιατί φτιάχνω αράχνες; Γιατί η καλύτερή μου φίλη ήταν η μητέρα μου, η οποία ήταν πρακτική, έξυπνη, υπομονετική, ήρεμη, λογική, κομψή, απαραίτητη, τακτική και χρήσιμη σαν αράχνη». Συμπλήρωνε ότι η αράχνη διώχνει το κακό, καταβροχθίζει τα κουνούπια και προστατεύει από τις ασθένειες.

Ήταν και η ίδια μια αράχνη που ήξερε να εξυπνάνει ιστούς από έργα τέχνης και να αιχμαλωτίζει. Γνώρισε τον βοηθό της, Τζέρι Γκορρόβι, τον Μάρτιο του 1980. Ήταν πει να απαντήσει: «Η Λουίζ δεν ταξιδεύει πλέον στον χώρο, μόνο στον χρόνο».

Δεν την εγκατέλειψε ποτέ. Σήμερα είναι διευθυντής του ιδρύματος που διαχειρίζεται την καλλιτεχνική κληρονομιά της. Στο τέλος της ζωής της ανέπτυξε αγοραφοβία. Δεν εμφανιζόταν ούτε στα εγκαίνια των εκθέσεών της, αλλά δεν είχε χάσει τον αυτοσαρκασμό της. Όταν ρωτούσαν τον Τζέρι «πού είναι η Λουίζ», του είχε πει να απαντήσει: «Η Λουίζ δεν ταξιδεύει πλέον στον χώρο, μόνο στον χρόνο».

 Louis Bourgeois, «The Woven Child», Hayward Gallery, Λονδίνο, (9 Φεβρουαρίου-15 Μαΐου 2022).

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2022

ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΟΣ

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΧΩΡΙΣ ΜΥΣΤΙΚΑ

ΤΩΡΑ ΚΑΙ ONLINE
WWW.GASTRONOMOS.COM.CY

ΟΙ ΠΑΠΠΟΥΔΕΣ ΜΑΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ
20/2

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΓΕΝΙΑ ΠΟΥ ΜΑΣ
ΜΕΓΑΛΩΣΕ ΜΕ ΤΟ ΤΣΟΥΚΑΛΙ
ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ.

Διά χειρός Αθηνάς Λοιζίδου οι πιο νόστιμες νησιτίσιμες
συνταγές της Σαρακοστής με θαλασσινά.

Ο Στέλιος Παρλιάρος ετοιμάζει μοναδικά κλασικά
αλλά και πρωτότυπα ρυζόγαλα.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κοινωνία, Πολιτικά και Οικονομικά Ενημέρωση